

ព្រះ
វ្យែកចិនិកាបាលី
និង
សេចក្តីវ្យែកជាភាសាខ្មែរ
សុត្តន្តបិដក
មុទ្ធករិកាយ ជាតក
សុត្តបទភាគ
៥៤

ពុទ្ធសាសនាមណ្ឌល ភ្នំពេញ

គ.ស. ២៥០២

សុភន្តបិដក
មុទ្ធករិកាយ ជាតក

សត្តមភាគ

៥៨

គ.ស. ២៥០៣

សុត្តន្តបិដក
ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ
សត្តមោ ភាគោ

ឧបោ ភស្ស កកលោ អរហតោ សង្ឃសម្ពុទ្ធស្ស ។

ឯកនិបាតជាតកំ
អបណ្ណកវិគ្គ
អបណ្ណកជាតកំ

[១] អបណ្ណកំ វាធមេតោ ធុតិយំ កាលោ តក្កំ កា
ឯតនត្ថាយ មេតាវី តំ កល្លោ យធម្មណ្ណកង្គំ (១) ។
អបណ្ណកជាតកំ ធម្មតំ ។

វិណ្ឌបបិដាតកំ (២)

[២] អភិលាសុតោ វណ្ណបមេ (៣) ខណត្តា
ឧទន្ទ្រណ ភត្ត មមំ អវិន្ទំ

១ ម. តំ គណ្ឌប្ប អបណ្ណកំ ។ ២. វិណ្ឌបបិដាតកំ ។ ៣ ប. វិណ្ឌបមេ ។

សុត្តន្តបិដក
ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក
សត្តមភាគ

សូមថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ។

ឯកនិបាតជាតក
អបណ្ណកវិគ្គ
អបណ្ណកជាតក

[១] (ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ប្រាស្រ័យ) បុគ្គលពួកខ្លះ ជាបណ្ឌិត
រវមន៍ប្រកាន់ហេតុដែលមិនទុស បុគ្គលពួកខ្លះ គ្រិះរិយកឯន៍
រវមន៍ប្រកាន់ហេតុទី ២ (ហេតុទុស) ហេតុវិបុគ្គល បានដឹង
នូវហេតុដែលទុសនឹងហេតុដែលមិនទុសនេះហើយ គប្បីកាន់
យកនូវហេតុដែលមិនទុសនោះ ។

ធម៌ អបណ្ណកជាតក ទី ១ ។

វិណ្ឌបបិដាតក

[២] (ព្រះសម្ពុទ្ធប្រាស្រ័យ) ពួកជនមិនខ្ជិលច្រអូស កាលជីត (វ័ជនី)
ត្រង់ផ្លូវរួច ឬក្នុងចំណូល បាននូវទឹកត្រង់ផ្លូវនោះ (យោនីណា)

ឯវំ មុនំ វិយតល្មមបដោ

អគីណស្មំ វំទ្ធ មាធិយស្ស សន្តិទ្ធំ^(១) ។

វណ្ណចជីវាតំ ទុតិយំ ។

សេវិវាណំជីវាតកំ^(២)

(៣) ឥធិ ចេ ចំ វិវាទេសិ សទ្ធមស្ស ធិយាមកំ

ធិវំ ភំ អទុកច្យេសំ សេវិវាយំ វាណំជោតិ^(៣) ។

សេវិវាណំជីវាតកំ ទុតិយំ ។

បុល្លកសេដ្ឋីជីវាតកំ

(៤) អប្បកេន បំ មេតាវិ ចាកដេន វិចក្កាលោក

សម្មដ្ឋាបេតំ អត្តាចំ អណ្ឌំ អត្ថិវ សទ្ធមទ្ធំ^(៤) ។

បុល្លកសេដ្ឋីជីវាតកំ ទុតិយំ ។

១ ឆ. ស្សំ ។ ២ ឆ. សេវិវាណំ ។ ៣ ឆ. វិចក្កាលោក ។ ៤ ឆ. សទ្ធមទ្ធំ ។

អកប្រាជ្ញ បរិបូណ៌ដោយព្យាយាមនឹងកំខ្វែងកាយ មិនខ្ចីល
ច្រកស ក៏បានឱ្យសេចក្តីស្ងប់រួចនៃហឫទ័យយ៉ាងនោះដែរ ។

ឯបំ វណ្ណចជីវាតកំ ទី ២ ។

សេវិវាណំជីវាតកំ

(១) (ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធគ្រាស់ថា) បើអ្នកធ្វើឱ្យសាតបង្កិច្ច ជាគ្រឿង
កំណត់នូវព្រះសទ្ធមនោះ ឱ្យហួតចាកសាសនានេះហើយ
អ្នកវែងឆ្ងល់ក្រហាយវៀយ ។ អស់ការយូរ ដូចជាពាណិជ
ល្មោងសេវិវាតនេះ ។

ឯបំ សេវិវាណំជីវាតកំ ទី ៣ ។

បុល្លកសេដ្ឋីជីវាតកំ

(២) (ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធគ្រាស់ថា) អកប្រាជ្ញ ឈ្លាសវៃ វែងឆ្ងល់ខ្លួន
បាន ដោយច្រពូជជាដើមទុក សូម្បីមានប្រមាណតិច ដូច
បុគ្គលបង្កើតភ្លើងដ៏តូច ។

ឯបំ បុល្លកសេដ្ឋីជីវាតកំ ទី ៤ ។

ឯកស័ព្ទគេ បបទោ អចល្លាតត្ថវៈ

ធនូលតាឡឺជាតក

(៥) គំមក្សតិ ធនូលតាឡឺតា ធន

ពាកណសំអន្តរតាហិរាជំ

អស្សបព្វសាគតាជំ ឯកា ធនូលតាឡឺតាតិ(១) ។

ធនូលតាឡឺជាតក ចក្ខុវិ ។

ទេវធម្មជាតក

(៦) ហិរិធិតប្បសឡនា សុត្តន្តសមាហិតា

សន្តោសប្បិសា លោកោ ទេវធម្មតិ វុត្ថុតេ ។

ទេវធម្មជាតក ធម្មំ ។

កង្ខិហរជាតក

(៧) បុត្តោ ក្សហំ មហារាជ ភ្នំ មំ ខោស ជនាជិម

អត្តោមិ ទេវេ ខោសេតិ តិញ្ច ទេវេ សតិ ចជ្ជន្តិ។

កង្ខិហរជាតក(២)សន្តិ ។

— ១. ឆ. កំ អឡង្គិ ធនូលតាឡឺកាយ អស្សបព្វលាយ វិចេហិ កតា ពាកណសំ ធនូលតាហិរោ អយមឡង្គិ ធនូលតាឡឺក ។ ២. ឆ. កង្ខិហរជាតក ។

ឯកស័ព្ទគេ អចល្លាតត្ថវៈ ។

ធនូលតាឡឺជាតក

(៥) (អាមាគ្យភោជិសត្វ សូរថា) អន្តរមួយនាឡឺ វៃថ្ង (ស្មើទីន៍) ក្រុង

ពាកណសំ ចាំនីខាងក្នុងចាំនីខាងក្រៅ ឬ (ស្មើទីន៍) សេរ ៥៦០

នេះវៃថ្ងត្រឹមវៃអន្តរ ១ នាឡឺ វៃថ្ង ។

ចប់ ធនូលតាឡឺជាតក ទី ៥ ។

ទេវធម្មជាតក

(៦) (ព្រះមហិស្សាសកដកុមារភោជិសត្វ ពោលថា) តួកសប្បុរស

អ្នកមានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ បរិបូណ៌ដោយហិរិនីត្តប្បៈ ភ័ន្តមាំ

ហើយភ័ន្តធម៌ស លោកពោលថាមានទេវធម៌ ក្នុងលោក ។

ចប់ ទេវធម្មជាតក ទី ៦ ។

កង្ខិហរជាតក

(៧) (ព្រះរាជកុមារភោជិសត្វ ពោលថា) បតិក្រមហារាជ ភ្នំជា

បុត្ររបស់ព្រះអង្គ បតិក្រព្រះអង្គជាចំនាំងភ្នំរាជម សូមព្រះអង្គ

ចិត្តម្ង៉់ផង ព្រះសម្មតិទេពទ្រង់ចិត្តម្ង៉់ពួកដងវៃទុន ម្តង

ព្រះសម្មតិទេពក៏មិនចិត្តម្ង៉់សត្វដែលជាបុត្ររបស់ព្រះអង្គផង ។

ចប់ កង្ខិហរជាតក ទី ៧ ។

កាមណីជីវិតិ

[៨] អថ អត្តមាបាទំ ជលាសាវ សមិជ្ឈតិ
វិចក្កាប្រាប្បនិយោស្មិ ឯវិ ជាបាហិ កាមណីតិ ។
កាមណីជីវិតិ អថ ។

មឃទេវិជីវិតិ (១)

[៩] ឧត្តមង្គរុហា មឃ្មី ឥមេ ជាតា វិយោហាត
ហត្ថក្ខតា នេត្តតា បច្ចដ្ឋាសមយោ មមាតិ ។
មឃទេវិជីវិតិ អថ ។

សុទ្ធវិហរិជីវិតិ

[១០] យេវា អញ្ញេ ន រក្ខតិ យោ ច អញ្ញេ ន រក្ខតិ
សវេរាជ សុទ្ធិ សេតិ កាមេសុ អនុបេក្ខកំ ។
សុទ្ធវិហរិជីវិតិ អថ ។
អញ្ញកាវត្ថោ ចបថោ ។

កាមណីជីវិតិ

[៨] (កាមណីកុហា គោលថា) ការប្រាប្បនិយោស្មិ តែងសម្រេចក្រម
ដល់ពួកជនអ្នកមិនស្រឡាត់ អញ្ជើញអ្នកមានប្រយោជន៍
ហើយ ម្ចាស់កាមណី អ្នកជឿយ៉ាងនេះ ។
ចប់ កាមណីជីវិតិ ទី ៨ ។

មឃទេវិជីវិតិ

[៩] (ព្រះរាជាភោជិតសត្វទ្រង់ប្រាសថា) សត្វតាំងឲ្យយន្តនោះទៅឲ្យ
យី (ស្លៀក) តែងដល់អញ្ជើញ ទៅទូត តើត្រូវប្រាសថា
(នេះ) ជាសម័យនៃស្រីស្រស់អញ ។
ចប់ មឃទេវិជីវិតិ ទី ៩ ។

សុទ្ធវិហរិជីវិតិ

[១០] (ស្រីភោជិតសត្វគោលថា) ពួកជនដទៃ មិនរក្សាជនណា
ម្យ៉ាងទៀត ជនណាមិនរក្សាពួកជនដទៃ បើគ្រូព្រះរាជា ជន
នោះឯង មិនមានសេចក្តីការព្រួយរាល់យក្ខតិកាមតាំងឲ្យយេ
រមែងជេកជាស្រេច ។
ចប់ សុទ្ធវិហរិជីវិតិ ទី ១០ ។
ចប់ អញ្ញកាវត្ថោ ទី ១ ។

តម្រូវការ

អង្គការសហប្រជាជាតិ ស្រាវជ្រាវ
 ស្រាវជ្រាវ តាមរយៈការស្រាវជ្រាវ
 ហើយ បង្កើន ការស្រាវជ្រាវ
 យោង ទៅ តាម តម្រូវការ ។

ទំនាក់ទំនងអង្គការសហប្រជាជាតិ

និយាយអំពីបុគ្គលនីមួយៗដែលបានប្រើប្រាស់ ក្នុងអង្គការ-
 ជាតិ ១ ដែលបានប្រើប្រាស់ ១ សេវាដែលបានប្រើប្រាស់ ១ បុគ្គលនីមួយៗ
 ជាគ្រូបង្រៀន ក្នុងបុគ្គលនីមួយៗ ក្នុងបុគ្គលនីមួយៗ ក្នុងបុគ្គលនីមួយៗ
 បុគ្គលនីមួយៗ ក្នុងបុគ្គលនីមួយៗ ប្រភេទបុគ្គល ក្នុងបុគ្គលនីមួយៗ
 តាមលំដាប់ ១ ប្រភេទបុគ្គល ១ ប្រភេទបុគ្គល ១ ប្រភេទបុគ្គល ១ ប្រភេទបុគ្គល ១
 ស្រាប់តែប្រើប្រាស់ ១ ប្រភេទបុគ្គល ១ ប្រភេទបុគ្គល ១ ប្រភេទបុគ្គល ១ ប្រភេទបុគ្គល ១

សីលវិទ្យា

លក្ខណជាតក

(១០) យោគី សីលវតី អត្តោ បដិសន្ធាវុត្តំ
លត្តាលី បស្ស អាយន្តំ ញាតិសង្ឃបុរាណំ
អថ បស្សសមី កាឡំ សុវហិទំ ញាតិភិក្ខុ ។

លក្ខណជាតក បដិ ។

និព្រាធមិតជាតក

(១២) និព្រាធមេវ សេវយ្យ ឧ សាទំ ឧបសិវសេ
និព្រាធស្មី មតំ សេយ្យោ យកេត្វ សាទស្មី ជីវិតន្តំ ។

និព្រាធមិតជាតក ទុនយំ ។

១ ម. និព្រាធមិតក ។

សីលវិទ្យា

លក្ខណជាតក

[១១] (ម្រឹតោធិសត្វ ភោលថា) សេចក្តីចំរើនតែងមាន ដល់ពួកធន
អ្នកមានសីល អ្នកប្រព្រឹត្តបដិសន្ធារៈ បានចូរមើលម្រឹតឈ្មោះ
លក្ខណៈ កំពុងដើរមក ដែលពួកញាតិវិហាហមៈហើយ បាន
ឃើញម្រឹតឈ្មោះកាឡៈនេះ ដែលសាបសូន្យចាកពួកញាតិ (កំពុង
ដើរមក) ឬទេ ។

ចប់ លក្ខណជាតក ទី ១ ។

និព្រាធមិតជាតក

[១២] (មេម្រឹត ភោលថា) បុគ្គលឧបស្សិតសេ ឲ្យម្រឹតឈ្មោះនិព្រាធមៈ
តែម្យ៉ាង កុំឧបស្សិតឲ្យម្រឹតឈ្មោះសាទៈឡើយ ការស្ទាប់ក្នុង
សំណាក់នៃម្រឹតឈ្មោះនិព្រាធមៈ ជាភាវូបនីយ៍ ការរស់នៅក្នុង
សំណាក់នៃម្រឹតឈ្មោះសាទៈ កុំប្រសើរឡើយ ។

ចប់ និព្រាធមិតជាតក ទី ២ ។

កណ្តិន្ទជានិក្ខ

(១៣) ជិត្ត កណ្តិន្ទ សង្ខ ឬសំ កណ្តិន្ទវេទិ ឯ
ជិត្ត តំ ជនបដិ យេត្តន្តិ បរិណាយិកា
តេ វិច្ឆិកា សត្តា យេ ឥត្តិ វសំ កតាតំ ។

កណ្តិន្ទជានិក្ខ កតិយំ ។

វិច្ឆិកាជានិក្ខ

(១៤) ឯ តាវត្ថុ រសេហិ ចាមិយោ
អាវសេហិ វ សន្និវេហិ វ
វិច្ឆិកំ តហធនិស្សិតំ
វសមាធនំ រសេហិ សញ្ញាយោតិ ។

វិច្ឆិកាជានិក្ខ ធម្មំ ។

កណ្តិន្ទជានិក្ខ

(១៥) (ព្រះវរាហោធិសត្វ ហោលថា) ចូរគិតដៀលនូវបុរសអ្នកមាន
សមុគ្គចូលទៅ ដែលមានឈ្មោះយ៉ាងអ្វី ប្រើជាបរិណាយិកា
(អ្នកត្រួតត្រា) នៅក្នុងជនបទណា ចូរគិតដៀលនូវជនបទ
នោះ ឬក៏ទៀត សព្វទាំងឡាយណា លុះអំណាចត្រូវ
សព្វទាំងឡាយនោះ ក៏បណ្តាគិតដៀលហើយ ។

ឯ កណ្តិន្ទជានិក្ខ ទី ៣ ។

វិច្ឆិកាជានិក្ខ

(១៦) (ព្រះរាជាទ្រង់មានព្រះឡឹកថា ឧទ្ទរាត) ដោយការស្វែងរកស្វាស្ត្រ
ដោយការស្វែងរកស្វាស្ត្រទាំងឡាយ ជាសភាវៈលាមកជាឧទ្ទរាត
ដោយស្វាស្ត្រទាំងឡាយមិនមានទេ ឲ្យរកចូលរកឈ្មោះ សង្ខឹយ
បាននាំសព្វល្អដែលពេញនូវព្រះស្វាស្ត្រ មកកាន់អំណាច
(លេសខ្លួន) បាន ព្រោះវេទសព្វទាំងឡាយ ។

ឯវិច្ឆិកាជានិក្ខ ទី ៤ ។

ទរាទិយជាតកំ

[១៥] អដ្ឋកុរិ ទរាទិយេ មិគំ វង្កាតំវង្កិច្ចំ
 សត្តកាលេហតិក្កម្ពំ^(១) ន ចំ ខុទ្ទកុស្សហេតិ ។
 ទរាទិយជាតកំ បព្វេ ។

តិបល្លន្តមិគជាតកំ

[១៦] មិគំ តិបល្លន្តមិគមាយំ
 អដ្ឋកុរិ អន្តរាត្ថបមាយំ
 ឯកោន សោភេន នមាស្សសង្កោ
 ធម៌ កាលាហតិកោតំ កាតិទេយ្យោតិ ។
 តិបល្លន្តមិគជាតកំ បព្វេ ។

មាលុតជាតកំ

[១៧] កាធូរោ វា យទំ វា ធុរុណ្ណ យេវា វាយតិ មាលុតោ
 ភិក្ខុជាតិ ហិ សីតាជំ ឧកោតុមបរាជិតាតិ ។
 មាលុតជាតកំ សន្តទំ ។

១ ឃ. សន្តហិ ពណ៌និក្កន្តំ ។

ទរាទិយជាតក

[១៥] (ម្រឹតកោតិសត្វ ភោលថា) មាលនាទរាទិយោ យេនិមិទភាព
 ទុទានម្រឹត មានក្រចក ៨ មានស្គន្តវៀចគល់នឹងស្រួចចុងដីក្រ-
 លែង ជាសត្វកន្លងខ្លីកាលខែដប់មួយមាន ៧ ខោបោនឡើយ ។
 ចប់ ទរាទិយជាតក ទំ ៥ ។

តិបល្លន្តមិគជាតក

[១៦] (ម្រឹតកោតិសត្វ ភោលថា) កញ្ញាទុកញ្ញាទំម្រឹត មានដំណេក
 ៣ មានក្រចក ៨ ជាសត្វដ៏ក្លែកក្លាំងរោលអប្រាក ឲ្យរៀនមាយា
 ច្រើនហើយ ម្រឹតជាកួយចុះធុកដំណើមរូបនឹងវង្សដី ដោយ
 រន្ធច្រមុមមាន បញ្ចោក (ប្រាខ័ត្រ) ដោយគល់ ៦ យ៉ាង ។
 ចប់ តិបល្លន្តមិគជាតក ទំ ៦ ។

មាលុតជាតក

[១៧] (ឥសីកោតិសត្វ ភោលថា) កាលណា ខ្យល់បក់ ខោបោន
 រោមបក្កិខាងខ្នើតក្តី កាលនោះ ក្រដាត់ទាំងខ្យល់ ក៏កើតអំពី
 ខ្យល់ អ្នកទាំងពីរ មិនចាស់ចាញ់ ក្នុងប្រសាទឡើយ ។
 ចប់ មាលុតជាតក ទំ ៧ ។

ឯកសារ ទុច្ចោ សីលវត្ថុ

មតកភក្កជាតក

[១៨] ឯវត្ថុ សក្កា ជាធម្មត្ថំ ទុក្ខាធម៌ ជាតិសក្កា
ន ចាលោក ចាណំ នំ ហត្ថោ ចាណាយាតិ ហំ សោច-
តីតិ ។

ឧទាហរណ៍ ឧទ្ធចំ ។

អាយាចិត្តភក្កជាតក

[១៩] សច មុក្ខោ ចេត្វ មុក្ខោ មុត្តមាធា ហំ ពជ្ឈសិ
ន ហេវំ ជីវ មុត្តន្តំ មុត្តំ កាលស្ស តទ្ធជន្តំ ។
អាយាចិត្តភក្ក ឧវមំ ។

នឡុបាសជាតក

[២០] ជំស្វា បធមទុត្តិណំ ជំស្វាឆោតវិកំ បធិ
នឡុន ភវិ មិវស្សាម នេវ មំ ភ្នំ វជំស្សសីតំ ។
ឡុបាសជាតក វសមិ ។
សីលវត្ថុ ទុច្ចោ ។

ឯកសារ សីលវត្ថុ ទី ២

មតកភក្កជាតក

[១៨] (ក្កុទ្ធវត្ថោ ភោគិសក្ក ភោគថា) បើកុសក្កប្បវិទីយោនៈន
ថា ភោគិកវិនិច្ឆ័យនៈ វេមនំមកទុក្ខុក្ក សក្កមិនត្រូវសម្លាប់
សក្ក ព្រោះថា បុគ្គលអ្នកសម្លាប់សក្ក វេមនំសោយសោក ។
ចប់ មតកភក្កជាតក ទី ៨ ។

អាយាចិត្តភក្កជាតក

[១៩] (ក្កុទ្ធវត្ថោ ភោគថា) បើអ្នកចង់ចេញ ត្រូវចែកចំណែកខាង
នាយ ព្រោះថា អ្នកចង់ចេញនេះ គង់ជាប់ (ដោយបាចកម្ម)
អ្នកប្រាជ្ញចង់ឱ្យយ មិនធ្លាប់ចូលយ៉ាងនេះឡើយ ការចូលរបស់
ផលកាល រល្មោះថាចំណងវិញ្ញាណ ។
ចប់ អាយាចិត្តភក្កជាតក ទី ៩ ។

នឡុបាសជាតក

[២០] (ស្វាភោគិសក្ក ភោគថា) យើងឃើញស្នាមជើងដែលមិន
ឡើង ឃើញតែស្នាមជើងដែលចុះ យើងផឹកទឹកដោយដើមបុស
អ្នកនឹងសម្លាប់យើងមិនបានឡើយ ។
ចប់ នឡុបាសជាតក ទី ១០ ។
ចប់ សីលវត្ថុ ទី ២ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សាគរ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សាគរ

តស្សប្បទានំ

ទុទាននៃសីលវិធីនោះគឺ

អថ លក្ខណ សាទ ជិត្តុ
 បុណ្ណ ធម៌វត្ថុ រសេហំ ទកធិយា
 អតិកាតិ រសមាលុត ចាលា
 មុច្ឆេន ធម្មអន្តរាយនេន កវត្តំ ធស ។

និយាយអំពីលក្ខណជាតក ១ ម្រឹគឈ្មោះសាទៈ (ក្នុងនិក្ខោតមិត-
 ជាតក) ១ ដូរគំរងៀល (ក្នុងកល្យានជាតក) ១ មិនលាមកជាតិ
 រសទាំងឡាយ (ក្នុងពតមិតជាតក) ១ ទកធិយជាតក ១ ម្រឹគ
 បញ្ចកតប្រាថវ្រ (ក្នុងភិបល្យតមិតជាតក) ១ មាលុតជាតក ១
 បុគ្គលមិនក្រសែម្យ៉ាងសត្វដទៃ (ក្នុងមកកកត្តជាតក) ១ ការរួច
 (ក្នុងកាយាចិត្តកត្តជាតក) ១ ឧទ្យុហនជាតក ១ ត្រូវជា ១០ ។

ក្រុងវិគ្គ

ក្រុងមិត្តជាតិ

(២១) ញាតមេតី កុរុត្ថស្ន យំ ភំ សេចឆ្លាំ សេយ្យសិ
អញ្ចំ សេចឆ្លាំ តត្ថាមិ ឧ មេ តេ ត្រេតេ ផលន្តំ ។

ក្រុងមិត្តជាតិ បឋម ។

ក្រុងជាតិ

(២២) យេ កុត្តរា រាជកុលស្មំ វជ្ជា
កោលេយ្យកា វណ្ណាពល្លបបត្តា
តេមេ ឧ វជ្ជា មយេមស្ម វជ្ជា
នាយិ សយទ្វា ធុទ្ធវលយាតិកាយន្តំ ។

ក្រុងជាតិ ទុយំ ។

ក្រុងជាតិយជាតិ (១)

(២៣) អបិ ចស្សេន សេមាថោ សល្លភិ សល្លលីកាតោ
សេយ្យេវ វជ្ជា កោដ្ឋោ យុត្តា មញ្ញេវ សារមីតិ ។

ក្រុងជាតិយជាតិ ទុយំ ។

១ ម. ក្រុងជាតិយជាតិ ។

ក្រុងវិគ្គ

ក្រុងមិត្តជាតិ

(២១) (ប្រើសភាពិសក្ខ ភោលថា) ខ្នាលដើមចម្បក់ អ្នកជម្រុះផ្លែ
មកដោយហេតុណា ហេតុនេះអញជាប្រើសបានដឹងហើយ អញ
នឹងទៅកាន់ដើមចម្បក់ទៀត ដែលស្រស់អញមិនទេញចិត្តទេ ។

ចប់ ក្រុងមិត្តជាតិ ទី ១ ។

ក្រុងជាតិ

(២២) (សុខនភាពិសក្ខ ភោលថា) ភ្នកត្រៃណា កើតក្នុងរាជត្រកូល
បរិច្ចណ៍ដោយសង្ឃៈនឹងកំឡុង ចំរើនហើយក្នុងរាជត្រកូល ត្រៃ
ទាំងនោះ គេមិនសង្ឃៈទេ យើងទាំងឡាយត្រូវគេសម្លាប់ នេះមិន
ឈ្មោះថាសម្លាប់ដោយគ្រឹមត្រូវឡើយ នេះឈ្មោះថាសម្លាប់តែត្រៃ
ដែលមានកំឡុងឡើយ ។

ចប់ ក្រុងជាតិ ទី ២ ។

ក្រុងជាតិយជាតិ

(២៣) (សេរភាពិសក្ខ ភោលថា) សេរភាពិសក្ខ
សូម្បីត្រូវសាច់ទ្បាចមុតហើយ ដេកផ្អៀង គង់ប្រសើរជាងសេរ
សាមញ្ញ ដែលសេរ អ្នកច្នៃទីមុនដោយត្រៀងត្រឹមទាំងទ្បាយចុះ ។

ចប់ ក្រុងជាតិយជាតិ ទី ៣ ។

អាជីពាជីវកំ
ញ

[២៤] យតា យតា យតុ យតា យតុ យតុ យតា យតា
អាជីពោ កកុត វេតំ យាយនំ តត្ថំ វណ្ណវតំ ។

អជ្ជតានំ ចន្ទំ ។

តិព្វជីវកំ

[២៥] អក្ខមក្ខេហំ តិក្ខេហំ អស្សំ ខាយេហំ សារជិ
អដ្ឋាសឧស្ស បុរិសា^(១) ចាយាសស្សមិ ភប្បតិវិទំ ។

ចិន្ទតានំ ចន្ទំ ។

មហិទ្ធពុមុជជីវកំ

[២៦] មុកាណោភព វតា ជិសម្ម
មហិទ្ធពុមុតោ ចោជយមាទុចារិ
សុសត្វកាជំ ហំ វតា ជិសម្ម
កជ្ជត្ថោ សព្វតុណោសុ អដ្ឋាតំ ។

មហិទ្ធពុមុតានំ ចន្ទំ ។

១ ម. សុហិកោ ។

អាជីពាជីវកត
ញ

[២៦] (សេភោជាឧយ្យោកោតិសត្វ ពោលថា) សេភោតិវិយ ធ្វើ
ឧវសម្ពេកន៍ទីណា ក្នុងកាលណាម្តង ។ ឬក្នុងទីណា ក្នុង
មណ្ឌលចំណុះណា ក្នុងកាលណាម្តង ។ សេសាមញ្ញាវាងឡាយ
វេនសាបសូន្យ ក្នុងកាលនោះ ក្នុងទីនោះ ។

ចប់ អាជីពាជីវក ទី ២ ។

តិព្វជីវក

[២៧] (ភាមាគ្យកោតិសត្វ ពោលថា) ម្ចាស់សារថី អ្នកចូរញ៉ាំងសេះ
ច្បងឹក (ទឹក) តាមកំណត់ទឹកទាំងឡាយដទៃ ។ ចុះ ដោះស្រាយ
ដោយបាយាស ដោយការស្ម័គ្រចិត្តហើយ (វេនដំរិះច្រកការ
បរិភោគទៀតទេ) ។

ចប់ ចិន្ទតានំ ទី ៥ ។

មហិទ្ធពុមុជជីវក

[២៨] (ភាមាគ្យកោតិសត្វ ពោលថា) ដំរីដើរក្នុងរោងមហិទ្ធពុមុត
បានស្តាប់ពាក្យរបស់ចោរទាំងឡាយមុខហើយ ក៏ប្រតិក្កតាម បាន
បោកសម្លាប់ (ហ្មឺដី) លុះបានស្តាប់ពាក្យពួកលោកម្នាក់មកខ្លួន
សម្រួលហើយ ក៏បានគាំងនៅក្នុងគុណគ្រប់យ៉ាង ។

ចប់ មហិទ្ធពុមុជជីវក ទី ៦ ។

អភិបាលជាតិ

(២៧) ចាស់ ចាស់ បណ្តា
ន ប៉ុល ឧ កុស ឧ យ៉ សំតុ
មញ្ញ អភិបាលស្រុក
នាគ សំណេមណាស់ កុញ ភេត ។

សិលាចារឹក លេខ ១

និមិត្តសិលាចារឹក

(២៨) មនុស្ស មេ កសិយ្យ នាម ឧត្ត កុណា ធន
មនុស្ស កសិយ្យ កុណា ឧត្ត
ឧត្ត ធន កសិយ្យ កុណា ឧត្ត មនុស្ស កុណា ឧត្ត ។

និមិត្តសិលាចារឹក លេខ ១

កណ្តាលជាតិ

(២៩) យោ យោ កុ ធន យោ កុ ធន
កសិយ្យ កុ ធន យោ ធន ស្រុក កុ ធន ធន ។

កណ្តាលជាតិ លេខ ១

អភិបាលជាតិ

(២៧) (កសិយ្យ កុ ធន) (ធន) ធន កសិយ្យ កុ ធន
ធន កសិយ្យ កុ ធន ធន កសិយ្យ កុ ធន
ធន កសិយ្យ កុ ធន (ធន) ធន ធន កសិយ្យ កុ ធន
ធន កសិយ្យ កុ ធន ធន កសិយ្យ កុ ធន ធន កសិយ្យ កុ ធន ។

ធន អភិបាលជាតិ លេខ ១

និមិត្តសិលាចារឹក

(២៨) (កសិយ្យ កុ ធន) ធន កសិយ្យ កុ ធន ធន កសិយ្យ កុ ធន
ធន កសិយ្យ កុ ធន ធន កសិយ្យ កុ ធន ធន កសិយ្យ កុ ធន
ធន កសិយ្យ កុ ធន ធន កសិយ្យ កុ ធន (កសិយ្យ កុ ធន) ធន
ធន កសិយ្យ កុ ធន ធន កសិយ្យ កុ ធន ធន កសិយ្យ កុ ធន ធន កសិយ្យ កុ ធន
ធន កសិយ្យ កុ ធន ធន កសិយ្យ កុ ធន ធន កសិយ្យ កុ ធន ធន កសិយ្យ កុ ធន ។

ធន និមិត្តសិលាចារឹក ទី ១

កណ្តាលជាតិ

(២៩) (កសិយ្យ កុ ធន) ធន កសិយ្យ កុ ធន ធន កសិយ្យ កុ ធន
ធន កសិយ្យ កុ ធន ធន កសិយ្យ កុ ធន ធន កសិយ្យ កុ ធន
ធន កសិយ្យ កុ ធន ធន កសិយ្យ កុ ធន ធន កសិយ្យ កុ ធន ធន កសិយ្យ កុ ធន
ធន កសិយ្យ កុ ធន ធន កសិយ្យ កុ ធន ធន កសិយ្យ កុ ធន ធន កសិយ្យ កុ ធន ។

ធន កណ្តាលជាតិ ទី ១

កុលាវកវិគ្គ
កុលាវកជាតក

[៣១] កុលាវកា មាគលំ សិទ្ធិស្មី
ន្នីសាមុទេន បរិវដ្ឋយស្ស
កាមំ ធជាម អសុវេសុ ចាលំ
មាយិមេ ធិជា វិកុលាវកំ អហស្សន្តិ ។
កុលាវកជាតក បឋម ។

ឆប្បជាតក

[៣២] វុទ្ធិ មធុត្ថំ វុទ្ធិក ច ចិដ្ឋ
វេទ្យុយវណ្ណបដិកា^(១) ច តីវ
ព្យាមមត្តានិ ច មេត្តុណានិ
ធាត្វន ភេ ធិតិ ធា ធធាមីតិ ។
ឆប្បជាតក ទុទ្ទិយំ ។

សម្មោទមាតជាតក

[៣៣] សម្មោទមាតា កុដ្ឋន្តិ ជាលមាតាយ មក្ខិយោ
យនា ភេ វិទិស្សន្តិ មាតា ឯហន្តិ មេ វសន្តិ ។
សម្មោទមាតជាតក ធិយំ ។

១ ម. វេទ្យុយវណ្ណបដិកា ។

កុលាវកវិគ្គ
កុលាវកជាតក

[៣១] (ប្រាសាទកោសិកា ពោលថា) ខ្មាលមាគលំ ពួកកូនគ្រុឌ
(ចំ) នៅដើមកោ អ្នកចូរចៀសវាង (កុំឲ្យពួកវាលំបាក) ដោយមុខ
ចាត្រាលថេរឡើយ កាមគិត យើងស្វិលដើរត ចំពោះពួកអសុវេសុវេសុ
កុំឲ្យវាចូលគ្រុឌចាំនោះ មានសំបុកខ្នាត់ខ្លាយ ។
ចប់ កុលាវកជាតក ១ ។

ឆប្បជាតក

[៣២] (ស្តេចបាទ្យមាស ពោលថា) សំរៀងយំ (របស់អ្នក)
កំពិកោះ ខ្នងកំរុត្តិកៀង កមានសម្បុរប្រហែលគ្នាទាំងណាដែលកែវ-
ពិទ្យា ស្លាប់ទាំងឡាយ ប្រមាណមួយព្យាម អញមិនឲ្យកូនស្រីដល់
អ្នក ប្រោះកែវការវាឡើយ ។
ចប់ ឆប្បជាតក ២ ។

សម្មោទមាតជាតក

[៣៣] (ប្រាសាទកុស្តាម ពោលថា) ពួកបក្សីស្រុស្រួលខ្លាចរំលោភលំ
ទៅបាន តែបើពួកបក្សីទាំងនោះដឹងកតាសំគាល់កាលណា ពួក
បក្សីទាំងនោះ មិនលុះអំណាចអញក្នុងកាលនោះមិនខានឡើយ ។
ចប់ សម្មោទមាតជាតក ៣ ។

មច្ចុជានិក្ខ

[៣៤] ន មំ សីតំ ន មំ ឡាភី ន មំ ជាលស្មំ តាចនំ
 យ កា មំ មញ្ញាតេ មច្ចិ អញ្ញំ សោ តតិយា កតោតំ ។
 ឧទ្ធអានំ ចន្ទំ ។

វិជ្ជិកជានិក្ខ

[៣៥] ស ឆ្នំ បក្ខា អបតនា ស ឆ្នំ ចាតា អវត្សនា
 មាតា បិតា ច ឆ្នំ កុលា ជាតវេន បដិក្កមាតិ ។
 វន្តតានំ ចក្ខុមំ ។

សកុណជានិក្ខ

[៣៦] យ ឆ្នំ សុត្តា ជតតិរុហំ [វិហាជ្ជមា] ស្វាយំ អក្កិ
 បម្មត្ថាតិ
 និសា តជជ វត្តន្តំ ជាតំ សរណតោ កយ ឆ្នំ ។
 សកុណតានំ ជន្ទំ ។

មច្ចុជានិក្ខ

[៣៤] (ត្រីឈ្មោល ភោលថា) ត្រជាក់មិន (បៀនបៀន) អញ្ជាទ
 ក្តៅមិន (បៀនបៀន) អញ្ជាដែរ ការបៀតបៀនអញ្ជាព្រោះ
 លបមិនបានឡើយ (អញ្ជ) ក្រុយតែត្រង់ត្រឹមសំគាល់អញ្ជា ត្រី
 ឈ្មោលនោះទៅក៏ត្រីដទៃ ដោយគម្រោក ។
 ចប់ ឧទ្ធអាន ទំ ៤ ។

វិជ្ជិកជានិក្ខ

[៣៥] (គូនចុះចោតសត្វ ភោលថា) ស្លាប់ទាំងឡាយមាន តែហើរ
 មិនរួច ដើរទាំងឡាយមាន តែដើរមិនបាន មេនីតបា (បេស
 យើង) ចេញទុកទៅហើយ ខែក្នុងព្រៃ អ្នកចុះថយទៅចុះ ។
 ចប់ វន្តតាន ទំ ៥ ។

សកុណជានិក្ខ

[៣៦] (សត្វស្លាប់ចោតសត្វ ភោលថា ពួកសត្វស្លាប់) កាស្រីយន្តិទីដើម
 ឈើណា ដែលជុះលើដៃដី ដើមឈើនោះ ក៏បញ្ចេញភ្លើង
 ម្ខាងអ្នកមានអវយវៈ (ក្បាលនិង) រៀងទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ
 ចូរឆប់ទិស (ទាំង ៤) ចុះ ភ័យភ័យមិនដឹងឈើដាច់ពីដីហើយ ។
 ចប់ សកុណតាន ទំ ៦ ។

ព្រឹត្តិការណ៍

(៣៧) យោង ទៅលើការងារ ឯក ធម្មស្ស កោវិទា
តំរូវឲ្យ យោង ទៅលើ សម្បកយោ ច សុភតិក្ខុ(១) ។
ព្រឹត្តិការណ៍ ទី១ ។

ព្រឹត្តិការណ៍

(៣៨) យោង ទៅលើការងារ ឯក ធម្មស្ស កោវិទា
តំរូវឲ្យ យោង ទៅលើ សម្បកយោ ច សុភតិក្ខុ(១) ។
ព្រឹត្តិការណ៍ ទី២ ។

ព្រឹត្តិការណ៍

(៣៩) យោង ទៅលើការងារ ឯក ធម្មស្ស កោវិទា
តំរូវឲ្យ យោង ទៅលើ សម្បកយោ ច សុភតិក្ខុ(១) ។
ព្រឹត្តិការណ៍ ទី៣ ។

១ ម. ព្រឹត្តិ ធម្ម យោង ទៅលើ សម្បកយោ ច សុភតិក្ខុ ។

ព្រឹត្តិការណ៍

(៣៧) (ព្រឹត្តិការណ៍ ទី១) យោង ទៅលើការងារ ឯក ធម្មស្ស កោវិទា
តំរូវឲ្យ យោង ទៅលើ សម្បកយោ ច សុភតិក្ខុ(១) ។
ព្រឹត្តិការណ៍ ទី២ ។

ព្រឹត្តិការណ៍ ទី៣ ។

ព្រឹត្តិការណ៍

(៣៨) (ព្រឹត្តិការណ៍ ទី២) យោង ទៅលើការងារ ឯក ធម្មស្ស កោវិទា
តំរូវឲ្យ យោង ទៅលើ សម្បកយោ ច សុភតិក្ខុ(១) ។
ព្រឹត្តិការណ៍ ទី៣ ។

ព្រឹត្តិការណ៍ ទី៤ ។

ព្រឹត្តិការណ៍

(៣៩) (ព្រឹត្តិការណ៍ ទី៣) យោង ទៅលើការងារ ឯក ធម្មស្ស កោវិទា
តំរូវឲ្យ យោង ទៅលើ សម្បកយោ ច សុភតិក្ខុ(១) ។
ព្រឹត្តិការណ៍ ទី៤ ។

ព្រឹត្តិការណ៍ ទី៥ ។

ទទ្ធិង្គារជាតក

(២០) តាមី បតាមី ឆិរយំ ទទ្ធានោ អវិសិកេ
 នាឆិរយំ តាវស្សាមី ហន្ត បិណ្ឌំ បដិគ្គហាតិ។
 ទទ្ធិង្គារជាតក ឆិរយំ ។
 កុលាបក្ក ចតុត្ថោ ។

ធិស្សន្តិ

សិវី មាគលី ធីតៈ បក្ខិវរា
 ភិយាតតា មាតាបិតា ច បុត្រ
 ជតតិរុហ វុឡ ឥសាន្តដកោ
 ភជា ឧទ្ធតា បិណ្ឌវរោ ធស ។

ទទ្ធិង្គារជាតក

(២០) (សេដ្ឋីពោធិសត្វ កោលថា) តាមទិក ទុំព្រះអង្គ សូមានជីវិធិឡើង
 លើ មានក្បាលចុះក្រោម ហើយភ្ជាក់ទៅកាន់នរក ទុំនឹងតុំ
 ធ្វើអំពើមិនប្រសើរទេ បើដូច្នោះ សូមព្រះអង្គ ទទួលខ្ញុំចង្អុល
 បិណ្ឌបាតចុះ ។

ចប់ ទទ្ធិង្គារជាតក ទី ១០ ។

ចប់ កុលាបក្ក ទី ២ ។

ទទ្ធាននៃកុលាបក្កវិគ្គហៈ គឺ

និយាយអំពីមាគលី (ក្នុងកុលាបកជាភក) ១ ជីតា(ក្នុងឧទ្ធជាភក) ១
 ពួកបក្សីដ៏ប្រសើរ(ក្នុងសម្ភោធមានជាភក) ១ គ្រឹះឈ្មួលទៅដោយ
 កម្រោក(ក្នុងមជ្ឈជាភក) ១ មេបា(ក្នុងវង្គតជាភក) ១ ដើមឈើដុះ
 លើដីនដី (ក្នុងសកុលាជាភក) ១ បុគ្គលចំរើន (ក្នុងតិក្កិរជាភក) ១
 ក្លាយឈ្មួសវៃក្នុងពកជាភក ១ ឧទ្ធជាភក ១ ដុំបាយដ៏ប្រសើរ ក្នុង
 ទទ្ធិង្គារជាភក ១ ក្រៅពី ១០ ។

អង្គការវិគ្គ

លោសកជំនាត

(៤០) យោ អង្គការវិស្ស យំកាទុកម្សិលោ
ទំរដ្ឋនាថោ ន កាភេត សាសនំ
អជ្ជយោ ចាធមោល្យភ្នំ មិគ្គតោ វិយ សោធនីតំ ។

លោសកជំនាត ឃប់ ។

កញ្ចោតកជំនាត

(៤២) យោ អង្គការវិស្ស យំកាទុកម្សិលោ
ទំរដ្ឋនាថោ ន កាភេត សាសនំ
កាថោតកស្ស វេនំ អកក្ខ
អមិគ្គហត្ថត្ថកតោ សេតីតំ ។

កញ្ចោតកជំនាត ទុំយំ ។

អង្គការវិគ្គ

លោសកជំនាត

(៤១) (កាថាវ្យាសាបាមាតុភោតិសត្វ ពោលថា) បុគ្គលណា កាល
លោកម្នាក់ប្រាថ្នាសេចក្តីចំរើន អនុគ្រោះដោយប្រយោជន៍ ទូន្មាន
ចំនេះដឹងតាមពាក្យប្រៀនប្រដៅ បុគ្គលនោះ វេទន៍សោកសៅ
ដូចជាមិត្តវិទូក្រែងខ្លាចជំងឺវិទាមនាវិសោកសៅ ។

ឈប់ លោសកជំនាត ទំ ១ ។

កញ្ចោតកជំនាត

(៤២) (ព្រាហ្មភោតិសត្វ ពោលថា) បុគ្គលណា កាលលោកម្នាក់
ប្រាថ្នាសេចក្តីចំរើន អនុគ្រោះដោយប្រយោជន៍ ទូន្មាន មិនធ្វើ
តាមពាក្យប្រៀនប្រដៅ បុគ្គលនោះវេទន៍សោកសៅ ដូច
ក្អែកភាំងនៅក្នុងកណ្តាប់ដៃ នៃបុគ្គលជាសត្រូវ ព្រោះមិនធ្វើ
តាមពាក្យវិន័យសត្វព្រាហ្ម ។

ឈប់ កញ្ចោតកជំនាត ទំ ២ ។

វិទ្យុកជាតកំ

(២៣) យោ អនុកាមស្ស ហិកាទុកាម្បិយោ
 ឱវជ្ជនាថោ ន កកោតិ សាសនំ
 ឯវិ សោ និហិតោ សេតិ វេជ្ជកាស្ស យថា មិកាតិ។
 វិទ្យុកជាតកំ នន្តំ ។

មកលជាតកំ

(២៤) សេយ្យោ អមិក្កោ មតិយោ ទុមេតោ
 ន ត្រូវ មិក្កោ មតិវច្ឆហិយោ
 មកាសំ វជ្ជស្សន្តិ ហិ ឯលម្ភតោ
 ចុក្កោ មិកុ អត្ថំនា ទុក្ខមន្តន្តិ ។
 មកលជាតកំ ធន្តំ ។

ពោហិណ្ឌីជាតកំ

(២៥) សេយ្យោ អមិក្កោ មេតាវិ យេត្ថោ កាលាទុកាម្បិយោ
 ធស្ស រោហិណ្ឌីកំ នម្មិ មាតវិ ហត្ថាន សោធន៍តិ។
 ពោហិណ្ឌីជាតកំ ឃញ្ចមំ ។

វិទ្យុកជាតកំ

(២៣) (វសីភោជិតសត្វ ពោលថា) បុគ្គលណា កាលលោកអ្នក
 ប្រាថ្នាសេចក្តីចំរើន អនុគ្រោះដោយប្រយោជន៍ ទូន្មាន មិនធ្វើ
 តាមពាក្យប្រៀនប្រដៅ បុគ្គលនោះ វេទន៍ដេកស្លាប់ ដូចកសិដា
 មិកាតិឯសំណ្មេរវិទ្យុកៈ ។
 ធម៌ វិទ្យុកជាតក ទី ៣ ។

មកលជាតកំ

(២៤) (ឈ្មួញភោជិតសត្វ ពោលថា) បុគ្គលជាសត្រូវ តែប្រកបដោយ
 ប្រាថ្នា ប្រសើរជាង ឯបុគ្គលជាមិត្ត ដែលប្រាសចាកប្រាថ្នា មិន
 ប្រសើរឡើយ ដូចយ៉ាងកូនហង្សក៏ដែលលូតលាស់ គិតថាវាញនឹង
 សម្លាប់ម្ចាស់ ត្រឡប់ជាប់បែកក្បាលមិកាវិញ ។
 ធម៌ មកលជាតក ទី ៤ ។

ពោហិណ្ឌីជាតកំ

(២៥) (សេដ្ឋីភោជិតសត្វ ពោលថា) បុគ្គលជាសត្រូវ តែជាអ្នកប្រាថ្នា
 ប្រសើរជាង ឯបុគ្គលពាល ជាអ្នកទំនុកចម្រើន មិនប្រសើរឡើយ
 អ្នកចូលមើលទាស៊ីរឈ្មោះពោហិណ្ឌី ជាស្រីអាក្រក់ សម្លាប់ម្តាយ
 ហើយរសាកសៅ ។
 ធម៌ ពោហិណ្ឌីជាតក ទី ៥ ។

អារាមទួលកង្កែប

(4b) ១. វេទនាសុខភាព អត្តសញ្ញាណ សុខភាព
 មាតិកា អត្ថប្បដិសន្ធិ កម្ម អាការីកោ យោជន៍ ។

អារម្ភស្ថិតិ ១

កិច្ចសន្យាសកម្មភាព

(២៩) ១. វេទនាសម្រាប់ អង្គជ័យ សុត្តន្តបិដក
 ហោរជន អង្គ ពុទ្ធជន គោណ្ឌកោណ្ឌ វិស្ណុ យថាភិក្ខុ

ក្រុមហ៊ុនសេដ្ឋាភិបាល សង្គម ។

រឿង ៣ ដាច់ភក្តី

(២៨)អនុចាយោ យោ អត្ថំ ឥឡតំ ឆោ វិហរោតំ
 ឆេតា ហរិសុ វេទនំ សត្វំ តេ ឡាបនមជ្ឈកុត្តំ ។

શ્રીગુણકં મહદં ૪

អាស៊ានទូលកង់ឆក

(៤៦) (បណ្ឌិតបុរសរោងសត្វ គោលថា) ការប្រជ្រើត្តិផ្លូវសេចក្តីចំរើន
របស់អ្នកមិនឈ្លានសក្តិខេត្តចំរើន វាមិនមែនជាបក្សវាសនាសក្តិសុទ្ធ
ទេ ចក្ខុវិស័យប្រាជ្ញា តែងតែប្រយោជន៍ឱ្យសាមសូន្យ ដូចស្វាគម្យ
សួន (ប្រាជ្ញប្រយោជន៍ឱ្យវិទ្យាស) ។

ପଞ୍ଚ ମହାଗୁଣସମାଧିଷ୍ଠିତ ଶିବ ୪ ୩

វិវត្តន៍ទូលកជាធាតុ

(២៧) (សេដ្ឋីតាតិសក្ក កោលថា) ការប្រតិបត្តិការសេចក្តីចម្រើនរបស់អ្នក
មិនឈ្លានសក្តានោះក្នុងរំពេច វេលាមុននាំមកនូវសេចក្តីសុខទេ ឬគួរ
រត់ប្រាថ្នា ក្នុងរំពេចប្រយោជន៍នូវសាមសូន្យ ដូចកាក្កាតា
បានញ៉ាំងស្ករឱ្យរំពាស ។

ចង្វាក់កណ្តាលសកម្មភាព ទំ ២ ។

विष्णुमैत्रेय

២៨) (កូនសិស្សពោធិសត្វ ពោលថា) បុគ្គលណា ប្រាថ្នាសេចក្តីចម្រើន
ដោយទុក្ខអាយ បុគ្គលនោះ រំលងលំបាក ដូចពួកនាហរនៅ
គ្រឿងដុះចង្កេះ បានសម្លាប់ខ្លួនវាច្បាច្បាញ បោះចោលសំនោរ
កំផ្លាច់សេចក្តីនាស ។

ឆ្នាំ ១៩៩៩ ទំព័រ ៤

នក្ខត្តជានិក្ខ

(៤៩) ឧក្ខត្តំ បដិសារធន្តំ អន្តោ ពាលំ ឧបទូតា
អន្តោ អន្តស្ស ឧក្ខត្តំ កំ ករិស្សន្តំ ការោតិ។

នក្ខត្តជានិក្ខ ឆវមំ ។

ទុម្មេធជានិក្ខ

(៥០) ទុម្មេធជានំ សហសេស្វន យេត្តោ មេ ឧបយាទិកោ
ឥនានំ ទោហំ យដិស្សនមិ តហុ អនម្មិកោ ជនោតិ។

ទុម្មេធជានិក្ខ ឆសមំ ។

អន្តោតាវត្ថា ចញ្ចមោ ។

ឧបមេធន្តាសកោ ។

តស្សទ្វាទិ

អដ មិត្តកមាតុ កាហោតវិរោ
តដា វេជ្ជកា ដលម្ពតោ កេហិណិ
កមិ កុណិ ចេតចក ច បុន
តដា ការក យេតាវេន ធស ។

នក្ខត្តជានិក្ខ

(៤៩) (ឧក្ខត្តបុរសោធិសត្វ កោលថា) ប្រយោជន៍វេមន៍កន្លងបដិស្កុ
មនុស្សស្វន្ធ ដែលរាប់កាន់កម្មក្នុង (ព្រោះ) សេចក្តីចំរើននៃ
ប្រយោជន៍ ឈ្មោះថាឧក្ខត្តបុរស ឯងដោយព័ន្ធខ្មោយនឹងប្តីប្រពន្ធ ។

ចប់ នក្ខត្តជានិក្ខ ទី ១ ។

ទុម្មេធជានិក្ខ

(៥០) (ព្រះរាជាភោទិសត្វ កោលថា) ការបូជា អញបានបួនស្នូនហើយ
ដោយសារមនុស្សតាមដំណើរការរាប់រាន់នាក់ ឆ័ត្រវិន័យ អញនឹង
បូជា (ព្រោះ) ជននេះប្រកបដោយធម៌ច្រើននាក់ ។

ចប់ ទុម្មេធជានិក្ខ ទី ១១ ។

ចប់ កន្ទុកខុទ្ទក ទី ៩ ។

ចប់ ឧបមេធន្តាសកោ ។

ទុទ្ទាននៃអត្ថកាយវិជ្ជាដានិក្ខ

និយាយអំពីមិត្តវិទូកៈ (ក្នុងសហសកជាតក) ១ កេហោតវិរោតក ១
វេជ្ជកជាតក ១ បុត្តលស្វន្ធាវុ (ក្នុងមកសជាតក) ១ កេហិណិ-
ជាតក ១ ស្វា(ក្នុងភាពឧទ្ធសកជាតក) ១ កុណិទូសកជាតក ១
ចោរនៅក្នុងផែនចេតៈ (ក្នុងវេទន្តជាតក) ១ ផ្កាយ(ក្នុងនក្ខត្តជាតក) ១
ការបូជា(ក្នុងទុម្មេធជានិក្ខ) ១ ក្រដា ១០ ។

អាស័យដ្ឋាន

មហាសីលវិជ្ជាធាន

(៥០) អាស័យដ្ឋាន បុរិសោ ១ ធំត្រីឡើយ បណ្ឌិត
បណ្ឌិត កេហ៍ អត្តាធំ យោង ឥឡូវ គឺ អង្គ ។
មហាសីលវិជ្ជាធាន ចប់ ។

បុគ្គលិកជំនាញ

(៥២) ភូមិបុរិសោ បុរិសោ ១ ធំត្រីឡើយ បណ្ឌិត
បណ្ឌិត កេហ៍ អត្តាធំ ឧទ្ទេស ដល់ បុគ្គលិក ។
បុគ្គលិកជំនាញ ចប់ ។

បុណ្យបារតីជំនាញ

(៥៣) ភូមិបុរិសោ បុរិសោ ១ ធំត្រីឡើយ អត្តាធំ គឺ គឺ
ភាគរាជ្យ (១) ជាបារតី ឧទ្ទេស ដល់ បុគ្គលិក ។
បុណ្យបារតីជំនាញ ចប់ ។

អាស័យដ្ឋាន

មហាសីលវិជ្ជាធាន

(៥១) (ប្រភេទសិលាភោគិសត្វ ភោគិសត្វ) បុរិសោ បណ្ឌិត គឺ
បុរិសោ បុរិសោ អំពី បុរិសោ បុរិសោ យោង ឥឡូវ គឺ អង្គ ។
យោង ឥឡូវ គឺ អង្គ ។
ចប់ មហាសីលវិជ្ជាធាន ទី ១ ។

បុគ្គលិកជំនាញ

(៥២) (ប្រភេទជនភោគិសត្វ ភោគិសត្វ) បុរិសោ បណ្ឌិត គឺ
ប្រិសោ ប្រិសោ អំពី ប្រិសោ ប្រិសោ យោង ឥឡូវ គឺ អង្គ ។
យោង ឥឡូវ គឺ អង្គ ។
ចប់ បុគ្គលិកជំនាញ ទី ២ ។

បុណ្យបារតីជំនាញ

(៥៣) (សេដ្ឋភោគិសត្វ ភោគិសត្វ) ភោគិសត្វ ភោគិសត្វ គឺ
សេដ្ឋភោគិសត្វ យោង ឥឡូវ គឺ អង្គ ។
យោង ឥឡូវ គឺ អង្គ ។
ចប់ បុណ្យបារតីជំនាញ ទី ៣ ។

វិនិច្ឆ័យជាតក

(៥៧) យស្សតេ ចតុរោ ធម្មា វិនិច្ឆ័យ យថា តវ
សង្ខំ ធម្មា ធិតិ ចារោ ធិដ្ឋំ សោ អតិវត្ថុតិ ។
វិនិច្ឆ័យជាតក ធម្មា ។

គយោធម្មជាតក

(៥៨) យស្សតេ ច គយោ ធម្មា វិនិច្ឆ័យ យថា តវ
ឧក្ខិយំ សុរិយំ ចញ្ញា ធិដ្ឋំ សោ អតិវត្ថុតិ ។
គយោធម្មជាតក ធម្មា ។

វោវិទជាតក

(៥៩) ធមេ ធមេ ចាតិធមេ អតិធន្តំ ហិ ចាបកំ
ធមន្តេន^(១) សតំ លង្កំ អតិធន្តេន ចាសិកង្កំ ។
វោវិទជាតក ធម្មា ។

១ ឧ. ធមន្តេន ហិ ។

វិនិច្ឆ័យជាតក

(៥៧) (ក្រេតំ ភោលថា) បតិក្រវនិវន្តំ បុគ្គលណា មានធម៌ ៤
ដូចអ្នក គិរសចក្កៈទៀងទាត់ ១ ធម៌គីប្រាជ្ញាជាគ្រឿងចិចារណា ១
ព្យាយាមមិនដាច់ ១ ការលះ ១ បុគ្គលនោះ វេទនកន្លងបង្អួច
សត្រូវបាន ។
ចប់ វិនិច្ឆ័យជាតក ទំ ១ ។

គយោធម្មជាតក

(៥៨) (គារក្សទឹក ភោលថា) បតិក្រវនិវន្តំ បុគ្គលណា មានធម៌ ៣
ដូចអ្នក គិរសចក្កសង្វាត ១ សេចក្តីភ្លៀវភ្លា ១ ចញ្ញា ១ បុគ្គល
នោះ វេទនកន្លងបង្អួចសត្រូវបាន ។
ចប់ គយោធម្មជាតក ទំ ២ ។

វោវិទជាតក

(៥៩) (អ្នករំយស្តរពោធិសត្វ ភោលថា) បុគ្គលធម្មវិកយ (ស្តរ) ចុះ
ចុំខ្លែកុំរយស្តរជ្រុល ព្រោះការរំយស្តរជ្រុល ជាការគាត្រង់
កហាចលាមួយរយ ដែលបានហើយដោយការរំយស្តរ (ក្នុងភព្យ)
វិភាសហើយ ដោយការរំយស្តរជ្រុល ។
ចប់ វោវិទជាតក ទំ ៣ ។

សង្ខធម្មនិពាទិកា

(៦០) នមេ នមេ ចាតិជមេ អតិជន្នំ ហំ ចាបកំ
នន្តោចាជំភតា ភោតា វេ តាតោ វិជមី ធម្មន្នំ។

សង្ខធម្មនិពាទិ វសមី ។

អសីលវត្តោ ធម្មោ ។

ពិស្សទានំ

យថា វេច្ឆិ តថាហុ នតោ វេលា
សុវ សាគុដលោវ អាលិនមនោ
សីមហាដ្ឋមនោ ធម្មុកោ ធម្ម តយោ
សតលទ្ធករោកធមេន ធម្ម ។

សង្ខធម្មនិពាទិកា

(៦០) (អ្នកផ្គុំស្រូវភោជិតសត្វ ភោតថា) បុគ្គលធម្មវ័ន្តំ (ស្រូវ) ចុះ បុរីន្តកំ
ធម្មវ័ន្តឲ្យជ្រុល ព្រោះការផ្គុំជ្រុល ជាភាគក្រក់ ភោតៈចាំឯឡាយ
ដែលបានហើយដោយការផ្គុំ ឬការផ្គុំថ្នាំញៀនភោតៈចាំឯនោះ ។

ចប់ សង្ខធម្មនិពាទិ ទី ១០ ។

ចប់ អសីលវត្ត ទី ៦ ។

ទូទាននៃអសីលវត្តនោះគឺ

និយាយអំពីអ្នកប្រាជ្ញប្រាថ្នាជាតិណា ប្រយោជន៍កំភើតយ៉ាងនោះ
(ក្នុងមហាសីលវត្តជាតក) ១ ការឡើងអំពីទីតមកកាន់ភោត (ក្នុង
ចូឡជនកជាតក) ១ សុព(ក្នុងបុណ្ណទានជាតក) ១ រោមីមានវត្ថុ
មិនស្រួល (ក្នុងផលជាតក) ១ បុរសមានចិត្តមិនញៀន (ក្នុងបញ្ចក-
វុជជាតក) ១ បុរសមានចិត្តរីករាយ(ក្នុងកញ្ចនក្ខន្ធជាតក) ១ ធម៌ ៤
(ក្នុងវិនិច្ឆ័យជាតក) ១ ធម៌ ៣ (ក្នុងតយោធម្មជាតក) ១ ការបាត
កហមហៈមួយរយ (ក្នុងភេរិវិជជាតក) ១ ផ្គុំស្រូវបានភោតៈ
(ក្នុងសង្ខធម្មនិពាទិជាតក) ១ ត្រូវជា ១០ ។

ជំពូកទី១

អសាធម្មជាតិ

(៦០) អាសា លោកតំរុយោ ចាម វេលា កាសំ ន វិជ្ជាតិ
សាវត្ថា ន បកត្តា ន សិទ្ធិ សព្វក្សសោ យជា
តា ហិក្ខា បព្វជិស្សាមិ វិវេកមនុប្បហយន្តិ ។

អសាធម្មជាតិ បទ ។

អណ្ណាភូតជាតិ

(៦២) យំ ប្រាហ្មណោ អវានេសិ វីលំ សម្មុទ្ធវេមិកោ
អណ្ណាភូតា ភកា កវិយោ តាសុ កោ ជាតុវិស្សសេតិ ។

អណ្ណាភូតជាតិ ទុតិយំ ។

ជំពូកទី២

អសាធម្មជាតិ

(៦១) (មាណពោលថា) ធម្មតៈត្រូវស្រ្តីក្នុងលោក តែងមានសេចក្តី
ប្រាថ្នា (ចំពោះមុខសេចក្តីដែលមានចិត្តជាប់ចំពោះកំនើនខ្លួន) វេលា (ឬ
កម្រិត) របស់ស្រ្តីទាំងនោះ មិនមានឡើយ (ស្រ្តីទាំងនោះ)
គ្រេកគ្រកាលផង រាល់រាល់ផង ដូចក្តីដែលនេះត្រូវប្រាប់យ៉ាង
(មិនរើសមុខ) ខ្ញុំគិតលះបង់ស្រ្តីទាំងនោះហើយម្ចាស់ ចំរើន
ឡើងវិញធម៌ ។

ចប់ អសាធម្មជាតិ ទី ១ ។

អណ្ណាភូតជាតិ

(៦២) (ព្រះរាជាពោលសព្វទ្រង់ត្រាស់ថា) ប្រាហ្មណ៍ ទាន់មុខរបស់ខ្លួន
ហើយដេញតំណរដោយហេតុណា (មិនដឹងហេតុនោះទេ) ប្រពន្ធ
ដែលខ្លួនចំពោះគាត់នៅជាអណ្ណា (ក្នុងនោះក្នុងនោះ) អ្នកណាធម៌
ទុកចិត្តចំពោះប្រពន្ធទាំងនោះ ដោយដាច់ខាតទាន ។

ចប់ អណ្ណាភូតជាតិ ទី ២ ។

ធកុដាធកំ

[៦៣] តោធនា អោតតា ច មិសុណា ច វិគេនិកា(១)
ប្រហូជវិយំ ចរ ភិក្ខុ សោ សុទ្ធំ ច វិហា ហិសីតំ ។
ធកុដាធកំ ធកំយំ ។

ទុក្ខជានិកាយ

[៦៤] មា សុទ្ធិំ ឥច្ឆតិ មិ មាសុ សោចិ ច ឥច្ឆតិ
មិ កាលេ ទុក្ខជាតោ មច្ឆស្សកេនតោ កក្កុទ្ធ ។
ទុក្ខជានិកាយ ធកុដំ ។

អនិកាយិកាយ

[៦៥] យថា ននិ ច មន្តា ច នាណាភវំ សកា បថា
វិវុលោកិក្ខុយោ នាម នាសំ កុដ្ឋន្តំ បណ្ឌិតាតំ ។
អនិកាយិកាយ បញ្ចមំ ។

១ ម. មិសុណា មិស្តុយិកា ។

ធកុដាធកំ

[៦៣] (គ្រូហស្តាទ្រង់ត្រាស់ថា) (ធម្មតាស្រ្តី) ច្រើនទឹង មិនដឹងឧបការៈ
ដែលធ្វើដល់ខ្លួន ជាអ្នកញុះញង់ ចំបែកបំបាក់មិត្ត ម្ចាស់ភិក្ខុ
អ្នកទូប្រព្រឹត្តក្រហូចវាយចុះ អ្នកនោះនឹងមិនវិនាសសេចក្តីសុខ ។
ចប់ ធកុដាធកំ ទី ៣ ។

ទុក្ខជានិកាយ

[៦៤] (ពាចារ្យជំនាញវោស្តាភោគិសត្វ ពោលថា) អ្នកកុំប្រកាស
(ថាស្រ្តីនេះ) ប្រាថ្នាអញ កុំសោកសៅ (ថាស្រ្តីនេះ) មិន
ប្រាថ្នាអញ កាលបើស្រ្តីចាត់ច្បាយ ដឹងបានដោយក្រ ដូច
ជាដំណើរនៅនៃត្រីក្នុងទឹក ។
ចប់ ទុក្ខជានិកាយ ទី ៤ ។

អនិកាយិកាយ

[៦៥] (ពាចារ្យជំនាញវោស្តាភោគិសត្វ ពោលថា) ទេវត្តិ ផ្លូវត្តិ ទៀម
ស្រាត្តិ សាលាសំណាក់ត្តិ អណ្ណនិក្ខត្តិ (ជាបេសសាធារណៈ)
យានិណា ធម្មតាស្រ្តីចាត់ច្បាយ ក្នុងលោក ភីយានិណាវេរ
បណ្ឌិតចាត់ច្បាយ មិនទំនឹងស្រ្តីចាត់ច្បាយទេ ។
ចប់ អនិកាយិកាយ ទី ៥ ។

មុខុលក្នុងជាតិ

(៦៦) ឯកា ឥន្ទ្រ បុរ អាសិ អលទ្ធា មុខុលក្នុង
យោក លទ្ធា អន្ទ្រាត្ថិ ឥន្ទ្រ ឥន្ទ្រិយាយជាតិ។
មុខុលក្នុងជាតិ ធម៌ ។

ឧប្បន្នជាតិ

(៦៧) ឧប្បន្ន ធម៌ មេ បុត្តា ចាច ជាតិយោ បតិ
កញ្ច ធម៌ ឧបស្សនិ យោក សោធរិយមនយោតិ។
ឧប្បន្នជាតិ សន្តិ ។

សាពេនជាតិ

(៦៨) យស្មី មោចា និសតិ ចិត្តក្កាម បសិនតិ
អនិជ្ជបុត្តកោ ចោសេ កាមិ តស្មិមិ វិស្សសេតិ។
សាពេនជាតិ ឧប្បន្ន ។

មុខុលក្នុងជាតិ

(៦៦) (ស្រីពោធិសត្វ ភោគ) មុខអំពីពលដែលមិនទាន់បាន
នូវនាងមុខុលក្នុង លេចក្តីប្រាថ្នាមានតែមួយ ភាវណាពាក្យ
ភាពបាននាងមុខុលក្នុង ជាស្រ្តីនាងក្នុងល្អឃើយ លេចក្តី
ប្រាថ្នាវិភាគញ៉ាំងសេចក្តីប្រាថ្នាផ្សេងៗ ឲ្យកើតឡើងទៀត ។
ចប់ មុខុលក្នុងជាតិ ទី ៦ ។

ឧប្បន្នជាតិ

(៦៧) (ស្រ្តីទាត់ ភោគ) ចង់ច្របូកសម្លាប់ទត កូនរបស់ចង់ច្របូក
(ដូចជាទាត់ដែលដក់) ក្នុងផ្ទៃ (បានដោយនិយ) ស្រ្តីដែលដើរទៅ
តាមផ្លូវក្របី (បានដោយនិយ) ចង់ច្របូកមិនឃើញប្រាស គឺផ្តុំ
នៃមាតាភាព ដែលចង់ច្របូកនូវនាយកបងប្អូនច្រសចង់ក្របីកម្មបាន។
ចប់ ឧប្បន្នជាតិ ទី ៦ ។

សាពេនជាតិ

(៦៨) (ព្រះសាស្តាទ្រង់ត្រាស់ថា) ចិត្តកាមនិសិប ឬក៏ចិត្តច្របូក ក្នុង
បុគ្គលណា ដែលខ្លួនមិនគ្រប់ឃើញឃើយ ដល់គតិសិទ្ធិស្វាស
ចំពោះបុគ្គលនោះ ដោយពិត ។
ចប់ សាពេនជាតិ ទី ៨ ។

វិសខ្ខិយធម៌

(៦៩) ចំរុក តំ វិសំ វង្គំ យមហំ ជីវិតកាលោ
 វង្គំ បព្វាស្មំ មតំ មេ ជីវិតា វង្គំ ។
 វិសខ្ខិយកំ ធម៌ ។

កុទ្ទាលធម៌

(៧០) ន តំ ជិតំ សាទុ ជិតំ យំ ជិតំ អវជ្ជយតិ
 តំ ខោ ជិតំ សាទុ ជិតំ យំ ជិតំ ហវជ្ជយតីតិ ។
 កុទ្ទាលធម៌ សេចិ ។
 ធម៌ត្រោ សន្តោ ។

ធម្មប្បទានំ

សិទ្ធំ សត្វត្សសោចំ វិណាវរោ
 បិសុណា មិត្តភេទិកា នង្គំ នន្តិ
 មុទុលក្ខណា សោធរិយា ច មនោ
 វិស សាជុជេតេន កវង្គំ នស ។

• ម. បព្វាយស្មន្តិ ។

វិសខ្ខិយធម៌

(៦៩) (ភស្តុភារោ) អញ្ជើញស្រូបយកចិត្តសភាវិញ ដែលអញ្ជើញ
 ខ្លាច់ចោលហើយ គ្រោះហេតុខែដំរីង ចូរចំរុកដៀលខ្លូចិត្តដែល
 អញ្ជើញខ្លាច់ចោលហើយនោះចុះ អញ្ជើញស្រាបៀបស្រាវជ្រាវស្រាវ ។
 ចំរុក វិសខ្ខិយកំ ធម៌ ។

កុទ្ទាលធម៌

(៧០) (កុទ្ទាលកថាភិក្ខុភោជនសូត្រ ភោគោ) សេចក្តីឈ្នះណា ត្រឡប់
 ចាញ់វិញបាន សេចក្តីឈ្នះនោះ មិនឈ្នះជា ឈ្នះប្រពៃនោះ
 សេចក្តីឈ្នះណា មិនត្រឡប់ចាញ់វិញបាន សេចក្តីឈ្នះនោះ
 ទើបឈ្នះជា ឈ្នះប្រពៃមែនពិត ។
 ចំរុក កុទ្ទាលធម៌ ធម៌ ។
 ចំរុក ធម៌ ធម៌ ។

ទុក្ខានុត្តរនិរុត្តន្តោ

និយាយអំពីភ្នំនេះត្រឡប់យ៉ាង (ក្នុងអសារមន្តជាតក) ។ ពិណ
 ជីប្រាសិវ(ក្នុងអណ្ណកូតជាតក) ។ ស្រ្តីជាអ្នកញុះញង់នឹងបំបែកបំបាក់
 មំគេ(ក្នុងតត្តជាតក) ។ ការព្រកអរ(ក្នុងទុតជាតក) ។ ស្ត្រី
 (ក្នុងអនកិរជាតក) ។ នាងមុទុលក្ខណា(ក្នុងមុទុលក្ខណជាតក) ។
 បន្ទុក(ក្នុងចង្កជាតក) ។ ចិត្ត(ក្នុងសារាគជាតក) ។ គិត(ក្នុងវិស-
 ខ្មជាតក) ។ សេចក្តីឈ្នះប្រពៃ(ក្នុងកុទ្ទាលជាតក) ។ អវជ្ជ ។

វិសោធន៍

វិសោធន៍

(៧០) យោ បុព្វេ កាណិយាធំ បន្ទា សោ កាតុមិទ្ធីតំ
កុណាកង្គំ កញ្ជាវ ស បន្ទា អនុគប្បីតំ ។
វិសោធន៍ ចប់ ។

សីលវិធានជាន់កំ

(៧១) អកកញ្ញាស្ស ចោសស្ស ចិទ្ធិ វិវេទស្សិលោ
សទ្ធាត្ថេ បរេវ ឧត្តា ខេវ ធំ អភិរាជយេតិ ។
សីលវិធានជាន់ ទុតិយំ ។

សប្បន្តិជាន់កំ

(៧២) សទ្ធិ កំភោមាហិសុ ឧក ឯកាទ្ធិយោ ឥឯ
កាង្គំ ឯប្បវិត្តិ(១)សេយ្យា ឧត្ថេវកាទ្ធិយោ ឧរោតិ ។
សប្បន្តិជាន់ ធីតិយំ ។

១. ឧ. ឯប្បវិត្តិ ។

វិសោធន៍

វិសោធន៍

(៧៣) (កាចារ្យវិសោធន៍សក្ខី ពោលថា) អំពើទាំងឡាយ
ដែលគេប្រើធ្វើក្នុងកាលមុន នោះគេប្រាថ្នាធ្វើទាំងស្រាយវិញ នោះ
នោះ វេទនាគ្រប់យ៉ាង ក្នុងកាលជាទាំងស្រាយ ដូចជា
ហោរា ដែលគាត់ស្រឡាត់ ។

ចប់ វិសោធន៍ ទី ១ ។

សីលវិធានជាន់កំ

(៧៤) (ក្រូចវេទ ពោលថា) ប្រសិនបើគេឲ្យដំណឹងមូលដ្ឋានបុរស
អកកញ្ញា ជាអ្នកយំញាតសាងខ្លួន គឺមិនប្បីឲ្យដឹងបុរសអកកញ្ញា
ហោះឲ្យគ្រេកអរទៅឡើយ ។

ចប់ សីលវិធានជាន់ ទី ២ ។

សប្បន្តិជាន់កំ

(៧៥) (ភាសសោធន៍សក្ខី ពោលថា) បានឮថាទារុក្ខន្ធ ក្នុង
លោកនេះ បាននិយាយពិតយ៉ាងនេះថា ទសដែលគេស្រឡាត់ឡើង
ដំណឹង ប្រសិនបើ ទារុក្ខន្ធដែលគេស្រឡាត់ឡើង (អំពីទឹក)
មិនប្រសើរឡើយ ។

ចប់ សប្បន្តិជាន់ ទី ៣ ។

វុទ្ធធម្មជាតកំ

(៧៤) សាទុ សម្ពុហុលា ញាតី អបំ កុត្តា អវញ្ញជា
វាតោ វេហតំ ឯកាដ្ឋំ ព្រហ្មន្តម្យំ វនប្បតំដ្ឋំ ។
វុទ្ធធម្មជាតកំ ចន្តំ ។

មច្ចជាតកំ

(៧៥) អភិក្កងយ ចដ្ឋិន្ត ទិជំ កាកកស្ស ចាសយ
កាកំ សោកាយ វន្ធិហំ មញ្ញ សោកា មោធិយាតិ។
មច្ចជាតកំ ចញ្ចមំ ។

អសន្តិយជាតកំ

(៧៦) អសន្តិយោម្ហំ កាមម្ហំ អរោញ្ច ទត្ថំ មេ ភយំ
ឧជុម្ពក្តំ សមាភុន្នោ មេត្តាយ កុណាយ ចាតំ ។
អសន្តិយជាតកំ ចន្តំ ។

វុទ្ធធម្មជាតក

(៧៤) (វុត្តោទៅតាមភោជិតសត្វ ពោលថា) មានពួកញាតិច្រើនខាត់ ប្រពៃ
សូម្បីភ្នករឈើ ដែលដុះក្នុងព្រៃច្រើនដើម គឺប្រពៃព័រដា ឯទ្រូល
វេមនំរំលំ ទ្រូរឈើដាច់ក្នុងព្រៃ បរិច្ចណ៍ដោយវេមនំនីប្រឆាប
ដែលគាំទ្រទៅក្នុងន័យ ។

ចប់ វុទ្ធធម្មជាតក ទី ៤ ។

មច្ចជាតក

(៧៥) (ត្រីភោជិតសត្វ ពោលថា) ចង់ត្រាមយ សូមអ្នកញ៉ាំងផ្កាឱ្យលាង
ឡើង សូមបង្ហាញកំលាំងរបស់ភ្នែកឱ្យវិភាស សូមរង្វើទុក្ខភ្នែកឱ្យ
សោកសៅ សូមញ៉ាំងទំនៀងពួកញាតិទំនៀងច្របាចសេចក្តីសោក ។
ចប់ មច្ចជាតក ទី ៥ ។

អសន្តិយជាតក

(៧៦) (ភាបសភោជិតសត្វ ពោលថា) យើងជាអ្នកមិនមានសេចក្តី
អន្លឿស ក្នុងស្រុក យើងជាអ្នកមិនមានភ័យ ក្នុងព្រៃ បាន
ឡើងកាន់ផ្លូវគ្រង់ ដោយមេត្តាទាំងកុណាហើយ ។
ចប់ អសន្តិយជាតក ទី ៦ ។

មហាសុបិនជាតក

[៧៧] ឧសភា រុក្ខា តាវិយោ កក ឧ
 អស្សា តាសា សំគាល់ ឧ កុរុណ
 ចោត្តុរណី ឧ អមាតា ឧទ្ធន់
 លាវុធ សំនុំ សំលា ប្រវត្តិ
 មណ្ឌកិយោ កណ្តាសាប្ប កំលង្គិ
 កាកំ សុរុណា បរិករយង្គិ
 កសា វតា ឯឡកាធំ កយា ហិ
 វិប្បវិយាយោ វត្តតិ ឈិដមត្តិ ។

មហាសុបិនជាតក សន្ធឹក ។

វិល្លិសជាតក

[៧៨] ឧកោ ឧកោ ឧកោ ឧកោ វិសម ឧកោ
 ឧកិធំ ចិឡកា ធានា ធាហំ បស្សនិ វិល្លិសន្ធឹក ។

វិល្លិសជាតក សន្ធឹក ។

មហាសុបិនជាតក

[៧៩] (ព្រះរាជប្រជុំស្រីស្រី មហាសុបិន១៦៦៦) គោរពឡើងកំពុងឡាយ ១
 ឈើកំពុងឡាយ ១ មេរោកកំពុងឡាយ ១ គោរពឡាយកំពុងឡាយ ១
 សេរ ១ កាដង់ (មាស) ១ មេចចក ១ ក្នុង ១ ស្រាបាតុរណី ១
 បាយដៅ ១ ទ្រូមចន្ទ ១ វត្តបោកកំពុងឡាយឈិច ១ ឬកំពុង
 ឡាយកំពុងឡាយ ១ មេកំពុងកំពុងឡាយកំពុងឡាយ ១
 កដបង្កឡាយកំពុងឡាយ ១ មេកំពុងកំពុងឡាយ ១ ក្នុងបង្កកំពុងឡាយ
 (៧៩) ព្រះភ្នាក់ងារ គោរពសេចក្តីប្រាប់កំពុងឡាយ ១
 បរិយាយចំឡែកប្រព្រឹត្តិ ៧ ឈើកំពុងឡាយមានក្នុងសុបិនកំពុង
 នេះ ។

ចំ មហាសុបិនជាតក ចំ ៨ ។

វិល្លិសជាតក

[៨០] (ជាតិគោរពកំពុងឡាយ គោរព) ដងកំពុងកំពុងឡាយ ដងកំពុង
 កំពុងកំពុង ដងកំពុងកំពុងឡាយ (ស្រប) គោរព (ឈើ
 ក្បាល) របស់ដងកំពុងកំពុង ទ្រូមចន្ទបិទស្តាប់ (អ្នកលា) ជា
 វិល្លិសសេដ្ឋី ។

ចំ វិល្លិសជាតក ចំ ៨ ។

ខរស្សដោតកំ

(៧៩) យតោ វិលុត្តា ច ហតា ច តាវា
 ធឺត្តា ច តេហា ច ជេតា ច ជីតោ
 អដាតមា ចុត្តហតាយ ចុត្តោ
 ខរស្សវិ ធឺណ្ឌមំ វាធឺយត្ថោតិ ។
 ខរស្សដោតកំ ៧៩ ។

ភីមសេនដាតកំ

(៨០) យន្តេ បរិកាតុតំ ចុរេ
 អថ ភេ បូតិសរា សជន្តំ បដ្ឋា
 កេយំ ធឺ សមេតំ ភីមសេន
 បុទ្ធកាថា ច ឥន្ទរា ភេ វិហាញន្តំ ។
 ភីមសេនដាតកំ ៨០ ។
 វិណាវត្តា ឥន្ទិមោ ។

ខរស្សដោតក

(៧៩) (តាណិជៈតាចិសត្វ ភោលថា) កាលណា (ភូតោរ) ចូន
 សម្លាប់តាចាំងឡាយ ដុតជូនចាំងឡាយ នឹងចាំជនយកទៅហើយ
 ក្នុងកាលនោះ កូនរបស់ស្រីដែលមានកូនស្លាប់ហើយ (គឺទៅ
 ហូរយស្រុកដកមានសចក្តិអៀនឱ្យស) វាយស្តារឱ្យមានសំឡេង
 ភ្លាំង ដើមក ។
 ចប់ ខរស្សដោតក ទី ៩ ។

ភីមសេនដាតក

(៨០) (ចូឡធនុត្តហបណ្ឌិតតាចិសត្វ ភោលថា) ហួសភីមសេន ក្នុង
 កាលមុន ឯងបានមកហើយ ក្នុងកាលក្រោយ ស្រាប់តែត្រឡឹង
 សំគុយសម្រាប់ហូរចេញ(កាចម៍)របស់ឯង ហូរចេញមក ហេតុ
 ចាំងពីមុនសម្បត្តា នឹងការនិយាយអំពីចំណុចនឹងការចង្អៀតចង្អៀល
 ចិត្តរបស់ឯងនេះ ។
 ចប់ ភីមសេនដាតក ទី ១០ ។
 ចប់ វិណាវត្ត ទី ១ ។

តិស្សទានំ

វុណា អកតញ្ចវេ តុ សទ្ធាវំ
សវចប្បតំ ធម៌ អកតុនយ
កុណាយ សិលាច្ឆវ វស្សិសកោ
បុណ ធម៌ បុតិសវេន ធម៌ ។

ទុក្ខានៃវិចារេវិចារេ

និយាយអំពីវិចារេវិចារេ ១ អកតញ្ច(ក្នុងសិលាច្ឆវ) ១ ភាគ
ធម៌ប្រាសា (ក្នុងសទ្ធាវំ) ១ ធម៌សិលាច្ឆ (ក្នុងសទ្ធាវំ-
ធម៌) ១ ភាគធម៌ប្រាសា (ក្នុងសទ្ធាវំ) ១ កុណ (ក្នុង
អសន្តិយធម៌) ១ ធម៌សិលាច្ឆ (ក្នុងអសន្តិយធម៌) ១ វស្សិស-
កោ (ក្នុងវស្សិសធម៌) ១ ស្ករ (ក្នុងស្ករធម៌) ១ គ្រឿង
សំអុយសម្រាប់ប្រើប្រាស់ (ក្នុងសំអុយសធម៌) ១ គ្រឿង ១០ ។

អបាយម្ត្រីគ្នា

សុភោជនជាតិ

(៨០) អបាយម្ត្រី អនុម្បី អបាយម្ត្រី រុំម្ត្រី ៨
វិសញ្ញាភាគលី ប៉ុន្មា ទំនៀម ទាហ្មួញ វាងរាត់ ។
សុភោជនជាតិ បឋម ។

មិត្តវិទូជាតិ

(៨២) អតីត្តម្ប រមណាតិ សនាមត្តញ្ច ទូរតា(១)
ស្វាសិ ហសាណាមាសិ យស្មា ជីវិទ ខោត្តសិវិទ ។
មិត្តវិទូជាតិ ទុវិយ ។

កាទ្បកណ្ឌិជាតិ

(៨៣) មិន្តា ហវេ សត្តបទេន ហោតិ
សហាយោ បទ ទ្វាទសកោន ហោតិ

។ ៨. ទូសត់ ។

អបាយម្ត្រីគ្នា

សុភោជនជាតិ

(៨១) (កូនតាបស ភោលថា) កូនយើងបានដឹកស្កុន បានកំ បានច្រៀង
បានយំហើយ កូនយើង មិនមែនជាតាម ព្រោះតែដឹកស្កុន
ដែលធ្វើឲ្យរូបសញ្ញា ទើបឃើញ(ពាក្រកំដាល) ។
០០ សុភោជនជាតិ ទី ១ ។

មិត្តវិទូជាតិ

(៨២) (ទេវតាជនាធិសត្វ ភោលថា) អ្នកនោះ កន្លងឲ្យប្រាសាទកែវ
ផ្អែកផង ប្រាសាទប្រាក់ផង ប្រាសាទកែវមាត់ផង ជាអ្នកត្រូវ
ឬ(តែប្រមាទមុខមុតដូចកាំបិតកោរ) គ្របសង្កត់ហើយ អ្នកកាល
រស់នៅមិនចេះកំរិតក្រនោះទេ ។
០០ មិត្តវិទូជាតិ ទី ២ ។

កាទ្បកណ្ឌិជាតិ

(៨៣) (មហាយសសេដ្ឋីភោធិសត្វ ភោលថា) បុគ្គលដែលជាមិត្តបាន
ដោយ (ហេតុត្រឹមតែដើរជាមួយគ្នា) ប្រាំពីរដំហាន បុគ្គលជា
សម្លាញ់បាន ដោយ (ហេតុត្រឹមតែដើរជាមួយគ្នា) ដប់ពីរដំហាន

មាស ឡុយាស ១ ៥ ញាតិ ហោតិ
 តតុត្ត អត្តសមាម ហោតិ
 សោចា កដំ អត្តសុទស្ស ហេតុ
 ធិសន្ត(១) កាលកណ្តិ ធិហាយ្យន្ត ។
 កាលកណ្តិធិតិ ធិតិ ។

អត្ថស្ស ទ្វាជានិ

(៨២) អាភេត្យមិច្ឆេ បាមញ្ច លាភិ
 សីលញ្ច ទុដ្ឋាទុមតិ សុតញ្ច
 ធម្មាទុត្តិ ៥ អលីនតា ៥ (២)
 អត្ថស្ស ទ្វា បមុទា ធម្មេតេតិ ។
 អត្ថស្ស ទ្វាជានិ ធម្មេ ។

កិម្មក្កជានិ

(៨៤) អាយតី តោសំ តាញាយ យោ កាមេ បដិសេវតិ
 វិហាកេន្ត ហន្តិ ចំ កិម្មក្កមិវ ភក្កេត្តិ ។
 កិម្មក្កជានិ ចក្កេ ។

១ ឧ. វិសន្តិ ។ ២ ឧ. ធម្មាទុត្តិ ធីសីនតញ្ច ។

បុគ្គលដែលជាញាតិបាន ដោយ (ការទៅជាមួយគ្នា) ឬដោយ
 កម្មវិធី បុគ្គលដែលទុកស្រីនិងខ្លួន ព្រោះទៅស្រីអំពីកាលនោះ
 ទៅទៀត ទំនាក់ទំនងរបស់ខ្លួនស្រីឡើយ កាលកណ្តិ ដែល
 ប្រាប់សិទ្ធិស្នាមអស់កាលយូរ ព្រោះហេតុនៃសេចក្តីសុខរបស់ខ្លួន
 ដូចត្រូវបាន ។

ចំ កញ្ញកណ្តិធិតិ ទំ ៣ ។

អត្ថស្ស ទ្វាជានិ

(៨២) (សេដ្ឋីកោតិសត្វជាបិកា តោលថា) បុគ្គលតប្បិទ្រាជ្ញាលាភដ៏
 ទុក្ខម គឺការមិនមានភេទ សីល(គឺការយាង) ១ ការយល់ឃើញ
 តាមបណ្តិតអត្ថដ៏ ១ ការស្រឡាញ់ស្តាប់ ១ ការអនុវត្តន៍នូវសុច-
 រិត្ត ១ ការមិនបញ្ចេញនៃចិត្ត ១ ធម៌ទាំង ៦ នេះ ជាទ្វា ទាំងពីរ
 ប្រធាននៃសេចក្តីចំរើន ។

ចំ អត្ថស្ស ទ្វាជានិ ទំ ៤ ។

កិម្មក្កជានិ

(៨៤) (ព្រះសាស្តាទ្រង់ប្រាសថា) បុគ្គលណា មិនយល់ថាសក្កន៍អនាគត
 ហើយសពកាមទាំងឡាយ (តាមទាំងនោះ) តែងសម្លាប់បុគ្គល
 នោះ គង្គិបំផុតនៃផល ដូចបុគ្គលស៊ីផ្លែឈើក៏ម្យ៉ាង (រឿងគុល) ។

ចំ កិម្មក្កជានិ ទំ ៤ ។

សីលវិមលនិដាឡក

(៨៦) សីលំ កិវេ កាស្យាណំ សីលំ លោកា អនុត្តរំ
បស្ស យោវសោ ឆារោ សីលភតិ ឧ ហត្ថាត្ថិ ។

សីលវិមលនិដាឡ ។

មង្គលនិដាឡក

(៨៧) យស្ស មង្គលា សម្មហតា^(១)
ឧប្បាតា សុច្ឆេតា ឧ លក្ខណា ឧ
សោ មង្គលោសវិត្តោ
យុគយោកាជិតោ ឧ ជាតុមេត្ថិ ។

មង្គលនិដាឡ សង្ខមំ ។

១ ឧ. សម្មហតាល ។

សីលវិមលនិដាឡក

(៨៦) (ប្រាជ្ញាណំបុរេកហិតោភាពិសត្វ ភោគថា) បុរេកហិតំ សីលជាតុណ-
ជាតុណ្ណំ សីលជាតុណជាតុណ្ណំសីលបុរេ កុដិលោក សូមុត្តរេអន្ត
ឧគុតុរេ ពសំមានិសវីតិកំ មិនមៀតមៀតេត ឈ្មោះថាជា
សត្វមានសីល ។

ចប់ សីលវិមលនិដាឡ ទី ៦ ។

មង្គលនិដាឡក

(៨៧) (ប្រាហស្តាទ្រង់ប្រាសំវា) មង្គលទាំងឡាយក្តី ឧប្បាតទាំង
ឡាយក្តី សុច្ឆេតទាំងឡាយក្តី លក្ខណៈទាំងឡាយក្តី ដែលបុគ្គល
ណាបានដាច់ចង់ហើយ បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា អ្នកក្នុងផ្នែកនូវភាស
នៃមង្គល (ភ្នាក់ងារ) ជាអ្នកប្រសើរក្នុងនូវយុគកាលស្ថាន^(១) ដ៏ធំ
យោគក្នុងលោក^(២) វេទន៍មិនមកកើតទៀត ។

ចប់ មង្គលនិដាឡ ទី ៨ ។

១ យុគក្តីៈលោកៈ បានដាច់ចង់លោកទាំងឡាយ គឺ ហេតុៈ ឧបាទានៈ ចក្ខុៈ ចក្ខុសៈ
ជាដើម។ ២ យោគក្តីៈលោកៈ បានដាច់ចង់ៈ ឯ យោគនី កាចារោគៈ ១ កាចារោគៈ ១
ទំនៀមៈ ១ ឆ្នាំៈយោគៈ ១ ។ ឧប្បាតា ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជានតំ

តស្សទានំ

អបាយិម្ហ ច ធុរកា សក្កបដំ
នឿទ្ធយ ច អាយតិយា ច បុន
អហិសិលេ មន្ត្រិលំ ចាចិកាស្សា
សតំនិក្ខុ កាតត្ថវេន នស ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជានតំ

ទទាននៃអបាយិម្ហវគ្គនោះ

យើងបានដឹកស្រូវ (ក្នុងស្រូវបានជាគក) ១ ប្រាសាទកែវមណី
(ក្នុងមិត្តវិទ្យាគក) ១ វេជ្ជហោម (ក្នុងការទូតភ្នំជាគក) ១ ធម៌ ៦
(ក្នុងអត្ថសូត្រជាគក) ១ ចោសក្នុងអនាគត (ក្នុងកិម្សកជាគក) ១
ពស់ហោមសិល (ក្នុងសិលវិម័សជាគក) ១ ការប្រកាន់មន្ត្រិល (ក្នុង
មន្ត្រិលជាគក) ១ ព័បាលាមក (ក្នុងសារម្ពជាគក) ១ ភ្លេចចោល ១០០
(ក្នុងកុហកជាគក) ១ ប្រយោជន៍វិជ្ជាវេទនា (ក្នុងអត្ថកញ្ញា-
ជាគក) ១ គ្រូជា ១០ ។

លិខិតឆ្នាំ

លិខិតជាតិ

(៩០) លិខិត ចរាមេន តេជសា

តិលមក្ខំ បុរិសា ១ ពុជ្ជតិ

តិល ២ តិល ខាចពុត្តក

បច្ឆា តេ កកុដ្ឋកំ ករិស្សតិ ។

លិខិតជាតិ ចម្លើយ ។

មហាសារជាតិ

(៩២) ឧត្តរេជ្ជ ស្វរមិជ្ជន្តំ មន្តិសុ អកុត្តហលំ

ចិយញ្ច អន្តរាធម្មំ អត្ថេ ជាតេ ច បណ្ឌិតន្តំ ។

មហាសារជាតិ ទុតិយំ ។

លិខិត

លិខិតជាតិ

(៩១) (អ្នកលេងស្កាតាចិត្ត តោលថា) បុរសកាលលេបនូវកូនស្កា

ប្រឡាក់ដោយថ្នាំពិស មានរាងដូច្នោះ ក៏មិនដឹងខ្លួន ម្ចាស់អ្នក

ចង់ត្រូវ អ្នកចូលេបទៅ ខែអ្នកលេងត្រក់ អ្នកចូលេបទៅ

ពិសដ៏ផ្សិត គឺមានដល់អ្នក ក្នុងកាលជាខាងក្រោយ ។

ចប់ លិខិតជាតិ ទំ ១ ។

មហាសារជាតិ

(៩២) (ព្រះរាជាទ្រង់ស្រាស់ថា) ក្នុងកាលសង្គ្រាម កើតឡើង ពួកដទៃ

បែងប្រាថ្នាខ្ចីបុរសអ្នកភៀវភ្នំ ក្នុងពួកអ្នកប្រឹក្សា គេប្រាថ្នា

ខ្ចីបុរសអ្នកមានរាងមិនរាយកាយ ក្នុងកាលមានបាយទឹកឆ្ងាញ់ គេ

ប្រាថ្នាខ្ចីបុរសជាច្រើនឡាញ់ ក្នុងកាលតាចិ(កំបាំង)កើតឡើង

គេប្រាថ្នាខ្ចីបណ្ឌិត ។

ចប់ មហាសារជាតិ ទំ ២ ។

វិស្សាសភោជនជាតកំ

(៨៣) ន វិស្សសេ វេស្សត្ថេ វិស្សត្ថេបំ ន វិស្សសេ
វិស្សសា កាយមន្តេតិ សិហំវ មិកមាតុកាតិ។
វិស្សសភោជនជាតកំ ធនិយំ ។

លោមហំសជាតកំ

(៨៤) សោតត្ថោ សោសីតោ គតោ (១) ឯតោ គីសន-
តោ វិនេ
នត្ថោ ន ចក្កិនាសីនោ ឯស ចា ចសុតោ មុធិតិ។
លោមហំសជាតកំ ចន្ទនំ ។

មហាសុទ្ធស្សនជាតកំ

(៨៥) អធិប្បា វត សង្ខារ ឧប្បនវយនម្មំតោ
ឧប្បន្នំតោ ធិន្ធយុត្តំ តេសំខុបសមោ សុទ្ធាតំ។
មហាសុទ្ធស្សនជាតកំ ចក្កមំ ។

១ ឧ, សោសីតោ លេ ។

វិស្សាសភោជនជាតក

(៨៣) (សេដ្ឋីភោជនសត្វ ពោលថា) បុគ្គលមិនគប្បីស្ម័គ្រស្មាលក្នុងបុគ្គល
ដែលមិនទ្រាប់ស្ម័គ្រស្មាល មិនគប្បីស្ម័គ្រស្មាលក្នុងបុគ្គល សូម្បី
ទ្រាប់ស្ម័គ្រស្មាលហើយ ភ័យព័ន្ធទៅតាមបុគ្គលនោះ ព្រោះសេចក្តី
ស្ម័គ្រស្មាល ដូចជាភ័យដែលជាប់តាមខ្សែសត្វសីហា ព្រោះមេប្រឹកៗ
ចប់ វិស្សសភោជនជាតក ទី ៣ ។

លោមហំសជាតក

(៨៤) (ភោជីវតភោជនសត្វ ពោលថា) គាតាអញ ក្មេងណាស់ហើយ
ត្រជាក់ណាស់ហើយ នៅតែថ្នាក់ឯង ក្នុងវិប្បក្ខន្ធភាព ជាមនុស្ស
ពាក្រាត ទាំងមិនកំរើកក្លើក ជាអ្នកទ្រល់ទ្រាយក្នុងការស្វែងរក (ខ្សែ
ព្រហ្មចរិយនមិ) ប្រតិបត្តិ អើម្បីរមាមៈ ។
ចប់ លោមហំសជាតក ទី ៤ ។

មហាសុទ្ធស្សនជាតក

(៨៥) (ព្រាហ្មភោជនសត្វ ពោលថា) សង្ខារទាំងឡាយមិនទៀងទេ មានការ
កើតឡើងនឹងស្លាប់ទៅជាធម្មតា (ព្រោះ) កើតឡើងហើយតែងរលក
ទៅវិញ ការរលប់សង្ខារទាំងនោះបាន ទើបជាមកខ្សែសេចក្តីសុខ។
ចប់ មហាសុទ្ធស្សនជាតក ទី ៥ ។

គោលបំណងជាតិ

(៤៦) សម្រាប់គំនិត អនុសាសន៍
 គោលបំណង យើង បរិយាយ
 បរិ សុខិត្តបទ្បាញ (សម្រាប់)
 បទ្បាញនោះ ដំណើរ អនុបទ្បាញ ។
 គោលបំណង ផ្ទៃ ។

តាមសំណើជាតិ

(៤៧) ដំណើរ មតិ ដំណើរ ឯកចាស់ បុគ្គល
 បទ្បាញ រួម បទ្បាញ បទ្បាញ បទ្បាញ បទ្បាញ ។
 តាមសំណើ ផ្ទៃ ។

ក្នុងវិស័យជាតិ

(៤៨) សាមី ទៅ បទ្បាញ នាម ទៅ អតិបទ្បាញ
 អតិបទ្បាញ បទ្បាញ បទ្បាញ បទ្បាញ បទ្បាញ ។
 ក្នុងវិស័យ ផ្ទៃ ។

គោលបំណងជាតិ

(៤៩) (ព្រះសាស្ត្រាចារ្យស្រាវជ្រាវ) បុគ្គលគប្បីទៅទូរភាគនៃប្រទេស
 ដែលគេត្រូវតែបញ្ជាក់បំពេញ មិនឱ្យស្រក់ទៅបាន យ៉ាងណាមិញ
 (ព្រះយោធា) កាលប្រាថ្នាទូរភាគដែលទូរមិនទាន់ទៅ គឺព្រះ
 មិត្តរួម គប្បីក្រេបបន្ទុកបន្ទុក (ដោយសតិ) យ៉ាងនោះដែរ ។
 ចប់ គោលបំណង ទី ៦ ។

តាមសំណើជាតិ

(៥០) (ភាពរួចស្រេចមាតុភូមិសាស្ត្រ ពោលថា) មាតុភូមិ
 បុគ្គល បានឃើញបុរសស្រស់ស្រាយ ឃើញមាតុភូមិ
 បានឃើញបុរសស្រស់ស្រាយ ឃើញមាតុភូមិ
 បានឃើញបុរសស្រស់ស្រាយ ឃើញមាតុភូមិ ។
 ចប់ តាមសំណើ ទី ៨ ។

ក្នុងវិស័យជាតិ

(៥១) (បំណងរបស់អតិបទ្បាញ ពោលថា) បុគ្គលដែលឈ្មោះថា
 បទ្បាញ ជាអ្នកប្រវត្តិសាស្ត្រ ឯបុគ្គលឈ្មោះថាអតិបទ្បាញ មិនប្រកាស
 ទេ គាត់គួរត្រូវតែរក្សា ព្រោះគេក្នុងឈ្មោះអតិបទ្បាញ ។
 ចប់ ក្នុងវិស័យ ទី ៨ ។

បរោសហស្សជាតក

(៩៩) បរោសហស្សម្យំ សមាគតាធំ

ករុយ្យំ តេ វស្សសតំ អបញ្ញាយ
ឧតោវ សេយ្យា បុរិសោ សមញ្ញាយ
យោ ភាសិតស្ស វិជាបាតិ អត្តន្តិ ។
បរោសហស្សជាតក វេទំ ។

អសាធិប្បជាតក

(១០០) អសាធំ សាគរូបេន ធិយរូបេន អប្បិយំ
ធុកំ សុទស្ស រូបេន បមត្ថមតិវត្តតិ ។

អសាធិប្បជាតក វេទំ ។
សិទ្ធិវត្តា វេទោ ។
ចន្ទិមបណ្ណាសរោ ។

បរោសហស្សជាតក

(៩៩) (បរោសហស្សជាតកសត្វ ពោលថា) ដងទាំងឡាយមកប្រជុំគ្នាហើយ
សូម្បីជាតិពាន់ពាន់ ដងទាំងនោះក៏ត្រឡប់ គប្បីកន្លែកក្នុងឡ
អស់ ១០០ ឆ្នាំ បុរសណា ប្រកបដោយត្រឡប់ បានដឹងច្បាស់
ម្ល៉ៃកន្លែងភាសិត បុរសនោះនៅកន្លែងក៏ ប្រសើរជាង ។
ចប់ បរោសហស្សជាតក ទី ៩ ។

អសាធិប្បជាតក

(១០០) (ព្រះសាស្តាទ្រង់ត្រាស់ថា) របស់មិនឆ្ងាញ់ វេចក្របសង្កត់ ខ្លា
បុគ្គលប្រមាទ ដោយសភាពនៃរបស់ឆ្ងាញ់ របស់មិនគួរប្រសូនឆ្ងាញ់
វេចក្របសង្កត់ ខ្លាបុគ្គលប្រមាទ ដោយសភាពនៃរបស់គួរ
ប្រសូនឆ្ងាញ់ សេចក្តីខ្ពុក វេចក្របសង្កត់ខ្លាបុគ្គលប្រមាទ ដោយ
សភាពនៃសេចក្តីសុខ ។

ចប់ អសាធិប្បជាតក ទី ១០ ។
ចប់ សិទ្ធិវត្ត ទី ១០ ។
ចប់ មន្ទិមបណ្ណាសរោ ។

ឯកជន ទស្សនា លំដាប់

ព្រឹត្តិបត្រ

ក្រុមប្រឹក្សា ព្រឹត្តិបត្រ ជាតិ
មុន្នី ២ អំពីប្រតិបត្តិ
ធនាគារជាតិ អំពីប្រតិបត្តិ
សហគមន៍ជាតិ អសាម ធន ។

ឯកជន លំដាប់ ទី ១០

ទស្សនា លំដាប់ ទី ១០

និយាយអំពីការប្រកួតប្រជែង (ក្នុងលំដាប់ជាតិ) ១ បុរសមានវត្តមាន
រយៈពេល (ក្នុងមហាសាគរ) ១ មេម៉ែ (ក្នុងវិស្វកម្មភាគ
ជាតិ) ១ ប្រតិបត្តិដើម្បីទាន (ក្នុងលំដាប់ជាតិ) ១ សង្គ្រាម
មិនទៀង (ក្នុងមហាសង្គ្រាមជាតិ) ១ ភាគីប្រឆាំង (ក្នុងលំដាប់
ជាតិ) ១ ពាណិជ្ជកម្ម (ក្នុងមហាសង្គ្រាមជាតិ) ១ អត្ថ-
បណ្ណិតពាណិជ្ជ (ក្នុងក្រុមលំដាប់ជាតិ) ១ ជនជាតិភាគតិច (ក្នុង
មហាសង្គ្រាមជាតិ) ១ លំដាប់ទូទៅ (ក្នុងអសាមជាតិ) ១
ក្រៅជា ១០ ។

បរោសធិត្ថោ

បរោសតជានិក

[១០០] បរោសតំ វេជ្ជំ(១) សមាគតាជំ

ឈាយេយ្យុ ភេ វស្សសតំ អបញ្ញា
ឯកោវ សេយ្យោ បុរិសោ សបញ្ញោ
យោ ភាសិតស្ស វិជាតាតិ អតុន្តំ ។

បរោសតានំ បឋមំ ។

បណ្ឌិតជានិក

[១០២] យោ ទុក្ខុដុដ្ឋាយ ភវេយ្យុ កាលំ

សោ មេ មិគា ទុត្តំ វេន កាលតំ

សា កាស្ស កាដ្ឋាមិ វេស្ស មជ្ឈេ

យោ តាយិកា សោ សហសា កាលតិកំ ។

បណ្ឌិតានំ ទុតិយំ ។

១ ឆ. សកលោមី ។

បរោសធិត្ថោ

បរោសតជានិក

[១០១] ជនទាំងឡាយមកប្រជុំគ្នាហើយ សូម្បីជាងាយនាក់ ជនទាំង

នោះដកប្រាជ្ញា គប្បីចិញ្ចរណា (នូវអត្ថនៃភាសិត) អស់ ១០០ ដំ

បុរសណាប្រកបដោយប្រាជ្ញា ដឹងច្បាស់នូវអត្ថនៃភាសិត បុរស

នោះនៅតែថ្លាតាំងប្រសើរវិញ ។

ចប់ បរោសតជានិក ទី ១ ។

បណ្ឌិតជានិក

[១០២] (ក្នុងស្រីរបស់ទោសក កាលថា) បុគ្គលណាគប្បីជាទីពឹង

របស់ខ្ញុំ ដែលមានទុក្ខជាប់គ្រប់ហើយ បុគ្គលនោះឈ្នះថាជាមិត្ត

របស់ខ្ញុំ ទីនឹងធ្វើនូវការប្រទូស្តក្នុងវិញ្ញា ខ្ញុំនោះកន្លែងកន្ត្រៃ ក្នុង

កណ្តាលវិញ្ញា ដើម្បីបុគ្គលដូចម្តេច បុគ្គលណាជាអ្នកក្សេម បុគ្គល

នោះទីនឹងធ្វើនូវកម្មដ៏អាក្រក់(មេធាវី) ។

ចប់ បណ្ឌិតជានិក ទី ២ ។

រ៉ឺម៉ក

(១០៣) យក ប្រើ ច័ស្តិក ឯ វសេ ឧត្ត ធម្មតិកា
ឯ កាត្ត ជ្ជត្ត វា ឧត្ត វសេ វស្សតិ ។
បើទាន់ គតិយ៍ ។

ម៉ាស៊ីនជាតក់(*)

(១០២) ឧត្តុង្គ អដ្ឋង្គកមា អដ្ឋាភិបិ ឧ សោឡស
សោឡសាភិ ឧ តត្ថស អត្រង្គិ ឧត្តមាសោ
វត្តាមាតស្ស(២)ចោសស្ស ឧត្តិ កមតិ មត្តតោតិ ។
ចំណែកទី ៣៣ ។

ទេសកម្មដ៏ធំធេង

(១០៥) ពហុឡេតិ វិទ កង្ខី វិសា កញ្ចតិ ធុនសំ
 កស្ស ២ កាយសិ ធាត ក៏សោ ឡង កវិស្សសិតៗ
 ឡងកង្ខីតិ បញ្ចម ។

៩ ម. មិត្តភក្តិជាតិ ។ ២ ម. ឥស្សរកល្យ ។

ស៊ីវិល

(ចំណុច) (សេដ្ឋីភាគីសត្វ ពោលថា) បុគ្គលមានរាងៗ អាស្រ័យនៅក្នុង
 វិសាល អ្នកប្រាជ្ញមិនគប្បីទៅក្នុងទីនោះ បុគ្គលនៅក្នុងសំណាក់នៃ
 បុគ្គលមានរាងៗអស់មួយព្រឹក ម្ខាងព្រឹក គឺនាំមកនូវសេចក្តីទុក្ខ ។
 ចប់ បរិភោគទី ៣ ។

ម៉ត្រីស៊ីតក

(១៩៦) (ទៅបុត្រភោជនសត្វ ពោលថា) អ្នក(ទេព្យ)អំពីធានីកម្រេត ៤
 បានធានីកម្រេត ៨ (ទេព្យ)អំពីធានីកម្រេត ៨ បានធានីកម្រេត
 ១៦ (ទេព្យ)អំពីធានីកម្រេត ១៦ បានធានីកម្រេត ៣២ (កំរៅ
 តែមិនស្អប់ស្អំ) ចង្រ្កកវិលលើក្បាលវៃធម្មស កាលប្រាថ្នា ក្នុងវិ
 ដោ ៗ ទើបមកដល់កង់ចក្រ កង់ចក្រ វែមវិលលើក្បាលធម្មត្ថល
 ដែលមានសេចក្តីប្រាថ្នាគ្របសង្កត់ ។
 ចប់ ចង្រ្កកវិល ២ ។

ទទួលកង់ជាតក

(១០៨) (ក្រៅពីការពោធិសត្វ គោលថា) ឈើត្រាំគ្រា ដែលខ្យល់កាប់
បំបាក់បានក្នុងព្រៃនោះ មានច្រើន ម្ខាងពីរ ប្រសិនបើអ្នកភ្លាច
ឈើនោះអ្នកមុខជានឹងស្តាប់មិនបាន ។
ចប់ ទុក្ខយានជំនាន់ទី ៨ ។

ទុទញ្ញនីជាតក

(១០៦) សុខំ វេទ មិ ជីវន្តំ បធម្មាណា ទុទញ្ញនី
 ខោរី ជាយប្បវាទេន វេសី លោក្ខញ្ញា យាចតីតិ ។
 ទេញ្ញនីជាតក ធំ ។

សាលីត្តកជាតក

(១០៧) សាធុ ទោ សិប្បតន្ថាម អមិ យាធិសក្កិនិសិ
 បស្ស ទក្ខប្បហារេន លទ្ធា តាមា ចក្កុទ្ធិសាតិ ។
 សាលីត្តកជាតក លធំ ។

ពាហិយជាតក

(១០៨) សិក្ខុយ្យ សិក្ខុតទ្វាទិ សន្តំ តទ្ធិនោ ផលា
 ពាហិយាមិ សុមាទ្កេន កដានំ អភិកធយេតិ ។
 ពាហិយជាតក ធំ ។

ទុទញ្ញនីជាតក

(១០៦) (ក្នុងកាបសកោធិសត្វ ពោលថា) មេចោរមុតចំអិនៈឈ្មកស៊ី
 ដូចជាភាជន៍ដង្កូវទឹក វេសីសូមឱ្យប្រឆាំង ឱ្យអំបិលដង
 នឹងផ្លែដែលធ្លាប់រស់នៅជាសុខ ដោយសំដីហាក់ដូចជាប្រពន្ធ ។
 ចប់ ទេញ្ញនីជាតក ទី ៦ ។

សាលីត្តកជាតក

(១០៧) (តាមាគ្យកោធិសត្វ ពោលថា) ធម្មនាសិល្បសាស្ត្រយ៉ាងណា
 ក៏ដោយ សុទ្ធតែសំរេចប្រយោជន៍ សូមប្រារព្ធខួន ស្រុកស្វយ
 ចំណង់ទិស ដែលបុរសខ្លួនបានហើយ ដោយការពាក់ (អាចម៍
 ពវៃ) នៃបុរសខ្លួន ។
 ចប់ សាលីត្តកជាតក ទី ៧ ។

ពាហិយជាតក

(១០៨) (តាមាគ្យកោធិសត្វ ពោលថា) ផនច្បីសិក្សាខ្ញុំកិច្ចដែលត្រូវ
 សិក្សា ពួកផន វេសីមានសេចក្តីពេញចិត្តក្នុងកិច្ចនោះ ចំណែក
 ប្រសិទ្ធភាពហើយ បានញ៉ាំងច្រវាក់ឱ្យត្រេកអរ ដោយការ
 ឱសារៀន (លេងខ្លួន) ។
 ចប់ ពាហិយជាតក ទី ៨ ។

កុណ្ឌកប្បវិធានកំ

(១០៩) យដង្ហោ បុរិសោ ហោតិ តថង្គា តស្ស នេវតា
អាហារេតំ កុណ្ឌកប្បវិ មា មេ កាតិ វិធាសយោតិ ។

កុណ្ឌកប្បវិធានកំ ទី ១ ។

សទ្ធសំហារកម្មញ្ញា

(១១១) សទ្ធជុំ(១)សំហារកោ ឯត្ថំ សុទ្ធិំ កាត្ថំ បរាយតិ
អសីកំ ភាសតិ យី ធុត្ថំ សទ្ធិហហុ មហាស្វីកាតិ ។

សទ្ធសំហារកម្មញ្ញា ទសមេ ។

បរោសនវិញ្ញា ឯកទស្សនា ។

តស្សត្ថានំ

សមរោសត តាយេត វេរី បុន
កម្មឧត្ត ដំ ធាតុសុវិញ្ញា
សុទ្ធតក្ខ វត សិប្បក តាហិយា
កុណ្ឌកប្បវិ មហាស្វីកាតា ធន ។

១ ឧ. សទ្ធស្សហារកោ ។

កុណ្ឌកប្បវិធានក

(១០៩) (វត្ថុទេវតាភោជិតសត្វ ពោលថា) បុរេស្វីយ៍និទា ទេវតារបស់
បុរេសាទៈ ក៏ស្វីយ៍និទាដដែល អ្នកចូរនាំយកទូរំខំកុណ្ឌកតុមក
អ្នកកុំញ៉ាំងខំកុណ្ឌក ដាច់ណែករបស់ខ្ញុំឲ្យវិធាសទៅ ។

ចប់ កុណ្ឌកប្បវិធានក ទី ៩ ។

សទ្ធសំហារកម្មញ្ញា

(១១០) ត្រៀមរាប់ចំណិតគ្នាខទេ សទ្ធិវត្ថុផ្កាប្រយន្តៈៗក៏ បត់ផ្សាយ
ទៅ(នោះ) ឯស្រ្តីអ្នកលេង វែមនិរោលពាក្យមិនពិត ស្រ្តីចាស់
ទើបបោះពោលពាក្យពិត ។

ចប់ សទ្ធសំហារកម្មញ្ញា ទី ១០ ។

ចប់ បរោសនវិញ្ញា ទី ១១ ។

ទុក្ខាននៃបរោសតវិញ្ញាណៈគឺ

និយាយអំពីបុគ្គលជាតិមួយរយ ១ បុគ្គលជាតិទី១ ១ បុគ្គលទី២
ត្រៀម ១ ចក្រវិល ១ ដំប្រាស័រ ១ រស់នៅជាសុខ ១ សិល្បៈ ១
ស្រ្តីអ្នកស្រុកតាហិយៈ ១ និកណ្ឌក ១ ស្រីចាស់ ១ ក្រវីតា ១០ ។

ហំសិវិត្តោ

គប្បកបញ្ញា

(១១១) ហំសិ ភុំ វិ មត្តាសិ សោយ្យា
 ឬត្ថេន ចំភាតិ រាជ សេដ្ឋ
 ហទ្ធស្សតរស្ស តេ អយំ
 អស្សតរស្ស ហំ កប្រោកា ចំភាតិ ។
 គប្បកបញ្ញា ចមរោ ។

អមរាទេវបញ្ញា

(១១២) យេន សត្តវិលត្តិ ឆ
 និកុណាបលាសោ ឆ ឬម្លំតោ
 យេនាធាមិ តេន វធាមិ
 យេន ធានាមិ ឆ តេន វធាមិ
 វិស មត្តោ យេន ជ្ឈកស្ស
 វិកំ ឆន្ទបទំ វិជាធាហិតិ ។
 អមរាទេវបញ្ញា គុណោ ។

ហំសិវិត្តោ

គប្បកបញ្ញា

(១១១) បពិត្រព្រះរាជាជីប្រសើរ ព្រះអង្គវិភយ វេមនីសំគាល់ថា បិតា
 ប្រសើរជាងកូនយ៉ាងនេះ បើដូច្នោះ មានវិសេសភូណាចស្រព្រះអង្គ
 នេះប្រសើរជាងសេសស្សតរព្រះសេសភូណាជាប្រាសេសស្សតរ។
 ចប់ គប្បកបញ្ញា ទំ ១ ។

អមរាទេវបញ្ញា

(១១២) (បពិត្រអ្នកប្តូរ) រាជវង្សវេយ្យាសក្កស្ស ឆិទ្ធិម្ហា ឆិទ្ធិដើម
 ល្អសមានស្លឹកត្រីដាច់ មាននៅក្នុងចំណោមគណា ខ្ញុំកាន់បបរ
 ដោយវេយ្យា ខ្ញុំម្ចាស់ប្រាប់ដូរដោយវេយ្យា ខ្ញុំមិនបានកាន់បបរ
 ដោយវេយ្យា ខ្ញុំមិនប្រាប់ដូរដោយវេយ្យាទេ ចំណោមគុំរុំឆិ
 ហើយ ជាដូរនៃយាយដូរគ្រាម អ្នកចូរជីវិតដូរជីវិតប៉ុន្មាន ។
 ចប់ អមរាទេវបញ្ញា ទំ ២ ។

សីគាលជាតក

[១១៣] សង្គហាសំ សីគាលស្ស សុភមិត្តស្ស ប្រាហ្មណ
សំ ឃ្លីកាធំ សតំ ធម្មំ កុរោ កំសសតា ទុរេតំ ។

សីគាលជាតក គតិយំ ។

មិត្តចិត្តជាតក

[១១៤] តហុចិត្តំ អប្បចិត្តំ ច ឧកោ ជាលេ អនុជ្ឈរ
មិត្តចិត្តំ អនោទេសិ ឧកោ តត្ថ សមាគតាតំ ។

មិត្តចិត្តជាតក ធម្មន្តំ ។

អនុសាសិតជាតក

[១១៥] យាយ(១)ញាមទុសាសតំ សយំ លោឡុប្បចារិទ្ធ
សាយិ វិបក្ខំកា សេតំ ហតា ធម្មោ ធម្មាសិកាតំ ។

អនុសាសិតជាតក បញ្ចមំ ។

១ ម. យាយញា ។

សីគាលជាតក

[១១៣] (ត្រូវដោះភោជិតសត្វ កោលថា) ញាប្រាហ្មណ៍ អ្នកជឿពាក្យ
ចរកដែលដឹកស្ករដូចម្តេចបាន (សូម្បីសម្បក) ឡើងចំនួនមួយរយ
មិនមានទេ តើ កហាបណៈគឺរយ នឹងមានមកកំណើតណា ។

ចប់ សីគាលជាតក ទំ ៣ ។

មិត្តចិត្តជាតក

[១១៤] (ត្រូវសាស្តាត្រាស់ថា) ត្រីឈ្មោះតហុចិត្តំ នឹងអប្បចិត្តិ(១) ទាំង
ពីរ បានជាបំបៅក្នុងសំណាញ់ ត្រីឈ្មោះមិត្តចិត្តិ(១) បានដោះ
ឲ្យរួចខ្លួន ត្រីទាំងពីរ បានជួបគ្នាក្នុងទីតាមរោង ។

ចប់ មិត្តចិត្តជាតក ទំ ៤ ។

អនុសាសិតជាតក

[១១៥] (បក្សីជាតិភោជិតសត្វ កោលថា) មេបក្សីណា ប្រៀនប្រដៅឲ្យ
បក្សីដទៃ តែជាអ្នកប្រព្រឹត្តលោភ ដោយខ្លួនឯង មេបក្សីនោះ
ដេកបាត់ស្លាប ដូចជាសត្វសាលិកា ដែលកង់គឺខាហ័យ ។

ចប់ អនុសាសិតជាតក ទំ ៥ ។

១ ត្រី ៣ មួយគឺតប្រៀន មួយគឺនិង មួយគឺកល្យាណ ។

ទុក្ខបដាធកំ

(១១៦) អតំការមការាធិយ មយ្ហោឡេតិ ន រុក្ខតិ
ឧតុតុ សង្ឃវេទ្យាន បញ្ចមាយសិ អាវុតោតិ ។
បុព្វបទកំ ជដ្ឋំ ។

ចិត្តិបដាធកំ

(១១៧) អប្បក្កតា អតិលភា អតិវេលំ មការសំតា
វាថា ហនតិ ឧប្បេជំ ចិត្តិវំ វាតិវស្សិតន្តំ ។
ចិត្តិបទេវំ សន្តមំ ។

វិជ្ជិកបដាធកំ

(១១៨) ធាតុន្តយន្តោ បុរិសា វិសេសមជ្ជិតធូតិ
ជិត្តិតស្ស វេលំ បស្ស មុត្តោស្មិ វេទតទូចាតិ ។
វិជ្ជិកធាតុវំ ឧត្តមំ ។

ទុក្ខបដាធកំ

(១១៦) (កូនសិស្សភោគិសត្វ ពោលថា) បពិត្រលោកអាចារ្យ អំពើ
ដែលធ្វើជ្រុលនេះ មិនជាប់ចិត្តខ្ញុំទេ លោកបានកែវដ្ឋលំកែនីទី ២
ហើយត្រូវលំកែនីទី ៩ ទុកហើយ ។
ចប់ ទុក្ខបដាធក ទី ៦ ។

ចិត្តិបដាធកំ

(១១៧) (តាមសភោគិសត្វ ពោលថា) កថាដែលទ្គន់ហួស ទ្គន់ហួស
ពោលហួសកាលវេលា វេលាសម្លាប់បុគ្គលពាល អ្នកឥតបញ្ញា
ដូចជាកថាដែលសម្លាប់ ខ្លួនសត្វទាដែលរងវេលាស ។
ចប់ ចិត្តិបដាធក ទី ៧ ។

វិជ្ជិកបដាធកំ

(១១៨) (បាបភោគិសត្វ ពោលថា) បុរសកាលមិនបាច់រិក្ខត វេលា
មិនបាច់សម្រេច ខ្លាចុណវិសេសឡើយ អ្នកចូរឃើញផលនៃ
ទុបាយដែលទ្គន់ហើយ ព្រោះខ្ញុំរួចអំពីសេចក្តីស្លាប់នឹងចំណង ។
ចប់ វិជ្ជិកបដាធក ទី ៨ ។

អកាលវិជ្ជាធិក

(១១៩) អមាតាចិត្តសំរុះឡើង អនាចារិយកុល វសិ
នាយី កាលមកាលំ ក អត់ជាបាតិ កុក្កុដោតិ ។

អកាលវិជ្ជាធិក វេទ ។

ពន្លឺមោក្ខជាតិ

(១២០) អន្តរា ឥត្ត ឥដ្ឋន្តិ យេត្ត កាលា បកាសរេ
ឥត្តាចិ ឥត្ត មុទ្ធន្តិ យេត្ត ធិរា បកាសរេតិ ។

ពន្លឺមោក្ខជាតិ វេទ ។

ពស្សប្បាទ

អថ តទ្រក សត្វា កំសសតិ
ឥហុច្ឆន្តិ សាសំកាយាតិការ
អត់វេល វិសេសបនាចរិយោវ
ធិរា បកាសរេតេន ធន ។

អកាលវិជ្ជាធិក

(១១៩) (អាចារ្យទំសាប្តាមោក្ខភោជិត្ត កាលថា) មាត់នេះ ចំរើន
នៅក្នុងសំណាក់នៃបុគ្គល មិនមែនជាមាតាបិតា កាលនៅក្នុង
គ្រួសារនៃបុគ្គលមិនមែនជាអាចារ្យ វេទមិនដឹងច្បាស់នូវកាល
ក្នុងរោង ក្នុងកាល មិនក្នុងរោង ។

ចប់ អកាលវិជ្ជាធិក ទី ១ ។

ពន្លឺមោក្ខជាតិ

(១២០) (បុរោហិតភោជិត្ត កាលថា) ដងកាលទាំងឡាយ កាលក្នុង
ចីណា ក្នុងដងដែលមិនទាន់ដប់ វេទដប់ដប់នៅក្នុងទីនោះ អ្នក
ប្រាជ្ញទាំងឡាយ កាលក្នុងចីណា ក្នុងដងសូម្បីដប់ដប់ហើយ
វេទដប់ក្នុងទីនោះ ។

ចប់ ពន្លឺមោក្ខជាតិ ទី ១០ ។

ចប់ ហ៊ុន សែន ទី ១២ ។

ទូទាននៃហ៊ុនសែននោះ គឺ

និយាយអំពីតទ្រកបណ្តា ១ សង្ឃ ១ យេកហាបណៈ ១ ត្រី
ឈ្មោះឥហុច្ឆន្តិ ១ មេឃក្សី ១ អំពើដែលធ្វើជ្រុល ១ ហួសវេលា ១
កុលាវិសេស ១ មាត់នៃអាចារ្យ ១ អ្នកប្រាជ្ញកាល ១ ត្រូវដាច់ ។

កុសតាឡិវត្តោ

កុសតាឡិជាតកំ

(១២១) ករេ សវំតោ អថវាចំ សេដ្ឋោ
ឯហំឧកោ វាចំ ករេយ្យ ឯកោ
ករេយ្យមេត ក្យសេ ទត្តមត្ថំ
យេថា អហំ កុសតាឡិ វុតាយន្តិ ។

កុសតាឡិជាតកំ ធម៌ ។

ទុម្មេធជាតកំ

(១២២) យសំ លទ្ធាន ទុម្មេនោ អនត្ថំ ចរត្ថំ អត្តនោ
អត្តនោ ច ចរេសត្តា ហិសាយ បដិច្ចត្ថិតិ ។

ទុម្មេធជាតកំ ទុតិយំ ។

កុសតាឡិវត្ត

កុសតាឡិជាតក

(១២១) (ត្រូវទៅតា ពោលថា) ជនស្ម័គ្រាភ្នំ ចាំផងប្រសើរជាងភ្នំ គប្បី
ធ្វើ (ឲ្យមិត្តធម៌) សូម្បីដល់ឆ្នាក់ជាអក្ខរកថាប ក៏គប្បីធ្វើ (ឲ្យ
មិត្តធម៌ដែរ) ព្រោះមិត្តចាំនិរោធា គប្បីធ្វើឲ្យប្រយោជន៍ដ៏ទុក្ខម
ក្នុងកាលវេលាមានសេចក្តីនោស ដូចជាទំព័រទៅតា ឈ្មោះកុស-
តាឡិ ឯនឹងទៅតា ឈ្មោះត្រា ធ្វើឲ្យប្រយោជន៍ដ៏ទុក្ខម (ក្នុង
កាលវេលាមានសេចក្តីនោស) ។

ចប់ កុសតាឡិជាតក ទី ១ ។

ទុម្មេធជាតក

(១២២) (ប្រម៉កដំរី ពោលថា) បុគ្គលអត្រាថ្នា បានយសបរិវារហើយ
ក្រែងប្រព្រឹត្តឲ្យកម្មមុនជាប្រយោជន៍ដល់ខ្លួន ចាំប្រតិបត្តិ ដើម្បី
បៀតបៀនដល់ខ្លួនឯងផង ដល់ផងចាំឲ្យយសវិជផង ។

ចប់ ទុម្មេធជាតក ទី ២ ។

មជ្ឈដ្ឋាន

(១២៣) អស្ចត្ត តាម កង កាល សត្វ កាល
នាយ ធន វេទ ១ មជ្ឈដ្ឋាន (១)
ធនប្បយ មក្ខត មជ្ឈដ្ឋាន ។
មជ្ឈដ្ឋាន ធន ។

អនុជ្ជា

(១២៤) វាយមេសេ មុនសេ ១ ជំពូក្ខេយ្យ បណ្ឌិត
វាយមស្ស ដល់ បស្ស ក្នុង អនុ អនុជ្ជា ។
អនុជ្ជា ធន ។

កសិហកដ្ឋាន

(១២៥) តហ្មឡី សេ វិកេយ្យ អត្ថ ធនបន្ត កក
អនុក្ខន្ធ ធនប្បយ ក្នុង កក កកហកាត ។
កកហកាត ធន ។

១ អ. នាយ វេទមជ្ឈដ្ឋាន ។

មជ្ឈដ្ឋាន

(១២៦) (អាចារ្យសិស្សាធិការក្នុងសត្វ កាល) បុគ្គលកាល
កាលកាលក្នុង ដែលមិនទាន់ក្នុងក្នុងក្នុង ក្នុងក្នុង
ក្នុង មាលកាលមិនស្គាល់ក្នុងក្នុង មិនស្គាល់ក្នុង
ឡើយ ទើបស្គាល់ក្នុងក្នុងក្នុងក្នុងក្នុង ក្នុង
ក្នុងក្នុងក្នុងក្នុងក្នុង ។
ចប់ មជ្ឈដ្ឋាន ទី ៣ ។

អនុជ្ជា

(១២៧) (តាមសក្ការក្នុងកាល) បុគ្គលកាលក្នុងក្នុងក្នុងក្នុងក្នុង
ក្នុងក្នុងក្នុងក្នុងក្នុង ក្នុងក្នុងក្នុងក្នុងក្នុង ក្នុងក្នុងក្នុងក្នុងក្នុង
(ក្នុង) ក្នុងក្នុងក្នុងក្នុងក្នុង ក្នុងក្នុងក្នុងក្នុងក្នុង ក្នុងក្នុងក្នុងក្នុងក្នុង ។
ចប់ អនុជ្ជា ទី ៤ ។

កសិហកដ្ឋាន

(១២៨) (ក្នុងក្នុងក្នុង កាល) កាលក្នុងក្នុងក្នុងក្នុងក្នុង ក្នុងក្នុងក្នុងក្នុងក្នុង
ក្នុងក្នុងក្នុងក្នុងក្នុង ក្នុងក្នុងក្នុងក្នុងក្នុង ក្នុងក្នុងក្នុងក្នុងក្នុង
(ក្នុង) ក្នុងក្នុងក្នុងក្នុងក្នុង ក្នុងក្នុងក្នុងក្នុងក្នុង ក្នុងក្នុងក្នុងក្នុងក្នុង
ក្នុងក្នុងក្នុងក្នុងក្នុង ។
ចប់ កសិហកដ្ឋាន ទី ៥ ។

សុខតុលាការ ខុទ្ទកថាយស្ស ជាតក

អសិលក្ខណជាតក

[១២២] គឺថេរេកស្ស(១) កាល្យាណំ គឺថេរេកស្ស ចាបកំ
កស្មា សទ្ធិំ ន កាល្យាណំ សទ្ធិំ វាចំ ន ចាបកន្តំ ។
អសិលក្ខណជាតក ឆន្ទំ ។

កលណ្ហកជាតក

[១២៣] កេ ធម្មោ កាធិ វត្ថុធំ អមាញ វនោតាចោ
អនុវត្ត ចោ តំ កណ្តោយ្យំ មីវ ទិវំ កាលណ្ហកាតិ ។
កលណ្ហកជាតក សន្ធី ។

មូសិកជាតក

[១២៤] យោ វេ ធម្មទ្ធី កត្វា ធិតុយ្យោ ចាបមាចេរ
វិស្សាសធម៌ត្វា កុតាធិ ធិន្យាវន្តាម តំ វត្ថុធំ ។
មូសិកជាតក(២) ឆន្ទំ ។

១ ឃ. ធម្មវេកស្ស ។ ២ ឃ. ធិន្យាវន្តាធីតា ។

សុខតុលាការ ខុទ្ទកថាយ ជាតក

អសិលក្ខណជាតក

[១២៦] (ប្រាជ្ញាគោតិសត្វ ពោលថា) ការកណ្តាស់នោះ របស់បុគ្គល
ខ្លួនឈ្មោះ ការកណ្តាស់នោះ របស់បុគ្គលនេះអាចក្រតំ ហេតុនោះការ
កណ្តាស់មិនមែនល្អជាងអស់ មិនមែនអាចក្រតំជាងអស់ទេ ។
ចប់ អសិលក្ខណជាតក ទី ៦ ។

កលណ្ហកជាតក

[១២៧] (កូនសេក ពោលថា) នោះជាប្រទេស នោះជាទីតាំងផ្ទះ (គឺផ្ទះ
នៃខាសី) សូម្បីវិញជាសត្វគោចរ ក្នុងវិប្រា (គឺជីវិតដំណើរនេះ
ម្ចាស់ជំនឿយរបស់អ្នក) គេឃើញហើយចាប់អ្នកមិនបាន
ម្ចាស់កលណ្ហកៈ អ្នកចូរជិតឱ្យទឹកដោះ ។
ចប់ កលណ្ហកជាតក ទី ៧ ។

មូសិកជាតក

[១២៨] (កណ្តាគោតិសត្វ ពោលថា) បុគ្គលអ្នកបិទបាំងខោសណា
ធ្វើឱ្យចម្លែងចង្អុលដឹង ញ៉ាំងសត្វជំនឿយឱ្យចុកចិត្ត ហើយ
ប្រព្រឹត្តឱ្យអំពើក្រតក វត្ថុរបស់បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា ធិន្យាវត្ថុ
(វត្ថុធំ) ។
ចប់ មូសិកជាតក ទី ៨ ។

អង្គិកជាតិ

(១២៩) យាយ សិទ្ធិ បុត្រ ហេតុ យាយ ហេតុ អយិ សិទ្ធិ
នក្ខត្តកណ្តិ យាតិ អលន្ត ហេតុ អង្គិកាតិ ។
អង្គិកាតិ វេ ។

កោសិយជាតិ

(១៣០) យាយ វិចារ ច កុត្តាស្ស យាយ កុត្តា ឡាហា
ឧកយន្ត ឧ សមេតិ វិចារ កុត្តា កោសិយេតិ ។
កោសិយាតិ វេ ។

កុសត្យាជ្រូក^(១) លេខ២២ ។

តស្សៈ

កុសត្យាជ្រូកសិទ្ធិយនោ ច យស
និមម្ព កាដាហា បព្វមកោ
អថ ខាប សទិវ វិឡាភតិ
សិទិ កោសិយ ស្សៈយនោ ឧស ។

១ ឧ. សិទ្ធិយនោ ។

អង្គិកជាតិ

(១២៩) (កុសត្យាជ្រូកសិទ្ធិ ហេតុ) កំប៉ាយនេមិទិវនេមាទ ព្រោះ
ហេតុនៃបុណ្យៈ កំប៉ាយនេមាទ ព្រោះហេតុនៃគ្រឿង
ហិកាត ការបរិវាយកុស វេមិទិប្រតិភូតេវ នៃអង្គិកៈ ការ
នៅក្នុងក្នុងវេមិទិហើយ ។

ចំ អង្គិកាតិ វេ ។

កោសិយជាតិ

(១៣០) (ក្រញូលក្នុង ហេតុ) នាងចូរហិកាតច្បងជាសិទ្ធិ ចូរ
លេប (ថ្នាំ) ឲ្យដូចជាទាយដែលនាងស៊ីហើយ ខ្មាសក្រញូល
ជាតោសិយគាត្រ (ព្រោះ) វាចាតិកត្តដែលនាងហិកាតហើយ
ចំនិត(នេះ)មិនស្មើគ្នាទេ ។

ចំ កោសិយាតិ វេ ។

ចំ កុសត្យាជ្រូក វេ ។

ទុក្ខានៃកុសត្យាជ្រូកនោះគឺ

និយាយអំពីកុសត្យាជ្រូក ១ យស ១ ទឹកដោះដូរ ១ ស្វាយ ១
ពាសៈ ឈ្មោះកាហាតជាតិស្រី ១ ទឹកដោះស្រស់ ១ វិទ្យាវត្ថុ ១
ចក្ខុមាតិកំប៉ាយ ១ កណ្តាសក្រក់ ១ ក្រញូលកោសិយ-
គាត្រ ១ ត្រូវជា ១០ ។

អសម្បទានវិគ្គ

អសម្បទានជាតក

(១៣១) អសម្បទាននិក្ខេបស្ស

កាលស្ស មំគ្គានំ កាលី កវន្តំ

តស្មា ហរមំ កុស្យមឡ្យមាណំ

មា មេ មំគ្គំ កំដ្ឋិតុ សស្សកាយន្តំ ។

អសម្បទានតក ចប់ ។

បញ្ចក្ករុកជាតក

(១៣២) កុសល្យមនេសេ និគិយា នឡ្យយេ ច

អវន្តិតត្ថា^(១) កយក្កកាយេ ច

ឆ រក្ខសីនំ វសមាគមិម្ព្តំ^(២)

ស សោត្តិកាវោ មហាតា កាយេន មេតិ ។

បញ្ចក្ករុកតក រួចរំ ។

១ ម. អនិវត្តិតត្ថា ។ ២ ម. វសមាគមិម្ព្តយេ ។

អសម្បទានវិគ្គ

អសម្បទានជាតក

(១៣១) (សេដ្ឋីភោជិតសត្វ ពោលថា) ការរាប់អាណត្តិឡាយ របស់ជន
កាល វេលាទៅជាគោស ព្រោះវេលាមិនទទួលទានក្នុង តាមមាន
តាមមាន ព្រោះចេតនាមានជាយើងខ្ញុំ នាំយកសំដីស្រូកខ្លះ
មាន៖ (៤៣១) មក កុំឲ្យការមេត្រីរាប់កាលរបស់យើង បែក
បាក់ទៅឡើយ សូមឲ្យការមេត្រីរាប់អាណនៈនៅទៀងទាត់ ។

ចប់ អសម្បទានតក ទំ ១ ។

បញ្ចក្ករុកជាតក

(១៣២) (ព្រះរាជាភោជិតសត្វ ពោលថា) យើងមិនបានលុះក្នុងពេល
នៃពួកយក្ខិនឡើយ ព្រោះមានសេចក្តីព្យាយាមដ៏មាំ ក្នុងទុក្ខ
គ្រឿងណែនាំរបស់ព្រះបច្ចេកទេស ជាអ្នកឆ្លាស់ផង ព្រោះភាព
ជាអ្នកគ្របសង្កត់សេចក្តីទាប និងសេចក្តីរាក់ស្បែកផង សុវត្ថិភាព
ចាកភ័យដ៏ធំនោះ មានដល់ខ្ញុំ ។

ចប់ បញ្ចក្ករុកតក ទំ ២ ។

យោគសន្តិភាព

(១៣៣) ទេមី យ៉ា តតូ អរី ឌីរីតា(១)

ឧត្តម មន្ត្រី ជលរត យោគសន្តិភាព
ឬ អង្គ វិសោ មហាយោ មហាបុរោ
ធីតា កង្កែ បាលាជ្ជ តា កយន្ត ។
យោគសន្តិភាព តែង ។

ឈានសោធន៍ជាតិ

(១៣៤) យេ សញ្ញា តេមី ឧត្តម

យេមី អសញ្ញា តេមី ឧត្តម
ឯតី ឧត្តម វិជ្ជយ
តី សមាបត្តិ សុទ្ធ អង្គន្តរាជ្ជ ។
ឈានសោធន៍ជាតិ ចតុជ្ជ ។

យោគសន្តិភាព

(១៣៥) (ស្តេចបក្សសាធារណៈ គោលថា) សេចក្តីរក្សាមក្សានុបាទនៅ
លើខ្នងទឹកដី លើខ្នងទឹកដីនោះ មានសក្ត្រកើតហើយ
ប្រោះភ្លើងនេះគ្រងតែភក់កណ្តាលនៃទឹក ទឹកស្រីយនៅ (នៃក្នុង
យើង) លើដីមេឃ (ដែលដុះ) លើដីដង្កូវ ក្នុងវិថីនេះគ្មានទេ
អ្នកទាំងឡាយ ចូរទៅកាន់ទីសង្គ្រោះ វិថីនេះក៏យកកើតឡើង
ដល់យើងទាំងឡាយ អំពីលើដីទាំងហើយ ។

ចប់ យោគសន្តិភាព ទី ៣ ។

ឈានសោធន៍ជាតិ

(១៣៦) (បញ្ចេញសាធារណៈ គោលថា) ក្នុងសក្ត្រណា មានសញ្ញា
ក្នុងសក្ត្រនោះ ក៏ទុក្ខិត (មិនបានសមាបត្តិ) ក្នុងសក្ត្រណាមិនមាន
សញ្ញា ក្នុងសក្ត្រនោះក៏ទុក្ខិត អ្នកចូររៀនសូត្រទាំងពីរក្នុងនោះ
ចេញ សុទ្ធដែលកើតអំពីសមាបត្តិនោះ លេចថា មិនមាន
ទីទួលគឺភិលេសឡើយ ។

ចប់ ឈានសោធន៍ជាតិ ទី ៤ ។

បន្ទាតជានិក

(១៣៥) បន្ទាតំ សុរិយោភព្វ យោន បញ្ចាយ ភានតំ
អវិគតោន ឈានេន ហោតិ ភាគស្សរូបតោតំ ។
ចន្ទាតជានិក ចន្ទំ ។

សុរិណ្ណហំសជានិក

(១៣៦) យំ លទ្ធិំ គេន ឥន្ទ្រិ អតំលោកោ ហិ ចាមគោ
ហំស រាជំ កហេត្វាន សុរិណ្ណា ចរិហាយតិវិ(១)។
សុរិណ្ណហំសជានិក ឆន្ទំ ។

គត្តជានិក

(១៣៧) យេត្តោតោ លកតេ គត្តំ ធុតំយោ គត្ត ជាយេតំ
តតិយោ ច គុតោ ច វនន្តេ គត្តោ ពិលន្តិ។
គត្តជានិក ឈន្ទំ ។

១ ឧ. ចរិហាយនំ ។

បន្ទាតជានិក

(១៣៥) (មហាប្រញូរោតិសត្វ គោលថា) បុគ្គលណា ក្នុងលោកនេះ បាន
ខ្វែកសីលា មានពន្លឺដូចព្រះចន្ទ (ឧបាសកសីលា) មានពន្លឺដូចព្រះ
ភាទិញ្ច(បីតកសីលា) ដោយបញ្ញា បុគ្គលនោះ វេទន៍វេកើតក្នុង
ភាគស្សរូបតោត ដោយឈានចម្រើនវិគត្តៈ (ទុតិយជ្ឈាន) ។
ចង់ ចន្ទាតជានិក ខំ ៥ ។

សុរិណ្ណហំសជានិក

(១៣៦) (ព្រះសាស្តាត្រាស់ថា) ទ្រព្យណា ដែលបុគ្គលបានមកហើយ
បុគ្គលគប្បីព្រឹក្សាដោយទ្រព្យនោះ ព្រោះថាសេចក្តីលោភហួស
ជាដល់លាមក (ដូចគាត់ព្រាជ្ឈណ៍) គឺសាមសូន្យ ចាកខាស
ព្រោះថាហ៍ស្តេចហង្ស ។
ចង់ សុរិណ្ណហំសជានិក ខំ ៦ ។

គត្តជានិក

(១៣៧) (ព្រះសាស្តាត្រាស់ថា) ឆ្មា ១ បានកណ្តុរ ក្នុងទីណា ឆ្មា
នាំបំប៉ននាំបំប៉នបំប៉ន វេទន៍វេកើតក្នុងវិទាន ឆ្មាវាំងនោះ(ប្រហារ)
ឆ្មាខ្លះនោះ ហើយដល់ខ្វែកសេចក្តីស្ងប់ ។
ចង់ គត្តជានិក ខំ ៨ ។

គោតដ្ឋាន

(១៣៨) កំន្លេ ជដាហំ ធុម្ពេជ កំន្លេ អដេនសាដយា
អត្តន្តរន្លេ តហាធិ កាហំ បរិមជ្ឈសិទិ ។

គោតដ្ឋាន អដ្ឋថ ។

ឧភពោកដ្ឋិជាតកំ

(១៣៩) អត្ថី កំន្លា បដោ នដោ សទិកេហ ឧ កណ្ណធិ
ឧភពោ ធម្មដ្ឋកម្មត្ថា ឧ ឧកម្ម្ម ផលកម្ម្ម បាតិ ។

ឧភពោកដ្ឋិជាតកំ អថ ។

កាកជាតកំ

(១៤០) ធិត្ថំ ឧត្ថំ កុហនយា សព្វលោកិយសកា
តស្ក ធនសីវសា ធិត្ថំ កាកកាធម្មាន ញាតិធិត្ថំ ។

កាកជាតកំ ឧសមី ។

អសម្បជានុក្ខេប ពុទ្ធសមា ។

គោតដ្ឋាន

(១៣៨) (ឧត្តរតោតិសត្វ ពោលថ) ខ្នាលកាបស ឥតបញ្ញា
ប្រយោជន៍គួរដោយជដាហំអត្ត ប្រយោជន៍ម្ល៉េះដោយស្មុកត្វា
យំបេសំអ្នក ព្រោះត្រៀមសំដ្ឋានដោយ (ពតាទិក្ខិលស) មាន
ខាតក្នុងរបស់អ្នក អ្នកចុះទៅក្នុងក្រៅទេ ។

ធម៌ គោតដ្ឋាន ទំ ១ ។

ឧភពោកដ្ឋិជាតក

(១៣៩) (ក្នុងតោតិសត្វ ពោលថ) ក្នុងចំណែកយមកត្វាយហើយ
សំរាប់បាត់ហើយ ការរល្អាត ក៏មានក្នុងផ្ទះនៃស្រ្តីជាសំណាញ់
ការស្វាគមន៍ចំណែកយមកត្វាយចំណែកស្រី ឯក្នុងទីកន្លែង លើគោតដ្ឋាន ។

ធម៌ ឧភពោកដ្ឋិជាតក ទំ ២ ។

កាកជាតក

(១៤០) (ក្នុងតោតិសត្វ ពោលថ) ក្នុងចំណែកយ ជាសត្វមាន
ហឫទ័យគ្រប់គ្រងដូចខ្លួន ជាសត្វចៀតចៀនចុះស្រាយកាត់
ក្នុង ព្រោះហេតុនោះ បានជាគ្រប់គ្រងក្នុងក្រុម ជាញាតិ
របស់យើងទាំងនោះ មិនចេះខ្វះខាតឡើយ ។

ធម៌ កាកជាតក ទំ ១ ។

ធម៌ អសម្បជានុក្ខេប ទំ ១៦ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតក

ពិស្សទានំ

ឥតវីតរ រក្ខសិ ទេមិយោ ឆ
 បរោសតមន្តោន អាតស្សរោ ឬន
 អថ ហំសវុត្តម តទ្ធ ជនំ
 បដនដ្ឋក កាតវរោ នស ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

ទុក្ខនៃអសម្មទានវិគ្គនោះគឺ

និយាយអំពីវិគ្គនាមមាន ភាមបាទ ១ យត្ថិមិ ១ ទីរក្សម ១ ភាគ-
 ស្សរមហាប្រហូដ្ឋចក្ខុវិបរោសកបញ្ញា ១ អាគស្សរមហាប្រហូ
 ១ទៀត ហឫទ្ធកមប្រសើរ ១ ឆ្មា ១ ផង ១ ច្រានបាក់
 សំពត់ ១ ក្អែក ១ ក្រវីង ១១ ។

កកណ្តាវវិគ្គ

គោធជាតកំ

[១២១] ឧ ចាបជនសិសេវី អន្ធន្តសុខមេធាតិ
កោធាកុលំ កកណ្តាវ កាលំ ចាបេតិអន្ធន្តិ។

គោធជាតកំ ឈប់ ។

សិដ្ឋាវជាតកំ

[១២២] ឯតំ ហិ តេ ឧកដាឯ យំ សេសិ មតសាយេតំ
យស្សតេ កក្កុណនស្ស ហត្ថា នេស្សា ឧម្មុច្ឆតិវិ។

សិដ្ឋាវជាតកំ ទុតិយំ ។

វិរោចនជាតកំ

[១២៣] លសី ច តេ ធិប្បលីតា មតុតោ ច មធាលីតោ
សត្វា តេ ជាសុតា ភត្តា អន្ធន្ត ទោ ភំ វិរោចសីតិ ។

វិរោចនជាតកំ ត្រីយំ ។

កកណ្តាវវិគ្គ

គោធជាតក

[១២១] (ស្តេចទន្សៀនពោធិសត្វ ពោលថា) បុគ្គលអ្នកសេចក្តីខ្ញុំជនបាប
វេទន៍មិនដល់ ខ្ញុំសេចក្តីសុខភាពទេ ដូចជាគ្រូកូលទទួលមិន
បានសេចក្តីសុខ ព្រោះគ្រូគេ វេទន៍ញ៉ាំងខ្លួនឲ្យដល់ ខ្ញុំ
សេចក្តីវិបាក ។

ឈប់ គោធជាតក ទី ១ ។

សិដ្ឋាវជាតក

[១២២] (ស្តេចចងកោធិសត្វ ពោលថា) អ្នកដកដង្ហើមដាច់
ដោយហេតុណា ហេតុរបស់អ្នកខ្ញុំ ដឹងបានដោយគ្រូ តែដំបង
មិនប្រកាន់ពីដៃរបស់អ្នក កំពុងចាប់កាន់នោះ ។

ឈប់ សិដ្ឋាវជាតក ទី ២ ។

វិរោចនជាតក

[១២៣] (ភកសរសីហាពោធិសត្វ ពោលថា) ខ្ញុំក្បាលរបស់អ្នកឆ្ងាយ
ចេញផង លោក្បាលរបស់អ្នកបែកឆ្ងាយផង ភ្នំដំបែងខាងស
របស់អ្នកដំបែងចាក់ហើយផង ភ្នំវិថីនេះ អ្នកទៅរុករៀងភ្នំទៀត ។

ឈប់ វិរោចនជាតក ទី ៣ ។

នង្គជីវិតកំ

(១៤៤) មហាមេត្តំ អសត្តំ ជាតវេន
យន្តំ វាលនិចាភិច្ឆនយាម
មំសារោស្ស ឧត្តជ្ជំ មំសំ
ឧត្តជ្ជម្បី វាវំ បដិក្កហាត្វតិ ។

ឧត្តជ្ជនកំ ចក្កំ ។

រាជជីវិតកំ

(១៤៥) ឧត្តំ រាជ វិជាយាសិ អន្តរក្កេ អនាគតេ
អន្សាយតំ វិលបសិ វិកត្តេ កោសិយាយនេតិ ។

រាជនកំ ចក្កំ ។

កាកជីវិតកំ

(១៤៦) អចំ ឧ ហនុកា សន្តា មុទក្ខ បរិសុស្សតិ
ឱរោម ឧ ចាមម បូរេនេ មហោននីតំ ។

កាកនកំ^(១) ជ្ជំ ។

• ប. សប្បកាកនកំ ។

នង្គជីវិតកំ

(១៤៧) (គាបសោធនិស្ក គោលថា) ម្ចាស់ភ្នំនី ជាអសប្បុរស យើង
នឹងបូជាឆ្កៀងដោយកន្ទុយណា កន្ទុយប៉ុណ្ណាប្រើនហើយ ក្នុង
ថ្ងៃនេះ សាច់មិនបានដល់ក្នុងដួងដល់សាច់ទេ អ្នកដំបើង ចូរ
ទទួលយកនែកន្ទុយចុះ ។

ចំ ឧត្តជ្ជនកំ ទំ ៤ ។

រាជជីវិតកំ

(១៤៨) (សេកោធនិស្ក គោលថា) ម្ចាស់រាជ្យៈ អ្នកវេទនាមិនដឹងច្បាស់
ថា ក្នុងអនុស្សប្បិណ្ឌនេះ ក្នុងកេលីពាក់កណ្តាលអប្រាស្រ័យមិនបាន
មកដល់ គោលចរចាផ្លូវពាក្យមិនប្រាកដ នឹងនាងព្រាហ្មណ៍
ជាភោសិយាគាត្រ អ្នកមិនបានកម្រេក(នឹងស្វាមីខ្លួន) ។

ចំ រាជនកំ ទំ ៥ ។

កាកជីវិតកំ

(១៤៩) (ភ្នកវក្ក គោលថា) អើ ឆ្មាំយើងកំរាយ ទាំងមាត់កំស្លុក
ត្រៀមគ្រោះ យើងមិនអាចបាចទឹក ក្នុងសមុទ្រឱ្យរើងបានទេ
ព្រោះមហាសមុទ្រនៅនោះពេញដល់ ។

ចំ កាកនកំ ទំ ៦ ។

បុព្វត្ថជានិក

(១២៧) ឈ័យំ ទុក្ខំ អនំ ទុក្ខំ យំ មំ តុធនំ វាយសោ
យំ សាមា បុព្វត្ថេន កត្តិកំ នាទុកោសត្ថិកំ ។
បុព្វត្ថជានិក សង្ខំ ។

សិដ្ឋាសជានិក

(១២៨) នាហំ ឬទំ ទ ច ឬទំ ទ នាមិ អបុទប្បទំ
ហត្ថិកោន្តិ មវេត្តាមិ តថា ហិ កយេត្តិកោតិ ។
សិដ្ឋាសជានិក សង្ខំ ។

ឯកបណ្ណជានិក

(១២៩) ឯកបណ្ណេន អយំ វុត្តោ ទ កុម្មា ច តុវុត្តលោ
ដលេន វិសកម្មេន មហាយំ(*) តិ កវិស្សត្ថិកំ ។
ឯកបណ្ណជានិក សង្ខំ ។

១ ឧ. ចហាយ ។

បុព្វត្ថជានិក

(១២៧) (បុស្សទុតិក ពោលថា) ក្នុងការងារអញ ដោយហេតុណា
ហេតុនេះ មិនជាទុក្ខទេ សេចក្តីទុក្ខនោះ គឺមិនមានដល់យើង
ឡើយ ទុក្ខមានដល់យើងនោះ ត្រង់តិរិយាល្មោះសាមា មិន
ស្ងៀកដល់សំនាត់ ដែលជ្រលក់ដោយទឹកដកតាំ ដើរមើល
មហាស្រព ក្នុងខែកត្តិក ។
ចប់ បុព្វត្ថជានិក ទី ៨ ។

សិដ្ឋាសជានិក

(១២៨) (ចក្កភោគិសត្វ ពោលថា) យើង នឹងមិនចូលកាន់ពោះដំរី
ទៀត យើងនឹងមិនចូលកាន់ពោះដំរីទៀត យើងនឹងមិនចូលកាន់
ពោះដំរីញយាទេ ព្រោះយើងត្រូវភ័យឆម្រាមហើយ ដូច្នេះ ។
ចប់ សិដ្ឋាសជានិក ទី ៨ ។

ឯកបណ្ណជានិក

(១២៩) (អស័កោនិសត្វ ពោលថា) ឈឺនេះទើបតែនឹងបានស្លឹកកែមួយៗ
ដុំអំពីដៃខ្ញុំ មិនទាន់ដល់ ៤ ធ្មាប់ មានវត្ថុដូចជាថ្នាំពិសទៅ
ហើយ ចំណង់ឈឺនេះធំឡើង នឹងផ្តុះម្តូចទៅទៀត ។
ចប់ ឯកបណ្ណជានិក ទី ៩ ។

សញ្ញាវិជ្ជាធិកំ

[១៥០] អសន្តំ យោ បក្កល្ហាតំ អសន្តំ ធូបសេវតិ
 តមេវ យាសំ ក្បាលេ ក្បញ្ញោ សញ្ញាវិជ្ជា យថាតិ។
 សញ្ញាវិជ្ជាធិ ។លំ ។
 កកណ្តក្សត្រេ^(១) ចន្ទន្តរសោ ។

តស្សុទ្ធានំ

សុខមេនតិ និល្ហារកេ ច មុន
 លសិ វាលនំ បញ្ចមភកេវកេ
 សមហោននំ^(២) កត្តិក ពោន្តិ ពុន
 ចតុន្ត័ល ក្បត្បវេន នស ។

១ ម យចលេវវេត្តោ ។ ២ ម វិសមហោននំ ។

សញ្ញាវិជ្ជាធិក

[១៥០] (អាចារ្យទិសាបារមាតុរោធិសត្វ ពោលថា) បុគ្គលណាដែល
 ដឹងក៏ដឹងផង ជាអសប្បសេវន៍ ចូលទៅសេវាគប់ផ្លូវផង ជា
 អសប្បសេវន៍ ផងជាអសប្បសេវនាៈ រមែងធ្វើឲ្យបុគ្គល
 នោះឯង ឲ្យទៅជាអាហារដូចគ្នាគឺសញ្ញាវិជ្ជាណា ។
 ចំ សញ្ញាវិជ្ជាធិ ទំ ១០ ។
 ចំ កកណ្តក្សត្រេ ទំ ១៥ ។

ទុទ្ធានំនៃកកណ្តក្សត្រេនោះគឺ

និយាយដំបូងបុគ្គលដែលឲ្យសេវាបុគ្គសុខ ១ ដំបូងប្រសើរ ១ ខ្លា
 ក្បាល ១ កន្ទុយ ១ សេកាល្មានកេន៍ប្រសើរជាងប្រាំ ១
 សមុទ្ធ ១ មហាស្រពវិទកត្តិក ១ ពោះដើរ ១ ឈើដុះ ២ ធ្នាប់ ១
 គ្រាប់ប្រសើរ ១ ក្រៅជា ១០ ។

ឯកនិបាត ចក្កនិកាយោ ឧបសម្ព័ន្ធនិកាយោ

ឥន្ទ្រ វិទ្យាទំ ករិណំ ។

អបណ្ណកំ សីលវត្ថុ ករុណំ
 កុលាវកំ អត្តតាមេន បញ្ចមំ
 អសីសោ ឥន្ទ្រំ វុណំ អបាយំ
 សិក្ខវត្ថុន តេ នស
 បរោសតំ ហំសំ សុត្ថំ អសម្បត្តំ
 ចាបសេវិតោ ឯកនិបាតម្ហំ លង្កតំ ។

ឯកនិបាតំ ទំដ្ឋិតំ ។

ឯកនិបាត ឧបសម្ព័ន្ធនិកាយោ ទី ១៨

ទុក្ខានុវិវត្តន្តរមាត្រក្នុងឯកនិបាតនោះគឺ

អបណ្ណកវត្ថុ ១ សីលវត្ថុ ១ ករុណវត្ថុ ១ កុលាវកវត្ថុ ១
 អត្តតាមវត្ថុ ជាគំរូប្រាំ ១ អសីសវត្ថុ ១ ឥន្ទ្រវត្ថុ ១ វុណ-
 វត្ថុ ១ អបាយវត្ថុ ១ លង្កវត្ថុ ១ ត្រូវជា ១០ បរោសក-
 វត្ថុ ១ ហំសវត្ថុ ១ កុសនាឡវត្ថុ ១ អសម្បត្តវត្ថុ ១
 ឧបសម្ព័ន្ធវត្ថុ ១ ក្នុងឯកនិបាតប្រដាប់ (ដោយវត្ថុដូច្នេះឯង) ។
 ចប់ ឯកនិបាត ។

ទុកនិបាតជាតកំ

ទឡូត្តោ

រាជោវិទជាតកំ

(១៩០) ធម្មំ ធម្មស្ស មិមតិ កល្មិតោ មុនុនា មុនំ

សាទុម្បំ សាទុនា ដេតិ អសាទុម្បំ អសាទុនា

ឯតានិសោ អយំ រាជា មគ្គា ឧយ្យាហិ សារថិ។

(១៩២) អក្កោធនន ជិនេ កោជំ អសាទុំ សាទុនា ជិនេ

ជិនេ កនវយំ នានេន សទ្ធមាសិកាវនិទំ

ឯតានិសោ អយំ រាជា មគ្គា ឧយ្យាហិសារថិ។

និបាតនិបាតកំ បឋមំ ។

ទឡូត្តោ

រាជោវិទជាតកំ

(១៩១) (សារថីបេសំព្រះបាទរាជាតម្កិកៈ កោលថា) ព្រះបាទតម្កិកៈ

វេមនិប្បន្នេបេសំមាដល់បុគ្គលអ្នកមា ឈ្នះឡើយបុគ្គលទាំងអស់

កិរិយាខន់ ឈ្នះឡើយសប្បុរស ដោយសប្បុរស ឈ្នះឡើយសប្បុរស

ដោយសប្បុរស ព្រះរាជានេះ (មានសីលនីតិភាពៈ)

ប្រាកដដូច្នេះ ម្ចាស់សារថី អ្នកចូរចៀសចេញអំពីផ្លូវទៅ ។

(១៩២) (សារថីបេសំព្រះបាទពាណសី កោលថា) ព្រះរាជាធម្មំ

ឈ្នះបុគ្គលអ្នកក្រោច ដោយសេចក្តីមិនក្រោច ធម្មំឈ្នះ

អសប្បុរស ដោយសប្បុរស ធម្មំឈ្នះបុគ្គលកំណាញ់ ដោយ

ការឱ្យ ធម្មំឈ្នះបុគ្គលអ្នកកោលពាក្យកុហក ដោយការ

កោលពាក្យពិត ព្រះរាជានេះ (មានសីលនីតិភាពៈ) ប្រាកដ

ដូច្នេះ ម្ចាស់សារថី អ្នកចូរចៀសចេញអំពីផ្លូវទៅ ។

បឋមំ និបាតនិបាតកំ ទី ១ ។

សីគាលជានិក្ខំ

- [១៥៣] អសមេត្តិកក្កដន្តំ គុរិភាគិមិចានិមំ
 ភានិ(១)កក្កដនិ កក្កដន្តំ ឧត្តំ វជ្ជោយំ មុខ ។
 - [១៥៤] សីហោ ច សីហនាទេន ធម្មំ អភិនាទយំ
 សុទ្ធា សីហស្ស ឯក្សោសំ សីគាលោ ធម្មេវ សំ
 កំតោ សន្តាសនាចានិ មានយេត្វស្ស អច្ចលីតិ ។
- សីគាលជានិ ធម្មំ ។

សូករជានិក្ខំ

- [១៥៥] ធម្មុប្បតោ អហំ សម្ម ទ្វេជំ សម្ម ធម្មុប្បតោ
 ធម្មំ សម្ម ឯវត្ថុស្ស កំណុ កំតោ បលាយសំ ។
 - [១៥៦] អសុខំ ឫតិលោមោសិ ធម្មុប្បតោ វាសិ សូករេ
 សមេ យុត្តិកុកាមោសិ ធម្មំ សម្ម ធនាមិ តេតិ ។
- សូករជានិ ធម្មំ ។

១៦. សានី ។

សីគាលជានិក្ខំ

- [១៥៧] (រាជសីហំ ភោជិសត្វ ភោយថា) ការិវេវនិឡាយោ ញ្ញំនិ
 បុគ្គលអ្នកមានការិវេវនិឡាយោ ដោយក្រឹមក្រវ ឱ
 សីហេដោយស្គាល់ឱ្យក្រវក្រហាយ ដូចជាវត្ថុក្នុងដៃស្គាល់
 រាមចូលទៅក្នុងមាត់ ។
 - [១៥៨] (ព្រះសាស្តាត្រាស់ថា) សីហៈ ញ្ញំនិក្ខំប្រាក់ឱ្យលាង់ឡូង ដោយ
 សីហនា ចចកនៅក្នុងក្ខំប្រាក់ បានឡូសម្លេងនឹកកង ឆែសត្វ
 សីហៈហើយ ក៏ឆែតក់ស្លុតបែកហើយស្លាប់ ។
- ចប់ សីគាលជានិ ទី ២ ។

សូករជានិក្ខំ

- [១៥៩] (សូករៈ ភោយថា) ម្ចាស់សំឡាញ់អ្នកមានទុរះស្មី ខ្ញុំមាន
 ជើង ៤ ម្ចាស់សំឡាញ់ អ្នកឯងក៏មានជើង ៤ ដែរ ម្ចាស់
 សំឡាញ់ អ្នកចូលទ្រឡប់មក អ្នកទាចឬបានជាតែចេញ ។
 - [១៦០] (សីហៈភោជិសត្វ ភោយថា) ម្ចាស់សូករៈ អ្នកមានកាយមិន
 ស្អាត មានរាមច្រឡាក់ដោយវត្ថុស្អុយ មានភ្នំនិក្ខំក្រក់បក់ទៅ
 បើអ្នកចង់ច្បាំងគ្នា ម្ចាស់សំឡាញ់ យើងឱ្យជ័យដល់អ្នកឯង ។
- ចប់ សូករជានិ ទី ៣ ។

ឧបសម្ព័ន្ធ

- (១៥៧) ឥន្ទ្រតាមំ បវេហ បវិដ្ឋោ
 សេសស្ស វណ្ណំ មហេត្ថមំ ច្នៃ
 ព្រហ្មញ្ច វណ្ណំ អបបាយមាណោ
 ឡុក្កត្ថោ ឆោ វិសហមំ^(១) កោត្ថំ ។
- (១៥៨) សោ ព្រហ្មត្ថោ ចំរមវ ជីវ
 ចំស្យា ច តេ ចាត្ថកាវុទ្ធ កត្តា
 សោ ព្រហ្មវណ្ណំ អបបាយមាណោ
 ឡុក្កត្ថោ ឆោ វិសហសំ កោត្ថំ ។

ឧបសម្ព័ន្ធ ។

ភក្កជីវត្តិ

- (១៥៩) ជីវ វស្សសតំ កត្ត អបរាមំ ច វិសតំ
 មា មំ មិសាបា ទាធន្តំ ជីវ ភ្នំ សវោសតំ ។
- (១៦០) ភ្នំ វស្សសតំ ជីវ អបរាមំ ច វិសតំ
 វិសំ មិសាបា ទាធន្តំ ជីវ ភ្នំ សវោសតត្ថំ ។

ភក្កជីវត្តិ មញ្ញមំ ។

ឧប. វិភាមំ ។

ឧបសម្ព័ន្ធ

- (១៥៩) (គ្រូ គោលថា) ស្តេចនាគដ៏ប្រសើរជាងពស់ទាំងឡាយ មាន
 កេងកងជាតិក្នុងរាងកាយក៏ដូចជា ប្រាជ្ញដ៏ឃ្លីជ្រូក បានចូលរក
 ក្នុងសំពត់ស្បែកនេះ ខ្ញុំកោតក្រែងខ្ញុំបុគ្គលមានកេងកងប្រសើរ
 ខ្ញុំប្រាជ្ញដ៏ឃ្លីជ្រូក តែមិនអាចនឹងបរិភោគបាន ។
- (១៦០) (វាសនាធិសត្វ គោលថា) អ្នកមានបុគ្គលដ៏ប្រសើរគ្រប់
 ក្រុងហើយ ចូររស់នៅរស់កាលយូរ តាមការជំនុំទាំងឡាយ
 ចូរកើតប្រាកដដល់អ្នក (ព្រោះថា) អ្នកកោតក្រែងខ្ញុំបុគ្គលមាន
 កេងកងប្រសើរ អ្នកប្រាជ្ញដ៏ឃ្លីជ្រូក តែមិនអាចបរិភោគបាន ។

ឧប. ឧបសម្ព័ន្ធ ទី ៤ ។

ភក្កជីវត្តិ

- (១៥៩) (វាសនាធិសត្វ គោលថា) បង្កើតគ្នា សូមរលាករស់
 នៅអស់ ១២០ ឆ្នាំ មិសាបាទាំងឡាយ ចូរកុំទំពាស្តីខ្ញុំខ្ញុំឡើយ
 សូមរលាករស់នៅអស់ ១២០ ឆ្នាំ ។
- (១៦០) (វាសនាធិសត្វ គោលថា) អ្នកចូររស់នៅអស់ ១២០ ឆ្នាំ
 ដែរ មិសាបាទាំងឡាយ ចូរទំពាស្តីខ្ញុំខ្ញុំឡើយ អ្នកចូររស់នៅ
 អស់ ១២០ ឆ្នាំ ។

ឧប. ភក្កជីវត្តិ ទី ៥ ។

អលីនប៊ីត្តជាតិ

(១៦១) អលីនប៊ីត្ត ជំនួយ បច្ចេកទេស មហា ធម្ម

កោសល សេនាសន្និដ្ឋី ជីវិត អភិបាល

(១៦២) វិទ្យា ជំនួយ សម្បទាន កិច្ច អាជ្ញាធរ

ការយំ កុសល ធម្ម យោគកោសល ធម្ម យោ

ចារុណ អនុបុត្រ ធម្ម យោជន៍ ធម្ម យោ

អលីនប៊ីត្តជាតិ ធម្ម ។

គុណជាតិ

(១៦៣) យោ កាម ធម្ម ធម្ម ធម្ម ធម្ម ធម្ម ធម្ម

ធម្ម ធម្ម វិជ្ជាធម្ម ធម្ម ធម្ម ធម្ម ធម្ម ធម្ម

អលីនប៊ីត្តជាតិ

(១៦៤) (ព្រះសាស្ត្រាចារ្យ) សេនាជីវិត មានប្រាជ្ញា ព្រះ
កសិករ អលីនប៊ីត្តជាតិ មានប្រាជ្ញា ព្រះ
កសិករ អលីនប៊ីត្តជាតិ មានប្រាជ្ញា ព្រះ
កសិករ អលីនប៊ីត្តជាតិ មានប្រាជ្ញា ព្រះ
កសិករ អលីនប៊ីត្តជាតិ មានប្រាជ្ញា ព្រះ

(១៦៥) កិច្ចការបច្ចេកទេស អលីនប៊ីត្តជាតិ មានប្រាជ្ញា ព្រះ
កសិករ អលីនប៊ីត្តជាតិ មានប្រាជ្ញា ព្រះ
កសិករ អលីនប៊ីត្តជាតិ មានប្រាជ្ញា ព្រះ
កសិករ អលីនប៊ីត្តជាតិ មានប្រាជ្ញា ព្រះ
កសិករ អលីនប៊ីត្តជាតិ មានប្រាជ្ញា ព្រះ

ចប់ អលីនប៊ីត្តជាតិ ទី ៦ ។

គុណជាតិ

(១៦៦) (ព្រះសាស្ត្រាចារ្យ) អលីនប៊ីត្តជាតិ មានប្រាជ្ញា ព្រះ
កសិករ អលីនប៊ីត្តជាតិ មានប្រាជ្ញា ព្រះ
កសិករ អលីនប៊ីត្តជាតិ មានប្រាជ្ញា ព្រះ
កសិករ អលីនប៊ីត្តជាតិ មានប្រាជ្ញា ព្រះ
កសិករ អលីនប៊ីត្តជាតិ មានប្រាជ្ញា ព្រះ

(១៦៦) អប្ប ចេប៊ី ធុន្ទលា ម៉ាត្រា ម៉ាត្រា ធុន្ទសុ ធុន្ទតិ
 លោ ញាតកោ ច ធុន្ទ ច លោ ម៉ាត្រា លោ ច មេសទា
 ជាប់នៃ ឆាន់មក្សត្រា សិកាលោ មម ចាលាឆាន់ ។

គុណនិក្ខេប សង្ខេប ៖

សុហនុបាតក

(១៦៥) នយិទិ វិសមសីលេ ច លោលោ ច សុហនុស្សហ
 សុហនុប័ តាជំសោ យេវ យោ សោលាស្ស សកោធិកេ ។

(១៦៦) បក្ខន្ធិបា បក្ខត្ថេ ធុន្ទ សទ្ធា ច ទានិបា
 សមេតិ ចាប៊ី ចាបេ ច សមេតិ អសាតា សកត្ថិ ។

សុហនុបាតក អង្គប្រាំ ។

(១៦៥) (ស្ថិតិភាគទី១១ គោលថា) ប្រសិនបើមិត្តមានកំឡុងខ្សោយ
 តែតាំងនៅក្នុងមិត្តភាពមិត្តភាពខ្សោយ បុគ្គលនោះហៅថាជាញាតិ
 ផង ជាដើមត្រូវផង បុគ្គលនោះហៅថា មិត្តផង បុគ្គលនោះ
 ហៅថា សំឡាញ់របស់យើងផង ម្ចាស់មេម៉ែមានចង្អុម ឆាន់
 កុំមើលស៊ាយចករឈ្មោល នឹងចករញី ជាសំឡាញ់យើងឡើយ
 ព្រោះចករ ជាអ្នកទ្រង់វិញស្រស់យើង ។

ចប់ គុណនិក្ខេប ទី ១ ។

សុហនុបាតក

(១៦៥) (អមាត្យភាគទី១១ គោលថា) សេនាឈ្មោះសុហនុ ធ្វើទូរសេចក្តី
 ប្រឡងនេះ ជាមួយនឹងសេនាឈ្មោះសោធា មិនមែនដោយ
 ការយាងមិនស្មើគ្នាទេ សេចក្តីប្រព្រឹត្តិរបស់សេនាឈ្មោះសោធា
 យ៉ាងណា សេនាឈ្មោះសុហនុ ក៏ប្រាកដយ៉ាងនោះដែរ ។

(១៦៦) អំពីវិធីស្មើគ្នាដោយការស្ទង់រវាង នឹងការយើសយាននឹងការរាំ
 តាងខ្សែវិទ្យុក្រវ៉ាត់ខ្លី អំពីការត្រក់ស្មើគ្នា ដោយអំពីការត្រក់ ការ
 បំប្លែងប្រយោស្មើគ្នា ដោយការមិនរៀបរយ ។

ចប់ សុហនុបាតក ទី ២ ។

មោឃាតកំ

- (១៦៧) ឧទេតយញ្ចត្តាមា ឯកាភជា
 ហរិស្សវណ្ណា បឋវិច្ឆកាសោ
 តំ តំ នមស្សនំ ហរិស្សវណ្ណំ បឋវិច្ឆកាសំ
 តយដ្ឋ តុត្តា វិហរេមុ ឯវសំ
 យេ ព្រាហ្មណា វេទកុ^(១) សព្វធម្មេ
 តេ មេ នមោ តេ ច មំ ខាលយន្ត
 នមតុ តុត្តាជំ នមតុ កោជយា
 នមោ វិមុត្តាជំ នមោ វិមុត្តយា
 ឥមំ សោ ចរិត្តំ កក្កា មោរោ ចរិតំ ឯសនា។
- (១៦៨) អបេតយញ្ចត្តាមា ឯកាភជា
 ហរិស្សវណ្ណា បឋវិច្ឆកាសោ
 តំ តំ នមស្សនំ ហរិស្សវណ្ណំ បឋវិច្ឆកាសំ
 តយដ្ឋ តុត្តា វិហរេមុ រត្តិ

១ ន. វេទកុ ។

មោឃាតក

- (១៦៧) (ក្រុមភោជិតសត្វ ពោលថា) សុរិយទេវបុត្រណា ជាឯករាជ
 មានចក្ខុ មានសម្បជ្ឈដូចជាមាស មានពន្លឺផ្សាយទៅលើផែនដី
 កំពុងឆ្លើង ខ្ញុំសូមមមស្ការឲ្យសុរិយទេវបុត្រនោះ អ្នកមាន
 សម្បជ្ឈដូចជាមាស មានពន្លឺផ្សាយទៅលើផែនដី ខ្ញុំសូមឲ្យ
 លោកគ្រប់គ្រងក្បាល អស់វាលវិច្ឆុតិវ្យុះនះ ព្រាហ្មណ៍ទាំង
 ឡាយណា សំរេចខ្លួនរៀង ក្នុងធម៌ទាំងគ្រប់ សូមព្រាហ្មណ៍
 ទាំងឡាយនោះ ទទួលខ្ញុំការមមស្ការរបស់ខ្ញុំ សូមព្រាហ្មណ៍
 ទាំងឡាយនោះ រក្សាខ្ញុំ ការមមស្ការ ចូរមានដល់លោក
 អ្នកគ្រាស់ជីវិតទាំងឡាយ ការមមស្ការ ចូរមានដល់សេចក្តី
 គ្រាស់ជីវិត ការមមស្ការ ចូរមានដល់លោកអ្នករួចទាំងឡាយ
 ការមមស្ការ ចូរមានដល់វិមុត្តិ ក្លោកភោជិតសត្វនោះធ្វើបំភ្លឺ
 នេះរួចហើយ ទើបគ្រាប់ទៅស្វែងរកតាហារ ។
- (១៦៨) (សុរិយទេវបុត្រណា) ជាឯករាជមានចក្ខុ មានសម្បជ្ឈដូចជាមាស
 មានពន្លឺផ្សាយទៅលើផែនដី កំពុងអស្ចន្តិភាព ខ្ញុំសូមមមស្ការ
 ឲ្យសុរិយទេវបុត្រនោះ អ្នកមានសម្បជ្ឈដូចជាមាស មានពន្លឺផ្សាយ
 ទៅលើផែនដី ខ្ញុំសូមឲ្យលោកគ្រប់គ្រងក្បាល អស់វាលវិច្ឆុតិវ្យុះនះ

យេ ព្រាហ្មណ៍ វេទក្ក សុទ្ធនុ
 តេ មេ នរោ តេ ជ មំ ពារាយណ៍
 ឧមត្ថ ត្ថនា មំ ឧមត្ថ ពោជយា
 នរោ វិមត្ថា ជំ នរោ វិមត្ថយា

ឥឡូវ ហេ ឈឺចិត្ត កាត់ថ្លា ម្នាក់ៗ វាសមគ្នា ប្រយោជន៍ ។

ហេតុអ្វី ឆ្លើយ ។

ស្រែកបំផ្លាញ

(១៦៩) ឯកថា ទូទ កថាចំ វេទនា ចិដ្ឋនក្ខណ៍
អស្សាវត្ថុន្ត កាជញ្ញា យថា ហិសា វិជ្ជនា ។

(១៧០) វិធីល ឧត្តំ កដសំ អត្ថមី តាត សេវសំ
តាមបន្តការងារ(២)សេវាស្ស ឯតំ ហតាលយំ តុវត្ថុ។

វិស័យសាធារណៈ ទស្សនៈ ១

ឧទ្យាន បបរោ ៧

ប្រាហ្មណ៍ ទាំងឡាយ ណា សំរេចខ្លួនវា ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ សូម
ប្រាហ្មណ៍ ទាំងនោះ ទទួលនូវការទេសស្តាររបស់ខ្ញុំ សូម
ប្រាហ្មណ៍ ទាំងនោះ កេរ្តិ៍ខ្ញុំ ការទេសស្តារ ចូរទានដល់
លោកអ្នកប្រាសជីវិតទាំងឡាយ ការទេសស្តារ ចូរទានដល់
សេចក្តីប្រាសជីវិត ការទេសស្តារ ចូរទានដល់លោកអ្នករួច
ទាំងឡាយ ការទេសស្តារ ចូរទានដល់វិមុត្តិ ក្លោកពោធិសត្វ
ធ្វើបរិការទេវចរហើយ ទើបបានសម្រេចការនៅ ។

ឈប់ ហោរាទាតក ទី ១ ។

វិស័យកម្សាន្ត[illegible]

(១៧០) (ហឡូត៍ពោធិសត្វជាបិកា ពោលថា) ម្ចាស់ចៅវិនិច្ឆ័យ អ្នកគបបរា
 ម្ល៉ៅប្រាជ្ញាខាងច្រកចង្អៀត ម្ចាស់ក្នុង អ្នកសេនាម្នាក់វិទូនិមិត្តបែន
 ជាច័ររបស់អ្នក ។ ចូរសេនាម្នាក់វិទូនិមិត្តជាច័រមុននៃស្រុកចុះ រំលោភ
 ជាលំដាប់ របស់មាតាអកេហ៍យ ។

ចប់ វិទ្យុកម្ពុជា ទី ៣៣ ។

ចប់ ឧប្បត្តិ ទី ១ ។

ទុកនិបាត បឋមោ ទឡវត្ថុ

តស្សីទានំ

វេតល្លិតា ធម្មា សុត្តរកោ
នុត្តម មញ្ញមកក្កវរោ
មហតិធម្មយាវ សំគាលវរោ
សុហទុត្តម មោរ វិនិលំ ធន ។

ទុកនិបាត ទឡវត្ថុ ទី ១

ទុទាននៃទឡវត្ថុនោះ គឺ

និយាយអំពីព្រះបាទឧល្លាស៍៖ ១ ភ្នំប្រាក់ ១ សូកៈ ១
នាគប្រសើរជាងគេ ១ ចំការឈ្នះកង្កៈ ១ ផ្ទាំងប៉េ ៥ សេនាធំ ១
ចេកប្រសើរ ១ សេះឈ្នះសុហនុជីទុត្តម ១ ក្បោក ១ វិទ្យា-
លកៈ ១ គ្រូផ្ទាំង ១០ ។

សន្និដ្ឋាន

ពិន្ទុសមាគមគោត្តជានិក

- [១៧១] ឧ សន្ទវិស័យ កាប្បវេសន កាយិក
អវិយោធនិយោ មជាធម៌
និរុទ្ធានិ(១) កកោតិ ចាបិ
កថា យថា ពិន្ទុសមាគមគោត្ត ។
- [១៧២] យោ(២) ជញ្ញា សនិសា មមន្តិ
សីលេន មញ្ញាយ សុតេន ចាបិ
តេនេ មន្តិ(៣) កាយិកថ សន្និ
សុតោ មាវេ សប្បវេសន សន្តិភោតិ ។
ពិន្ទុសមាគមគោត្ត ធម៌ ។

សន្និដ្ឋាន

- [១៧៣] ឧ សន្ទវិស័យ មាមន្តិ ចាបិយោ
យោ សន្ទវេ កាប្បវេសន មោតិ
សន្ទប្បកោ សប្បនា ចាយាសេន
កាប្បា កាតិ មន្តិកុដិ អនុប្បា(៤) ។

១ ឧ. ចិកត្តវិញ្ញា ។ ២ យំ ត្រេវ ។ ៣ ឧ. មន្តិ ។ ៤ ឧ. អនុប្បា ។

សន្និដ្ឋាន

ពិន្ទុសមាគមគោត្តជានិក

- [១៧១] (ភាសាសោតិសត្វ ភោលថា) បុគ្គលកុំភ័យឆ្ងល់សេចក្តីស្និទ្ធស្នាល
ជាមួយនឹងបុរសលាមក អរិយបុគ្គល ដឹងច្បាស់នូវប្រយោជន៍
(នឹងបុគ្គលកុំភ័យឆ្ងល់សេចក្តីស្និទ្ធស្នាល) ជាមួយនឹងបុគ្គលមិនមែនជា
អរិយៈ (បុគ្គលមិនមែនជាអរិយៈ) សូម្បីនៅជាមួយគ្នាអស់កាល
យូរ វាមិនធ្វើការតែគ្រប់ ដូចជាជីវិតកាលគ្រប់ប្រការសរុប
ពិន្ទុសមាគមគោត្ត ។
- [១៧២] បុគ្គលកុំភ័យឆ្ងល់នូវជនណាថា បុគ្គលនោះស្ម័គ្រ ដោយសីលធម៌
បញ្ញាធម៌ សុភ័យ របស់អញ គប្បីធ្វើនូវមេត្រីជាមួយនឹង
ជននោះចុះ (ព្រោះ) ការគប្បីករដោយសប្បុរស តែងនាំមកនូវ
សេចក្តីសុខដោយតិច ។

ចប់ ពិន្ទុសមាគមគោត្តជានិក ទី ១ ។

សន្និដ្ឋាន

- [១៧៣] (ភាសាសោតិសត្វ ភោលថា) ការស្និទ្ធស្នាលណា ជាមួយ
នឹងបុរសលាមក របស់ជីវិតលាមកក្រៅលើផែនការស្និទ្ធស្នាល
(នោះ)មិនមានទេ ដូចជាភ្លើងដែលយើងច្រៀងករដោយសប្បុរស
ច្បាស់នោះវាមិនទទួលបានស្និទ្ធស្នាលដែលយើងធ្វើដោយដោយលំបាក ។

[១៧២] ឧ សន្តវេទនា មាមត្ថំ វិសយោ
 យោ សន្តវេ សម្បត្តិសេន យោតំ
 សីហស្ស ឲ្យក្សស្ស ច អំបិលោ ច
 សាមា មុច្ចំ លេហតំ សន្តវេនាតំ ។

សន្តវេទនា ទុក្ខំ ។

សុសីមជានិក្ខ

[១៧៣] កាឡា មិកា សេនទន្ទា វិមេ
 បរោសតំ ហេមជាលាភិទន្ទា
 តេ តេ ទនាមីតំ សុសីមព្រុសិ
 អនុស្សំ មេត្តិបិកាមហានំ ។

[១៧៤] កាឡា មិកា សេនទន្ទា មមិមេ
 បរោសតំ ហេមជាលាភិទន្ទា
 តេ តេ ទនាមីតំ វេនាមិ មាលាវ
 អនុស្សំ មេត្តិបិកាមហានំ ។

សុសីមជានិក្ខ ទុក្ខំ ។

[១៧៥] ការស្ម័គ្គស្នាលណា ជាមួយនឹងសប្បុរស របស់ដទៃប្រសើរក្រៃ
 វិលង់ជាងការស្ម័គ្គស្នាល (នោះ) មិនមានទេ ដូចជាមេម្រឹក
 ឈ្មោះសាមា លំខ្ពស់ជាងវិទ្យាស្ថានសិលាផ្សេង ទ្វារធំផង ទ្វារ
 ដ៏ប្លែកផង ព្រោះការស្ម័គ្គស្នាល ។

ចប់ សន្តវេទនា ទី ២ ។

សុសីមជានិក្ខ

[១៧៦] (នោទិសត្វ ពោលថា) បត់ត្រច្រពេង ជ្រងំព្រះនាមសុសីមៈ
 ម្រឹកនៅ មានក្អកស (ដំរី) នេះរបស់ព្រះអង្គច្រើនជាងគេ បិទ
 បាំងដោយបណ្តាញមាស ព្រះអង្គជ្រងំព្យោកទ្វារព្រះបិតាខ្ពង់ខ្ពស់
 (របស់ខ្ញុំព្រះអង្គ) ទើបក្រាស់ថា អញខឹងខ្លាចដំរីទាំងឡាយនោះ
 ដល់ព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះមែន ។

[១៧៧] (ព្រះនាមសុសីមៈ) ច្បាស់ណាស់ ម្រឹកនៅមានក្អកសនេះ
 របស់ខ្ញុំច្រើនជាងគេ បិទបាំងដោយបណ្តាញមាស ខ្ញុំកាល
 ព្យោកទ្វារបិតាខ្ពង់ខ្ពស់ ទើបពោលថា ខ្ញុំខឹងខ្លាចដំរីទាំងឡាយ
 នោះដល់ព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះមែន ។

ចប់ សុសីមជានិក្ខ ទី ៣ ។

គិដ្ឋជានកំ

- (១៧៧) យទ្ធុ គិដ្ឋោ យោជនសតំ កុណាចាធំ អវេត្តតិ
កុស្មា ជាលញ្ច ចាសញ្ច អាសន្នាបិ ន ពុជ្ឈសិ ។^(១)
- (១៧៨) យនោ បរាគវេ ហោតិ ខោសោ ដីតសន្និយេ
អថ ជាលញ្ច ចាសញ្ច អាសន្នាបិ ន ពុជ្ឈតិ ។

គិដ្ឋជានកំ បព្ពត្តំ ។

នកុលជានកំ

- (១៧៩) សទ្ធិ កាត្វា អមិន្ទន អណ្ណោជេន ជណាតុជ
វិភិយ ធាបំ សយេសំ កុតោ តេ គយមាគតំ ។
- (១៨០) សន្តោជេវ អមិន្ទស្មី មិន្ទស្មីម្យិ ន វិស្សសេ
អគយោ គយមុជ្ឈន្នំ អមិ មូលាធំ កាត្តតិ ។

នកុលជានកំ បព្ពត្តំ ។

១. ឧ. ពុជ្ឈតិ ។

គិដ្ឋជានកំ

- (១៧៧) (ប្រាជ្ញាជានកលាសី ប្រាសថា) ភាគវេមនិក្រាឡកមើលឃើញ
សាកសពចង្វាយ ១០០ យោជន៍បាន ចុះហត្ថអ្វី បានជាយក
ហើមកដល់បណ្តាញនឹងអន្ទាក់ហើយ គឺនៅកមិនខ្វះខាត ។
- (១៧៨) (ភាគភោជនសត្វ ពោលថា) សេចក្តីវិនាស មានក្នុងវេលាណា
សត្វមកដល់បណ្តាញនឹងអន្ទាក់ វេមនិមិនបានកាត់ខ្លួនក្នុងការ
អស់ទៅនៃជីវិត ក្នុងវេលាដោះ ។

ចចំ គិដ្ឋជានកំ ទំ ៤ ។

នកុលជានកំ

- (១៧៩) (ភាគសភោជនសត្វ ពោលថា) ម្ចាស់ស្តាប់ដល់លាតុជៈ អ្នកធ្វើខ្ញុំ
មិនគ្រាន់ ដោយសម្រូវដែលជាអណ្តូងកំណើតហើយ មកដេក
បញ្ចេញចង្អុល តើសេចក្តីភ័យ មានមកដល់អ្នកអធិប្បដិសា ។
- (១៨០) (ស្តា ពោលថា) បុគ្គលគប្បីរក្សាសក្តិសម្រាប់មិនគប្បីស្ម័គ្រស្មាល
សូម្បីក្នុងចិត្ត ភ័យដែលកើតឡើងអំពីជនដែលមិនគួរភ័យ វេមនិ
កាត់ខ្លួនបុរសដល់ទាំងឡាយបាន ។

ចចំ នកុលជានកំ ទំ ៥ ។

ឧបសម្ព័ន្ធជាតិកំ

[១៨១] ឧបសម្ព័ន្ធក្រាបបាទិ(១) សហស្សនិ ធម្មនុស

អស្មី ចរោសេ ធម្មនិ ធម្មនិ លោកោ អនាមតិ។

[១៨២] យម្ពំ សក្កញ្ច ធម្មោ ច អហិសា សញ្ញោ ធម្មោ

ឯកនិយោ សេវន្តំ ឯកំ លោកោ អនាមតន្តំ ។

ឧបសម្ព័ន្ធជាតិកំ ធម្មំ ។

សមិទ្ធិជាតិកំ

[១៨៣] អក្កញ្ច កំត្វសំ កំត្វ ធម្មិ កុត្វា ធម្មំ កំត្វសំ

កុត្វា ធម្មំ កំត្វ កំត្វស្ស ហេ តំ កាលោ ឧបក្កតា។

១ ឧ. ឧបសម្ព័ន្ធជាតិកំ ។

ឧបសម្ព័ន្ធជាតិកំ

[១៨៤] (តាបសោតិសត្វ ពោលថា) ភូតញ្ញាតិឈ្មោះឧបសម្ព័ន្ធកៈ

ចំនួន ១២០០០ នាក់ គេដុតហើយ ក្នុងប្រទេសនេះ ក្នុងលោក
រកទីដែលមិនមានគេស្លាប់មិនមានឡើយ ។

[១៨៥] សព្វៈ ១ ធម្មៈ ១ អហិសា ១ សញ្ញាមៈ ១ ឧមៈ ១ មាននៅក្នុងបុគ្គល

ណា ព្រះអរិយៈទាំងឡាយ វេទន៍សេចក្តីបំប្លែងបុគ្គលនោះ កុណា
ជាតិចំណេះថា មិនចេះស្តាប់ ក្នុងលោក ។

ធម្មំ ឧបសម្ព័ន្ធជាតិកំ ទី ២ ។

សមិទ្ធិជាតិកំ

[១៨៦] (នាងរាជតា ពោលប្រសាមថា) បពិត្រភិក្ខុ លោកមិនទាន់

បរិភោគភាមសិន ហើយគ្រាប់ទៅ ដើម្បីភិក្ខុភាព បើលោក
បរិភោគភាមរួចហើយ សឹមត្រាប់ទៅ ដើម្បីភិក្ខុមិនបានឬ បពិត្រ
ភិក្ខុ សូមលោកបរិភោគភាមសិន ហើយសឹមត្រាប់ទៅ ដើម្បី
ភិក្ខុចុះ កុំឱ្យកាល(ជាទីបរិភោគភាម)កន្លងនូវលោកបានឡើយ។

(១៨២) កាលំ ភេហំ ធិតាធិតំ ឆន្ទោ កាលោ ធិ ធិស្សតិ
 តស្មា អកុត្តា ភិក្ខុមំ មា មំ កាលោ ឧបទ្វតាតិ ។
 សមិទ្ធិជាតំ សន្ធិមំ ។

សកុណគ្បជាតកំ

(១៨៤) សេនោ ឧសសា ចតមាឆោ លាមំ តោចរដ្ឋាយំ ធិ
 សហសា អដ្ឋបត្តោវ មរណំ តេនុចាតមំ ។
 (១៨៥) សោហំ ធិយេន សម្បត្តោ បេត្តិកោ តោចរេ តោ
 អបេតសតុ មោតាមំ សម្បស្សំ អត្តមត្តោតិ ។
 សកុណគ្បជាតំ កន្ធិមំ ។

អរកជាតកំ

(១៨៧) យោ វេ មោត្តន ធិត្តន សត្វលោកាទុកាធិតិ
 ឧត្ថំ អនោ ច តិវយញ្ច អប្បមាណោ ធិ សត្វសោ ។

(១៨២) (តាបសរោធិសត្វ គោលថា) យេនិមិទបានវេនិទុមរណកាល
 ដោយពិត មរណកាលកំពុងមិនប្រាកដ ព្រោះហេតុនោះ
 បានជាយេនិមិទចរិតភាគភាម ហើយគ្រាប់ទៅដើម្បីក្នុង កុំឲ្យ
 កាល (ឲ្យសមណធម៌) កន្លងឲ្យយេនិមិទបានឡើយ ។
 ចប់ សមិទ្ធិជាតក ទី ៣ ។

សកុណគ្បជាតក

(១៨៤) (ព្រះសាស្តាគ្រាស់ថា) សត្វខ្លាំងបានឆ្ងាយចុះមក ដោយកំឡុង
 ហើយ ជាប់ឲ្យសត្វប្រចៀចដែលទំនាស់ (តាមមិច្ឆា) ជាទី
 គោចរ (របស់ខ្លួន) ក៏ដល់ឲ្យសេចក្តីស្លាប់ ដោយហេតុនោះទៅ ។
 (១៨៥) (ប្រចៀច គោលថា) ខ្ញុំនោះជាអ្នកចម្លងដោយឧបាយ គ្រេក
 អាក្រក់គោចរ ជាប់របស់ខ្លួន ឃើញឲ្យប្រយោជន៍របស់ខ្លួន
 ហើយប្រាសចាកសត្រូវ នៅវិភាយ ។
 ចប់ សកុណគ្បជាតក ទី ៤ ។

អរកជាតក

(១៨៧) (អាកសាស្តា គោលថា) បុគ្គលណាសង្រ្គោះដល់សត្វលោក
 ទាំងមូល ដោយមេត្តាចិត្តក្នុងទិសទាំងលើផង ទិសទាំងក្រោម
 ផង ទិសទាំងផង ដោយពាក្យទាំងក្នុង កម្រមានមិនបាន ។

(១៨៨) អប្បមាណំ ហិតំ ចិត្តំ ចរិយុណ្ណំ សុការិតំ
យំ ចរណំ កាតំ កាម្មំ ទំ តំ តត្រាវសំស្សតិវតំ ។

នករានិវតំ វេទំ ។

កកណ្ណករណីវតំ

(១៨៩) នាយំ បុរេ ឧទ្ទិមតំ កោណគោ កកណ្ណកោ
មហោសថំវិជានាហំ កោធនំ ជន្ទោ កកណ្ណកោ ។

(១៩០) អលទ្ធមុជំ លទ្ធពា អន្តរាសំ កកណ្ណកោ
អតិមញ្ញតំ វាជានំ វេទហំ មិដិលក្ខហន្តំ ។

នករានិវតំ វេសំ ។

សន្តិវគ្គោ ទុក្ខិយោ ។

តិស្សន្តានំ

អដ ឥទ្ធសមាទ សមណ្ឌកុដិ
សុសំមុត្តម កិដ្ឋំ វលាតុដកោ
ឧបសាដ្ឋក កិកុ សលាបវិរា
អដ មេត្តវិរោ នស បុណ្ណមាតិ ។

(១៨៨) ចំក្តីដែលប្រកបដោយប្រយោជន៍ រកប្រមាណមិនបានឈ្នះថា
បុគ្គលបានចំរើនបរិបូណ៌ហើយ អំពីណា ដែលបុគ្គលបានធ្វើ
ល្មមប្រមាណ អំពីនោះ វេទន៍មិនសល់នៅក្នុងចិត្តរបស់បុគ្គល
អ្នកបានចំរើននោះឡើយ ។

ចប់ នករានិវត ទី ៩ ។

កកណ្ណករណីវតំ

(១៨៩) (ព្រះបាទវិទេហៈ ត្រាស់ថា) កាលពីដើមបង្គុយនេះនៅលើ
ក្បាច់ទ្វារមិនត្រឹមត្រូវភាគីខាង ម្ចាស់មហាសថ អ្នកចូរដឹង
ព្រោះហេតុអ្វី បានជាបង្គុយត្រឡប់ទៅជាចើងវិស្សវិញ ។

(១៩០) (បរហាសថៈពោធិសត្វ ហោសថា) បង្គុយបានរបស់ដែលមិនធ្លាប់
បាន ចំខ្លួនកុរុមាសគ វេទន៍មើលងាយព្រះបាទវិទេហៈ ដែល
សោយរាជ្យ ក្នុងនគរមិថិលា ។

ចប់ នករានិវត ទី ១០ ។

ចប់ សន្តិវគ្គ ទី ២ ។

ទុក្ខានិវេសន្តិវគ្គនោះគឺ

មិយាយអំពីឥទ្ធសមាទនាបស ១ ខុមស្លឹក ១ ព្រះរាជាសុស័មៈ ១ ភ្នាក់
១ ស្តាជនវលាតុដ ១ ឧបសាខ្យកក្រាហ្មណ៍ ១ កិកុ ១ ប្រាច្រៀចដី
ប្រសើរ ១ មេត្តាដីប្រសើរ ១ បង្គុយត្រឹមត្រូវភាគីខាង ១ ក្រៅជា ១០ ។

កល្យាណធម្មវគ្គ

កល្យាណធម្មជំពូក

- [១៩១] កល្យាណធម្មោតំ យតា ជនិទ្ធ
លោកេ សមញ្ញំ អនុបាធុណតំ
តស្មា ន ហិយេវេជំ នរោ សចញ្ញោ
ហិវិយាមិ សន្តោ ធុរាណិយន្តំ ។
- [១៩២] សាយំ សមញ្ញា វេទ មជ្ឈ មត្តា^(១)
កល្យាណធម្មោតំ ជនិទ្ធ លោកេ
តាហំ សមេកុំ វេទ មច្ឆជិស្សំ
ន ហិ មត្តំ ធម្មោ វេទ កាមភោគតំ ។

កល្យាណជំពូក ចប់ ។

ទទួរជំពូក

- [១៩៣] តោ ទុ សន្នេន មហាតា អភិបាទេតំ នន្ទរំ
តំ សីហា នប្បជនន្តំ^(២) តោ បាមេសោ មិគាភិក្ខុ^(៣) ។

១ ឃ. ចម្លៀ ចត្តា ។ ២ ឃ. សីហា បរិពេទ្ធ ។ ៣ ឃ. ទំពាទ្ធ ។

កល្យាណធម្មវគ្គ

កល្យាណធម្មជំពូក

- [១៩១] (សេដ្ឋីពោធិសត្វ ភោគថា) បតិគ្រព្រះអង្គជាធំជាងជន កាល
ណា នរោប្រកបដោយបញ្ញា ដល់ម្ចាស់មញ្ញា (ឈ្មោះ) ថាជា
អ្នកមានកល្យាណធម៌ក្នុងលោក (កាលនោះ) មិនតប្បិទ្ធសាប
សូន្យបាតសមញ្ញានោះ សប្បុរសទាំងឡាយ តែងកាន់យក
ម្ចាស់ច្បងៗនោះដោយហិរិនីធិត្ថប្បៈ ។

- [១៩២] បតិគ្រព្រះអង្គជាធំជាងជន សមញ្ញានោះឯង ថាជាអ្នកមាន
កល្យាណធម៌ក្នុងលោក មកដល់ចំក្នុងវិជ្ជានេះ ហើយច្បងៗអង្គ
គឺចារណារឿយៗម្ចាស់មញ្ញានោះនឹងបួសក្នុងវិជ្ជានេះ សេចក្តីចេញ
ចិត្តក្នុងការបរិភោគកាមក្នុងលោកនេះ មិនមានដល់ទេ ។

ចប់ កល្យាណធម្មជំពូក ទី ១ ។

ទទួរជំពូក

- [១៩៣] (កូនសីហាៈ ស្ទុថា) បតិគ្រសីហាវេជ ជាធំជាងប្រឹក្សា នរណាហ្ន៎
បានសម្តែងទ្រង់ ញ៉ាំងក្នុងទទួរឲ្យលាន់ពូ កូនសីហាៈ មិនចង្អុល
កបខ្វែរនឹងការឡើយ សត្វដែលបង្ខំសំឡេងគឺកក្កដាម្តុះ ជា
សត្វឈ្មោះអ្វី ។

(១៩៤) អនុម្ពា មិគធាតាធំ សិទ្ធាលោ តាត វស្សតិ
 ជាតិមស្ស ជិតុច្ឆន្ទា តុល្លា សីហា សមញ្ញតិ។
 ទុក្ខនិយម ទុក្ខយំ ។

មក្កដិជាតកំ

(១៩៥) កាត មាណវិកា វិសោ កាលម្ចលំ អបស្សតោ
 អតារកក្ខំទិ អត្ថំ ហន្ត មេមស្សតារកំ(១) ។
 (១៩៦) មា ទោតំ(២) តាត បក្កោសិ ទ្វាសយ្យោ អតារកំ
 ទេតាទិសំ មុទិ ហោតិ ប្រាហ្មណស្ស សុសីលំនោតិ ។
 មក្កដិជាតកំ កតិយំ ។

ទុក្ខិយមក្កដិជាតកំ

(១៩៧) អនុម្ព តេ វិវ តហ្មត្ថរូចំ
 យម្ពាភិកត្តស្ស បិចាសិតស្ស
 សោធាទិ បិច្ឆាទ កកី តារេសិ
 ទស្កីហោ ចាបជៈទទ សេយ្យោ ។

១ ម. ហន្ត មេមស្សតារកំ ។ ២ ម. មា វា ទ្វំ ។

(១៩៨) (សីហា ភោគិសត្វ ពោលថា) ម្នាលកូន ទទក ដ៏សត្វថ្លាត
 ចាបជាតិប្រឹក្សាធិបតី ក៏បង្ខំឡើង ក្នុងសីហា កាលភ្លើម
 រក្សាមន្តវាតិរបស់វា ក៏មិននាំគ្នាឆ្កើយទៅសៀម ។
 ចប់ ទុក្ខនិយម ទី ២ ។

មក្កដិជាតក

(១៩៩) (តាបសជាត្វ ពោលថា) បពិត្របិកា មាណវិក្កុះ បានឈរ
 ផ្អែកនឹងគល់ភោគ រក្សារបស់យើងនេះបាន បើដូច្នោះ យើង
 នឹងប្រគល់រោងឡៅមាណវិកាទៅនោះ ។
 (២០០) (តាបសភោគិសត្វ ពោលថា) ម្នាលកូន អ្នកកុំហៅវាឡើយ
 ក៏គេប្រើប្រាស់វាបានរក្សារបស់យើងមិនខាន ទុកប្រាហ្មណ៍ដែល
 មានសីលធម៌ល្អ មិនមែនមែនយើងនេះទេ ។
 ចប់ មក្កដិជាតក ទី ៣ ។

ទុក្ខិយមក្កដិជាតក

(២០១) (ប្រាហ្មណ៍ភោគិសត្វ ពោលថា) យើងបានឲ្យទឹកច្រើនដល់
 ឯង ដែលត្រូវកំដៅវិញ្ញ័យឲ្យស្រកហើយ ឥឡូវនេះ
 ឯងនឹកហើយឆ្ងល់សម្លឹងចែកថា ក៏ក៏ដូច្នេះ ការសពគប្បដោយ
 ជនពាក្រក់ មិនប្រសើរឡើយ ។

(១៩៨) កោតេស្សកោតិ ជិដ្ឋោតិ សីលតិ នាម មគ្គិយោ
នីមាជិ មោតិ ឱហិច្ចំ ឯសា អស្មកេធម្មតាតិ ។

ឡើយមគ្គិយោតិ ចន្ទំ ។

អាទិបបដ្ឋានជាតកំ

(១៩៩) សាខេស្ស កេវ ក្កតេស្ស សន្តំ សីលសមាហិតា
ចស្ស សាមមិតំ ជន្មំ អាទិច្ចបុប្ផិយតិ ។

(២០០) នាស្ស សីលំ វិជានាថ អនញ្ញាយ ចសីសថ
អត្តិហុកញ្ច ឧហំ(១) ទ្វេ ច កិច្ចា កមណ្ឌលុតិ ។

អាទិច្ចបដ្ឋានជាតកំ ជន្មំ ។

កឡាយមុដ្ឋិជាតកំ

(២០១) កាលោ វោយំ ទុមសាមកោតរោ
ចញ្ញា ជនិទ្ធ ឈេមស្ស វិជ្ជតិ
កឡាយមុដ្ឋិ អវកិរិយ កេវលំ
ឯតិ កឡាយំ បតីតំ កវេសតិ ។

១. ឧ. ហេតុ ។

(១៩៨) (ស្មារទេវត្ថ កោលថា) អ្នកឯងដែលបានឮ ឬបានឃើញថា
ស្វាណមានសីលធម៌ ឥឡូវនេះ យើងនឹងស្រាវជ្រាវច្នេះរាល់
ក្បាលរបស់អ្នកឯង នេះជាធម្មតា របស់ពួកយើង ។

ចំ ឡើយមគ្គិយោតក ទំ ២ ។

អាទិបបដ្ឋានជាតក

(១៩៩) (ត្ថកមនុស្ស កោលថា) បានឮថា បណ្តាពួកសត្វទាំងអស់
(មានពួកសត្វខ្លះ) ប្រកបដោយសីលធម៌ អ្នកចូរមើលស្វាមី
លាមកដែលកំពុងឈរមេស្ត្រព្រះអាទិត្យ ។

(២០០) (ភាសាគោតិសត្វ កោលថា) អ្នកទាំងឡាយមិនបានដឹងច្បាស់
នូវនារាយណ៍របស់ស្វាមីទេ អ្នកទាំងឡាយពាលសរសើស្បា
ប្រោមមិនដឹងស្វាមីនោះ ដុតនូវរាងកាយជាភ្លើងផង មហាយន្តវត្ថុម
ទឹកក៏ផង ។

ចំ អាទិច្ចបដ្ឋានជាតក ទំ ២ ។

កឡាយមុដ្ឋិជាតក

(២០១) (វេលាព្រះភោតិសត្វ ក្រាបទូលថា) បតីគ្រូព្រះអង្គជាតាំងដទៃ ស្វា
នេះល្អដ៏ ប្រាជ្ញារបស់វាមិនមានទេ វាបានបាចសវណ្ណកម្មយកបង្គំ
ចោលអស់ ទើបចៅស្វនិកសវណ្ណកម្មប្រាប់ដែលជ្រុះទៅ ។

[២០២] ឯវមេវ មយំ កថំ យេ ឆន្ទោ អតិលោកិតោ
 អប្បេន ពហំ ជេយ្យម កឡាយេនេវ វាជកេតិ ។
 កឡាយមុត្តិវាគ ៥៦ ។

ធិនុកថាវកំ

[២០៣] ធិនុហត្ថកលាមេហិ ធម្មីសវេវាវកំ
 សមត្តា បរិកស្តាត្ថា កាចំ ខោត្តោ ករិស្សតិ ។
 [២០៤] អប្បេវ ពហុកិច្ចាទំ អត្តោ ជាយេន កោចំ ឯ(១)
 អត្ថំ វុក្ខស្ស អច្ឆិមំ ទដ្ឋំ តត្ថោ តិទុកាទំ ។
 ធិនុកថាវកំ សន្តមំ ។

កប្បបដិវកំ

[២០៥] ជំនំ មេ ករិតំ មេ ឆតំ បដ្ឋេ អវស្សយំ
 តំ អំ បដ្ឋេ អជ្ឈករិ យថា នុត្តលតំ តថា
 តំ តំ វនាមំ កក្កវ សុណេហា វជនំ មម។

[២០៦] បពិត្រព្រះភពា យេនិវុតំនិទ្យាយក្តី ជនទាំងឡាយដែល
 ប្រោសត្រូវលក្ខណ៍ គប្បីលះបង់របស់ច្រើនប្រការរបស់គិច ដូចជា
 ស្នាមលាបរបស់ស្រីល្អាកច្រើន គ្រោះស្រីល្អាកគិចដូច្នោះឯង ។
 ចប់ កឡាយមុត្តិវាគ ទី ៦ ។

ធិនុកថាវកំ

[២០៧] (ចូកស្វា ភោលថា) យេនិវុត្តកមុខុស្សមានផ្ទុំនឹងចំពង់ច្រូញ
 ក្នុងវដ្ត កាន់ដាវដ៏មុតភ័ក្ត្រដ៏វិញ្ញាហើយ ធ្វើម្តងនឹងចូលចូល ។
 [២០៨] (សុភោជិត ភោលថា) សេចក្តីត្រូវការដ៏មួយ គប្បីកើត
 ឡើងដល់ក្នុងមុខុស្សដែលមានកិច្ចច្រើនដោយពិត ផ្ទៃឈើច្រើន
 យេនិវុត្តប្របូលមកហើយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរនាំគ្នាស្តាប់វិជ្ជា
 ទទួលបានចុះ ។
 ចប់ ធិនុកថាវកំ ទី ៧ ។

កប្បបដិវកំ

[២០៩] (អាក្កិក ឱយាយថា) ទំនេរក្នុងកំដៅយុតិកថា ទំនេរហើយ
 ទំនេរហើយ (ក្នុងទីនេះ) គេបានកប់សន្តិកំទំនេរនូវទុក្ខល-
 ភាព បពិត្រគត្តវៈ ទំនូរគោលនូវហេតុនោះឯងអ្នក អ្នកចូរ
 ស្តាប់នូវពាក្យទំនេរ ។

(២០៦) គាមេ វា យទិវា រក្ខេ វេទិ យេត្រាជិត្តតំ
 តំ ជនិតំ កវិតត្ថ បុរិសស្ស បដានតោ
 យេហិ ជីវេ វេហិ កុច្ឆេ ន ចំកោតហតោ សិយោតំ ។

កថាជានកំ ឆដ្ឋិ ។

សតធម្មជាតកំ

(២០៧) តត្ថ អប្បត្ថ ឧត្ថិដ្ឋំ តត្ថ កិច្ចេន យោ អនា
 សោហំ ព្រាហ្មណជាតំកោ យំ កុត្តំ តម្បិ ឧត្តតំ ។
 (២០៨) ឯវំ ធម្មំ ឯវត្តត្ថា យោ អនុច្ឆេន ជីវិតំ
 សក្កេន្ទោ វ លាភេន លទ្ធនាបំ ន ធន្តតំតំ ។

សតធម្មជាតកំ ឆដ្ឋិ ។

(២០៦) បុគ្គលបោះសចក្កិសុខក្នុងទីណា ទោះក្នុងប្រុក ឬក្នុងស្រី
 ទីនោះហើយ ជាទីកើតជាទីចម្អិន របស់បុរសជាអ្នកដឹង (ឲ្យ
 ប្រយោជន៍នឹងមិនមែនប្រយោជន៍) បុគ្គលគប្បីរស់នៅក្នុងទីណា
 គប្បីទៅក្នុងទីនោះចុះ កុំគប្បីឲ្យទីដែលគ្មានទៅ សម្លាប់ខ្លួន
 បានឡើយ ។

ចប់ កថាជានក ទី ៩ ។

សតធម្មជាតក

(២០៧) (មាណវល្លោះសកធម្ម គោលថា) (មាហារណា ដែលបាន
 បរិភោគហើយ) បាយនោះជារបស់គិតផង សរសៃដែលផង
 ឬសចក្ខុភាវ បានឲ្យបាយនោះដល់យើងដោយសេចក្តីបីបាត
 យើងប្រកបដោយជំនឿព្រាហ្មណ៍ មាហារណាដែលយើង
 បានបរិភោគហើយ មាហារនោះឯង ក៏ក្លាយចេញមក ។
 (២០៨) (ព្រះសាស្តា ព្រាស់ថា) កុំកុណាលះចង់ឲ្យតម្លៃ គិតពីវិបាកសុខ្ខិ-
 សីល ហើយចិត្តមិនដឹងដោយខុសតម្លៃយ៉ាងនេះ កុំកុះនាមមិន
 ត្រួតអរ ដោយលាក់ដែលខ្លួនបានហើយ ដូចជាសកធម្ម-
 មាណា ។

ចប់ សតធម្មជាតក ទី ៩ ។

ទុទ្ទដជាតកំ

(២០៩) ធុន្ទំ ធុន្ទនា ធុន្ទំ ធុន្ទំ កម្មត្ថត្ថំ
 អសន្តោ ជាតុត្ថត្ថំ សន្តំ ធុន្ទនា ធុន្ទយោ ។
 (២១០) គស្មា សគត្វា អសគត្វា ជាតា ហោតិ ឥតោ កតិ
 អសន្តោ ជំរយំ យន្តំ សន្តោ សក្កបរាយនាតិ ។
 ទុទ្ទដជាតកំ ទសមំ ។
 កល្យាណធម្មវគ្គ ធម៌យោ ។

តត្ថវុទ្ធានំ

សុសមញ្ញ មិគាធិក្ខ មាណវគោ
 ភិកេហុត្ថវាជិក្ខុបដ្ឋាជា
 សកឡាយ សតិក្កក បន្ត បុរ
 សតធម្ម សុធុន្ទនកោ ធុន្ទ ធុន្ទ ។

ទុទ្ទដជាតក

(២០៩) (តាមសភាពសក្ខ ភោគថា) ពួកសប្បុរសភាវូទ្បន្ទវាធាន
 ដែលគេឲ្យបានដោយកម្រ ធ្វើឲ្យកំពើដែលគេធ្វើបានដោយកម្រ
 ពួកអសប្បុរសធ្វើតាម (ឲ្យកំពើនោះ) មិនបានសភាពនៃសប្បុរស
 ទាំងឡាយ គេដឹងបានដោយកម្រ ។
 (២១០) ព្រោះហេតុនោះ ដំណើរកំពើលោភនេះរបស់សប្បុរសនឹង
 អសប្បុរស រមែងរំលោភផ្សេងៗ គ្នា ពួកអសប្បុរស រមែងរំលោភ
 កាន់ខ្ជាប់ ពួកសប្បុរស រមែងរំលោភកាន់ខ្ជាប់ស្ងួត ។
 ធម៌ ទុទ្ទដជាតក ទី ១០ ។
 ធម៌ កល្យាណធម្មវគ្គ ទី ៣ ។

ទុទ្ទដនៃកល្យាណធម្មវគ្គនោះ គឺ

និយាយអំពីសមញ្ញាណ្ត ១ មិគាធិក្ខុសិល្បៈជាតំជាតិទ្រឹត្ត ១ មាណា ១ ទឹកច្រើន ១ សំនុំព្រះគោតិក្ស ១ សណ្តែក ១ ផ្លែទន្ធបំ ១ ភក់ ១ មាណាឈ្មោះសកធម្ម ១ ទានដែលឲ្យបានដោយគ្រោះពក ១ ក្រវែង ១០ ។

អសទិសវិគ្គោ

អសទិសជានិក្ខ

- (២០១) ធនុក្កុយោ អសទិសោ វាជចុក្កោ មហាចូលោ
 ទ្វារ ចាតី អក្ខណវេដី មហាកាយប្បនាលោ
- (២០២) សញ្ញាមិក្ខេ រណំ កក្កា ឈ ធន កក្កិ វិហេដ្ឋយំ
 កាករំ សោត្ថំ កក្កា ធន សញ្ញាមិ អដ្ឋុនាគមីតំ ។
 អសទិសជានិក្ខ ចម្លើយ ។

សង្គាមវិចារជានិក្ខ

- (២០៣) សង្កាមាវចរោ ស្វរោ ឈរា វេតិ វិស្សុតោ
 កិដ្ឋុ តោរណាមាសដ្ឋ មជ្ជិក្កមសិ កុញ្ញា ។
- (២០៤) ឱមន្ត ទិប្បំ មលីយំ វសិកាធិ ធន ឧត្តហា(១)
 តោរណាធិ ធន មន្តុក្កា ទិប្បំ វសិកា កុញ្ញា ធន ។
 សង្គាមវិចារជានិក្ខ ចម្លើយ

អសទិសវិគ្គោ

អសទិសជានិក្ខ

- (២០១) (ព្រះសាស្តាប្រាស័ថា) ព្រះរាជបុត្រទ្រង់ព្រះនាមអសទិសៈ ជា
 ខ្មង់ធម្មានកំឡុងច្រើន បាញ់ធ្លុះចោកក្នុងទីឆ្ងាយ បាញ់គ្រង
 ទំលាយខ្លួនក្នុងទីតំបាត ។
- (២០២) ព្រះរាជកុមារទ្រង់ឡូត៍នឹងសង្រួតតាំងក្នុងបាត តែមិនបានហៀត
 ហៀនខ្លាំងណាមួយឡើយ ធ្វើព្រះអនុជឲ្យស្អាត ហើយដល់
 ខ្លួនសេចក្តីសង្រួម គឺចូលទៅកាន់ផ្នួស ។
 ចប់ អសទិសជានិក្ខ ទី ១ ។

សង្គាមវិចារជានិក្ខ

- (២០៣) (ទម័កដំរីកោនសត្វ រោលថា) ខ្ញុំលដំរី អ្នកល្បីថាជាសត្វ
 ចូលសង្រួម បានកំឡុងក្បែរគ្នា ហេតុអ្វី មកដល់ខ្លាត
 ខ្លាហើយ ក៏ថយក្រោយទៅវិញ ។
- (២០៤) ខ្ញុំលដំរី អ្នកចូរញ៉ាញ់ទំលាយខ្លួនខ្លាខ្លា ហើយដកកើច
 សសរឡើងចេញឲ្យដាច់ ចូរញ៉ាញ់ខ្លាខ្លាខ្លា ហើយចូល
 ទៅយ៉ាងដាច់ ។
 ចប់ សង្គាមវិចារជានិក្ខ ទី ២ ។

វិវេកាទកជាតកំ

- (២០៥) វិវេកាទកំ អប្បសំ និហំនំ
 ចំត្វា មនោ ជាយតិ គប្បកាធំ
 វេទនា ចំត្វា វេទនំ បណ្ឌិតំ
 មនោ ន សញ្ញាយតិ សិទ្ធភាពំ ។
- (២០៦) អប្បម្បវិទ្ធានំ និហំនំជន្មោ
 សោ មជ្ឈតិ កេន ជនំនុំ ជុដ្ឋោ^(១)
 តោយសីលី^(២) ត កុលម្ពំ ជាតោ
 ន មជ្ឈតិ អក្ករសំ ចំវិគ្គាតិ ។

វិវេកាទកជាតកំ ករិយំ ។

គិរិទុក្ខជាតកំ

- (២០៧) ទុស្ថិតោ គិរិទុក្ខំ មនោ សាមស្ស មណ្ឌកោ
 តោកាណំ បកតិ ហិក្វា តស្សេវា ទុរិយយុតិ ។

១. ម. មុដ្ឋោ ។ ២. ម. តោយសីលោ ។

វិវេកាទកជាតក

- (២០៨) (ព្រះរាជាពាក្យណាស់ ត្រាស់ថា) សេចក្តីស្រវឹងតើខ្លះឡើងដល់
 ភូគណ ព្រោះផឹកទឹកវិលច្រស់ ដោយសម្បកក្រដៅ មាន
 សតិច ជាបេសំថោកទាប សេចក្តីស្រវឹងមិនកើតដល់ភូគណ
 សិទ្ធិៈ ព្រោះផឹកទឹក មានសេដ្ឋក្ខមនេរេ ។
- (២០៩) (អមាត្យរោងសត្វ ត្រាបទូលថា) បតិព្រះអង្គដឹងជាដឹងដល់
 សត្វដែលមានជាតិថោកទាបផឹកទឹកមានសតិចហើយ សត្វនោះ
 ត្រូវទឹកមានសតិច ពាល់ត្រូវហើយ វេទនស្រវឹង ចំណែក
 សត្វអ្នកខំខ្ចីចុះ ឆឹងមានមាយោ កើតក្នុងត្រកូល(ដ៏ខ្ពស់)
 បានផឹកទឹកមានសេដ្ឋក្ខមស៊ី វេទនមិនស្រវឹងទេ ។

ចប់ វិវេកាទកជាតក ទី ៣ ។

គិរិទុក្ខជាតក

- (២១០) (អមាត្យរោងសត្វ ត្រាបទូលថា) សេចក្តីឈ្នាលណាស់ របស់ព្រះ
 រាជាទ្រង់ព្រះនាមសាមៈ ដែលគង់លើលោះគិរិទុក្ខប្រឡូក្តិយ
 ហើយ បានលេបប្រក្រតិរបស់ខ្លួនតើដើមរេញ ហើយប្រតិក្កតាម
 នាយគង្គាលនោះ ។

[២០៨] ស. ធន ឥន្ទុជា ចោសោ សិទ្ធិវាណាវកោ ធម្មតោ (១)

អាណា ធី កហោត្វាណ មន្តរេវេ បរិត្តយេ
ទិច្ចមេវ បហាត្វាណ កស្សនំ ទុវិទិយ្យតិធិ ។
ធីវន្តនាគំ ចរុន្តំ ។

អនភិរតិជានិកំ

[២០៩] យថាធម្មោ អាវិលេ អធសន្នេ
ន បស្សតិ សំប្បិកាសម្ពុត្តកាញ
សក្ករំ វលុកំ មន្តកុន្តំ
ឯវំ អាវិលម្ហំ ចិត្តេ
ន សោ បស្សតិ អក្កន្តំ បរិត្តំ ។

[២១០] យថាធម្មោ អាធម្មវិបស្សនេ
សោ បស្សតិ សំប្បិកាសម្ពុត្តកាញ
សក្ករំ វលុកំ មន្តកុន្តំ
ឯវំ អធាវិលម្ហំ ចិត្តេ
សោ បស្សតិ អក្កន្តំ បរិត្តំ ។

១ ម. សិវាណាវក្យំតោ ។

អនភិរតិជានិកំ ចរុន្តំ ។

[២១១] ថាប្បិច្ចសនាធិតិដ៏សមគ្គយេវសេនាធារ កាតំការសេកំនិវ
ភុកមាតំដោយភាគាដ៏ល្អ ធម្មិកាតំសេនាធារក្រដីបង្កើតហើយ
ដ៏ក្រដីក្នុងក្នុងមណ្ឌលក្រោល សេនាធារនិវលេបន៍ឲ្យ (តាការ
ខ្លាចឲ្យ) ហើយធ្វើតាមបុរសនាទិញ ដោយឆាប់ ។

ធម៌ ធីវន្តនាគ ទី ៤ ។

អនភិរតិជានិកា

[២១២] (ភាពប្រកាសបាវនា ភោគជា) កាលបើទឹកល្អក់មិនថ្លា បុគ្គល
វេសន៍មើលឃើញខ្លួន នៅ នឹងគ្រួស ដ៏រូបចំ ហ្វូងត្រី យ៉ាង
ណាមិញ កាលបើទឹកល្អក់ហើយ បុគ្គលនោះក៏មើលមិនឃើញ
ខ្លួនប្រយោជន៍ខ្លួននឹងប្រយោជន៍អ្នកដទៃ យ៉ាងនោះដែរ ។

[២១៣] កាលបើទឹកថ្លាស្អាត បុគ្គលវេសន៍មើលឃើញ ខ្លួន នៅ នឹង
គ្រួស រូបចំ ហ្វូងត្រីបាច យ៉ាងណាមិញ កាលបើទឹកល្អក់
ហើយ បុគ្គលនោះក៏មើលឃើញ ខ្លួនប្រយោជន៍របស់ខ្លួននឹង
ប្រយោជន៍អ្នកដទៃបាច យ៉ាងនោះដែរ ។

ធម៌ អនភិរតិជានិក ទី ៥ ។

ទំនិញជាតិ

- (២២១) វត្ថុធាតុសរសៃ អន្តរាយ អន្តរាយ អន្តរាយ
- កម្រ ឫស លក្ខណៈ កម្រ ឫស លក្ខណៈ កម្រ ឫស លក្ខណៈ
- (២២២) ឫស ឫស ឫស ឫស ឫស ឫស ឫស ឫស
- ឫស ឫស ឫស ឫស ឫស ឫស ឫស ឫស
- អន្តរាយ ឫស ឫស ឫស ឫស ឫស ឫស ឫស

ទំនិញជាតិ ឆ្នាំ ១

ច្បាប់ជាតិ

- (២២៣) ឆ្នាំ ឆ្នាំ ឆ្នាំ ឆ្នាំ ឆ្នាំ ឆ្នាំ ឆ្នាំ ឆ្នាំ
- ឆ្នាំ ឆ្នាំ ឆ្នាំ ឆ្នាំ ឆ្នាំ ឆ្នាំ ឆ្នាំ ឆ្នាំ

ទំនិញជាតិ

- (២២៤) (ព្រះបាទនរោត្តមៈ ព្រះបាទនរោត្តមៈ) ក្នុងកាលបុរ ដើម
- ស្វាយនេះ ច្រកបង្គោលក្នុងនីមួយៗ បានប្រើប្រាស់ស្រូវ
- បូជាគោរពដល់ ហេតុអ្វីស្វាយ ក៏មានផ្លែស្រូវទៅវិញ ។
- (២២៥) (អមាត្យកោតសត្វ ពោលថា) បតិប្រាណជាត្រូវត្រូវតាមទំនិញ
- នេះ ស្វាយរបស់ព្រះអង្គ មានដើមស្រូវដុះច្រើនវិញ ឬស
- ច្រើនជាងស្វាយ មែកកាត់ខ្លះខាតនឹងមែក ដោយការនៅ
- ជាមួយនឹងដើមស្រូវមិនមានស្រូវផ្អែម ព្រោះហេតុនោះ បានជា
- ស្វាយច្រើនជាងមានផ្លែស្រូវទៅវិញ ។

ច្បាប់ ទំនិញជាតិ ឆ្នាំ ១

ច្បាប់ជាតិ

- (២២៦) (ច្បាប់ ពោលថា) អ្នកទាំងឡាយ ឡើងទៅលើប្រាសាទដ៏ខ្ពស់
- ហើយនិយាយគ្នាខ្លះទីស្ងាត់ អ្នកទាំងឡាយ ចូរចុះមកទាន
- ក្រោម ដំណាយកវិញ ស្តេចម្រឹកនឹងស្តាប់ផង ។

(២២២) យី សុបប្បណ្ណា សុបប្បណ្ណនំ^(១) អនេកេនេវេន មន្តរេយ

តតិ តត្ថ ចតុមជ្ឈស្សវីលំ បរិសេ ជម្ពុកាកតិ ។

ចតុមជ្ឈដាតកំ សុត្តន្តំ ។

សីហកោត្តកជាតកំ

(២២៥) សីហន្ត្តលំ សីហនទោ សីហនាធម្មតំដ្ឋិតោ

សោ សីហោ សីហសង្កម្ពំ ឯកោ ននតិ អពាថា ។

(២២៦) មា ភំ ននិ រាជបុត្ត អប្បសន្នោ វេន វស

សវេនទាតំ^(២) ជាធម្មំ ន ហិ តេ មេតិកោសរោតិ ។

សីហកោត្តកជាតកំ អន្តរំ ។

សីហធម្មជាតកំ

(២២៧) នេតិ សីហស្ស ននតំ ន ឲ្យក្សស្ស ន និមិទោ

ចារុតា សីហនម្មេន ជម្លោ ននតិ តប្រោកា ។

១. ឆ. សុបប្បណ្ណា សុបប្បណ្ណនំ ។ ២. ឆ. មាតិ ។

(២២២) (ក្កុទេវភោគនិសក្ខ ភោគថា) ហន្សនិយាយគ្នាទីនិហន្ស

ទេវភោគនិយាយគ្នាទីនិហន្ស ប្រយោជន៍អ្វីដល់ចេតជាសក្ខទេ

ស្តាគបាគសម្បត្តិ^(១) ក្នុងរឿងនោះ ហេតុសក្ខណមក ឯងចូរ
ទៅកាន់រុំវិញទៅ ។

ចប់ ចតុមជ្ឈដាតក ទំ ៨ ។

សីហកោត្តកជាតកំ

(២២៥) (ក្កុទសីហៈ ភោគថា) សីហៈទោះ មានប្រាមជើងជាសីហៈ

មានគ្រូចកជាសីហៈ ឈរដោយជើងជាសីហៈ កែចម្លើយឡើង
ប្លែកខ្នាក់ឯងក្នុងហ្នឹងសីហៈ ។

(២២៦) (សីហកោត្តកសក្ខភោគថា) ខ្លួនក្នុងស្តេចសីហៈ អ្នកកុំបង្ខំឡើយ

អ្នកចូរមានសម្បត្តិចរាវក្នុងព្រៃ ហ្នឹងសក្ខន្ធប្តីស្តាប់អ្នកដោយ
សម្បត្តិ ព្រោះសម្បត្តិអ្នកមិនមែនភាគបានមកវាងឥតចុកឡើយ ។

ចប់ សីហកោត្តកជាតក ទំ ៨ ។

សីហធម្មជាតកំ

(២២៧) (ប្រកែស្រែភោគនិសក្ខ ភោគថា) គ្គុំមិនមែនសម្រែកសីហៈ មិន

មែនសម្រែកក្នុង មិនមែនសម្រែកក្នុងម្សៀតទេ លាទីលាមក
គេដណ្តប់គ្របដោយស្បែកសីហៈ ស្រែកទេតី ។

១. ហេតុ ២. យ៉ាង និសរិទ្ធ ជនិទ សម្បត្តិ ចុកចាត (អន្តរាថា) ។

(២២៨) ចិរម្បិ ទោ តំ ទាទេយ្យ កម្រោតោ ហិកំ យវំ
 ចាតុកោ សីហនម្មេន វហាចោវ ធូសយីតំ ។
 សីហនុធូនតំ វិចំ ។

សីលានិសីលជាតកំ

(២២៩) មស្សុ សន្ទាយ សីលស្ស ចាកស្ស ច អយំ ដលំ
 ឆាតោ ឆាវាយ(១) វណ្ណាន សន្និ វហតុចាសកំ ។
 (២៣០) សន្តិវេសនាសេដ សន្តិ កុរោជេ សន្និ
 សតំ ហំ សន្និវេសន សោតុំ កុច្ឆតិ ញាបំតោតិ ។
 សីលានិសីលជាតកំ ទសមំ ។
 អសទិសវិញ្ញា ចន្ទប្បា ។

ធូស្ស្យាទំ

ធូតុត្ថហ កុញ្ញវ អប្បរសោ
 តិវិទត្ថ មចាវិលចិត្តវ
 ធូតិវហន ធូតុក សីហនទោ
 ហិកំយវ ចាកវេន ធូស ។

(២២៨) (តាណិដ គោលថា) លាដណ្តប់ដោយវិស្សគសីហៈ ស្ម័គ្រ
 សំទូន៍នោះ អស់កាលដោយរូបពាសហើយ ចាលតែស្រែក (ឲ្យ
 គេដឹង) បានជាប្រទូស្តទូន ។
 ចង់ សីហនុធូនតំ ទី ៨ ។

សីលានិសីលជាតក

(២២៩) (សម្បទៈវេតោចិត្ត គោលថា) អ្នកចូរឃើញដល់នស្ស
 សីល ចាតុកោ ឆាវាយ ឆាវាយដូចជាសំរៅ ឆាវាយចាសក
 មានស្ស ។
 (២៣០) បុគ្គលគួរសពគប្បីជាមួយនឹងពួកសប្បុរស គប្បីធ្វើខ្លះសេចក្តី
 ស្ម័គ្រស្មាលជាមួយនឹងពួកសប្បុរស ដូចជាដង្កូវទឹកដល់ម្លូស្មស្តី
 ប្រោសទៅម្តេចជាមួយនឹងពួកសប្បុរស ។
 ចង់ សីលានិសីលជាតក ទី ១០ ។
 ចង់ អសទិសវិញ្ញា ទី ៤ ។

ទុក្ខានិវេសនិសីលវិញ្ញាណេន ពិ

និយាយព័ត៌មានតំ កុញ្ញវ ១ មានសតិច ១ អនិលសេ
 ឈ្មោះតិវិទត្ថ ១ ចិត្តដូចចិត្តប្រសើរ ១ ព្រហ្មជាទិពិហនៈ ១
 ចចកដម្ពកៈ ១ សក្ខមានក្រចកជាសីហៈ ១ ស្រវសំទូន៍ ១ ឆាត
 តិប្រសើរ ១ ត្រដា ១០ ។

ប្រាកដត្រូវ

ប្រាកដជាតក

(២៣៤) អត្តា ប្រាកដ ជំនាញ ជំនាញ សង្ខារ បុព្វ

សង្ខារ សង្ខារ បុព្វលាភ ហ កោសល្យ វសិ គមិ ។

(២៣៥) វិជ្ជា វិជ្ជា វិជ្ជា វិជ្ជា វិជ្ជា វិជ្ជា វិជ្ជា វិជ្ជា វិជ្ជា វិជ្ជា

អញ្ច ជិយ កាសិយ អលោក បុព្វលាភ គិ ។

ប្រាកដជាតក បដិ ។

សិរីកាឡត្ថណ្ឌជាតក

(២៣៦) ឥត្ថិ សិយា វុប្បតិ សា ច សិលាតិ សិយា

បុរិសា តំ ឧ ឥន្ទ្រយ្យ សទ្ធមាសិ មហោសត ។

(២៣៧) សទ្ធមាសិ មហោសត បុរិសា ឧត្តកោ សិយា

សិរី ឧ កាឡត្ថណ្ឌ ច ឧ សមេន្ទ្ត តុប្បាធន្ទិ ។

សិរីកាឡត្ថណ្ឌជាតក វុធិយំ ។

ប្រាកដត្រូវ

ប្រាកដជាតក

(២៣៨) (ព្រះរាជា ពោធិសត្វ ប្រាសាទ) ខ្មែរ ប្រាកដត្រូវ ប្រាកដជាតក

វិទ្យា ប្រាកដត្រូវ ប្រាកដជាតក អ្នកចូរកស្រែ ជាមួយនឹងនាងប្អូន កុំលុះក្នុងនាម ប្រាកដត្រូវ ឡើយ ។

(២៣៩) (ប្រាកដជាតក ប្រាកដជាតក) កាលបើសំបក ប្រាកដជាតក (១៦)

មាន ចំនង អ្នកចូរកស្រែ ចូលប្រាកដជាតក វិទ្យា ប្រាកដត្រូវ ជាមួយនឹងនាងប្អូន ។

ឈប់ ប្រាកដជាតក ទី ១ ។

សិរីកាឡត្ថណ្ឌជាតក

(២៤០) (ព្រះបាទ វិទ្យា ប្រាកដជាតក) ខ្មែរ ប្រាកដត្រូវ ប្រាកដជាតក

ប្រាកដត្រូវ ប្រាកដជាតក ប្រាកដជាតក ប្រាកដជាតក ប្រាកដជាតក ។

(២៤១) (ប្រាកដជាតក ប្រាកដជាតក) ប្រាកដជាតក ប្រាកដជាតក

ប្រាកដជាតក (ប្រាកដជាតក ប្រាកដជាតក) (ព្រះ) សិរី ឧត្តកោ វិទ្យា ប្រាកដត្រូវ ប្រាកដជាតក ។

ឈប់ សិរីកាឡត្ថណ្ឌជាតក ទី ២ ។

បុល្លបទុមជាតកំ

(២៣៥) អយមេវ សា អហម្យំ សា អនត្តោ

អយមេវ សា ហត្ថង្គិន្ទោ អនត្តោ

យមាហ តោមារិបតិកោ មមង្គំ

វជ្ជិត្ថំយោ នត្ថំ ឥត្ថិសុ សង្ខំ ។

(២៣៦) ឥមញ្ច ជង្គិ ឧសុលេន ហត្ថា

លុទ្ធី ធនំ ធារុមសេវំ

ឥមិស្សន ច ឯ ឆាមចតិកាយ

ជីវិត្ថំយោ និន្ទេ កក្កដាសង្ខំ ។

បុល្លបទុមជាតកំ ធនិយំ ។

បុល្លបទុមជាតក

(២៣៧) (ព្រះរាជាភោជិតសត្វ គ្រាស់ថា) ស្រ្តីទ្រុស្តសីលនោះ តំរើមនេះឯង

បទុមកុមារនោះ មិនមែនអ្នកដទៃឡើយ គឺអញនេះឯង(ស្រ្តីនោះ)

និយាយចំពោះបុរសណាថា ជាប្តីអំពីក្មេងរបស់អញ បុរសនោះ

មានដែក់បុកមិនមែនអ្នកដទៃឡើយ គឺពាក់បុកនេះឯង ស្រ្តីទាំង

ឡាយស្រែនសត្វចាំចាល ព្រោះស្រ្តីទាំងឡាយមិនមានការ

សង្ខារ ។

(២៣៨) អ្នកទាំងឡាយ ចូរស្រង់បុរសលាមកតាមក្រក់ ប្រាកដស្មើដោយ

សាកសព ដែលសេចក្តីប្រពន្ធ នៃបុគ្គលដទៃនេះ ដោយ

គេស្រង់ ហើយគាត់ត្រូវចៀកនឹងច្រមុះ នៃស្រ្តីដែលរស់នៅ

គោរពប្តីតាមក្រក់នេះផង ។

ចប់ បុរាណទុក្ខនិព្វាន ទី ៣ ។

មណិច្ឆោជាតកំ

(២៣៧) ន សន្តិ នេវា បវសន្តិ ទូន

ន ហំ ទូន សន្តិ ឥន លោកោលា

សហសា កោណ្ឌានមសញ្ញតានិ

ន ហំ ទូន សន្តិ បដិសេធិតារោ ។

(២៣៨) អកាលេ វស្សន្តិ ឥស្ស កាលេ ឥស្ស ន វស្សន្តិ

សត្តា ន ធនំ ហំ ធា ននុសោ កាវតា ហតោតំ ។

មណិច្ឆោជាតំ ចន្ទន្តិ ។

បព្ពត្តបត្តជាតកំ

(២៣៩) បព្ពត្តបត្តេ វុឌ្ឍេ ជាតា ចោក្ខុរណី សិវា

តំ សំគាលោ អចាចាសិ ជាទី សីហន រក្ខតំ ។

មណិច្ឆោជាតកំ

(២៣៧) (នាងសុជាតា កោលថា) ភូតទៅតា (ជាអ្នកមើលមើលភូតដទៃ
អ្នកមានសីលក្នុងលោកនេះ) ចំនង វេទន៍ប្រាសទូក្ខវាម
ដោយភិក (ភូតសមណក្រាហ្មណ៍) ដែលគេសន្មតថាជាលោក-
បាលក្នុងលោកនេះ ក៏មិនមានដោយភិក ទាំងភូតដទៃអ្នកហាម
ឃាត់ ខ្លួនទាំងឡាយអ្នកមិនសង្រួម ធ្វើតែអំពើធិសហ៍ស
(តាត្រក់) ក៏មិនមានដោយភិក ។

(២៣៨) (ព្រះវស្ស ប្រាសថា) ក្នុងរាជ្យនៃស្តេចមិនប្រកបដោយធម៌នោះ
ភ្លៀងវេទន៍បង្កើតក្នុងកាលមិនគួរ មិនបង្កើតក្នុងកាលដែលគួរ
ឯស្តេចមិនប្រកបដោយធម៌នោះ វេទន៍ច្បុកចាតហ៊ានស្និ ត្រូវ
គេសម្លាប់ចោលដោយរបាតុត្រឹមចំណេះ ដោយភិក ។

ចប់ មណិច្ឆោជាតកំ ទី ២ ។

បព្ពត្តបត្តជាតកំ

(២៣៩) (ព្រះបាទព្រហ្មទត្ត ប្រាសថា) ស្រឡាតូក្ខណ៍ ដ៏ត្រជាក់ កើត
ហើយក្បែរដីដ៏ក្ដៅ ជាទីរីករាយ ចងកាលដឹងថា ស្រឡាតូក្ខ-
ណ៍នោះ សីហារក្សហើយ ក៏ទៅរកដីក (ទឹកក្នុងស្រះនោះ) ។

[២២០] បិវត្តិ ចេ មហាក្កដ ភាគនាង មហានិម

ន កេន អននិ ហោតិ មហាស្សយនិ កេ បិយាតិ ។

ចក្ខុវិស័យ បក្ខេ ។

វិលាហកថា

[២២១] យេ ន កាហន្តិ ឱកនិ នក កុទ្ធន ទេសិតំ

ក្សសនំ កេ កមិស្សន្តិ កុស្ថហិវ កណ៌ជា ។

[២២២] យេ ន កាហន្តិ ឱកនិ នក កុទ្ធន ទេសិតំ

សោត្តិ ហិវ កមិស្សន្តិ វិលាហនេវ កណ៌ជាតិ ។

វិលាហកថា ឧត្ត ។

[២២០] (អហស្សតោនិស្សត្វ ពោលថា) មហាស្សយនិ (បិវត្តិមតិ ចក្ខុវិស័យ) ក្នុងសត្វដែលមានជើង រមែងនាំគ្នាចុះដឹកទឹក ស្ទឹងជ័រ (តស្ទឹងនោះ) ទឹកក្លាយទៅជាមនស្សីដោយ ហេតុនោះក៏ទេ ចើ (ស្រ្តីនោះ) ជាច្រើនឡូញមេស្រីព្រះអង្គ ហើយ សូមព្រះអង្គគន់ចោលចុះ ។

ចប់ ចក្ខុវិស័យ បក្ខេ ទី ៨ ។

វិលាហកថា

[២២១] (ព្រះសាស្តា គ្រាស់ថា) ពួកនរោទ័យ មិនធ្វើតាមទេវតា ដែលព្រះពុទ្ធសំដែងហើយ ពួកនរោទ័យ មិនដល់ខ្លាសចក្ខុវិស័យ ដូចពួកឈ្មួញដែលការព្រឹទ្ធិកំណើត (ល្អិតល្អន ហើយ) ។

[២២២] ម្យ៉ាងទៀត ពួកនរោទ័យ ធ្វើតាមទេវតាដែលព្រះពុទ្ធសំដែង ហើយ ពួកនរោទ័យ មិនដល់ខ្លាសចក្ខុវិស័យ ដូចពួកឈ្មួញ (ធ្វើតាមពាក្យ) ដែលស្តេចវិលាហក (ពោលហើយ) ។

ចប់ វិលាហកថា ទី ៩ ។

មិត្តាមិត្តជិតិ

- (២២៣) ន ធិ ឧម្មយតេ ធិស្វា ន ច ធិ បដិទទ្ធតិ
 ធម្មនំ ធស្ស ន ធនាតិ បដិលោមត្វ វត្តតិ ។
 - (២២៤) ឯតេ ភវន្តិ អាគារា អមិត្តស្មី បត់ដ្ឋិតា
 យេហំ អមិត្តំ ជាឈេយ្យ ធិស្វា សុត្វា ច បណ្ឌិតោតិ។
- មិត្តាមិត្តជិតិ សង្ខតំ ។

រាជជិតិ

- (២២៥) ធិវាសា អាគតោ ភាគ ឥនាជំ ន ធិភគតោ
 កក្កិ ឧ ភាគ ភេ មាគា ន អញ្ញមុបសេវតំ ។
 - (២២៦) ន ទោ បរិនតំ សុភសំ តិវំ សក្កិបសញ្ញតំ
 សយេជ ចោដ្ឋចានោវ ឧម្ម២^(១) ឧបក្សសំ តោតិ។
- រាជជិតិ សង្ខតំ ។

១. ឧ. មិច្ឆា ។

មិត្តាមិត្តជិតិ

- (២២៧) (ប្រែភោជិសត្វ ភោលថា) បុគ្គលឃើញបុគ្គលនោះហើយ
 មិនញញឹមផង មិនរីករាយគបនឹងបុគ្គលនោះផង មិនឡើងក្អក
 ចំពោះបុគ្គលនោះ គឺមិនសំឡឹងចំក្អកនឹងក្អកផង ប្រព្រឹត្តភ្នំ
 សត្រូវ (ចំពោះបុគ្គលនោះផង) ។
 - (២២៨) បុគ្គលជាបណ្ឌិត ឃើញហើយ ឮហើយ គប្បីស្តាប់ទៅបុគ្គល
 មិនមែនជាមិត្ត ដោយអាហារៈទាំងឡាយណា អាហារៈទាំងឡាយ
 គុះ រមែងមានគាំងនៅក្នុងបុគ្គលមិនមែនជាមិត្ត ។
- ចប់ មិត្តាមិត្តជិតិ ទី ៣ ។

រាជជិតិ

- (២២៩) (ប្រាហ្មណ៍ ភោលថា) ខ្មាលអ្នក អញ្ជើញមកអំពីច្រកច្រាល
 ហើយ រើបន្តឹងមកដល់ក្នុងកាលអម្បាញ់មិញនេះ ខ្មាលអ្នក
 ចុះមាតាបស់អ្នក មិនចូលទៅសេវានឹងបុរសដទៃទៀតឬទេ ។
 - (២៣០) (សេករល្អោះរាជៈ ភោលថា) បុគ្គលកាលភោលវាចា ដែល
 ប្រកបដោយសច្ចៈនេះ តែមិនឃ្ល គប្បីជេកជួបជាសេករល្អោះ
 ចោដ្ឋបាទ ត្រូវបានប្រាហ្មណ៍ដុត ក្នុងដើងគ្រាន់ដូច្នោះ ។
- ចប់ រាជជិតិ ទី ៤ ។

គហបតីជីវិតកំ

(២២៧) ឧកយំ មេ ឧ ឧមតំ ឧកយំ មេ ឧ វុទ្ធាតំ
 យា ចាយំ កោដ្ឋមោតិល្លា ឧ ឧស្សំ វតំ ភាសតំ ។
 (២២៨) តំ តំ ភាមយតំ ព្រមំ កាធិបេ អប្បស្មី ជីវិតេ
 ទ្វេ ភាសេ សង្កំ កាតា មិសំ វាត្តំ កាសំ
 អប្បត្តកាលេ ចោទេសិ ភម្មិ ម ម្លៃ ឧ វុទ្ធាតំ ។

ឧប. ឧក្រិដ្ឋកម្ម ២២៨ ។

សាធុសីលជីវិតកំ

(២២៩) សវេនត្យំ វុឡត្យំ សោធន្ធិ សាធុសីលំយំ
 ព្រាហ្មណ្ឌន្តេ បុត្រាម កិណ្ឌ តេសំ វេម្ពសេ ។

គហបតីជីវិតកំ

(២២៧) (គហបតីកោតិសត្វ កោលថា) ហេតុទាំងពីរយ៉ាងមិនគួរដល់
 យើង ហេតុទាំងពីរយ៉ាង យើងមិនពេញចិត្តទេ ស្រីនេះ
 ចុះកាន់ជ្រកហើយនិយាយថា ខ្ញុំមិនសង់ផ្ទះ ។
 (២២៨) ម្ចាស់ខ្ចាស់ស្រុក ប្រោះហេតុនោះ បានជាយើងនិយាយទីនេះ
 អ្នក កាលបើដឹង លំបាក គឺច (ប្រព្រឹត្តទៅយ៉ាងនេះ កាលយើង
 កាន់យក) គួរសាច់អ្នក (បានឱ្យ) គួរគាត់សម្លាប់ហើយធ្វើឱ្យ
 ការកើតឡើង ឥឡូវនេះ ឥឡូវនេះ ឥឡូវនេះ កាលដែលមិនទាន់
 ដល់គំនិត ក៏ដំណើរនោះ យើងមិនពេញចិត្តឡើយ ។

ឧប. គហបតីកោតិ ទី ៨ ។

សាធុសីលជីវិតកំ

(២២៩) (ព្រាហ្មណ៍ សួរថា) ភាពនៃបុគ្គលមានសីលល្អ ភាពនៃបុគ្គល
 ចាស់ ភាពនៃបុគ្គលមានជាតិល្អ ភាពនៃបុគ្គលមានសីលល្អ
 យើងសូមសួរអ្នកព្រាហ្មណ៍ថា បណ្តាបុគ្គលទាំង ២ នាក់នោះ
 តើយើងប្រាប់ឱ្យបុគ្គលណា ។

(២៨០) អតោ អត្ថំ សរីរស្មី វុឡ្យាស្ស នរោ ឥរេ
 អតោ អត្ថំ សុជាតស្មី សីលំ អស្មាតា វុច្ចតីតំ ។

សាមុស្សិលទានំ វសនំ ។

បុរោហិតោ បព្វហោ ។

ធម្មប្បទានំ

អបំបុរោកា វុច្ចតី មុសលោ
 បវសន្តំ សបព្វម ចោត្តារណី
 អថ មុត្តមវាណីជំ ឧត្តយតេ
 ចំរោតត កោដ្ឋ សរិរេ ធមស ។

(២៨០) (ពោធិប្បពោធិសត្វ គោលថា) សេចក្តីចំរើនវេទនាមានក្នុងបុគ្គល
 មានសរីរក្ស យើងសូមធ្វើមហាបិពោធិបុគ្គលចាស់ សេចក្តី
 ចំរើន វេទនាមានក្នុងបុគ្គលដែលមានជាតិល្អ តែសីលវេទនា
 ពេញចិត្តដល់យើងទាំងឡាយ ។

ធម៌ សាមុស្សិលទានត ទី ១០ ។

ធម៌ បុរោហិត ទី ៥ ។

ឧទាននៃបុរោហិតនោះគឺ

និយាយពីបុរោហិតប្រាហ្មណ៍១ ស្រីមានបុរស១ បុរសដែល
 គេប្រហារដោយអវិជ្រ័យ១ ទៅតាប្រាង់ប្រាស១ ស្រះបុក្ខ-
 រណី១ ជាគំរប់៥ គឺគោរមក ពួកឈ្មួញរួចពីការក្សទឹក១
 ញញឹម១ ការគេអស់កាលដ៏យូរ១ ជម្រក១ សរិរៈ១
 ត្រូវជា ១០ ជាគក ។

ឥតិទុទ្ទវិគ្គោ

ពន្ធនាគារជាតិ

- (២៩១) ឆ តំ នឡំ តទ្ធនមាហុ ជីវា
យនាយសំ តាវុជបទ្ធពត្ត
សារគ្គតា មណិកុល្លាលេសុ
ធុត្ថេសុ ធាបេសុ ច យា អបេត្តា ។
- (២៩២) ឆ តំ នឡំ តទ្ធនមាហុ ជីវា
ឱហារិទំ សិដិលធុប្បមុត្តំ
ឯតម្យំ ទេត្វាទ វជន្តំ ជីវា
អនបេត្តំ តាមសុទំ បហាយាតំ ។

ពន្ធនាគារជាតិ ចបដំ ។

កេទ្យុសីលជាតិ

- (២៩៣) ហំសាតោត្តា មយ្យា ច ហត្ថិយោ មសនា មំកា
សព្វេ សំហស្ស កាយន្តំ ធម៌ កាយស្មំ តុល្យតា ។

ឥតិទុទ្ទវិគ្គោ

ពន្ធនាគារជាតិ

- (២៩១) (តាបសោតិសត្វ កោលថា) ចំណងណា កើតអំពីវដ្តក្តី
កើតអំពីឈឺក្តី កើតអំពីស្នាដៃណាខ្លោយក្តី ចំណងៈការអ្នក
ប្រាជ្ញទាំងឡាយមិនហៅថាចំណងទាំងឡាយ ផងទាំងឡាយមាន
សេចក្តីគ្រេកអរដ៏ព្រៃលង ក្នុងភក្តីមាត់ មិនកុណាលទាំងឡាយ
ផង សេចក្តីការព្យាបាលយ ក្នុងកូនមិនប្រកួតទាំងឡាយផង ។
- (២៩២) អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ កោលថា ចំណង់ដ៏មាំ អាចពាក្យសព្វ
ទំលាក់ចុះក្នុងអាយ ជាចំណង់ដ៏មាំ នៃបុគ្គលស្រាយបាន
ដោយក្រ ចំណែកភាវីអ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ បានកាត់ខ្ចី
ចំណង់គិតលេសៈនេះ ហើយមិនមានសេចក្តីការព្យាបាលយ
បានលះបង់ខ្ចីសេចក្តីសុខក្នុងភាម ចៀសចេញទៅ ។

ពន្ធនាគារជាតិ ទី ១ ។

កេទ្យុសីលជាតិ

- (២៩៣) (ព្រះសាស្តា ក្រសំថា) ហឫទ័យទាំងឡាយក្តី អ្រៀលទាំង
ឡាយក្តី ភ្លេចទាំងឡាយក្តី ដំរីទាំងឡាយក្តី ពួកម្រឹក
ពិសេសក្តី សត្វទាំងអស់ដែលខ្វះខាតសត្វសំរិទ្ធៈ (ព្រោះ) ការ
ប្រៀបធៀបក្នុងកាយមិនមានឡើយ ។

(២៤២) ឯវមេវ មនុស្សេស្វ ធម្មារោ ទេមំ បញ្ចក

សោ ហំ តត្ថ មហា ហោតិ ទេវ ពាលោ សរីរភតិ ។

ពេជ្រសីលជាតកំ ទុនីយំ ។

ទន្ធបរិវត្តជានិក

(២៤៥) វិរូកោហំ មេ មេត្តំ មេត្តំ ឯកបដេ ហំ មេ

ធន្យបុត្តេហំ មេ មេត្តំ មេត្តំ កណ្តារោតមកោហំ ច

អចានកោហំ មេ មេត្តំ មេត្តំ ធិបាទកោហំ មេ

ចតុប្បនេហំ មេ មេត្តំ មេត្តំ តហុប្បនេហំ មេ

(២៤៤) បណ្តាមនុស្សទាំងឡាយ (មនុស្សលោក) បើទុកជាខ្លួននៅក្នុង
គ្រែមានប្រាជ្ញាភក្តិវិវ មនុស្សនោះ ទើបឈ្មោះថា ជំនួញត្អូក
មនុស្សនោះ មនុស្សល្ងង់ខ្លៅ សូម្បីមានសរីរៈ (ជាដំបូង) ក៏
មិនឈ្មោះថាជំនួញ ។

ចប់ ពេជ្រសីលជាតក ទំ ២ ។

ទន្ធបរិវត្តជានិក

(២៤៥) (ភាសសៈពាទិសត្វ ពោលថា) ភាវៈជាមិត្ររបស់ភាគាអញ
(ចូរមានជាមួយ) នឹងត្រកូលស្តេចនាគឈ្មោះវិបេក្ខៈទាំងឡាយ
ផង ភាវៈជាមិត្ររបស់ភាគាអញ (ចូរមានជាមួយ) នឹងត្រ-
កូលស្តេចនាគឈ្មោះឯកបដៈទាំងឡាយផង ភាវៈជាមិត្ររបស់
ភាគាអញ (ចូរមានជាមួយ) នឹងត្រកូលស្តេចនាគឈ្មោះធន្យ-
បុត្តៈទាំងឡាយផង ភាវៈជាមិត្ររបស់ភាគាអញ (ចូរមានជា
មួយ) នឹងត្រកូលស្តេចនាគឈ្មោះកណ្តារោតមកៈទាំងឡាយផង
ភាវៈជាមិត្ររបស់ភាគាអញ (ចូរមានជាមួយ) នឹងសត្វដកដើង
ទាំងឡាយផង ភាវៈជាមិត្ររបស់ភាគាអញ (ចូរមានជាមួយ)
នឹងសត្វដើកពីរទាំងឡាយផង ភាវៈជាមិត្ររបស់ភាគាអញ (ចូរ
មានជាមួយ) នឹងសត្វដើង ៤ ទាំងឡាយផង ភាវៈជាមិត្ររបស់
ភាគាអញ (ចូរមានជាមួយ) នឹងសត្វដើងច្រើនទាំងឡាយផង

ប្រាសាទ ព្រៃ ឆៀងឆៀង

មាន មី អនាមាតា ហ៍សិ មាន មី ហ៍សិ ឯចានតា
 មាន មី ឯគុប្បនា ហ៍សិ មាន មី ហ៍សិ ឯហុប្បនា
 សព្វ សត្វ សព្វ ចាណ សព្វ ភូតា ច កេវលា
 សព្វ កប្រាជ្ញ បស្សន្ត ហ កេតិ ឆាបមាតា ។
 (៦៥៦) អប្បមាណា តុដ្ឋា អប្បមាណា ឆន្ទា
 អប្បមាណា សង្ខារ មាណាវត្ថុនិ សិរីសចានិ អហំ
 វិជ្ជកានិ សតបដិ ឧណ្ហោភី សព្វ ម្លសីតា កតា មេ
 តត្ថា កតា មេ បរិត្តា បដិក្កមន្ត ភូតានិ សោហិ
 ធមោ គតាតា ធមោ សត្តន្តំ សត្តាសត្តន្តានន្តំ ។

រតន្ត្រីដ៏ស្រស់ ឆ្លើយ ។

ប្រាសាទ ឆៀងឆៀង ទី ៦

សត្វដើរក្បែរក្បែរនាគាតាអញឡើយ សត្វដើរក្បែរក្បែរ
 យៀនអាត្មាអញឡើយ សត្វដើរ ៦ ក្បែរក្បែរនាគាតាអញ
 ឡើយ សត្វដើរច្រើនក្បែរក្បែរនាគាតាអញឡើយ សត្វសត្វ
 ទាំងឡាយផង សត្វប្រាណទាំងឡាយផង សត្វកូនទាំងឡាយ
 ផង ទាំងអស់គ្នា សូមសត្វសត្វ(ទាំងនោះ)ឃើញឆ្មារសេចក្តី
 ចំរើនទាំងឡាយ សេចក្តីលាមកកាត្រង់តែចង្អុល កុំមកដល់
 ឡើយ គឺថាកុំកើតមានដល់សត្វទាំងនោះឡើយ ។

(៦៥៦) ព្រះពុទ្ធបានតុណ្ហប្រមាណមិនបាន ព្រះធម៌មានតុណ្ហប្រមាណ
 មិនបាន ព្រះសង្ឃមានតុណ្ហប្រមាណមិនបាន សត្វល្អ ឬ
 សត្វវង្សទាំងឡាយ គឺរាស់ ខ្លួយ ក្អែក ពិន័យ កុកកែនីត
 គណៈ សុទ្ធតែមានប្រមាណ (មិនច្រើនដូចតុណ្ហព្រះកេតុត្រ័យ)
 កិរិយាក្ស អាត្មាអញបានឆ្លើយហើយ កិរិយាការពារអាត្មាអញ
 បានឆ្លើយហើយ ពួកសត្វ (៣០) ទាំងឡាយ ចូរចៀសចេញទៅ
 អាត្មាអញ(ធ្វើ)ខ្លួនមេស្តា ចំរើនព្រះមានព្រះភាគ ឧបស្សាវ
 ចំរើនព្រះសង្ឃសម្បូរទាំងឡាយ ព្រះគង្គ ។

ចប់ រតន្ត្រីដ៏ស្រស់ ទី ៣ ។

វិភជិតកំ

(២៨៧) អធិ វិភក បស្សសំ សកុណំ មញ្ញកាលាកំ
មយ្យតីវសង្កាសំ បតី មយ្យំ សវិដ្ឋកំ ។

(២៨៨) ឧទកជលចរស្ស បក្ខុនិយោ
ធិន្ទី អាមកមជ្ជកោដិយោ
កស្សាទុកាវ សវិដ្ឋកោ
សេវាលេហំ បស្ថុត្ថោតោ មគោតំ ។

វិភជិតកំ ចក្កំ ។

គង្គេយ្យជិតកំ

(២៨៩) សោកន្តិ មជ្ជា គង្គេយ្យា អនោ សោកន្តិ យាមុនា
ឧត្ថប្បនាយំ មុវសោ ធិត្រោធបរិមណ្ឌលោ
ន្និសកាយកតីវោ ច សាទ្ធ វ អតីរោធិ ។
(២៩០) យំ បុត្តិកោ ធនំ អក្ខោ អញ្ញំ អក្ខតំ បុត្តិកោ
អត្ថប្បសិសកោ ចោសោ នាយំ អស្មាក វុទ្ធភីតិ ។

គង្គេយ្យជិតកំ ចក្កំ ។

វិភជិតក

(២៩១) (ប្រតិទិនបស្ថិតនាគ សូរថា) នៃក្នុងកំណើនយ៉ាងនេះ អ្នក
ឃើញសត្វស្លាប ដែលពោលពាក្យពីរពាន់ មានក្នុងដួចជា
ក្នុងកំណើន ជាវិញ្ញាណកម្មសេដ្ឋកៈ ជាប្តីរបស់ខ្ញុំដែរឬ ។

(២៩២) (វិញ្ញាណកម្មសេដ្ឋកៈ ពោលថា) ក្នុងកំណើន កាលធ្វើតាម
សត្វស្លាប អ្នកគ្រាប់ទៅក្នុងទឹកដ៏លឿននោះ បានបរិភោគព្រី
ស្រស់ជាដូចនោះ ត្រូវសាកយកវិញ្ញាណកម្មស្លាប់ទៅហើយ ។

ចប់ វិភជិតក ទី ៤ ។

គង្គេយ្យជិតក

(២៩៣) (អនុភូត ពោលថា) ត្រីចំណីឡាយ នៅក្នុងទន្លេមុនាគីល្ល ត្រី
ចំណីឡាយនៅក្នុងទន្លេមុនាគីល្ល នៃបុរសមានជើង៤ខែ(១)
មានជាមណ្ឌលដូចជើងជ្រុង មានកែវដូចបន្ទាល់ខែរាជ្យ
ល្អឆ្លើយលើសអ្នកចំណីឡាយរាល់គ្នាទៅទៀត ។

(២៩៤) (ត្រីចំណីឡាយ ពោលថា) យើងសូមហេតុណា មិនប្រាប់ហេតុ
នោះ យើងសូមហើយប្រាប់ប្រាប់ហេតុដទៃទៀត សត្វសរសៃ
ក្នុងទន្លេ នេះមិនគាប់ចិត្តយើងទេ ។

ចប់ គង្គេយ្យជិតក ទី ៥ ។

១ បុរសមានជើង៤ខែ សំដៅយកកណ្តាប់ខែ៤ ។ គង្គេយ្យជិតក ។

ក្រុងមិត្តភាពកម្ពុជា

(២២១) ឥឡូវនេះយើងជាសិ	ពិទ្ធ នរោត្តម កាតុប
អស់ គឺជា កាស្យាប	យើងនេះហើយ ឲ្យដូកោ ។
(២២២) កាតុប ជាសិ កា	កាតុប ជាសិ កា
សកបក្កា ឲ្យក្នុង	ក្នុង ឲ្យក្នុង អនាមយិត ។

ក្នុងមិត្តភាពកំ ឡើង ។

អស្សុកជាតកំ

(២៦៣) អយមស្សកកដេន	ទេសោ វិហិតោ មយោ
អនុត្តាមយកកដេន	មិយេន បតីនា សយា ។
(២៦៤) ឧវេន សុខទុក្ខេន	ខោកណី អបិមិយ្យតិ
តស្មា អស្សកកកាវ	កំដោ មិយតកេ មមន្តិ ។

ឧបន្ទាត់ជាតិ សង្គម ។

ក្នុងមិត្តជាតិ

(២៦១) (សត្វចាត គោលថា) ឆ្ងល់អណ្តើក សូមអ្នកកាត់ ផ្លុះ-
អន្ទាក់ច្រៀត ដោយចេញចុះ យើងនឹងធ្វើគ្រាន់មិនឲ្យមកបាន។

(២៦២) (ព្រះអាស្តា ត្រាស់ថា) អណ្តើកចូលទៅកាន់ទឹក សត្វប្រើស
ក៏ចូលទៅព្រៃ ឯសត្វចាត បាននាំកូនគាត់ឲ្យឃើញ អំពីចុងឈើ
នៅក្នុងវិទ្យុយ ។

ចំ ក្នុងមីនីស្តេរ ទី ៦ ។

អស្សុក្រដាតក

(២៦៣) (សត្វកំរោងថ្មី ពោលថា កាលពីដើម) ឈ្មោះប្រទេសនេះ
 ទុំបានគ្រាន់ៗជាមួយនឹងស្តេចអស្សុកៈ ជាម្ចី ជាទីស្រឡាញ់
 ដែលទីប្រាជ្ញាគេ ៗ ប្រាជ្ញាទុំ ។

(២៦៤) សេចក្តីសុខនឹងទុក្ខថ្មី កែងបិទបាំងនូវសុខនឹងទុក្ខចាស់ ព្រោះ
 ហេតុនោះ សត្វកំរោងឈ្មោល ជាទីស្រឡាញ់របស់ទីជាង
 ស្តេចអស្សុកៈទៅទៀត ។

ចប់ គណ្ណករជាតិ ទំព័រ ១

សុំសុមារជាតកំ

- (២២៥) អសមេតេហិ អម្ពេហិ ជម្ពូហិ បនសេហិ ច
 យាទំ ចារំ សឧទុស្ស វំ មយ្ហំ ឧទុម្ពកេ ។
- (២២៦) មហត្ថិ វេ កេ ពោតិ ធន ឧ បណា ឧទ្ធិបិកា
 សុំសុមារ វត្ថុតោ មេសិ កច្ចុទាទំ យថាសុទ្ធន្តំ ។
 សុំសុមារជាតកំ ឧទ្ធិមំ ។

កក្ករជាតកំ^(១)

- (២២៧) ទំដ្ឋា មយា វេទ វុត្តា អស្សុកាណ្ណា វិគេនកា
 ធន កាទំ ឯវំ សក្កន្តិ យថា ភ្នំ វុត្តំ សក្កសិ ។
- (២២៨) បុរាណកករោ អយំ កេត្វា^(២) បញ្ចរមាគតោ
 កុសលោ វាលមាសាធំ អមក្កមតិ កាសត្ថតិ ។
 កក្ករជាតកំ វេមំ ។

១ ឧ. កក្កនិជាតកំ ។ ២ ឧ បុរាណវត្ថុជា ឈប់ ភ័ន្ត ។

សុំសុមារជាតក

- (២២៩) (ស្វារោក៌សត្វ ពោលថា) ផ្ទះឈើទាំងឡាយណា (ដែល
 អ្នកឃើញហើយ) នាគ្រឹយសមុទ្រខាងនាយ ផ្ទះឈើទាំងនោះ
 គឺផ្ទៃស្វាយភ្នំ ផ្ទៃច្រើនភ្នំ ផ្ទៃខ្ពស់ មិនគួរដល់ឃើងឡើយ
 ដើមល្វា(ខេងង) ជាឈើដ៏ប្រសើរបស់យើង ។
- (២២៦) សក្ករបស់អ្នក ចំនែក ប៉ុន្តែប្រាជ្ញាសមគួរនឹងសក្ករបោះមិនមាន
 នៃគ្រូពើ ឯងត្រូវអញ្ជូនបញ្ជាគាត់ឃើញ ឥឡូវចូរឯងទៅតាម
 ស្រួលចុះ ។

ចប់ សុំសុមារជាតក ទី ៩ ។

កក្ករជាតក

- (២២៧) (ហង់ព្រៃ ពោលថា) ដើមត្រចៀកប្រើស ខឹងដើមស្រម័-
 តាំងទាំងឡាយដុះក្នុងព្រៃ ឃើញប៉ះឃើញហើយ អ្នកអាច
 ឈានដើរទៅកាន់ដើមឈើបានយ៉ាងណា ឯឈើទាំងនោះមិន
 អាចឈានដើរទៅបានយ៉ាងនោះទេ ។
- (២២៨) (ប្រាម ពោលថា) ហង់ព្រៃចាស់នេះ ទំលាយខ្លួនច្រើនបញ្ច
 មកហើយ ជាសត្វឈ្លាសក្នុងអន្ទាក់ ដែលធ្វើជាយារាមកខ្ទុយ
 ក៏បានបញ្ចេញទៅផង ខំយាយផង ។

ចប់ កក្ករជាតក ទី ៩ ។

අනුමාන කළ හැකි වන්නේ

ក្នុងគណៈកម្មាធិការ

(២២៧) អន្តរាគមន៍ ក្នុងការ បង្កើន ការ គ្រប់គ្រង ធនធាន

ប្រធាន ឯកសារប្រកាស រាជ ឧត្តម ជំនាញ វិសាដកំ(១) ។

(២៧០) អង្គរ តាម វិស្វ តាម

ကဏ္ဍမှတ်တမ်း မူရင်းမှတ်တမ်း

អថស្ថន ទី៣៖ ជានសាវ

យកព័ត៌មាន ការធ្វើ ឧត្តមស័ណ្ឌ ។

លក្ខណសម្បត្តិ ទស្សន៍ ។

ឆ្នាំទី១៧ រំពេច ១

តម្លៃទាស់

ឧទ្ទេសន្ត ហ៊ុនស៊ីក ៨ មុន

វិបាក សវ័នក មនោរា

សក្តានុ សមស្បត្តិ អម្បាល

ប្អូន កកដកោ ក្រឡេង ឆស ។

• ម. វិញ្ញាណ ។

අනුමතයෙන් පසුව ප්‍රතිපත්ති 4 5

កម្មវិធីស្រាវជ្រាវ

(២៦៧) (សត្វសរសេរឈ្មោះក្នុងសកៈ គោលថា) ឬសរសេរឈ្មោះ
 ទំនើបៗដំបូង អំបែនក្បាលខែកើត ដោយការប្រហារ
 តែម្តង ឮដំបើរឈឺរាង ដើមឈើនេះ មានស្លឹកស្លឹកប្រកប
 ដោយបន្ទា រឹតជាឈើល្បាញ ។

(២៧០) (ខ្ញុំចំណាយបញ្ចូល គោលថា) ឡើយ សរសេរនេះ កាលបោះឆ្នោតឈឺ
ក្នុងប្រជាជនក្រុម បានហើរទៅ ក្នុងគោលឈឺមិនមានទ្វិស ជា
ចំណែកនៃឈឺស្តី ក្នុងកាលជាខាងក្រោយមក សរសេរ (នេះ)
បានហើរមកចំណាយគំរូបក្បាល (របស់ខ្លួន) មិនដឹងស្រឡា
ជាឈឺ(*) មានទ្វិសអំពីកំណើត ។

ឆ្នាំ ពុទ្ធសករាជ ២៥៦៦ ៧

ထံ ရွာကုန်းက ခုနစ်

ទទួលបានពីទទួលបានពី

និយាយអំពីចំណង់ ១ រាងប្រសើរ ១ ស្តេចអាគារឈ្នះ
 វិបុលៈ ១ ភ្នែកគោរពឈ្នះសង្គ្រោះ ១ ក្រីងប្រសើរ ១ ប្រើស ១
 ស្តេចឈ្នះសព្វព្រះ ១ ផ្ទៃស្វាយដ៏ប្រសើរ ១ ខាន់ ១ សរសះ ១
 ត្រូវជា ១០ ១

• ឈ្មោះយុទ្ធិស្ឋ ធួន្យា ឆ្នើមគតិ ។

ពិរោធម្មករវិញ

សោមទត្តជានិក្ខ

(២៧០) អតាសំ យោគី ធុរមប្បមន្តោ

សំប្រំ ពិរោធម្មករស្មី

ស្វាតាសំ អញ្ញំ បរិសំ វិគយ្ហ

ឧ ឧយ្យោ កាយតំ អប្បចញ្ញំ ។

(២៧២) ធូយំ យាចេកោ ភាគ សោមទត្ត ធិកជ្ជតិ

អលាភំ ធនលាភំ វា ឃិ ធម្មា ឃិ យាចនាតិ។

សោមទត្តជានិក្ខ ឈប់ ។

ទុច្ចិដ្ឋិកត្តជានិក្ខ

(២៧៣) អត្រោ ទុច្ចិដ្ឋិកាវណ្ណោ អត្រោ វណ្ណោ ច ហេដ្ឋំ មោ

ប្រាហ្មណំ ទេវ ឥន្ទ្រមិ កំ ហេដ្ឋា កំពូ ទុច្ចរិ។

ពិរោធម្មករវិញ

សោមទត្តជានិក្ខ

(២៧១) (ភោគិសត្វ គោលថា បតិគ្រលោកភាពុក) លោកប៉ិន
មានសេចក្តីធូសប្រវែងជាដំបូង បានធ្វើសេចក្តីព្យាយាម ក្នុង
ព្រាហ្មណ៍ ដ៏ដោយសោយក្នុងស្រូវអណ្តូកស អស់ ១ ឆ្នាំ
(កាលបរិច្ឆេទ) លោកចូលទៅកាន់បរិសុទ្ធ ហើយធ្វើ (ទ្រូរហេតុ
នោះ) ទ្រូរទៅជាហេតុដទៃវិញ សេចក្តីព្យាយាម វេទន៍មិន
ក្បាលទ្រូរច្រើនដែលក៏ប្រាជ្ញាឡើយ ។

(២៧២) (ប្រាហ្មណ៍ គោលថា) ម្ចាស់សាមទត្តជានិក្ខ ធម្មភាវជនអ្នក
សូមគេ វេទន៍ដល់ទ្រូរហេតុពីយ៉ាង ធិមិនបានទ្រូរ១ បាន
ទ្រូរ១ ព្រោះថា កាលសូមគេ វេទន៍មានសភាពយ៉ាងនេះ
ជាធម្មតា ។

ឈប់ សោមទត្តជានិក្ខ ។

ទុច្ចិដ្ឋិកត្តជានិក្ខ

(២៧៣) (ប្រាហ្មណ៍ គោលថា) ភាគរោងលើដទៃ ភាគរោងក្រោម
ដទៃ ម្ចាស់នាងប្រាហ្មណ៍ គញស្រមៃរោងនាងថា បាយ
នាងក្រោមគឺដូចម្តេច បាយនាងលើគឺដូចម្តេច ។

(២៧៤) អឃី ឧបាស្មី កន្លែង កំពូលកោស្មី ឥន្ទ្រគោត
 អឃី ហ៍ កោដ្ឋនោតិល្លោ អឃី សោ យំ កសេសីតិ ។

ឧទ្ទិសក្នុងព្រះ ពុទ្ធិ ។

ក្រុមជំនាញ^(១)

(២៧៥) ឥសីធម្មន្តរំ កាត្វា កុរុជាតិ មេ សុតំ
 ឧទ្ទិស្ថា សហ រដ្ឋហិ ស រាជា វិករំ គកោ ។
 (២៧៦) ឧស្មា ហិ ធន្តាគមនំ ធម្មសំសន្តិ មណ្ឌិតា
 អនុដ្ឋិច្ចកោ កាសេយ្យ តិវិ សន្ធមសញ្ញានន្តិ ។

ក្រុមជំនាញ ពុទ្ធិ ។

(២៧៧) (ក្នុងអ្នកបោះពុម្ពសិក្សា ពោលថា) ខ្មោចអ្នកដំបូង ខ្ញុំអ្នកបោះ
 ជាអ្នកសូម មកដល់ក្នុងទីនេះ ឯសហការរបស់ខាងក្រោមហ្នឹង
 នេះ ចុះពេលហើយកាន់ជ្រក អ្នកស្វែងរកក្នុងបុរាណ បុរាណ
 នោះ នេះឯង ។

ចម្លើយ ឧទ្ទិសក្នុងព្រះ ទី ២ ។

ក្រុមជំនាញ

(២៧៨) (ប្រាសាទ គ្រាស់ថា) គេបានបោះពុម្ពចុះថា ស្តេចនៅក្នុង
 ដែនកុរុ បានធ្វើឲ្យគោលដល់ពួកឥសី ស្តេចនោះ (ដល់ឲ្យ
 ឆ្លាតវៃ) ក៏ដាច់ស្វ័យប្រមាណដែន ដល់ឲ្យសេចក្តីវិភាគ ។
 (២៧៩) ប្រាសាទនោះ អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ តែងចែកសរសេរឲ្យការ
 លុះក្នុងឆ្នាំគតិ (បុគ្គល) មានចិត្តគិតលេសមិនប្រឡូកហើយ
 គប្បីរោលឲ្យរាងដែលប្រកបដោយសច្ចៈ ។

ចម្លើយ ក្រុមជំនាញ ទី ៣ ។

បុណ្ណទីជាតក

[២៧៧] បុណ្ណំ ធម៌ យេន ច មេយ្យោហុ
 ជាតំ យវំ យេន ច កុយ្យោហុ
 ទ្វំ កតំ យេន ច អ្នកយន្តិ

សោ ក្យកោ ហន្ត ច កុញ្ញ ប្រាហ្មណ ។

[២៧៨] យោ ច មី សាតី ភជា វាយសម្បិ ចហោតេ
 ហំ សា កោក្កា មយ្យក ច អសតំយេវ ចាបំយាតិ ។
 បុណ្ណទីតាតំ ចត្ថំ ។

កប្បបដិធាតក

[២៧៩] អវិជំ វត អត្តាចំ កប្បចោត មន្យាហវំ(១)
 សុត្តហិកស្មី កដ្ឋស្មី វតាយ សកយា វិជំ ។

១ ឬ. កប្បចោ លោ ចន្យាហវំ ។

បុណ្ណទីជាតក

[២៧៧] (ព្រះរាជាទ្រង់លិខិតក្នុងព្រះរាជសាសន៍ថា) ដនតាំងឡាយ
 គោលនូវស្តីន ដែលល្មមសត្វលាភីកបាន ជាស្តីនគេញ
 ហើយផង ដនតាំងឡាយគោលនូវសត្វ ដែលល្មមសត្វលា
 ភីកបាន ជាសត្វន្ទកើតហើយផង ដនតាំងឡាយហៅកន្លែង
 បុគ្គលដែលទៅហើយកាន់ទីឆ្ងាយដោយសត្វលាភីផង សត្វនោះ
 យើងនាំមកហើយដើម្បីអ្នក ម្ចាស់ប្រាហ្មណ៍ ចូរអ្នកបរិភោគ
 (នូវសាច់ក្អែកនេះ) ចុះ ។

[២៧៨] (រោងសត្វ គោលថា) កាលណាស្តេចរៀនអញ សូម្បីក
 សាច់ក្អែកក៏ដើមក (កាលស្តេចបាន) ហង្សក្រី ក្រៀលក្រី
 ក្បាលក្រី (ហេតុអ្វីក៏បិទរៀន) ការបិទរៀននេះឯង ជាសេចក្តី
 លាមកចម្អក (ក្នុងលោក) ។
 ធម៌ បុណ្ណទីតាត ទី ២ ។

កប្បបដិធាតក

[២៧៩] (គាតាគ្យរោងសត្វ គោលថា) អាល្លឺក កាលចើលឆ្នាំខ្លួនតាំ
 សិប្បហើយ ហានិយាយសម្លាប់នូវខ្លួនឯង ឈ្មោចសម្លាប់
 ដោយវិធានស្លាប់ខ្លួន ។

(២៨១) ឯកស្តី ទំនៀម ទំនៀមសេដ្ឋ

ក្នុង បទបញ្ជា តុល្យសិ ជាតិវេល

បស្ចុសិ ពហុភាណោន កង្ក្រំ ត្បូង កង្ក្រំ ។

ព្រះបាទសីហនុ ចរ្យាប័ ។

ម្ហូបជាតិ

(២៨០) ទ មាយមង្គ្គ កម្បត់ ឧ សុលោ សាធុ តង្គកោ

យក ៥ មកគេ ៥ ដុំ អត់ ហេតុយក គេ ។

(២៩២) សោ មំ ឧបាតិ កកត្ថំ ធិត្តញ្ចបករេតិ មំ

ជាលំហែ មិត្តជ័យភ មី ឧត្តរាមេ ហត្ថាទេ ត្បូងតំ។

ဗုဒ္ဓဘိက္ခုနီ သံဃာ ၁

(២៨០) ចក្រព្រះអង្គមានព្យាយាមប្រាសពីជំងឺនេះ (ឯបណ្ឌិតបុរស)

ឃើញខ្លះហាក់ដូចជាយំ មិនចម្រើនបញ្ចេញពាក្យសរសើរ ឱ្យ
ហួសវេលា ព្រះអង្គគង់ទីតាំងតែឃើញអណ្តើក ដែលជល់ខ្លះ
សេចក្តីវិនាសគ្រោះថ្នាក់និយាយច្រើន ។

ចំណុច ៣២២ ក្របខណ្ឌ ទី ៨ ។

មជ្ឈដ្ឋាន

(២៨១) (ក្រឹត្យាល ពោលថា) ភ្លើងនេះអញមិនក្តៅ ឈឺស្រួច
ដែលគេបិទសំបុកឈ្នះហើយក៏អញមិនឈឺ អញឈឺតែគ្រង់មេត្រី
សំគាល់អញ ថាទៅត្រួតអារិស័យមេត្រីផ្លូវនោះ ។

(២៨២) ភ្នំត្រីកង្កែបនោះ រលាកនៅពេលដែល ចិត្ត (ដ៏សម្បជញ្ញតាម
រាង) កំពុងសព្វឲ្យក្លាផង បញ្ចេញសំណាញ់ទាំងឡាយ
សូម្បកទាំងឡាយដែលចង់ (សក្ខីដែលបិទនៅ) ក្នុងកា
តក់ទាំងឡាយកុំបៀតបៀនក្នុងហេតុនីមួយ ។

ਭਵਾ ਬਹੁਸੀਸਾਨ ੩ ੬ ੭

សេដ្ឋកិច្ច

- (២៨៣) សព្វេ លោកោ អត្ថមោ អហោសំ
អកោវិទា តាម ឧប្បស្ស សេដ្ឋ
កោមារិកោ តាម កុដ្ឋ ឧប្ប
យំ ភំ កតា បរិទ បរិទសំ ។
- (២៨៤) យោ ឧត្តមុដ្ឋាយ កវេយ្យ កាសំ
សោ មេ ចំតា ឧត្ត ករិទ ករិទ
សា កស្ស កតាម វិទស្ស មជ្ឈ
យោ តាយិតា សោ សហសា ករិទតំ ។

សេដ្ឋកិច្ច សេដ្ឋ ។

ក្រិកិណិសិដ្ឋក

- (២៨៥) សវស្ស សាវេយ្យមំនិ សុចំនុតំ
បរិទ្ធំ បរិទ្ធំ ឧប្បស្ស កុដ្ឋ
តាសំ ទេ ទាវេយ្យំ ម្យសិតា
កស្ស កុមារិ កុលសា តោ ហវេយ្យំ ។

សេដ្ឋកិច្ច

- (២៨៦) (បិកា កោលថា) សត្វលោកតាំងអស់ ជាអ្នកមានចិត្តក្តី
កយ (ដោយការសព្វគាម) តាមសេដ្ឋ ជាស្រីមិនល្អសក្តិ
ធម៌របស់អ្នកស្រុក តាមដែលយើងចាប់យើងយកក្តីព្រ ដោយ
ធម្មកាលា ធម្មកាលារបស់ខាង ឈ្មោះថា ទៅក្នុងវិទ្យុ ។
- (២៨៧) (តាមសេដ្ឋកុមារិកា កោលថា) ជនណាគប្បីជាទីពឹងរបស់
ខ្ញុំ ដែលខ្ញុំកុំពាល់ក្រៃហើយ ជននោះជាបិតារបស់ខ្ញុំបានប្រមូល
ក្តីព្រ ខ្ញុំនោះកុំកុំកុំពាល់ពេញពេញអ្នកណា ក្នុងកាលាព្រ
បិតាណា ជាអ្នកការពារ បិតានោះធ្វើឲ្យកម្មជីវិតស្រស់ ។

ចប់ សេដ្ឋកិច្ច ទី ១

ក្រិកិណិសិដ្ឋក

- (២៨៨) (វិទ្យុប្បដិសេស កោលថា) កលបញ្ចកគបចំរោះ
បុគ្គលអ្នកមានកលបញ្ចក អ្នកគិតល្អហើយ ការគោរពគប
ចំរោះបុគ្គលអ្នកគោរព អ្នកបានគាល់(ល្អ)ហើយ ជាបើកល្អ
តាំងឡាយ គប្បីស្មើជាលំអ្នក ហេតុអ្វីសត្វវិទ្យុតាំងឡាយ
តាំងក្នុងវិទ្យុបាន ។

(២៨២) ក្សេស្ស ហំ សន្និ ក្សេស្ស ក្សេស្ស
 កត្តេ(១)បរោ ធិកត្តេនោ ធិកត្ស
 នេហំ បុគ្គនន្ទ ជាលនន្ទស្ស ជាលំ
 នា តេ បុគ្គនហាសំ ជាលនន្ទាតិ ។

បូជានិក្ខិបនិក្ខេប ឧទ្ទិស ។

គហិតជានិក្ខេប

(២៨៣) ហិរញ្ញំ មេ សុវណ្ណំ មេ ឯសា ត្ថិវិទ្យា តាជា
 ទុម្ពេនាធិ មនុស្សាធិ អរិយនន្ទំ អបស្សតំ ។
 (២៨៤) ទ្វេ ទ្វេ គហមគាយោ គេហេ ឯកោ តត្ថ អម ស្សកោ
 លម្ពត្ថោ វេណិកាកោ អនោ អន្តិកកណ្តិកោ
 កិកោ ធនេន ពហុនា សោ តំ វិកុទ្ធកេ ជនន្ទំ ។

គហិតជានិក្ខេប ឧទ្ទិស ។

(២៨៦) ព្រោះថា បុគ្គលភោជិតបទ្បិញយ វេសនិមាធិបារេបុគ្គល
 អ្នកភោជ បុគ្គលអ្នកបោកប្រាស ដរាបអ្នកបុគ្គលអ្នកបោកប្រាស
 វេសនិមាធិ (ដល់) បុគ្គលអ្នកបោកប្រាស ខ្មោលបុរសអ្នកបាត់កូន
 អ្នកចូរទ្រទ្រង់ដល់បុរសអ្នកបាត់ដល់ កុំឱ្យអ្នកបាត់ដល់ល្អច
 កូនអ្នកទៅឡើយ ។

ចប់ បូជានិក្ខិបនិក្ខេប ទំ ៧ ។

គហិតជានិក្ខេប

(២៨៧) (ភាវនាភោជិតសត្វ តោលថា) វិចារវេសនិមាធិ ប្រាត់របស់
 អញ ហសរបស់អញ អស់យប់និងថ្ងៃនេះ ជាពហុរបស់
 មនុស្សចាត់ខ្សោយអ្នកតប្រាជ្ញា មិនឃើញអរិយធម៌ ។
 (២៨៨) ក្នុងផ្ទះមួយ មានម្ចាស់ផ្ទះពីរនាក់ ចណ្តាម្ចាស់ផ្ទះពីរនាក់នោះ
 ម្ចាស់ផ្ទះម្នាក់(១)មិនមានពុកមាត់ មានជានយារចុះ មានផ្ទាំងសក់
 បួនហើយ មានគ្រឿងចោះប្រដាប់ហើយ ដែលគេទិញដោយ
 ទ្រព្យដើម្រើន ម្ចាស់ផ្ទះនោះ តែងគោលចាត់ដាក់ឱ្យផ្ទះនោះ ។

ចប់ គហិតជានិក្ខេប ទំ ៨ ។

ធម្មទូជីវិតកំ

(២៨៩) សុខំ ជីវិតុច្ចោសិ រដ្ឋា វិវេណគោតោ
សោ ឯកគោ (អរញ្ញស្មី) វុត្តម្ភលេ កាមណោ វិយ
ឈាយសិ ។

(២៩០) សុខំ ជីវិតុច្ចោស្មិ រដ្ឋា វិវេណគោតោ
សោ ឯកគោ (អរញ្ញស្មី) វុត្តម្ភលេ កាមណោ វិយ ឈា-
យាមិ សតំ ធម្មំ អនុស្សាវន្តំ ។

ធម្មទូជីវិតកំ សេដំ ។

ពិរាជនុត្តរវិទ្យោ សន្តិមោ ។

ពិស្ស័យានិ

អថ ពិរាជានុត្ត វិចេ ច នាជា
កុរុវាជវុត្តម មុណ្ឌាននី
ពហុភាណិ អត្ថំ មវេនេ ម្វសិកា
សហ លម្ពត្តនោ កាមណោន នស ។

ធម្មទូជីវិតក

(២៨៩) (សក្កទេវេនេ ភោលថា) អ្នកមានសភាពរស់នៅ ជាសុខ
ចេញចាកផែន ហើយមកកាន់ព្រៃស្ងាត់ អ្នកនោះតែម្នាក់ឯង
អន្តរិយសញ្ញាបំបាំងនៅ ជិតគល់ឈើ (ក្នុងព្រៃ) ដូចជា
មនុស្សកំព្រា ។

(២៩០) (បុរោហិតភោជិសត្វ ភោលថា) ខ្ញុំមានសភាពរស់នៅ ជា
សុខ ចេញចាកផែនហើយមកកាន់ព្រៃស្ងាត់ ខ្ញុំនោះតែម្នាក់ឯង
ការព្យាបាលរស់សប្បុរស អន្តរិយសញ្ញាបំបាំង ជិតគល់ឈើ
(ក្នុងព្រៃ) ដូចជាមនុស្សកំព្រា ។

ចប់ ធម្មទូជីវិតក ទី ១១ ។

ចប់ ពិរាជនុត្តរវិទ្យោ ទី ៨ ។

ទុក្ខាននៃពិរាជានុត្តមកវិគ្គនោនកំ

និយាយអំពីកម្មស្មារណ្ឌសង្ខារៈ ១ អ្នកបោះ ១ ស្តេច
កុរុ ដ៏ទុក្ខប្រសើរ ១ ស្ត្រីរាជញ្ញាដោយទឹក ១ បុគ្គលនិយាយ
ច្រើន ១ ភ្លើង ១ ព្រៃធំ ១ សត្វកណ្តុរ ១ មនុស្ស
ដោយោរ ១ មនុស្សកំព្រា ១ គ្រូដា ១០ ។

វាសារីវិគ្គ

កាសែត ផ្សព្វផ្សាយ

(២៩៣) អង្គការសហប្រតិបត្តិការ យោធា ប្រឆាំង បំពាន លើ សិទ្ធិ

អង្គជំនុំជម្រះ ព្រះសាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ

[២៩២] យោ ច វុទ្ធកាសាវស្ស សំលេស្ត សុសងាហំតោ

ឧបត្ថម្ភ ធនស្ថាប័ន : ស្ថាប័ន កាសាវិស័យ ហ៊ុន ឥន្ទ្រ

ករណីទាំងនេះ ចម្លើយ ។

ប្រសិនបើជាតិ

(၆၈၈) နိဗ္ဗာန်သီလဝါရံ ဓာတုပရိယောဂ် ယောဂ် (၁)

មា ស្ថ ត្ថ អកា ចាប៌ យ៌ ត្ថ ប្រា កត្តន្តរេ ។

១ ឃ. បោកស្រង់យោគី ១

កាសាវីត

កាសាវង្គាតក

(២៩១) (ផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម គោលដៅ) បុគ្គលណា មានទីកន្លែងរស់នៅ

មិនទាន់បញ្ចេញហើយ ជាអ្នកប្រាសទាញមុខ (តាមខ្លួនខ្ញុំ
ឥឡូវ) មិនសព្វ: មិនស្បៀកដណ្តប់ខ្ញុំសំពត់ ដែលជ្រលក់
ដោយទឹកចត់ ឬគួលនោះ មិនគួរមិនស្បៀកដណ្តប់ខ្ញុំសំពត់
ជ្រលក់ ដោយទឹកចត់ឡើយ ។

(២៩២) ចំណែកទាំង បុគ្គលណា មានទឹកចង់គិតលេសខ្លះក៏ចោលហើយ
មានចិត្តតាំងប៉ុន្មាន ក្នុងសីលចាំឱ្យយ ជាអ្នកប្រកបដោយទេវៈ
នឹងសព្វៈ បុគ្គលនោះឯង ទើបគួរនឹងស្ងៀកដង្ហាប់ឱ្យសំពត់
ជ្រួលក់ ដោយទឹកចង់បាន ។

ចំណាត់ថ្នាក់ទី ១ ។

ចលនាសម្ព័ន្ធភាព

(៦៩៣) (នាយត្រាង ពោលថា) ទាសន័យត្រាង ទាសពោល
 ទូ/ពាក្យណាថា ទាសកម្មណា ដែលធ្វើហើយ ផ្លាស់ប្តូរទៅ
 ក្រហាយ ក្នុងកាលជាខាងក្រោយ អ្នកកុំធ្វើទាសកម្មនោះឡើយ
 គេដឹងពាក្យ របស់អាចារ្យ ។

(២៩៤) យាធិ កាភេតិ បុរិសោ កាធិ អត្តនិ បស្សតិ
 កាល្យាណការី កាល្យាណំ ចាចការី ច ចាមតំ
 យោធិសំ វេយ្យោ តីដំ កាធិសំ ហេតេ ដលន្តំ ។

ចូលនិយមិត្ត ទុតិយំ ។

បូជិកត្ថជានិក

(២៩៥) នាម នន្តស្ស កដេ កដន្តំ
 កំប្បាទុកុញ្ញស្ស កបយ្យ កំច្ចំ
 ចានន្តកាមស្ស កាវេយ្យ អត្ថំ
 អសម្ពជន្តម្យំ ន សម្ពជេយ្យ ។

(២៩៦) ធនេ ចជន្តំ វេទំ ន កាយិក
 អបេកចិត្តេន ន សម្ពជេយ្យ
 និរោ ទុមិ វិណាដលំវ ញត្វា
 អញ្ញំ សមេក្ខេយ្យ មហា មា លោកោតំ ។

ចូលនិយមិត្ត ធនិយំ ។

(២៩៤) បុរសធ្វើឲ្យអំពើទាំងឡាយណា រមែងឃើញឲ្យអំពើទាំងឡាយ
 នោះ ចំពោះខ្លួន បុរសអ្នកធ្វើអំពើល្អ រមែងទទួលផលល្អ
 ចំណែកទាំងបុរសអ្នកធ្វើអំពើអាក្រក់ រមែងទទួលផលអាក្រក់
 បុគ្គលសាមគ្រោះខ្លះក្នុងបែបណា រមែងបានឲ្យផ្លូវបែបនោះ ។

ចប់ ចូលនិយមិត្ត ទំ ២ ។

បូជិកត្ថជានិក

(២៩៥) (ភាមាធិបតីសត្វ ពោលថា) បុគ្គលគប្បីទុខលំទោមកថ
 ចំពោះបុគ្គលអ្នកទុខលំទោមខ្លួន គប្បីគប់កន្សៃបុគ្គលអ្នកគប់ក
 ខ្លួន គប្បីធ្វើកិច្ច គប្បីចំពោះបុគ្គលអ្នកធ្វើកិច្ចដល់ខ្លួន កុំគប្បីធ្វើ
 ប្រយោជន៍ដល់បុគ្គលអ្នកប្រាថ្នា ឲ្យសេចក្តីវិនាសដល់ខ្លួន មិន
 គប្បីបំបែកឲ្យបុគ្គលអ្នកមិនបំបែកខ្លួន ។

(២៩៦) បុគ្គលគប្បីរកខ្លួនបុគ្គលអ្នករករងរងខ្លួន មិនគប្បីធ្វើឲ្យឈឺដែល
 កាំងនៅក្នុងវិប្រតិសេចក្តីប៉ិនប៉ងក្នុងបុគ្គលនោះ មិនគប្បីសមាគម
 ជាមួយនឹងបុគ្គលដែលមានចិត្តវិច្ឆារាស សត្វស្វាចដឹងឲ្យឈឺ
 ដែលមានផ្លែអស់ហើយ រមែងសំឡឹងកេឡូវដើមឈើឯទៀត
 ដែលមានផ្លែយ៉ាងណា (បុគ្គលគប្បីគប់កបុគ្គលដទៃយ៉ាងនោះ
 ដែរ) ព្រោះថា លោកសន្និវាសនៅឯខ្លួនយាយណាស់ ។

ចប់ ចូលនិយមិត្ត ទំ ៣ ។

កម្មវិធីជាតិ

- (២៩៧) យស្សតេ ធម្មតេ ធម្មតេ កុណា ចរមកទុក្ខតា (១)
សង្ខំ ធម្មតា ធម្មតា ធម្មតា ធម្មតា ធម្មតា ធម្មតា ។
- (២៩៨) យស្ស ធម្មតេ ធម្មតេ កុណា ចរមកទុក្ខតា
សង្ខំ ធម្មតា ធម្មតា ធម្មតា ធម្មតា ធម្មតា ធម្មតា ។

កម្មវិធីជាតិ ច្បាប់ ។

ទស្សនវិស័យជាតិ

- (២៩៩) អត្ថំ មេ បុរិសោ ធម្មតេ សង្ខំ កុណា ចរមកទុក្ខតា
ធម្មតេ ធម្មតេ ធម្មតេ ធម្មតេ ធម្មតេ ធម្មតេ ធម្មតេ ។
- (៣០០) អត្ថំ មេ បុរិសោ ធម្មតេ សង្ខំ កុណា ចរមកទុក្ខតា
ធម្មតេ ធម្មតេ ធម្មតេ ធម្មតេ ធម្មតេ ធម្មតេ ធម្មតេ ។

ទស្សនវិស័យជាតិ ច្បាប់ ។

១៨. វិស័យ យុត្តិធម៌ ។ ២៨. កម្មវិធី ច្បាប់ ។

កម្មវិធីជាតិ

- (២៩៧) (ក្រសួង យុត្តិធម៌) កម្មវិធីជាតិ ធម្មតេ ធម្មតេ ធម្មតេ ធម្មតេ ធម្មតេ ធម្មតេ ធម្មតេ ។
- (២៩៨) (ក្រសួង យុត្តិធម៌) កម្មវិធីជាតិ ធម្មតេ ធម្មតេ ធម្មតេ ធម្មតេ ធម្មតេ ធម្មតេ ធម្មតេ ។

ច្បាប់ កម្មវិធីជាតិ ទី ២ ។

ទស្សនវិស័យជាតិ

- (២៩៩) (កម្មវិធីជាតិ យុត្តិធម៌) កម្មវិធីជាតិ ធម្មតេ ធម្មតេ ធម្មតេ ធម្មតេ ធម្មតេ ធម្មតេ ធម្មតេ ។
- (៣០០) (កម្មវិធីជាតិ យុត្តិធម៌) កម្មវិធីជាតិ ធម្មតេ ធម្មតេ ធម្មតេ ធម្មតេ ធម្មតេ ធម្មតេ ធម្មតេ ។

ច្បាប់ ទស្សនវិស័យជាតិ ទី ២ ។

កោសិយជាតិ

[៣០០] កាលេន ធិក្ខមនា សាធុនា កាលេន សាធុ ធិក្ខមនា

អកាលេន ធិ ធិក្ខម ឯកតាម្យ ធិហុដ្ឋនា

ន កំភ្នំ អត្ថំ ជាតតំ ធីត្ថៈសនាវកោសិយំ ។

[៣០២] ដំណើរ វិចិត្រវិចិត្រ បរសំ វិវាទុក្ខ

សត្វាមិត្ត វសិត្វា កោសិយោវ សុទ្ធិ សិយាតិ ។

កោសិយជាតិ ធីត្ថំ ។

កោសិយជាតិ

(៣០១) (គមាត្យាតាធិសត្វ កាលេន) ការចេញទៅក្នុងកាលេន ជា
ការប្រព្រឹត្ត ការចេញទៅក្នុងកាលេនមិនគួរ មិនជាការប្រព្រឹត្ត
គ្រោងថា (ដនណាមួយ) ចេញទៅក្នុងកាលេនមិនគួរ វេចន៍មិន
ញ៉ាំងប្រយោជន៍ចិត្តឲ្យកើតបាន ដនជាសត្វដែលប្រើប្រាស់ ឆ័ត្រ
ចោមចាប់ខ្លួនសត្វតាមកំរិត (ដែលចេញទៅក្នុងកាលេនមិនគួរ
ហើយឲ្យដល់ខ្លួនសេចក្តីវិចារដ៏ធំ) ដូចសត្វក្អែក (ចោមចិត្ត)
ខ្លួនសត្វម្យ៉ាង (ដែលចេញទៅក្នុងកាលេនមិនគួរ) ។

(៣០២) អ្នកប្រាជ្ញដ៏ធំ ខ្លួនរៀបចំការចាត់ចែង ដ៏ធំខ្លួនហសរបស់ដន
ទាំងឡាយដទៃ បានធ្វើឲ្យមិត្តទាំងអស់ឲ្យលុះ ក្នុងអំណាច
របស់ខ្លួន គប្បីបានខ្លួនសេចក្តីសុខដូចសត្វម្យ៉ាង (ជាប្រាជ្ញាចិត្ត
ក្បាលក្អែកឲ្យដាច់ស្ងាច់) បានសេចក្តីសុខដូច្នោះ ។

ចប់ កោសិយជាតិ ទី ២ ។

គូបិបាយណកជាតកំ

(៣០៣) សូរោ សូរេន សង្កម្មវិក្កន្តេន បហវិចា
 ឯហំ ឆាក ធិវត្ថុស្សុ កំណុំ កំតោ បលាយសិ
 បស្សន្តុ អង្គមកតា មម ឧយ្យាត្វ វិក្កនិ ។
 (៣០៤) នំ មាតា វតិស្សាមិ ននន្តេហំ នសោណ្ឌិយា
 មិន្នោនំ តំ វតិស្សាមិ ឫតិ ហត្ថាតុ ឫតិឆាតិ ។
 គូបិបាយណកជាតកំ សន្មមំ ។

កាមនីតជាតកំ

(៣០៥) តយោ កិវិ អន្តរំ កាមយាមិ
 បញ្ចាលោ កុរុយោ កេតកេតោ ច
 កតុន្តរំ ប្រាហ្មណ កាមយាមិ
 តិកេច្ឆ មំ ប្រាហ្ម កាមនីតំ ។

គូបិបាយណកជាតក

(៣០៣) (សត្វកំភោតំ ភោតថា) អ្នកជាសត្វក្សៀវត្វា មកចូលច្រឡំនឹង
 យើងជាអ្នកក្សៀវត្វា មានសចក្តិច្រើនប្រេង អាចប្រហារគ្នាបាន
 ដែរ អ្នកចូរមក អ្នកចូរច្រឡំមក អ្នកខ្លាចឬ បានជារត់
 ទៅ អ្នកស្រែកគង្គៈនឹងមកដុះចំនីឡាយ ចូររើសរសចក្តិ
 ព្យាយាម របស់យើងនឹងអ្នក ។
 (៣០៤) (វិវិ ភោតថា) យើងនឹងមិនសម្លាប់អ្នក ដោយដើម្បីមិនសម្លាប់
 ដោយភូត មិនសម្លាប់ ដោយប្រមោឃោទេ យើងនឹងសម្លាប់
 អ្នកដោយភាគម៍ សត្វស្អុយ ចូរវិនាសដោយរបស់ស្អុយ ។
 ចប់ គូបិបាយណកជាតក ទី ៨ ។

កាមនីតជាតក

(៣០៥) (ព្រះបាទកាកណសិ ត្រាស់ថា) យើងប្រាថ្នាឱ្យដឹង ជាពន្លា
 ៥ គ្រឿងចំនី ពុ គឺដឹងចញ្ចាលៈ ១ កុរុ ១ កេតកៈ ១ ខ្មាល
 ប្រាហ្មណ៍ យើងត្រូវការពេជសម្បត្តិ ក្នុងគ្រឿងចំនី ពុ ទោះ
 ប្រែលែងជាពិជសម្បត្តិ ក្នុងគ្រឿងកាកណសិទៅទៀត ខ្មាល
 ប្រាហ្មណ៍ អ្នកចូរត្រឡប់យើង ដែលកាមនីតទៅហើយ ។

(៣០៦) កល្យាណំ ធម្មស្ស កកេន្តិ ហេតុ
 អមនុស្សវដ្តស្ស កកេន្តិ បណ្ឌិតា
 ឧ កាមធិតស្ស កកេន្តិ កោចិ
 ឧត្តន្តសុត្តស្ស ហិ កា ភិកិច្ចាភិ ។
 កមន្តិកាភិ កម្ពំ ។

បលាយិជានិកា

(៣០៧) កដក្កមេយេកិ ហយក្កមាភិ
 រដ្ឋមិជានេកិ សពភិវស្សកិ
 ឧទុក្កហា វដ្តធម្មប្បហារិកិ
 បរិវាវតា កត្តសិលា សមន្នកតោ ។
 (៣០៨) អភិជានី ធុច្ចុតថា ធុ
 វិជវិទនិការ ធុន្តិកិ
 វត្តកដ្ឋ កុម្មុលោ ហោសោ
 យថា វដ្តតា ជលនវស្ស កដ្ឋតោភិ ។
 បលាយិជានិកា ខម្ពំ ។

(៣០៦) (សក្កេវេវាជេវេនិស្វ គ្រាសថា) ភេទ្យក្កក្កុះ វេមនិវេទ្យ
 ការក្ស) ចំពោះបុគ្គលដែលពស់ចំពោះហើយ បណ្ឌិតចាំឡាយ
 វេនិវេទ្យ (ឧវការក្ស) ចំពោះបុគ្គលដែលឆ្ងោចចូលហើយ បុគ្គល
 ធិមួយ (ក្រៅពីបណ្ឌិត) វេមនិវេទ្យឧវការក្ស ចំពោះបុគ្គល
 ដែលកាមចាំទៅហើយ ព្រោះថា ការក្សដូចម្ដេច ចំពោះបុគ្គល
 ដែលមានធម៌សំដាក់ចូលហើយ ។
 ចប់ កមន្តិកាភិ ទី ៧ ។

បលាយិជានិកា

(៣០៧) (ព្រះបាទប្រហ្មទត្ត ទ្រង់គ្រាសថា) ក្រុងកត្តសិលា យេនិវេទ្យ
 ក៏ខ្ញុំវិញហើយ ដោយពពកគិតលដិវិ ស្រែកសំទារដ៏ប្រសើរ
 ដោយកម្រងផ្កាគិតលសេដ៏ប្រសើរ ដោយលេកទឹកគិតលរថ
 ដោយក្បៀងទ្បាំងគិតសរ ដោយខ្នងដូងអ្នកលចង់ប្រហារមាំ ។
 (៣០៨) អ្នកចាំឡាយ ឆ្ងុស្សេវេវាជេវេនិ ចូលលាភ្លោះទៅជេវេនិ ចូរ
 ស្រែកដោយសម្លេងផ្សេង ។ (ម្ដេចអន្លើ) ដោយពលដ៏ចំរើន
 ឡាយ សម្លេងគឺកកដ៏ទ្បាំង (ព្រាហ្មណ៍ដោយសម្លេងនៃខ្លះ)
 ចូរប្រព្រឹត្តទៅក្នុងវិជ្ជាខ្លះ ដូចជាផ្កាចេញ ដែលរេចញផុត
 ចាករមយភាពគ្រហឹមផ្សេងៗ ។
 ចប់ បលាយិជានិកា ទី ៧ ។

ទុតិយបណ្ឌយីជាតកំ

(៣០៩) ធនមមរិមិតំ អនន្តចារំ

ឧប្បសហំ ធម្មតិហំ សាករមិវ

កិរិមិវ អនិលេន ឧប្បសហោ

ឧប្បសហោ អហមជ្ឈំ តាធិសេន ។

(៣១០) មា តាលិយំ វិឃ្យលមិ ធម៌ស្ស តាធិសំ

វិនិច្ឆ័យេន ធម៌ សកសេន ធិសេនកំ

អសជ្ឈសំ ភជមិវ ឯកចារិកំ

យោ ភំ មនា នន្យមិវ ចោដយិស្សតិភិ ។

ទុតិយបណ្ឌយីជាតកំ ទសនំ ។

កាលាវិទ្យា អង្គទី១ ។

ទុតិយបណ្ឌយីជាតកំ

(៣០៩) (ព្រះរាជាគន្ថាវៈ ទ្រង់ស្រាវថា) ទតិសម្រាប់ចម្រើនបាណមិន

បាន ពលភាពនេះមានត្រឹមមិនមានទីបីផុត (ឈប់មិនបាន)

ពួកសត្រូវគ្របសង្កត់បានដោយក្រ ដូចជាសមុទ្រសាគរ ដែល

ប្លាំងក្អែក (គ្របសង្កត់បានដោយក្រ) (ពួកពលរបស់យើងនេះ)

ពួកពលដទៃគ្របសង្កត់បានដោយក្រ ដូចជាក្នុងវេលាទ្យល់គ្រប

សង្កត់បានដោយក្រ ក្នុងវិថ្វនេះ អាត្មាអញប្រកបដោយពល

ប្រាកដដូច្នោះ កម្រអាក្រក់នឹងគ្របសង្កត់បាន ។

(៣១០) (ព្រះរាជាតាពណ៌សំពោធិសត្វ ពោលថា) ព្រះអង្គកុំនិយាយ

នូវគំរើពាលឡើយ ព្រោះបុគ្គលប្រវែងបាលដូចព្រះអង្គមិន (រាច

យករាជសម្បត្តិបានទេ) ព្រះអង្គក្តៅអន្ទះអ្នកខ្លី (ដោយភ្លើងគំ

រាគៈចោលៈមោហៈនឹងមានវិកប្បិណ្ឌនេះ) ដ្បិតថាព្រះអង្គ វេមន

មិនបាននូវបុគ្គលប្រាកដស្មើដោយទុំ ដែលជាអ្នកកំចាត់បង្គំទ

ដ៏រីករា នឹងគត់ប្រាកដព្រះអង្គ ដូចជាជាន់ឈ្នួលរើមហេបាស

ដោយដើង ព្រះអង្គ ដូចជាដំរី (ចុះប្រុង) ចូលទៅរក គ្រាប់

ទៅតែច្បាប់ឯងនោះ ។

ចប់ ទុតិយបណ្ឌយីជាតក ទំ ១០ ។

ចប់ កាលាវិទ្យា ទំ ៨ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជានក

តិស្សប្បទានំ

អវេ វចោ ធូមទីណា ច ដលំ
 ចតុរោធម្មវំ មុវិសុត្តម
 ធម្មំ មគទា ច តាយា ភិវំ ឆាម
 គជគ្គវារោ ធរជវារេន ធរស ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជានក

ទុទាននៃកាលាវិគ្គនោះ គឺ

និយាយអំពីសំគង់ដ៏ប្រសើរ ១ ពាក្យរបស់ពាចារ្យ ១ ផ្ទះឈើ
 អស់ហើយ ១ ធម៌ដ៏ប្រសើរ ៤ យ៉ាង ១ បុរសដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ១
 សត្វក្អែក ១ ពួកជនកងដែនមគធៈ ១ ដែន ៣ កន្លែង ១ ដីធ្លី
 ប្រសើរស្រែកសំពារ ១ ឆន្ទ៍ដ៏ប្រសើរ ១ ក្រូច ១០ ។

ឧបាសនវគ្គ

ឧបាសនជាតក

- (៣០១) យថាមី កីតា បុរិសស្សនាហនា
 សុខស្ស អគ្គាយេ ទុក្ខំ ទទពូហេ
 យញ្ញកិតត្តា គលសាវ មីទ្បិតា
 តស្មេវ ចារេ បុរិសស្ស ចានេ ។
- (៣០២) ឯរមេវ យោ ទុក្ខសំយោ អនិយោ
 ធម្មកា វិជ្ជកុ សុតកុ អាជិយ
 តមេវ សោ តត្ថ សុតនេ ចានតិ
 អនិយោ វុទ្ធតុបាហាទូបមាតិ(១) ។

ឧបាសនាតក បឋម ។

វិណាប្បិណជាតក(២)

- (៣០៣) ឯកាចំន្តិតោ អយមត្តោ នាលោ អបរិលាយតោ
 ន ហំ ទុដ្ឋេន វាមេន កោតិ សង្កត្តមរហសិ(៣) ។

១ ឧ.ប. ព្រះ ឧបាសនបមា ។ ២ ឧ. វិណាប្បិណជាតក ។ ៣ ឧ. សុត្តន្តបិដក ។

ឧបាសនវគ្គ

ឧបាសនជាតក

- (៣១១) (ប្រមឹកដំពៃតាចិត្ត ពោលថា) ស្បែកដើរដែលបុរសទិញ
 ហើយ ដើម្បីប្រយោជន៍ដោយសេចក្តីសុខ ជាស្បែកដើរក្តៅ
 ហើយ ដោយកិរិយា ចៀតចៀនផ្ទះដី គប្បីចាំមក ទូរ
 សេចក្តីទុក្ខ គប្បីស្ម័គ្រផ្ទះដីនៃបុរសនោះឯង មានឧបមាយោជ
 ណា ។
- (៣១២) បុគ្គលណា កើតក្នុងក្រុមលាភក្រក់ ជាអ្នកមិនប្រសើរ បាន
 រៀនវិជ្ជាដ៏ស្មុគ (ត្រឹមសំណាក់) នៃអ្នកចាំដំឡាយ (រោងរៀន)
 ហើយ វាមិនស្មុគរនោះឯង ព្រោះវិជ្ជាដ៏ស្មុគដែលខ្លួន
 រៀនហើយ ក្នុងសំណាក់នៃអាចារ្យនោះ បុគ្គលនោះ (បណ្ឌិត
 ពោលថា) ជាមនុស្សមិនប្រសើរ មានឧបមារដោយស្បែក
 ដើរដែលធ្វើមិនល្អហើយ យ៉ាងនោះដែរ ។

ចប់ ឧបាសនាតក ទី ១ ។

វិណាប្បិណជាតក

- (៣១៣) (សេដ្ឋីកោតិត្ត ពោលថា) ប្រយោជន៍នេះ ខាងនិកត្តិក្នុង
 ឯង បុរសពាល ចាំខាងទៅមិនបាន ហួសខាងដំបើរនៃ
 ព្រោះថា ខាងមិនល្អដើម្បីទៅជាមួយនឹងបុរសគមាភៀវឡើយ ។

(៣១៤) បុរិស្វសកំ មញ្ញមាតា អហំ ខុដ្ឋមតាមយំ
 សោយំ សង្កម្ពិគោ សេតំ ចិដ្ឋតុដ្ឋិ យថា វិណាតិ។
 វិណាតុណាមកំ ខុយំ ។

វិកល្លាបជាតកំ

(៣១៥) កាមំ យហំ ឥន្ទសំ តេន កដ្ឋ
 វិជ្ជាសំ មដ្ឋម្ហំ វិកល្លាបេន
 ហតោសំ ភក្កេន សវាធិតេន
 លោលោវ មជ្ឈេ អនុតត្ថមាតោ ។
 (៣១៦) ឯវម្បិ លោកាមិស្សមោបកត្ថោ
 វិហញ្ញតំ ចិត្តវសាទុវត្ថំ
 សោ ហញ្ញតំ ញាតិសទាន មជ្ឈេ
 មជ្ជាទុកោ សោវេ សុសុមារោតិ ។
 វិកល្លាបជាតកំ ខុយំ ។

(៣១៦) (សេដ្ឋីនិកា ភោគលថា) ខំសំគាល់បុរសនម ថាជាបុរសទុរសនៈ
 បានប្រាថ្នាហើយ បុរសនមនៈ ដេកឮញអង្គុញ ដូចជាគិលា
 ដែលមានវង្សដាច់ ។
 ចប់ វិកល្លាបជាតក ទី ២ ។

វិកល្លាបជាតក

(៣១៧) (បុរសអកុឡបាយត្រី ភោគលថា) ឯងប្រាថ្នាក្នុងទីណាប្រាកដ
 ចូរទៅក្នុងទីនោះចុះ ឯងត្រូវឮកមុតហើយ ត្រង់ទីជាទីស្ងាច់
 ឯងជាសត្វអលោលា ដេញតាមចាប់ផ្តុំត្រីតាំងឡាយ ត្រូវគេ
 សម្លាប់ហើយ ដោយបាយព្រមទាំងគ្រឿងប្រគំ ។
 (៣១៨) (ព្រះហស្តាទ្រង់ត្រាស់ថា) បុគ្គលកាលប្រព្រឹត្តរកតាមលោកា-
 មិសៈ ជាអ្នកលុះក្នុងអំណាចខិតខំ រកមកក្តៅក្រហាយ បុគ្គល
 នោះ រកមកក្តៅក្រហាយក្នុងកណ្តាលពួកញាតិមិត្តសំឡាញ់
 បុគ្គលនោះ ដូចក្រពើដេញតាមផ្លូវត្រីដូច្នោះ ។
 ចប់ វិកល្លាបជាតក ទី ៣ ។

[៣២០] យេវា ចាតិហោណស្ស យេវា ចាតិណោតោ ឬសា

យេវា ចាតិទ្គន្តន្តស្ស បរេសំ អនិក្កុទ្ធកោ

ឯវំ ឯន្តំ ធុរកិស្សម្ភិ(*) កោ ឃរំ បដិបដ្ឋតិភិ។

វន្តទោធាវំ ចក្កមំ ។

ពកជាតិ

[៣២១] កុទ្ធកោ វតាយំ បក្ខំ ឯដោ កុម្មុនសន្និកោ

វុចសន្តោហំ បក្ខោហំ ចន្ទមន្ទោវ ឈាយតិ ។

[៣២២] ចាស្ស សីលំ វិជាតាថ អនញ្ញាយំ បសំសថ

អម្មេ ឯដោ ន ចាលេតិ តេន បក្ខំ ន ជន្នតិភិ។

ធាតាវំ ជន្នំ ។

១. ឧ. វុក្កិវេ ។

[៣២០] (វិច្ឆន្ទនាបស ពោលថា) ការគ្រប់គ្រងផ្ទះ មិនមានដល់បុគ្គល

អនក្សាយាម ការគ្រប់គ្រងផ្ទះ មិនមានដល់បុគ្គលមិននិយាយ

ភាស្យកុហក ការគ្រប់គ្រងផ្ទះ មិនមានដល់បុគ្គលមិនកាន់យក

ទូរកង្វា មិនធ្វើទោសដល់ជនទាំងឡាយដទៃ បុគ្គលណាមិន

គ្រប់គ្រងផ្ទះដែលផ្ទះ បំពេញបានដោយកម្រយ៉ាងនេះ ។

ចប់ វន្តទោធាវក ទី ៨ ។

ពកជាតក

[៣២១] (ពួកគ្រី ពោលថា) សត្វស្វាបនេះ ស្រួលបួលលោក ដូចគ្នា

កុម្មុទ មានស្វាបទាំងពីរសម្បូរបញ្ចើយ ឈរសំកុកហាក់ដូចជា

មានកំឡំនិរន្ទាយ ។

[៣២២] (ត្រីវតាធិសត្វ ពោលថា) អ្នកទាំងឡាយ មិនជឿច្បាស់ ទូរ

សីលរបស់កុកនោះទេ អ្នកទាំងឡាយ មិនជឿហើយនាំគ្នា

សរសើរ សត្វស្វាបមិនមែនរក្សាទូរយើងឡើយ ព្រោះហេតុ

នោះ ទើបសត្វស្វាប (នេះ) មិនកម្រើកឡើយ ។

ចប់ ពកជាតក ទី ៦ ។

(៣២២) ធាតុយេក្យកម្មំ កាត អនេកាតុបបទ្បិកំ

ភក្ខុ សីលេន សំយុត្តំ ទន្ធិយា ឧបបាទិកំ

អសំ មិត្តេ សុទាមេតុំ អមិត្តាទំ នុបាយ វាតិ ។

ឯកបរិវាសកំ អន្ធិមំ ។

ហិរិមាតជានិកំ

(៣២៣) អាសិវិសម្បំ មំ សន្នំ បរិដ្ឋំ កុមិចាមុទំ

បុព្វេត ហិរិមាតាតា យំ មំ ទានន្តំ មជ្ជកា ។

(៣២៤) វិលុម្បកេវ បុរិសោ យោវស្ស ឧបកាច្យតិ

យនា ឧញោ វិលុម្បន្តំ សោ វិលុត្តោ វិលុម្បតិកំ ។

ហិរិមាតជានិកំ ឧបិ ។

(៣២៦) (បំនា ប្រាប់ថា) វិទូន សេចក្តីស្ងាហ៍ (ប្រកបដោយញាណ)

ជាបទនៃមួយ ដែលកស្រីយទូចៗ ជាប្រយោជន៍ច្រើន តែ
សេចក្តីស្ងាហ៍នោះ ប្រកបដោយសីល ប្រកបដោយទុត្តិមិ
អាចញ្ជ័នពួកមិត្តមិត្ត ឬដើម្បីសេចក្តីទុក្ខ ផលពួកបុគ្គល
មិនមែនជាមិត្ត ។

ឯ ឯកបរិវាសកំ ទី ៨ ។

ហិរិមាតជានិកំ

(៣២៧) (សត្វពស់ ស្លាប់) ខ្មោចអ្នកជាតិ ខែហិរិមណ្ឌកមាតា
ត្រីវាងឡាយ ស៊ីខ្លះដឹង ដែលជាសត្វមានចិត្ត ដែល
ចូលទៅកាន់មាត់លាវ ដោយហេតុណា ហេតុនេះ ពេញចិត្ត
(ផលអ្នកវេទ) ។

(៣២៨) (និលមណ្ឌកតោនិសក្ខុ ភោគថា) (វិស្សភោគ) របស់
បុរសនោះ បានប្រព្រឹត្តិទៅ ផលបណា បុរសនោះ) វេទ
រឹបជាង (ជនដទៃ ដកបរិភោគ) លុះពួកជនដទៃ (បានវិស្ស-
ភោគ) វេទរឹបជាងវិញ ក្នុងកាលណា បុរសអ្នករឹបជាងនោះ
ត្រូវពួកជនដទៃរឹបជាងវិញ ក្នុងកាលនោះ ។

ឯ ហិរិមាតជានិកំ ទី ៩ ។

មហាបិណ្ឌលដាតក

(៣២៩) សញ្ជា ជនោ ហិសិកោ ចិន្តិលេខ

តស្មី មតេ ចត្វយំ វេទយន្តិ

បិយោ ទុ តេ អាសិ អកណ្ណានេត្តា

កស្មា ទុ ទ្ធិ រេទសេ ទ្វាវចាល ។

(៣៣០) ន មេ បិយោ អាសិ អកណ្ណានេត្តា

កាយាមិ ចត្វាកមនាយ តស្ម្ភ

គីតោ តតោ ហិសេយ្យ មទ្គុកដំ

សោ ហិសិកោ អាទេយ្យ មុន គីត ។

(៣៣១) ឧទ្ទោ វាហសហស្សេហិ សិក្ខា យដសតេហិ

សោ

បរិក្ខត្តា ជ សា ក្ខមិ មា កាយំ នាកមិស្សត្ថិតិ។

មហាបិណ្ឌលដាតក រលមំ ។

រាមាណុជ នរោត្តម ។

មហាបិណ្ឌលដាតក

(៣២៩)(ព្រះភោជិត្យ ភោជក) ជនចំណីស្រី ត្រូវស្តេចបិណ្ឌលៈ

បៀតបៀនហើយ ការស្តេចនោះ ហេយទំនៀតហើយ

ជនចំណីឡាយ ដឹងបានខ្លួនសេចក្តីគ្រេកអរ ម្ចាស់ទ្វាវចាល

ស្តេចអកណ្ណានេត្រ ជាទីស្រឡាញ់របស់អ្នកឬ ព្រោះហេតុ

អ្វីបានជាអ្នកយំ ។

(៣៣០)(ទ្វាវចាលបុរស ភោជក) ស្តេចអកណ្ណានេត្រ មិនមែនជាទី

ស្រឡាញ់របស់ខ្លួន ទំនៀតស្តេចនោះត្រឡប់មកវិញ (ព្រោះ

ស្តេចនោះ) ទៅដល់ទុស្សលោកនេះ ឆប្បិច្ឆិកាបៀន ខ្លួន

មទ្គុកដំ មទ្គុកដំនោះ គ្រងត្រូវស្តេចបិណ្ឌលៈ បៀតបៀនហើយ

ឆប្បិច្ឆិកាមកទុក ដល់ទុស្សលោកនេះវិញ ។

(៣៣១)(ព្រះភោជិត្យ ភោជក) ព្រះបាទបិណ្ឌលនោះ គេផុតដោយ

ទស្សនាខំដឹក ទះស្រាចដោយទឹកមួយយក្តម ឯទីសម្រាប់

ផុតរលកទាំងជុំវិញហើយ អ្នកកុំភ័យឡើយ ស្តេចបិណ្ឌលនោះ

នឹងមិនមកវិញទេ ។

ជំ មហាបិណ្ឌលដាតក ទី ១០ ។

ជំ រាមាណុជ ទី ២ ។

លុទ្ធសម័យ ខ្មែរក្រហម ជាតិ

តល្យោង

កុំបាច់ ទុក វិកលចរិត
អសីតកុយ បញ្ចូលទៅ
ជំងឺ បេសកកម្ម ឯកបតី
កុំបាច់ រំលោភ ធម៌ ។

១៣០

លុទ្ធសម័យ ខ្មែរក្រហម ជាតិ

ឧទាសនៃឧបាសនាវិគ្គន្តៈ គឺ

និយាយនៃស្រីស្រីប្រសើរ ១ បុរសគម ១ ព្រះភ័ក្ត្រច្រូក
មុន ១ ព្រះរាជវិញ្ញាណអសីតកុយ ១ វិញ្ញាណបស ១ សត្វ
កុក ១ សេចក្តីស្រឡាញ់ដ៏ប្រសើរ ១ បេសកកម្ម ១ មាត់
លប ១ ស្តេចរាជវិញ្ញាណ ១ ព្រះរាជ ១០ ។

សំគាលវិធាន

សព្វទាម្បីជាតក

- [៣៣២] សំគាលោ មានដីឆ្នោត ៥ បរិវារេន អត្ថិកោ
 ចាបុណ្ណ មហាតំ ក្នុង រាជាសិ សព្វទាម្បី ។
 - [៣៣៣] ឯវមេវ មនុស្សស្ម យោ ហោតិ បរិវារេ
 សោ ហិ តត្ថ មហា ហោតិ សំគាលោ វិយ ធាប័នន្តិ ។
- សព្វទាម្បីជាតក ប្រដ ។

សុនទាម្បីជាតក

- [៣៣៤] តាលោ វតាយំ សុនទោ យោ វត្ថុ (១) ៥ ទានតិ
 តត្ថនា ៥ បរិវារេយ្យ អសំគោវ យវំ វេន ។
 - [៣៣៥] អដ្ឋតំ មេ មនុស្សំ មេ អតោ មេ ហនយេ តតិ
 កាលោ បដិកត្តិមិ យាវ មនុស្សត្ថនាតិ ។
- សុនទាម្បីជាតក ប្រដ ។

១. ម. យោ បាយន្ត ។

សំគាលវិធាន

សព្វទាម្បីជាតក

- [៣៣៦] (ព្រះសាស្តា ទ្រង់ត្រាស់ថា) ចេត វិន័ត្តិដោយមាន៖ ត្រូវ
 ការងារបរិវារ (ប្រើ) ក៏ដល់ក្នុងសម្បត្តិដ៏ធំ ទានជាស្តេច
 នៃក្នុងសត្វមានចង្អុលទាំងឡាយ ។
 - [៣៣៧] បណ្តាមនុស្សទាំងឡាយ មនុស្សណា ជាអ្នកមានបរិវារ
 មនុស្សនោះ ឈ្មោះថាជាចក្ខុវិស័យនោះ ដូចជាចេត (ទាន
 ជាធំ) ជាសត្វមានចង្អុលទាំងឡាយ ដូច្នោះឯង ។
- ចប់ សព្វទាម្បីជាតក ទី ១ ។

សុនទាម្បីជាតក

- [៣៣៨] (ព្រះភោគិសត្វ ពោលថា) ឆ្កែណា មិនស៊ីច្រើន ឆ្កែខ្លះ
 ពេញជាល្អ ម្យ៉ាងទៀត ឆ្កែមួយនោះខ្លះអំពីចំណង់ ស៊ីច្រើន
 ឆ្កែនោះហើយ គប្បីទៅកាន់ផ្ទះ (សេសខ្លួន) ។
 - [៣៣៩] (ឆ្កែ ពោលថា ពាក្យរបស់អ្នក) ខ្ញុំបានកំរើកក្នុងចិត្តខ្ញុំហើយ
 ម្យ៉ាងទៀត ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យកក់ហឫទ័យខ្ញុំហើយ ដន្តដកលក់
 សិប្បដកបណា ខ្ញុំរើចនូវកាល ដកបនោះ ។
- ចប់ សុនទាម្បីជាតក ទី ២ ។

គុត្តិលជាតក

(៣៣៦) សក្កកុត្តិ សុមន្តរំ រាមណោយ្យំ អភជយំ

សោ មំ វុត្តម្ហំ អវ្ហុត្តំ សារណំ មេ ហោ ហំ កោសិយ ។

(៣៣៧) អហំ តំ សារណំ សឌ្ឍ អមាមាធិយប្បជកោ

ន តំ ជយំស្សតំ សិស្សោ សិស្សាមាធិយ ជេស្សសីតិ ។

គុត្តិលជាតកំ ធម៌យំ ។

វិគតិប្បជាតកំ

(៣៣៨) យំ បស្សតំ ន តំ ឥន្ទតំ យេព្វ ន បស្សតំ តំ កំរ

ឥន្ទតិ

មញ្ញាមិ វិចំ វិស្សតិ ន ហំ តំ លន្ទតំ យំ សោ ឥន្ទតិ ។

គុត្តិលជាតក

(៣៣៦) (ព្រះពោធិសត្វ ពោលថា) បពិត្រព្រះវត្តកោសិយ ខ្ញុំបាន
(ញ៉ាំងសិស្សឈ្មោះមុសិលៈ) ឱ្យរៀនឲ្យចំណាត់បានវិទ្យា ៧ មាន
សម្មាសម្ពុទ្ធិភិក្ខុ ជាទីកេរ្តិ៍យល់ចំគួរ (ឥឡូវនេះ) សិស្សឈ្មោះ
មុសិលៈនោះ ហៅខ្ញុំកុំនឹកកណ្តាលភ្នំមណ្ឌល (កន្លែងកំ) សូម
ព្រះអង្គជាទីពឹងខ្ញុំ ។

(៣៣៧) (សក្កកុត្តិ ទ្រង់មានព្រះបន្ទូលថា) ម្ចាស់សំឡាញ់ ខ្ញុំនឹក
ជាទីពឹងរបស់អ្នក ខ្ញុំជាអ្នកបូជាឲ្យអាចារ្យ សិស្សនឹងបំណង
អ្នក បពិត្រអាចារ្យ អ្នកនឹងឈ្នះឲ្យសិស្សវិញ ។

ចប់ គុត្តិលជាតកទី ៣ ។

វិគតិប្បជាតក

(៣៣៨) (តាបសពោធិសត្វ ពោលថា) បុគ្គលយើងឮឲ្យរបស់ណា មិន
ប្រាថ្នាឲ្យរបស់នោះ មួយទៀត មិនយើងឮឲ្យរបស់ណា ចង់
បានរបស់នោះ យើងសំគាល់ថា បុគ្គលនោះ នឹងត្រាច់ទៅ
(ក្នុងសន្និសីទ) អស់កាលយូរ ព្រោះថា បុគ្គលនោះប្រាថ្នាឲ្យរបស់
ណា មិនបានឲ្យរបស់នោះ ។

ពាលោភិទជាតកំ(១)

- [៣២២] ហត្ថា យត្វា វេទិតា ជ ទេតិ ធានំ អសញ្ញតោ
 វេទិសំ ភត្តិ កុញ្ញមានោ ស ចាចមុបលំឡតិ(២) ។
- [៣២៣] បុគ្គនារម្យំ ជ ហត្ថា ទេតិ ធានំ អសញ្ញតោ
 កុញ្ញមានោមិ សម្បត្តោ ជ ចាចមុបលំឡតិ ។

ពាលោភិទជាតកំ ឡើ ។

បាទញ្ញលីវាតកំ

- [៣២៤] អន្ធា ចាទញ្ញលី សត្វ បញ្ចាយ អតិរោចតំ
 ភថា ហំ ឥដ្ឋំ ភញ្ញតិ ឧត្តរំ ទូជ បស្សតិ ។

១ ឧ. ពាលោភិទជាតកំ ។ ២ ឧ. សោ ចាចេន ឧបលំឡតិ ។

ពាលោភិទជាតក

- (៣២២) (កុដ្ឋអ្នក់ថ្នាក់ ពាលថា) បុគ្គលអ្នកមិនត្រូវសង្រួមប្រហារសត្វផង
 ធ្វើសត្វឱ្យលំបាកផង ធ្វើសត្វឱ្យស្លាប់ផង ហើយឱ្យទាន(ដល់
 សមណៈណា) សមណៈនោះ កាលបរិភោគ ខ្ញុំភក្តិបែបនេះ
 ឈ្មោះថា ប្រឡាក់ដោយបាបវេ ។
- (៣២៣) (ព្រះនាងសត្វ ភថា) ប្រសិនបើបុគ្គលអ្នកមិនសង្រួម សូម្បី
 សម្លាប់ខ្ញុំកូននឹងប្រពន្ធ ហើយឱ្យទាន (ដល់សមណៈណា)
 សមណៈនោះ ជាអ្នកប្រកបដោយប្រាជ្ញា ទុកជា កាលបរិភោគ
 ក៏មិនប្រឡាក់ដោយបាបឡើយ ។

ចប់ ពាលោភិទជាតក ទំ ២ ។

បាទញ្ញលីជាតក

- (៣២៤) (អាមាត្យៈនាងសត្វ សរសីថា) ព្រះរាជកុមារព្រះនាមបាទ-
 ញ្ញលី រុក្ខរឿងកន្លងខ្ញុំពួកយើងទាំងអស់គ្នា ដោយប្រាជ្ញាពិត
 ខែន ដូច្នេះ បានជាព្រះនិរោធព្រះទេស្ឋ ទ្រង់ទតឃើញ ខ្ញុំវាហុក
 ជីវិតស្រឡាញ់យ៉ាងណា ។

(៣៤៩) នាយ ឆ្មុំ អឆ្មុំ ក អត្តាទត្តា តុជ្ឈតិ

អញ្ជ្រា ឡើងត្រួតពិនិត្យ ឈើ ជាចាត់ កំពុងផ្គុំ។

ជាទីស្នាក់នៅ ល្អបំផុត ។

កិស្សកោសលដ្ឋាន

(៣៤៦) សង្ខេប តំស្កកា នំ ឆ្នាំ តំទ្រង់ វិចិត្រ

១ ប៉ា សង្កេស ប៉ាទេស សារជី បរិយុត្តតោ ។

(က ၆၈) မိမိ လၢစွဟ် စွာလောဟ် ယေလံ ခဏ္ဍု အဓိဓိစာ

គេ វេ ងខ្មែរ សុំ កន្លែង តាំងសួគ៌សិវ ភាគហោតី ។

តំណកោងមេធាវី ឆ្នាំទី ១

(៣៤៩) (ព្រះរាជសក្ខី ជឿលថា) ព្រះរាជកុមារព្រះនាមបាទត្បាលីនេះ
មិនទ្រង់ជ្រាបនូវសភាពជាធម៌ មិនសភាពមិនមែនជាធម៌ផង នូវ
ប្រយោជន៍ មិនមែនមែនជាប្រយោជន៍ផង ព្រះរាជកុមារព្រះនាម
បាទត្បាលីនេះ រៀនសូត្រការពេប នូវព្រះធម្មចញ្ញាហើយ
ទ្រង់មិនជ្រាបនូវហេតុកិច្ចឧបទ្វីយ ។

ចង់ ព្រមព្រៀងនឹងគ្នា ទី ២ ។

កិស្សកោមមជ្ឈមតក

(១២៦) (ព្រះរាជ ពោលថា) ដើម្បីអ្នកស្ម័គ្រចង់ឃើញរូបរាង អ្នក
តាំងឲ្យយល់ស្ទើរដូចជាក្នុងរូបរាងនោះ ថាដូចម្តេចហ្ន៎ ឬក៏អ្នក
តាំងឲ្យយល់ មិនបានសាងសង់ដោយសារថា ក្នុងចំពោះចំណេះដឹងនោះ ។

(៣២៧) (ព្រះសាស្ត្រ ទ្រង់ប្រាសថា) ឆ្លងទ្វារទៅ ដែលមានដំណាក់
មិនបានដឹងហើយ ដោយប្រាណទាំងឡាយទាំងឡាយ យ៉ាងនេះ
ពួកនេះនោះឯង វាមិនសង្ស័យក្នុងចម្លើយទាំងឡាយ ដូចជា (ព្រះ
រាជបុត្រតាំង២ ព្រះអង្គ) ជាមន្ត្រីទូទាំងសង្ឃឹយក្នុងន័យ
ព្រះបាទ ។

ចំ កំសុញប្រមាណទី ៧ ។

សាលកជាតកំ

(៣៤៨) ឯតេចុត្តតោ កវិស្សសិ
 ត្វត្វ តោ ហេស្សសិ ឥស្សនេ កុរុស
 ឱរេហិ ធុមស្មា សាលក
 ឯហំធានិ យកំ វជេមសេ ។

(៣៤៩) ឧទុម្ពំ សុហនយោតិ មញ្ញសិ
 យត្វ មិ ហនសិ វេជ្ជយដ្ឋិយា
 ចក្កដ្ឋវនេ មោមសេ
 កច្ច ភំ យកំ យេហិសុទ្ធិ ។

សាលកជាតកំ ធម៌ ។

កបិជានិកំ

(៣៥០) អយំ ឥសិ ឧបសមសញ្ញមេ រតោ
 ស ភិដ្ឋតិ(*) សិសិរកាយេន អនិកា(២)
 ហន្ត អយំ បវិសតុមិ អនាតិ
 វិនេតុ សិវំ ធានេត្វ តោវលំ ។

១. ឧ. ឈន្តិវិ ។ ២. ឧ. ឈន្តិវិ ។

សាលកជាតកំ

(៣៥១) (ហ្មតសំ គោលថា) នៃសាលកនេះ អ្នកដាក់ដាក់ក្នុងប្រសព្វ
 មួយ (ខែយើង) មួយទៀត អ្នកនឹងបានជាជំពូកក្រកូលរបស់យើង
 ចូរអ្នកចុះអំពីដើមរោងមក យើងនឹងទៅផ្ទះ ក្នុងកាលវេទន្យនេះ ។

(៣៥២) (ត្វត្វ គោលថា) ក្រែងអ្នកស្គាល់ខ្ញុំថាជាសត្វមានហឫទ័យ
 ល្អ តែអ្នកចៀតចៀនខ្ញុំដោយបទុប្បស្សី ខ្ញុំត្រេកអរក្នុងព្រៃស្វាយ
 ដែលមានផ្លែផ្កា អ្នកចៀតចៀន ភាសប្បាយចុះ ។

ធម៌ សាលកជាតកំ ទី ១ ។

កបិជានិកំ

(៣៥៣) (តាបសកុមារ គោលថា) ឥសីអង្គនេះ គ្រូអាក្នុងការ
 ស្វ័យនិក្ខិការសង្គ្រាម លោកត្រូវតែយកវិធីចៀតចៀនហើយ
 ស្វ័យឱ្យតាបសនេះ ចូលមកកាន់ផ្ទះនេះ ដើម្បីចម្លែងផ្លូវ
 គ្រូដាក់នឹងសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយចេញ កុំឱ្យមានសេសសល់
 ឡើយ ។

ព្រះបាទ សម្តេច សីហនុវិហារ

(៣៩៤) យ៉ាង ឥសី ឧបសមសញ្ញាមេ រតោ
កប្បិ អយំ ធម្មសាទគោតមោ (១)
សោ ធូសកោ រោសកោយាមិ ជេត្ត
សច វិជ ឥមម្បិ ធូសយេ យេន្តិ ។

ឈឺជាកំ ឧសមំ ។

សីហនុវិហារ សម្តេច ។

ត្រៃឡាតិ

អដ ភជា សីហនុវិហារ សុទតោ
គជា រោសយ ឥច្ចតិ កាលយសោ
អដ ឆានវរោដ្ឋបិ សារថិតា
បុណ្យវេន្យ (២) សិសិរកបិ ធម្ម ។

ត្រៃឡាតិ

ធម្មញ្ញ វត្តិ អបរោន សន្តវ
តាល្យាណវត្តាសង្ខេបោ ធម្មតា
ធម្មតា ធម្មតា ធម្មតា ធម្មតា
កាសាវត្ថាហន សីហនុវិហារ ធម្មតា ។

ព្រះបាទ ឥន្ទ្រ ។

១. ឧ. ប. ព្រះបាទសម្តេច ។ ២. ធម្មតា ធម្មតា ធម្មតា ។

ព្រះបាទ សីហនុវិហារ ទី ១១

(៣៩៥) (រោចិត្ត រោចិត្ត) អកតមិមនមនាវសី អកត្រគរ
ក្នុងការស្រឡាត់ការស្រឡាត់ អកតមនាវសី ជាសក្ការៈ
នៅលើមេកល្យា ស្វារៈជាសក្ការៈប្រឡូក មានសន្តានបិក្ខ
ដំណាចក បើកចូលមក មុនតែប្រឡូកដ្ឋាននេះមិនបាន ។

ចប់ ឈឺជាកំ ទី ១១ ។

ចប់ សីហនុវិហារ ទី ១១ ។

ឧទ្ទាននៃសីហនុវិហារនោះគឺ

និយាយអំពីស្តេចចក្រ ១ សុខ ១ ព្រះវត្តកោសិយ ១ បុគ្គល
ប្រាជ្ញ ១ បុគ្គលអ្នកស្មើកាល ១ ឧបដ្ឋប្រសើរ ១ ព្រះរាជកុហា
រោបព្រះឧស្ម ១ យាយសារជី ១ ព្រះស្វាយ ១ ស្វារៈតា ១
ត្រូវជា ១០ ។

ឧទ្ទាននៃវិគ្គ គឺ

និយាយអំពីឧទ្ទាន ១ សន្តវត្ត ១ កាល្យាណវត្ត ១ អស-
ទិសវត្ត ១ ហេតវត្ត ១ ឧត្តរវត្ត ១ ពិរោគម្ពវត្ត ១
កាសាវត្ត ១ បុរាណវត្ត ១ សីហនុវិហារ ១ ត្រូវជា ១០ ។
ចប់ ព្រះបាទ ។

ធិកនិបាតជាតក

សង្ឃប្បវត្តោ

សង្ឃប្បវាគជាតក

(៣៩២) សង្ឃប្បវាគគោគេន វិគត្តនិសិគេន ច

នេវសង្កកកាទ្រន^(១)(១) ឧសុកាវកគេន ច ។

(៣៩៣) ន កណ្ណាយតមុត្តន នបិ កោរុបសេវិតា

កេនម្ហំ ហនយេ វិទ្យា សទ្ធីជរិយាហិតា ។

(៣៩៤) អាវេនត្ថ ទ ចស្សមិ យតោ វុច្ចិមស្សវេ

យាវ អាយោនំសោ ចិត្តំ សយំ មេ ទុក្ខនាកកត្តំ ។

សង្ឃប្បវាគជាតក បេរិ ។

ធិកនិបាតជាតក

សង្ឃប្បវត្ត

សង្ឃប្បវាគជាតក

(៣៩៥) (ភាសសោធនិសត្វ ពោលថា) អាន្តាត្រូវ(សុភិកិរលស)ដែល

លាងដោយទឹក គឺសង្កប្បវត្តៈ (វាគៈប្រកបដោយកាមវិតក្កៈ) ផង

ដែលសំលៀងដោយថ្ម គឺកាមវិតក្កផង មិនបានចំរើនដោយ

គ្រឿងកាកវែងផង (មិនមែន) ជាធិសកម្មហើយផង ។

(៣៩៦) មិនមែនពាញមក ឱ្យក្នុងគ្រឿងហើយលែងទៅវិញផង ទាំង

មិនជាប់ដោយស្វាហព្វាគផង ជាសរភាពដុតអយ្យៈទាំងអស់

ឱ្យក្តៅនោះ បានមុតហើយត្រង់ហឫទ័យ ។

(៣៩៧) លាមកប្បិហ្មកចញ្ច ចាកមុខឈូស ដែលសរណាមុតហើយ

អាន្តាមើលមិនឃើញមុខឈូស ដែលសរណាមុតហើយទេ ចិត្ត

(របស់អាន្តា ត្រូវសម្រុកជាប់ហើយ) ព្រោះខុសខ្លួន អាន្តាទាំង

មកឱ្យសេចក្តីទុក្ខដោយខ្លួនឯង ។

វិលម្ពដ្ឋីជាតក

- (៣៩៥) អន្លាចំ ខេ កំ មនសំ^(១) យំ មំ ភំ កំ វិលម្ពដ្ឋីយា
តាហាយំ មំ កហោត្វា លដ្ឋីយា អនុកាលយំ ។
- (៣៩៦) ឧទុ ធីវិតេ ឧ រមសំ យេនាសំ ប្រាហ្មណកកោ
យំ មំ កហោ កហោត្វា កំ កុត្តំ អនុកាលយំ ។
- (៣៩៧) អវិយោ អវិយំ កុត្តំ^(២) យោ នស្លោ ឧ មំ សេធា
សាសំ^(៣) កំ ឧ កំ វេ ឥតំ មំ បណ្ឌិតា វិដ្ឋតិ ។

វិលម្ពដ្ឋីជាតក ទុតិយំ ។

មណីកណ្ឌជាតក

- (៣៩៨) មន្ទោចាធំ វិបុលំ ឧ ឡាវំ
ឧប្បជ្ឈតិមស្សំ មណិស្សំ ហេតុ
កន្ត្រំ^(៤) ឧ នស្សំ អវិយោធកោសំ
ឧ តាមំ តេ អស្សមមាតមិស្សំ ។

១ ម. សាលំ ។ ២ ម. កុត្តំ ។ ៣ ម. សាលន្តំ ។ ៤ ម. វេ
តេ ឧ ឧស្សំ ។

វិលម្ពដ្ឋីជាតក

- (៣៩៨) (ប្រាជ្ញាចំ គោលថា) អ្នកចាប់យើងត្រង់ដើមដៃ ហើយ
កាយដឹងដោយគាត់ ព្រោះហេតុដែលមួយក្តាប់ ការកាយ
នោះ ប្រាកដឥតខ្ចីយស្រស់យើង ដល់ដល់ថ្ងៃនេះ ។
- (៣៩៩) ម្ចាស់ប្រាហ្មណ៍ អ្នកមកដោយហេតុណា អ្នកមិនត្រេកអរ
ក្នុងជីវិតដោយហេតុនានាទេ ព្រោះអ្នកចាប់យើងត្រង់ដើមដៃ
ហើយកាយ អស់ពីរចំផង ។
- (៣៩៩) (ប្រាជ្ញាចំ គោលថា) អរិយដនណា ហាមឃាត់ឲ្យបុគ្គល
មិនប្រសើរ កាលធ្វើឲ្យគេកើតក្រពុំដោយហេតុ ការហាម
ឃាត់របស់អរិយដននោះ កប់ជាតាក្សត្រ្យៀនប្រដៅ ការហាម
ឃាត់អរិយដននោះ មិនមែនជាកៀរឡើយ បណ្ឌិតចាត់ឡាយ
វេទន៍ដឹងឲ្យហេតុនោះ ដូច្នេះឯង ។

ចប់ វិលម្ពដ្ឋីជាតក ទី ២ ។

មណីកណ្ឌជាតក

- (៣៩៨) (មណីកណ្ឌនាគរាជ គោលថា) បាយធីនិទ័ក កើតដល់ខ្ញុំច្រើន
ពេកខ្លះ ព្រោះហេតុនៃកម្រៃមណីនេះ ខ្ញុំនឹងមិនឱ្យកម្រៃមណី
នោះដល់លោក លោកជាអ្នកសូមម្ចាស់ហេតុ ខ្ញុំនឹងមិនមក
កាន់កាប់ស្រមោលលោកទេ ។

(៣៥៧) សុស្ស យថា សក្ការោតទាណី

តាសេសិមំ សេសំ យាធម៌ោ

តន្ត ឧ ធស្សំ អភិយាធម៌ោសំ

ឧ ចាបំ តេ អស្សមមាភមិស្សំ ។

(៣៥៨) ឧ ភំ យាធម យស្ស ចំរេនំ ធីតិសេ

នេស្សោ ហោតិ អភិយាធម៌ោយ

នាតោ មណី យាធម៌ោ ប្រាហ្មណោ

អធស្សនំយេវ តន្តជ្ឈតមាភិ ។

មណិកល្លាធាតុនំ ធីតិយំ ។

កុណ្ឌកកុប្បិស្ថិផាតកំ

(៣៥៩) កុត្វា ភិណ្ណាបរិយាសំ កុត្វា អាចារមកុណ្ឌកំ

ឯតិ តេ ភោជនំ អាសំ កាស្មាធានំ ឧ កុត្វាសំ ។

(៣៥៧) លោកកាលស្មមវគ្គមណី ដែលកើតកើត ឆ្លង់ឆ្លង់ក្នុងស្មុក

ដូចមនុស្សក៏ឡេះ មានវគ្គកាន់ដាស់ល្បឿនហើយដោយដូច

មកញ្ជុនឆ្លង់ឆ្លង់ក្នុងស្មុកដូច្នេះ ឆ្លង់ឆ្លង់ក្នុងមណីនោះដល់លោក

ទេ (ព្រោះ) លោកជាអ្នកស្មមហួសហេតុ ឆ្លង់ឆ្លង់លែងមកកាន់

កស្រមរបស់លោកហើយ ។

(៣៥៨) (តាបសភោជិសត្វជាបទី ពោលថា) ច្បុលដឹងថាវត្ថុណាថា

ជាវត្ថុស្រឡាញ់របស់គេ មិនត្រូវស្មមវគ្គនោះទេ សេចក្តីស្អប់

វេទនាមាន ព្រោះការស្មមជ្រុលលោក ដូចស្លូតខាតដែលត្រូវ

ប្រាហ្មណ៍ស្មមវគ្គមណី ទៅកាន់វិវរណ៍មើលឃើញតាំងពី

កាលនោះ ។

ចំ មណិកល្លាធាតុនំ ធីតិយំ ។

កុណ្ឌកកុប្បិស្ថិផាតកំ

(៣៥៩) (ឈ្មួញសេវភោជិសត្វ ពោលថា) អ្នកធ្លាប់បរិភោគស្មៅដី

សល់ដែល ធ្លាប់បរិភោគបាយក្នុងនឹងកុណ្ឌកមកហើយ នេះជា

ភោជនរបស់អ្នក ដូច្នេះនេះ ហេតុអ្វីក៏អ្នកមិនបរិភោគ ។

- (៣៦២) យក្ខ ចាស់ ១ ជាង ១ ជាតិ យា វិជយេន ក
 យក្ខ កក្ក មហាប្រាហ្ម អបិ អាចារ្យកុណ្ឌកាំ ។
 - (៣៦៣) គូក្ខ ទោមិ មជាតាសិ យាធិសាយិ ហយុត្តមោ
 ជាធន្តោ ជាធនាគម្ម ធនេកក្ខាមិ កុណ្ឌកាំ ។
- កុណ្ឌកាំ កុណ្ឌកាំ កុណ្ឌកាំ កុណ្ឌកាំ ។

សុភជានិក

- (៣៦៤) យោសោ មគ្គមញ្ញាសិ កោជនស្មី វិហាត្តមោ
 តាវ អប្បាធនាចារិ មាគរក្ខ អចោសយិ ។
- (៣៦៥) យោក ១ ទោសោ តហុករិ កោជនិ អប្បាហរិ
 តកោ តក្ខេវ សិសិដិ អមគ្គញ្ញា ហិសោ អហុ ។

- (៣៦៦) (ក្មេងសេះស្លៀក ពោលថា) បតិស្រមហាប្រាហ្ម ជនចាំឆ្ងាយ
 មិនស្គាល់សត្វដែលគួរចាំមុនដោយជាតិ ឬដោយមារយាទដែល
 គួរខ្លាច ក្នុងទីណា ក្នុងទីនោះ ថ្វីត្បិតមិនបរិភោគបាយក្នុង
 ទីនោះក្នុងកាលប្រើន ។
 - (៣៦៧) ទីណាគោរពណាស្គាល់ខ្ញុំច្បាស់ថា សេវនៈក្នុងយ៉ាងណា ។
 ខ្ញុំកាលដឹង ព្រោះកាស្រ័យអ្នកជាអ្នកដឹង ទើបមិនបរិភោគខ្លូ
 កុណ្ឌកាំរបស់អ្នក ។
- ចម្លើយ កុណ្ឌកាំ កុណ្ឌកាំ កុណ្ឌកាំ កុណ្ឌកាំ ។

សុភជានិក

- (៣៦៨) (ព្រះសាស្តា គ្រាស់ថា) សត្វហើរគឺសេកនោះ ដឹងប្រមាណ
 ក្នុងកាលដឹង ដកបណា ក៏បានដល់ខ្លូកាយវ័ន្តដង បាន
 ចំភ្លឺមាតាដង ដកបនោះ ។
- (៣៦៩) មួយទៀត សេកនោះបរិភោគខ្លូកាលដងដ៏ច្រើនលើសលុប ក្នុង
 កាលណា កំលែចចុះក្នុងសមុទ្រនោះឯង ក្នុងកាលនោះ ព្រោះ
 សេកនោះមិនស្គាល់ប្រមាណ ។

[៣៦៦] តស្មា មគ្គត្ថា តា សាធុ កោជនស្មី អតិច្ឆិតា
 មមគ្គត្ថា ហិ សីទន្តំ មគ្គត្ថា ន សីទកេតិ ។
 សុរាជានំ ចកុចំ ។

ជិវទុបាសជាតកំ

[៣៦៧] ជ្ឈនោនំ ទណោនា វាលំជា ទុកកត្តិកា
 អដ្ឋក្កុសុ(១) អយោលោហំ តំបុសិសត្វា មាណាយោ(២)
 រជតំ ជាតុបត្តា មុត្តា វេជ្ជវិយោ តាហូ ។
 [៣៦៨] តេ ច តេន អសនុដ្ឋា កិរយ្យា កិរយ្យា
 ទណីសុ តេ(៣)
 តត្ថចាសីវិសា(៤) យោរេ តេជសី តេជសា ហានំ ។
 [៣៦៩] តស្មា ទណោ បាតិកុលោ អតិក្កាតត្ថិ បាបកំ
 ទណោនេន ធនំ លទ្ធិំ អតិក្កាតេន បាសិតត្ថិ ។
 ជិវទុបាសជាតំ ធម្មំ ។

១ ឧ. អដ្ឋកុស្តិយសំ លោហំ ។ ២ ឧ. វិណិជ្ជា ។ ៣ ឧ. ភព្វាណិ ។
 ៤ ឧ. ភព្វាសីវិសោ ។

[៣៦៦] ព្រោះហេតុនោះ ការដឹកប្រមាណ មិនឈ្នួលក្នុងការដឹក ជា
 ការប្រពៃ ព្រោះពួកជនដែលមិនដឹកប្រមាណ វេចន័យ
 ពួកជនដែលដឹកប្រមាណ វេចន័យនិមនៈ ។
 ឈប់ សុរាជានក ទំ ៥ ។

ជិវទុបាសជាតកំ

[៣៦៧] (ព្រះសាស្តា ក្រាស់ថា) ពួកឈ្មួញឬក្រៅពាណិជ្ជកម្ម កាល
 ដឹកអណ្តូងចាស់ ក៏បានឱ្យដឹកនឹងទង្គិដង្គង ឱ្យសំណរ
 កក់ដង ឱ្យកែមណីទាំងឡាយផង ឱ្យប្រាក់នឹងមាសផង
 ឱ្យកែមក្នុងនឹងកែវកែច្បាញទាំងឡាយផង ដើម្បី ។
 [៣៦៨] តែពួកឈ្មួញទាំងនោះ មិនសង្គ្រោះដោយទ្រព្យនោះ រំលែកតែ
 ដឹកចុះទៅទៀត សត្វមានជិសដ៏រឿវវា មានគេជះ ក៏សម្លាប់ឱ្យ
 ពួកឈ្មួញទាំងនោះ ដោយគេជះ (ខែតិស) ក្នុងអណ្តូងទឹក
 នោះឯង ។
 [៣៦៩] ព្រោះហេតុនោះ មគ្គលក្សប្បដឹក តែកុំដឹកឱ្យជ្រៅហួសពេក
 ព្រោះការដឹកអណ្តូងជ្រៅហួសពេក ជាការលាមក ទ្រព្យដែល
 ពួកឈ្មួញ បានហើយដោយការដឹក ក៏វិនាសអស់ ព្រោះ
 តែការដឹកជ្រៅហួសពេក ។
 ឈប់ ជិវទុបាសជាតក ទំ ៦ ។

តាមណិប្បដ្ឋានិក

[៣៧០] ឆាយំ យ វាទំ កុសលោ លោកោ អយំ វលីមុខោ

កាតំ កាតំ ខោ ចទ្ធសេយ្យំ វិវិធម្មមំ កុលំ ។

[៣៧១] ឆយំ ធនំ ចិត្តវតោ លោមំ ឆាយំ អស្សាសិកោ

មិកោ

សត្តំ^(១) មេ ជនសទ្ធន ឆាយំ កកំ វិជានតិ ។

[៣៧២] ឆ មាតវំ ចិតវំ វា កាតវំ កកំ ធិ សកំ

ករយ្យំ កាតិសោ ខោសោ សង្ខំ^(២) ជនសរេន មេតិ ។

តាមណិប្បដ្ឋានិក សន្ធិមំ ។

១ ឆ. សង្ខំ ។ ២ ឆ. សង្ខំ ។

តាមណិប្បដ្ឋានិក

[៣៧០] (ព្រះរាជកុមារតោតិសត្វ ពោលថា) សត្វនេះជាសត្វមិនល្អស

(ក្នុងការធ្វើ) នូវផ្ទះចាំឡាយ សត្វនេះជាសត្វទិសខ្មៅ មានមុខ

ជ្រួញ មានវត្ថុប្រឡូក ចំពោះកិច្ចការដែលគេធ្វើហើយ។

គ្រូស្វាមីនេះជាធម្មតាយ៉ាងនេះឯង ។

[៣៧១] កេមនេះ មិនមែនជាកេមនៃសត្វមានចិត្ត (សម្បជ្ឈក្នុងយល់ដឹង

ជាគ្រឿងពិចារណា) ទេ ម៉ែនតិស្មោះនេះមិនអាចធ្វើការចូលចិត្ត

បានទេ ក្នុងភ្នែកព្រះរាជចិត្តរបស់ខ្ញុំ ទ្រង់ប្រាថ្នាជនសន្ធិ

(បានគ្រាន់ហើយ) ថា ស្វាមីនេះមិនដឹងនូវហេតុកិច្ចព្រហ្ម ។

[៣៧២] បុរសប្រាកដដូច្នោះ មិនតប្បិច្ចាស្វាមីនៃហោតាចិត្ត ចង់ចូលប្រស

នឹងចង់ចូលស្រីរបស់ខ្លួនបានទេ ព្រះបាទសរេន (ជាព្រះចិត្ត)

បានប្រៀនប្រដៅខ្ញុំ (យ៉ាងនេះ) ។

ឆបៈ តាមណិប្បដ្ឋានិក ទំ ៨ ។

មន្ទាតុរាជជានតំ

(៣៧៣) យាវតា ចង្កូមសុវិយោ (បរិហារន្តំ) ធិសា កង្កិ

វិរោធនា (១)

សព្វេវ ធាសា មន្ទាតុ យេ ចាលា ចម្បស្សីតា(២)។

(៣៧៤) ឧ កហា មណវស្សេន តំត្ថំ កាមេស្ម វិជ្ជតិ

អប្បស្សនា ទុច្ចា កាមា ឥតិ វិញ្ញាយ ចល្លាតោ។

(៣៧៥) អចំ ធិព្វេសុ កាមេស្ម រតិ សោ នាចិ កង្កតិ

កណ្ណក្កយរតោ ហោតំ សម្មាសម្ពុទ្ធសារីកោតិ។

មន្ទាតុរាជជានតំ អន្ធមំ ។

១. ខ. ច. វិរោធនា ។ ២. ខ. ចម្បស្សីតា ។

មន្ទាតុរាជជានតំ

(៣៧៣) (ព្រះសាស្តា ព្រាស់ថា) ព្រះចន្ទ្រនិធិព្រះភាគិក្យតាំងឡាយ
(ដើម្បីក្រឡឹង) ភ្នំសិរេនុ ទិសតាំងឡាយភ្នំភ្លើងរឿង ហេតុមិនមាន
កំណត់គ្រឹះណា សត្វតាំងឡាយណា ដែលអាស្រ័យលើ
វែងដី សត្វតាំងសំនោះ ជាពាសរបស់ស្តេចមន្ទាតុ ហេតុ
មិនមានកំណត់គ្រឹះណោះ ។

(៣៧៤) ការីក្កក ក្នុងកាមតាំងឡាយ វែងមិនមាន ដោយរឿង
ភហាបណៈ ចក្កាច្ចុះបានដឹងថា កាមតាំងឡាយមានសេចក្តី
សុខតិច ខានសេចក្តីទុក្ខ (ច្រើន) ។

(៣៧៥) ព្រោះហេតុនោះ សាវ័កនៃព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធនោះ មិនបាន
ត្រេកអរក្នុងកាមតាំងឡាយសូម្បីជាចិញ្ច ជាអ្នកត្រេកអរក្នុង
ចម្ងំ ជាគ្រឿងអស់ទៅនៃភក្តា ។

ចេះ មន្ទាតុរាជជានតំ ទី ៧ ។

វិវិទ្យាវិជ្ជា

- (៣៧៦) នយេស្ស វិជ្ជាមយេមត្តំ កំព្វំ
ន ពទ្ធកោ ឆោ បទ ភេ សហាយោ
អថ កោន វណ្ណោន វិវិទ្យា
ភេនណ្ឌំកោ កុញ្ញតិ អក្កមណ្ឌំ ។
- (៣៧៧) អាចាសុ មេ យុទ្ធចកដិតស្ស
ឯកស្ស កត្វា វិនិស្សំ យោប
បសារយេ កំព្វកតស្ស ចាលី
ភេនុទ្ធការី ធុត្តសម្បកោ ។
- (៣៧៨) ឯកស្ស កំច្នេន វិនាទុបត្តោ
វយ្យាសិឆោ(*) វិសយ ជីវលោកេ
លាភារយោ ភាគ វិវិទ្យា
នេស្ស កោតំ យេជិតញ្ច យញ្ញត្តិ ។

វិវិទ្យាវិជ្ជា វិ ។

១៩. ឧ. វេលាយោ វិសយា ។

វិវិទ្យាវិជ្ជា

- (៣៧៦) (ឧបាសម្ពុទ្ធសូត្រោវគ្គោ) កម្មភិច្ចត្តវិវិទ្យាសម្រេចដោយ
វិជ្ជាសេសភាពសោះ មិនមានឡើយ ចូលទៀត ភាពសោះ
មិនមែនជាដេតន្ត្រ ទាំងមិនមែនជាសំឡាញ់ របស់ព្រះអង្គ១
កាលបើយ៉ាងនេះ ហេតុអ្វីបានជាភាពសោះឆ្លុះភិច្ចត្តវិជ្ជា កាន់
ឈើច្រក់មានចំពាម ព្យ ហោភាន់ខ្សែដុំបាយមានសេដ្ឋីច្រសើរ ។
- (៣៧៧) (ព្រះរាជា ត្រាស់ថា) ក្នុងត្រាមានអន្តរាយ កាលអញចង្អុល
ចាញ់នេះ (ភាពសោះ) បានធ្វើ (ឱ្យសេចក្តីអនុគ្រោះ) ដល់អញ
ម្នាក់ឯង ក្នុងព្រៃគួរខ្វាចដិតទឹក បានលាឱ្យវែង (យោធិអញ)
ដែលដល់ឱ្យសេចក្តីលំបាក (ក្នុងអណ្ណ) ព្រោះហេតុនោះ អញ
ដែលស្រូវសេចក្តីទុក្ខគ្របសង្កត់ ទើបបានឡើងរួចមក ។
- (៣៧៨) អញ(ប្រឹក្សា)ក្នុងជីវលោក (នេះ ដល់) ឱ្យវិសយនៃសេចក្តីស្លាប់
ទោះបីយ៉ាង កែមកក្នុងទីនេះបាន ព្រោះសេចក្តីលំបាក នៃ
ភាពសោះ ម្ចាស់ក្នុង វិវិទ្យាវិជ្ជាភាពសោះ ជាបុគ្គលក្នុងសេចក្តីលំបាក
ដូចតាំងខ្សោយ ចូរឱ្យឡើងត្រៀមបំពេញផង ចូរឱ្យជាឡើងក្នុងសេចក្តី
គួរឱ្យជាផង ដល់លោក ។

ថេ វិវិទ្យាវិជ្ជា វិ ២ ។

ទូតជានិក្ខ

(៣៧៩) យស្សត្ថា ធូរមាយន្តំ អម្ពត្ថម្យំ យាធិតុំ

កស្សនុរស្សហំ ទូតោ មាមេ កុដ្ឋិ^(១) រថេសក ។

(៣៨០) យស្ស ធិវា ធកោ ធកោ វសមាយន្តំ មាណវំ

កស្សនុរស្សហំ ទូតោ មាមេ កុដ្ឋិ រថេសក ។

(៣៨១) ធនាមិ តេ ប្រាហ្មណ រោហិណ័ ធិ

កវំ សហស្សំ សហ បុត្តវេន

ទូតោ ហិ ទូតស្ស កាដិ ធន ធន្នំ

មយម្យំ តស្សវ កវាម ទូតាភិ ។

ទូតជានិក្ខ វេសមំ ។

សន្តញ្ញវត្ថុ ធម្មោ ។

ទូតជានិក្ខ

(៣៧៩) (ហោលបុរស ហោលថា) សត្វតាំងឡាយមកកាន់ប្រទេសគ្នាយ

ដើម្បីសូមទូរវត្ថុ ទីនីបុគ្គលសូម្បីជាសត្វ ដើម្បីប្រយោជន៍

ដល់ផ្ទៃណា ខ្ញុំព្រះអង្គជាទូតរបស់ផ្ទៃនោះ បពិត្រព្រះអង្គ

ប្រសើរក្នុងពលរថ សូមទ្រង់កុំភ្ងាល់ទីនីខ្ញុំព្រះអង្គឡើយ ។

(៣៨០) មាណពតាំងឡាយ លុះអំណាចនៃផ្ទៃណា តាំងថ្វីតាំងយប់

ខ្ញុំព្រះអង្គជាទូតរបស់ផ្ទៃនោះ បពិត្រព្រះអង្គប្រសើរក្នុងពលរថ

សូមទ្រង់កុំភ្ងាល់ទីនីខ្ញុំព្រះអង្គឡើយ ។

(៣៨១) (ព្រះរាជា ទ្រង់ត្រាស់ថា) ម្ចាស់ប្រាហ្មណ៍ យើងឱ្យទូរគាសឡូវ

ក្រហម ១ តាន់ ព្រមទាំងគោបា ដល់អ្នក ព្រោះយើងជា

ទូត (របស់ផ្ទៃ) ទីនីមិនឱ្យដល់អ្នក ជាទូត (របស់ផ្ទៃដទៃ) ដូច

រដ្ឋចរភិក្ខុ យើងតាំងឡាយ សុខនៃជាទូតរបស់ផ្ទៃដូចគ្នា ។

ធម៌ ទូតជានិក្ខ ទី ១ ។

ធម៌ សន្តញ្ញវត្ថុ ទី ១ ។

ឯកវិចិត្រ បឋមោ សន្តិប្បវត្តោ

តស្សប្បវត្តំ

ឧសុត្តារវរោ តិលមុដ្ឋំ មណិ
ហយកជំ វិហង្គម អាសិវិសា
ជនសទ្ធ តាហាមណវស្ស បុណ្ណ
តិវិចិត្រ បុណ្ណ ឧត្តារវរោ ឧស ។

ឯកវិចិត្រ សន្តិប្បវត្ត ទំ ។

ឧទ្ទាននៃសង្គប្បវត្តនោះ គឺ

មិយាយវិភិដានសម្រេស្មី ។ ល្អមួយក្លាប់ ។ វិភវិណី ។
ស្តេចសេនា ។ សត្វហើរចង្រ្កាស ។ ពស់មានពិសដ៏ក្លៀវក្លា ។
ស្តេចទ្រង់ច្រះនាមជនសន្តិ ។ ភ្ញៀវកហាបណៈ ។ តាបស
រេញ្ជះកិរិច្ឆៈ ។ ទូតរបស់ខ្មែរ ។ ត្រូវជា ១០ ។

បទុមវិញ្ញា

បទុមជាតកំ

(៣៨២) យថា កេសា ចមស្សន ជំនួំ ជំនួំ វិហាតំ

ឯវំ វូហតុ តេ នាសា ចនុមំ ធម៌ យា ចំតោ ។

(៣៨៣) យថា សារធិកំ វិជំ ទេត្តេ វុត្តំ វិហាតំ

ឯវំ វូហតុ តេ នាសា ចនុមំ ធម៌ យា ចំតោ ។

(៣៨៤) ឧកោមំ វិលចន្តេតេ អចំ ចន្ទាចំ ធស្សតិ

វុជំ កំ តេ ឧ កំ វុជំ ធម៌ នាសាយ វូហនា

ធម៌ សម្ម ចនុមាចំ ចន្ទាមេ ធម៌ យា ចំតោតំ(១) ។

បទុមជាតកំ ចប់ ។

១. ឧកោមំ យាចំតោ ។ ឧ. ធម៌ យាចំតោ យាចំតោ ។

បទុមវិគ្គ

បទុមជាតក

(៣៨៥) (សេដ្ឋីបុត្រទី ១ ពោលថា) សក្កំ ពុកមាភក្កំ ដែលគេហៅ
កាត់ចោលហើយ វេទន៍ដុះឡើងវិញ យ៉ាងណា សូមឲ្យច្រមុះ
របស់អ្នកដុះឡើងវិញ យ៉ាងនោះដែរ យើងសូមផ្ដាឈ្នួលហើយ
អ្នកចូរឲ្យ ។

(៣៨៦) (សេដ្ឋីបុត្រទី ២ ពោលថា) តូដកុនិសទោល (រដូវវស្សា)
ដែលគេប្រាសក្នុងស្រែ វេទន៍លូតលាស់ យ៉ាងណាមិញ
សូមឲ្យច្រមុះរបស់អ្នកដុះឡើងវិញ យ៉ាងនោះដែរ យើងសូមផ្ដា
ឈ្នួលហើយ អ្នកចូរឲ្យ ។

(៣៨៧) (សេដ្ឋីបុត្រពោធិសត្វទី ៣ ពោលថា) ផនតំនីពិរោកនោះ
និយាយកុហក ដោយគិតថា ធ្វើដូចម្ដេចហ្ន៎ (បុរសនេះ) នឹង
ឲ្យផ្ដាឈ្នួលតាំងឡាយខ្លះ ចោះផនតំនីពិរោកនោះ ពេលក្ដី
មិនពោលក្ដី ការដុះឡើងវិញច្រមុះគ្មានទេ ខ្លាលសំឡាញ់
សូមអ្នកឲ្យផ្ដាឈ្នួលតាំងឡាយ យើងសូមហើយ សូមអ្នកឲ្យផ្ដា
ល្មុតតាំងឡាយ ។

ចប់ បទុមជាតកទី ១ ។

មុខបញ្ជីជាតិ

(៣៨៥) បាណ្ឌវ ឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី ឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី

អគ្គនាយករដ្ឋមន្ត្រី អគ្គនាយករដ្ឋមន្ត្រី

(៣៨៦) អគ្គនាយករដ្ឋមន្ត្រី អគ្គនាយករដ្ឋមន្ត្រី

ស្ថាប័ន ឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី អគ្គនាយករដ្ឋមន្ត្រី

(៣៨៧) យ៉ា ឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី ឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី

ជាតិ ឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី ឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី

មុខបញ្ជីជាតិ ឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី

មុខបញ្ជីជាតិ

មុខបញ្ជីជាតិ

(៣៨៨) (ព្រះរាជក្រឹត្យ ព្រះរាជក្រម) បើ ចូលរួមជាតិ មានវិស័យទំនាក់ទំនង ដ៏

ដែលព្រះរាជក្រឹត្យ ព្រះរាជក្រម ព្រះរាជក្រម ព្រះរាជក្រម

ព្រះរាជក្រឹត្យ ព្រះរាជក្រម ព្រះរាជក្រម ព្រះរាជក្រម

ព្រះរាជក្រឹត្យ ព្រះរាជក្រម ព្រះរាជក្រម ព្រះរាជក្រម

ទំនាក់ទំនង

(៣៨៩) (ព្រះរាជក្រឹត្យ ព្រះរាជក្រម) ស្រី ប្រធានាធិបតី

បុគ្គលិក បុគ្គលិក បុគ្គលិក បុគ្គលិក

ពេញចិត្ត ពេញចិត្ត ពេញចិត្ត ពេញចិត្ត

(ក្នុងអំឡុងពេល) បុគ្គលិក បុគ្គលិក បុគ្គលិក

អំពីពេញចិត្ត

(៣៩០) ស្រី ប្រធានាធិបតី បុគ្គលិក បុគ្គលិក

ក្តី ដោយព្រះរាជក្រឹត្យ ព្រះរាជក្រម ព្រះរាជក្រម

យ៉ាងណា ដូច្នេះ (ដែលបាន) ដូច្នេះ (ដែលបាន)

ចំ មុខបញ្ជីជាតិ ឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី

បុល្លបលោកនដាតកំ

(៣៨៨) អភិជ្ជតោ ភិវស្មី សយំ អាកម្ម ឥន្ទិយា
មិស្សិកាវិគ្គិយា កត្វា សិសីនសំ មហាស្លោវ ។

(៣៨៩) អារដ្ឋនំ មហាមាយា ព្រហ្មចរិយវិកាបតា
សីនន្តំ ខំ វិធិគ្វា ន អារកា បរិដ្ឋយេ ។

(៣៩០) យំ ឯតា ឧបសេវន្តំ ទទ្ធសា ភិ ទេនេ វា
ជាតវេនោ សណ្ឋានំ ទំប្បំ អនុនហន្តំ នន្តំ ។
បុល្លបលោកនដាតកំ ឥតិយំ ។

មហាបតាទដាតកំ

(៣៩១) មហាតោ ជាមសោ ភជា យស្សយ្យោ សុវណ្ណិយោ
តិរិយំ សោឡុសុទ្ធពោ ឧទ្ធមាហុ^(១) សហស្សតា ។

១ ឬ. ទុរមហុ ។

បុល្លបលោកនដាតក

(៣៨៨) (ព្រះរាជបុត្រពោធិសត្វ គោលថា) លោកមក (ភាមកាភាស)
ដោយខ្លួនឯង លើទឹកចំណីបករណ៍ ដោយកំណាចនៃឫទ្ធិ លុះ
ទៅច្រឡំច្រឡំដោយស្រី កំលិចចុះក្នុងសមុទ្រ ។

(៣៨៩) ធម្មតាស្រីពុំឡើយ វេទន៍ញ័រក្នុងបុរសឱ្យរំលង មានមាយា
ច្រើន ញ័រក្នុងព្រហ្មចរិយធម៌ឱ្យកំហើត វេទន៍លិចចុះ (ក្នុង
អប្បាយ៤) បណ្តឹងបុរស ជីវិតច្បាស់ហើយ ធម៌ចៀសវាង
អតីតឲ្យយ ។

(៣៩០) ស្រ្តីពុំឡើយខ្លះ ចូលទៅគប់កប្បុរសណា ដោយសេចក្តី
ពេញចិត្ត ដោយទ្រព្យក្តី រំភើបគប់ក្នុងបុរសនោះ (ឱ្យ
វិនាស) យ៉ាងគាប់ ដូចភ្លើង (ដែលឆេះ) ខ្ចល់ទៅរបស់ខ្លួន ។
ឯ បុល្លបលោកនដាតក ទី ៣ ។

មហាបតាទដាតក

(៣៩១) (ព្រះសាស្តាគ្រាស់ថា) ព្រះរាជាគង្គនោះទ្រង់ព្រះនាមបតាទៈ
មានប្រាសាទមាស មានទទឹងប្រវែងពីរយាត្រាគប់ចុងនៃកូនសៈ
១៦ (កន្លះយាជន៍) (អ្នកប្រាជ្ញពុំឡើយ) គោលថា ប្រាសាទ
នោះកំពស់ ១ ពាន់គីឡូម៉ែត្រ (៦៨ យាជន៍) ។

(៣៧២) សហស្សករណ៍ សកលក្រុង ដំណើរ ហិរញ្ញ

មេឃ

អនុវត្ត គតិ គតិ គតិ គតិ សហស្សករណ៍ សកលក្រុង

(៣៧៣) ឯកសារ គតិ គតិ គតិ គតិ គតិ គតិ

សក្តានុ អតិ គតិ គតិ គតិ គតិ គតិ គតិ គតិ គតិ គតិ

បញ្ចប់ការងារ ២០១២ ។

ឧប្បត្តិការ

(៣៧៤) គតិ គតិ គតិ គតិ គតិ គតិ

គតិ គតិ គតិ គតិ គតិ គតិ គតិ គតិ គតិ គតិ

គតិ គតិ គតិ គតិ គតិ គតិ គតិ គតិ គតិ គតិ

គតិ គតិ គតិ គតិ គតិ គតិ គតិ គតិ គតិ គតិ

(៣៧៥) ប្រាសាទនោះ គតិ គតិ គតិ គតិ គតិ គតិ

ប្រាសាទនោះ គតិ គតិ គតិ គតិ គតិ គតិ

ប្រាសាទនោះ គតិ គតិ គតិ គតិ គតិ គតិ

នោះ (គតិ គតិ គតិ) ។

(៣៧៦) ប្រាសាទនោះ គតិ គតិ គតិ គតិ គតិ គតិ

ប្រាសាទនោះ គតិ គតិ គតិ គតិ គតិ គតិ

នោះ គតិ គតិ គតិ គតិ គតិ គតិ

ចប់ បញ្ចប់ការងារ ទំ ២ ។

ឧប្បត្តិការ

(៣៧៧) ប្រាសាទនោះ គតិ គតិ គតិ គតិ គតិ គតិ

ប្រាសាទនោះ គតិ គតិ គតិ គតិ គតិ គតិ

ប្រាសាទនោះ គតិ គតិ គតិ គតិ គតិ គតិ

ប្រាសាទនោះ គតិ គតិ គតិ គតិ គតិ គតិ

ប្រាសាទនោះ គតិ គតិ គតិ គតិ គតិ គតិ

(៣៩៥) ធិស្វា ទុរោច្ឆ ធនុវេកទុន្ទ
 ទក្កេ កហិកេ កិច្ចិណោ កេសនោតេ
 កស្មី កយស្មី មរណោ វិប្បធឿ
 វេទិ អលត្ថំ វិបុលំ ឧឡារិ ។

(៣៩៦) សោ វេទជាតោ អជ្ឈារិ អមិក្កេ
 ឬរោវ មេ ជីវិតមាសិ ចត្ថំ
 ទ ហិ ជីវិតេ អាលយំ កុញ្ញមាតោ
 សុរោ កាយិកា សុរកំភិ កាណាជិតំ ។

បុព្វផាគកំ បព្វតំ ។

វិចិត្តសិទ្ធិវិជ្ជាតកំ

(៣៩៧) យេនាសំ កីសំយា បណ្ណំ យេន កត្ថំ ទ វុទ្ធតំ
 អយំ សោ អាគតោ កក្កា^(១) កាស្មាធានំ បណាយសំ ។

(៣៩៨) ធុរោ^(២) បនាទិកោនេវ សទ្ធកេ យាម យាយតំ
 យសោ ហាយតំ វេត្ថិទំ តស្មា តាត បណាយំ ហិ^(៣) ។

១ ឧ គាតា ។ ២ កក្កា ។ ៣ ឧ ។ ស ឧ ។ ៤ ឧ ។ ៥ ឧ ។ ៦ ឧ ។ ៧ ឧ ។ ៨ ឧ ។ ៩ ឧ ។ ១០ ឧ ។ ១១ ឧ ។ ១២ ឧ ។ ១៣ ឧ ។ ១៤ ឧ ។ ១៥ ឧ ។ ១៦ ឧ ។ ១៧ ឧ ។ ១៨ ឧ ។ ១៩ ឧ ។ ២០ ឧ ។ ២១ ឧ ។ ២២ ឧ ។ ២៣ ឧ ។ ២៤ ឧ ។ ២៥ ឧ ។ ២៦ ឧ ។ ២៧ ឧ ។ ២៨ ឧ ។ ២៩ ឧ ។ ៣០ ឧ ។ ៣១ ឧ ។ ៣២ ឧ ។ ៣៣ ឧ ។ ៣៤ ឧ ។ ៣៥ ឧ ។ ៣៦ ឧ ។ ៣៧ ឧ ។ ៣៨ ឧ ។ ៣៩ ឧ ។ ៤០ ឧ ។ ៤១ ឧ ។ ៤២ ឧ ។ ៤៣ ឧ ។ ៤៤ ឧ ។ ៤៥ ឧ ។ ៤៦ ឧ ។ ៤៧ ឧ ។ ៤៨ ឧ ។ ៤៩ ឧ ។ ៥០ ឧ ។ ៥១ ឧ ។ ៥២ ឧ ។ ៥៣ ឧ ។ ៥៤ ឧ ។ ៥៥ ឧ ។ ៥៦ ឧ ។ ៥៧ ឧ ។ ៥៨ ឧ ។ ៥៩ ឧ ។ ៦០ ឧ ។ ៦១ ឧ ។ ៦២ ឧ ។ ៦៣ ឧ ។ ៦៤ ឧ ។ ៦៥ ឧ ។ ៦៦ ឧ ។ ៦៧ ឧ ។ ៦៨ ឧ ។ ៦៩ ឧ ។ ៧០ ឧ ។ ៧១ ឧ ។ ៧២ ឧ ។ ៧៣ ឧ ។ ៧៤ ឧ ។ ៧៥ ឧ ។ ៧៦ ឧ ។ ៧៧ ឧ ។ ៧៨ ឧ ។ ៧៩ ឧ ។ ៨០ ឧ ។ ៨១ ឧ ។ ៨២ ឧ ។ ៨៣ ឧ ។ ៨៤ ឧ ។ ៨៥ ឧ ។ ៨៦ ឧ ។ ៨៧ ឧ ។ ៨៨ ឧ ។ ៨៩ ឧ ។ ៩០ ឧ ។ ៩១ ឧ ។ ៩២ ឧ ។ ៩៣ ឧ ។ ៩៤ ឧ ។ ៩៥ ឧ ។ ៩៦ ឧ ។ ៩៧ ឧ ។ ៩៨ ឧ ។ ៩៩ ឧ ។ ១០០ ឧ ។

(៣៩៥) (គោតិសត្វ ជាមេអ្នកក្បែរដំបូល ពោលថា) ខ្ញុំជឿ ខ្ញុំ
 ព្រួយដែលបាញ់ហើយ ដោយកំឡុងដៃខ្ញុំ ខ្ញុំព្រះតាង់សំលៀង
 ដោយប្រសិដ្ឋមុត ដែលពួកបារកាន់ហើយ កាលសេចក្តី
 ស្លាប់ដែលគួរឲ្យទោនា ចូលមកតាំងនៅចំពោះមុខ ខ្ញុំក្រឡប់
 បានសេចក្តីត្រេកអរច្រើន ដ៏លើសលុប ។

(៣៩៦) ខ្ញុំទោនាមេសេចក្តីត្រេកអរ បានគ្របសន្លឹកខ្ញុំភ្នែកសង្ក្រ (ព្រោះ
 ថា) ខ្ញុំបានលះបង់ជីវិតមុខហើយ ព្រោះថា ចុក្កលក្ខារក្បែរក្បែរ
 កាលធ្វើសេចក្តីអាលយក្នុងជីវិត គប្បីធ្វើខ្ញុំកិច្ចរបស់ខ្លាភ្ញៀវ
 ក្នុងកាលណា ។ មិនបានទេ ។

ចប់ បុព្វផាគក ទី ៩ ។

វិចិត្តសិទ្ធិវិជ្ជាតកំ

(៣៩៧) (កូនលា ពោលថា) អ្នកម្នាយកើតរោគស្តម្ភល្បឿន ព្រោះតម្កល់
 ណា មិនរោញចិត្តខឹងកក្ក ព្រោះតម្កល់ណា ប៉ុន្មានមកដល់
 ហើយ ឥឡូវនេះ ហេតុអ្វីបានជាអ្នកម្នាយកំចេញកេ ។

(៣៩៨) (មេលា ពោលថា) ម្ចាស់កូន ម្ចាស់យល់ថា គេក្នុងស្តុះ
 (លេស់ស្រ្តី) កើតដោយហេតុអ្វីដើម្បី (ក្បួន) យសរបស់ស្រ្តី
 តាំងឡាយក៏សាបសូន្យ ហេតុនោះបានជាអញកំចេញ ។

(៣៧៧) យសស្ស័ន្តិ កុលេ ជាតិ អាកន្តំ^(១) យា ធន្តតិ
សោធនិ បរិកាយ ភតត្ថមិវ តទ្រតិទំ^(២) ។

កន្តសុខវិធាន ជន្ម ។

សុវណ្ណកក្កដិកជាតកំ

(២០០) សុទ្ធិ មិកា អាយតនកុលេតោ
អដ្ឋត្ថោ ភិរិសយោ អណោតោ
តេជានិក្ខតោ កបណំ វុធាមំ
មា ហៅ មំ ចាណសមី ជហោយ្យ ។

(២០១) អយ្យ ធនំ ផហស្សមំ កុញ្ញា សដ្ឋិហាយនំ
បវស្សា ចាតុត្ថាយ សុឃ្យយោ ហោសំ មេ កុរំ ។

(២០២) យេ កុណ្ឌីក សមុទ្ទស្សី កដ្ឋាយ យុត្តាយ ច
តេសំ ភំ ភវេតា សេដ្ឋោ មុញ្ច កេនន្តយោ បត្តន្ត ។

សុវណ្ណកក្កដិកជាតិ សន្តម្ម ^(៣) ។

១ ម. អាកន្តំ ។ ២ ឧ. កុណ្ឌីក ។ ៣ ឧ. កុណ្ឌីកជាតិ ។

(៣៧៧) (ព្រះសាស្តា ប្រជ្រាបថា) ស្ត្រីណាមិនប្រាថ្នាខ្ញុំបុរសមាន
យសកើតក្នុងគ្រួសារ ដែលគេនាំមកឱ្យ ស្ត្រីនោះ បែងសាត
សៅអស់កាលយូរអង្វែង ដូចជាមេឈា (ដែលយំសោកស្តាយ)
សេះសន្ទពារយ៉ាងរាតត្បូង ។

ចប់ កន្តសុខវិធាន ទំ ៤ ។

សុវណ្ណកក្កដិកជាតក

(២០០) (មេជីវភោគ ពោលថា) ម្រឹកមានសម្បជ្ឈេធមាស (ក្តាម) ជា
សត្វមានវិញ្ញាណរៀនវិជ មានផ្ទឹមជាស្បែក ជាសត្វនៅក្នុងទឹក
មិនមានរោម យើងស្រូតក្តាមនាព្រៀបហើយ ទើបកំសត់ខ្លួនយំ
សូមកវិយាកុំលះចង់ខ្វះ ដែលស្មើដោយជីវិតរឿយ ។

(២០១) (មេជីវភោគ) បពិត្រអ្នកជាម្ចាស់ទំមិនលះបង់អ្នកដែលជាជីវិតម
ថយកំខ្វាក់ក្នុងកាលខែខ្លួនមានកាយ ៦០ ឆ្នាំរឿយ ទំស្រឡាញ់
អ្នកក្រែកលឺដង្ហែប្រថង់ ដែលទល់ទីនិសមុទ្រចាំទី២ ទៅទៀង ។

(២០២) (មេជីវភោគ) ក្នុងក្តាមណា ដែលនៅក្នុងសមុទ្រក្តី ក្នុងទន្លេ
ក្នុងក្តី យមុខក្តី អ្នកជាសត្វទឹកប្រសើរ ជាតិក្តាមចាំទីនោះ
សូមអ្នកមេក្តាមលេងថ្មី កាលដែលទឹកក្នុងខ្លួនយំរកថ្មី សូមអ្នក
មេក្តាមលេងថ្មី (របស់ខ្ញុំ) មកវិញ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ ។

ចប់ សុវណ្ណកក្កដិកជាតិ ទំ ៨ ។

អារាមទូសភជាតក

(៤០៣) យោមេសត្វ សមេតាធន^(១) អហុក សេដ្ឋសម្មតោ
កស្សាយំ វិនិសី បញ្ចក កំមេវ ឥត្តា បដា ។

(៤០៤) វិរមេវ គុរិ ព្រហ្មេ អនត្តាយ វិនិទ្ធសិ
កតំ ហំ ម្ចលំ អធិស្វា កុត្តំ ជញ្ញា បតិដ្ឋតំ ។

(៤០៥) តាហំ តុម្ពេ វិនិទ្ធាមំ យោ ^(២) ធម្ម កំណ កធន
វិស្សសេនោ ច តាវយោ យស្សត្វា កុត្តរោមតាតិ។
អារាមទូសភជាតកំ ឥធម៌ ។

១ ឧ. ម. យោ វិស្សសេនាមំ ។ ២ ឧ. ម. យេ ចញ្ញោ ។

អារាមទូសភជាតក

(៤០៣) (បុរសោទិសត្វ កោលថា) ស្វាណា ដែលគេសន្មតថាជា
សត្វប្រសើរដ៏បំផុតជាងពួកស្វា ដែលមានជាតិស្មើគ្នានេះ ប្រាថ្នា
របស់ស្វាគ្មាន បានតែត្រឹមប៉ុណ្ណោះ ពួកសត្វ (ស្វា) ប្រា
នេះ មិនមានប្រាថ្នា ដូចម្តេចទេ ។

(៤០៤) (ពូជស្វា កោលថា) បរិព្រឹត្តអ្នកដ៏ប្រសើរ ការតែងរៀនយ៉ាង
នេះ ព្រោះវាមិនដឹង ឬគ្មានមុខមើញឲ្យឫស ហើយអប្បវិទ្យា
ដើមរលីដែលនាំគំនិតរបស់ ដូចម្តេចកើត ។

(៤០៥) (គោទិសត្វ កោលថា) យើងមិនគិតរៀនពួកអ្នក ដែលជា
តាខា ពាស្រ័យនៅក្នុងព្រៃនេះទេ តែជាពួកជនអ្នកដឹងដើមរលី
ដើម្បីប្រយោជន៍ ផលស្តេចវិស្សសនណា ស្តេចវិស្សសេន
គ្មាន គួរគេគិតរៀនទេ ។

សុបិន្តាជានិក

- (២០៦) ឈប់ វិស្សា ឧស្សា មនុស្ស មិន ឧស្សា
 ទេវតា មិន យោ មនុស្ស មិន លោក មនុស្ស ១
- (២០៧) ឧទុ មនុស្ស មិន កាត្យ មនុស្ស មិន កាត្យ
 កាត្យ មនុស្ស មិន កាត្យ មិន កាត្យ មិន កាត្យ ១
- (២០៨) ឧទុ មនុស្ស មិន កាត្យ មនុស្ស មិន កាត្យ
 មនុស្ស មិន កាត្យ មិន កាត្យ មិន កាត្យ ១

សុបិន្តាជានិក ១២ ។

ឧបនិកាជានិក

- (២០៩) សុបិន្តា មិន កាត្យ មិន កាត្យ មិន កាត្យ មិន កាត្យ
 សុបិន្តា មិន កាត្យ មិន កាត្យ មិន កាត្យ មិន កាត្យ ១

សុបិន្តាជានិក

- (២០៦) (ព្រះរាជានិកា មនុស្ស មិន កាត្យ មិន កាត្យ មិន កាត្យ មិន កាត្យ
 មនុស្ស មិន កាត្យ មិន កាត្យ មិន កាត្យ មិន កាត្យ ១
- (២០៧) ព្រះរាជានិកា មនុស្ស មិន កាត្យ មិន កាត្យ មិន កាត្យ មិន កាត្យ
 មនុស្ស មិន កាត្យ មិន កាត្យ មិន កាត្យ មិន កាត្យ ១
- (២០៨) ព្រះរាជានិកា មនុស្ស មិន កាត្យ មិន កាត្យ មិន កាត្យ មិន កាត្យ
 មនុស្ស មិន កាត្យ មិន កាត្យ មិន កាត្យ មិន កាត្យ ១

ចង់ សុបិន្តាជានិក ទី ១ ។

ឧបនិកាជានិក

- (២០៩) (ព្រះរាជានិកា មនុស្ស មិន កាត្យ មិន កាត្យ មិន កាត្យ មិន កាត្យ
 មនុស្ស មិន កាត្យ មិន កាត្យ មិន កាត្យ មិន កាត្យ ១

(២០០) កណ្ណ សឌ្ឍ អនុញ្ញាតោ អន្តិ ធម្មញ្ញ កោវលំ
 សន្តិ ហិ ធម្មោ ចក្ខុ បញ្ញាវន្តា ធុតិទ្ធក ។
 (២០១) ធមេ វុទ្ធតិ កន្តិ វេ ឧល្លាសស្វាភិសេ ធនំ
 អក្កន្ធស្ស មុទិ បស្ស កាមំ កុរោ កាវិស្សភីតំ ។
 លោកជានក វេសមំ ។
 បុរេមគ្គ វុទ្ធមោ ។

វិស្សទ្ធានំ

បទុមុត្តម ចា កសិវ្វិយោ
 សមហាស្តាវ យេម ទុរុប្បរោ
 អជ កន្ធលី កុញ្ញវុត្ត មុន
 ទេវាធម ឧល្លាសវេន ធមស ។

(២០០) (ហ្លួនសត្វស្វាប ភោលថា) ម្ចាស់សំឡាញ់ យើងអនុញ្ញាត
 ហើយ អ្នកចូរនិយាយខ្លះហេតុ នឹងពាក្យដែលជាប់ទាក់ទង
 ដោយហេតុប៉ុណ្ណោះ អ្វីធូរក្បាលក្បាល ដែលមានប្រាថ្នា
 ទ្រទ្រង់ខ្លះសេចក្តីរឿងនៅមាន ។
 (២០១) (ក្អែក ភោលថា) សូមឲ្យអ្នកទាំងឡាយ មានសេចក្តីចំរើន
 កាវីដែលអភិសេក អៀម មិនពេញចិត្តខ្លះ អ្នកទាំងឡាយ
 ចូរមើលមុខ អៀម ដែលមិនទាន់រឹង (បែបនេះទៅហើយ)
 ចំណង់មើលទាំងហើយ តើវាធ្វើមុខ ដូចម្តេចទៅ ។

ចប់ លោកជានក ទី១១ ។

ចប់ បុរេមគ្គ ទី២១ ។

ឧទ្ធាននៃបទុមវិជ្ជាធាតុ

និយាយអំពីផ្កាស្លឹកដ៏ទួត ១ ដំរីមានសិរី ១ សមុទ្រធំ ១
 ប្រាសាទ ១ ព្រះព្រះប្រសើរ ១ លាញ់ឈ្មោះកន្ធលី ១ ដំរី ១ ដើម
 ឈើ ១ វារីវិសេស ១ ក្បាលមៀម ១ ក្រវ៉ាជាទី ១ ។

ឧទ្ទិសឆ្នាំ

ឧទ្ទិសឆ្នាំសករាជ

- (២០២) អាណាចក្រ ស្រីសោ ចំរី ភ្នំ តបស្សីនោ
កំភោគកំ ឧទ្ទិស កម្ពុជា សម្ពុ អោយស្រី(*)។
- (២០៣) ឯស ឆ្នោ សំកាលា យំ ម៉ែត្តា ឧបាសាមសេ
មិត្តមិត្តាមហិ ឆ្នោ ន តំ ឧទ្ទិស ឧបាសាម ។
- (២០៤) យេសំ វេ ឯសោ ឆ្នោ អឆ្នោ បទ កំពិសោ
មា វេ ឆ្នំ អឆ្នំ វា អនុសាម កុណា ឆ្នំ ។
ឧទ្ទិសឆ្នាំសករាជ បឋម ។

ព្យាប្បឆ្នាំសករាជ

- (២០៥) យេន មិត្តន សិសក្ខា យោកាតុខោ វិហឹយតិ
ពុទ្ធវិជ្ជាបណ្ឌិត រត្ន អត្ថិវ បណ្ឌិតោ ។

ឧទ្ទិសឆ្នាំ

ឧទ្ទិសឆ្នាំសករាជ

- (២០៦) (ស្រីសោ ឆ្នាំ ស្រីសោ) ឆ្នាំសករាជ ហេតុអ្វីបានជាអ្នក
ប្រកួតប្រជែង ដែលប្រកួតប្រជែងបានដោយគ្រប់ របស់ស្រី
អ្នកនៅក្នុងគ្រប់ ប្រព្រឹត្តិកម្មបទ អស់គ្រប់ ជីវិត ។
- (២០៧) (ចក រោលថា) អ្នកយើងដឹកនាំក្នុងចំណោម ហើយដូចជា
បំផ្លាញ (ចំណេះ) នេះជាធម្មតារបស់ចកទាំងឡាយ នេះជាធម្មតា
របស់ចកទាំងឡាយ អ្នកមិនគួរពោលពេល ចំណេះធម្មតានោះ ។
- (២០៨) (រោលថា) កាការនេះធម្មតា របស់អ្នកអ្នកណា
ចំណេះចំណេះមិនមែនជាធម្មតា ទាំងប្រាកដដូចម្តេចទៅ យើង
សូមកុំឱ្យដូចប្រទេសនៃកាការនេះធម្មតា ឬ មិនមែនជាធម្មតារបស់
អ្នកនោះ ក្នុងកាលណាឡើយ ។
ចប់ ឧទ្ទិសឆ្នាំសករាជ ទី ១ ។

ព្យាប្បឆ្នាំសករាជ

- (២០៩) (ស្រីសោ ឆ្នាំ ស្រីសោ) សេចក្តីរក្សាមរតកយោគៈ គឺ
សេចក្តីសុខភាព សុខចិត្ត ដែលសាបសូន្យទៅ ព្រោះប្រឡូក
ប្រឡូកដោយបាបមិត្តណា បណ្តឹងឆ្លើយឆ្លើយបាបមិត្តនោះ
មុន ហើយឆ្លើយរក្សា (ឬ) ដូចបុគ្គលកាលរក្សាទុកក្នុងដួងចិត្ត ។

(៤១៦) យេន មិត្តេន សំសត្តា យោគក្កោរោ មវឡ្យតិ
 តារយ្យក្កសមី វត្ថុ សព្វកក្កោសុ មណ្ឌិកោ ។

(៤១៧) ឯថ ក្សត្តា ឯវត្ថុត្ថោ មត្តបេជ មហាវនិ
 មា យោវនំ ជិន្នំ ជិក្សស្សំ ក្សត្តា មា យោសុ ឯព្វនាតិ ។

សូត្រនិកាយ ទី២ ។

កប្បបដិធិកំ

(៤១៨) កោ ធុ វឡ្យតកត្តោ ចូរោត្តោ ព្រាហ្មណោ
 កហន្តុ កំតុំ អចំ កំ សន្និ ឧបសង្កមិ ។

(៤១៩) អតំ កមិស្មិ ធុឌ្មោ អចាមាសានិ អាមសិ
 តំ មំ មោធរយ កន្ថុន្ត ធុត្តោ កធម្មយ្យ មទ្ធកំ ។

(៤១៦) សេចក្តីស្រមោតនោះ ក៏មិនចំរើនឡើង ព្រោះប្រឡូកប្រឡូក
 រោយតល្យាណមិត្តណា បណ្តឹងតប្បីធ្វើ ឲ្យការប្រព្រឹត្តិក្នុង
 ភិក្ខុទាំងពួងឲ្យស្មើនឹងខ្លួន ។

(៤១៧) (ទៅភាគល ភោលថា) នៃខ្លាទំនិស័យៈ អ្នកទាំងឡាយ
 ចូរមក ចូរក្រឡប់ទៅកាន់ព្រៃជីក្សុរៈ កុំឲ្យមហាជនភាប
 ព្រៃរបស់យើង ព្រាងនៅក្រមិនមានខ្លា កុំឲ្យខ្លាទំនិស័យៈ
 ជាសត្វមិនមានព្រៃឡើយ ។

ចប់ សូត្រនិកាយ ទី ២ ។

កប្បបដិធិកំ

(៤១៨) (ភាសសភោជិតសត្វ ភោលថា) បុគ្គលណាញ់ ដើរមក ហាក់
 ដូចជាបុគ្គលម្នាក់មានកក្ក ដួសស្រពហើយ ឬដូចជាព្រាហ្មណ៍
 មានលាភពេញដៃ អ្នកដើរទៅសូមក្នុងទីណា ឬអ្នកចូរទៅក
 បុគ្គលណា ដែលមានសត្វ ។

(៤១៩) (ភាន ភោលថា) ខ្ញុំជាស្វាមីកប្រាជ្ញ បានចំរើនការងារកុ
 ទាំងឡាយដែលគេមិនគួរចំរើន សូមរលាកម្ចាស់ដោះខ្ញុំឲ្យរួច
 សូមសេចក្តីចំរើន ចូរមានដល់លោក ខ្ញុំនោះបានរួចហើយ
 នឹងទៅកាន់ភិក្ខុ ។

[២២០] កាត្រា កាស្យា ហោត្តិ កោណ្ឌាញ ហោត្តិ
មក្កជា ។

មុញ្ច កាស្យា កោណ្ឌាញ កាត្តិ មេដុនកំ ភយានិ ។

ក្បួនការពារ ឆ្នាំ ។

លោកជំនាញ

[២២១] កាយ កលា កា សំទំ ចោរី លង្វើ បំភាមហា

ទុរិ កលាកោ អាភក្ខ ចេស្តា មេ វាយសោ សទា ។

[២២២] កាយ កលា កា សំទំ អហំ លោកស្ម័ វាយសោ

អក្កា វេនំ កុយ្យំ បស្ស លុច្ឆោត្តិ អាភក្កា ។

[២២៣] មុន ចាបដ្ឋសំ សឌ្ឍ សំលំ ហំ តវ តានិសំ

ន ហំ អាទុសំ កា កោតា សុកុញ្ញា ហោត្តិ បក្ខុចាតិ ។

លោកជំនាញ ឆ្នាំ ។

[២២០] (កោតិសត្វ ភោលថា) ក្នុងការណ៍ កាស្យា កាត្តិ កាស្យា
កាស្យា កាស្យា កាស្យា កាស្យា កាស្យា កាស្យា
(ស្រុកស្រុកស្រុក) ដែលត្រូវបំបែកចេញពីអ្នក ។

ចប់ ក្បួនការពារ ទី ៣ ។

លោកជំនាញ

[២២១] (ក្រោមតាតិសត្វ ភោលថា) កុកខន្ធដូចម្តេច មានសីលសត្វ
ល្អ មានលក្ខណៈ ជាដើម ដែលក្នុង ក្នុងចំណោមអាយ (ព្រោះ)
ត្រូវជាសំឡាញ់យើងជាសត្វកាច ។

[២២២] (ក្រោម ភោលថា) ខ្ញុំមិនមែនជាអ្នកមានសីលទេ ខ្ញុំជាអ្នករលោ
រលោ អ្នកមើលខ្ញុំដែលត្រូវគេដកស្រងូច ព្រោះតែ
មិនធ្វើតាមការប្រាប់អ្នក ។

[២២៣] (កោតិសត្វ ភោលថា) ក្នុងសំឡាញ់ អ្នកមិនប្រទះ(ប្រទះនេះ)
ម្តងទៀតកុំខាន ព្រោះជាសីល(មោឃៈ)របស់អ្នកប្រាកដដូច្នេះ
ត្រូវបំបែកចេញពីអាយជាសីលនៃមនុស្ស មិនមែនសត្វស្លាប
ប៉ះកាតបាទ ដោយដោយឡែក ។

ចប់ លោកជំនាញ ទី ៤ ។

ប្រែជាតកំ

(៤៤៤) កាយំ គណកា វុចំ កាយំ ឆ្លាស្មី មជ្ជតំ(១)

ឆ្លោក កាយកា សទា មជ្ឈំ យស្ស ធនំ

កុលាវកំ ។

(៤៤៥) មនុ មំ សង្ក ជាតាសំ ធិជ សាមកោជនំ

អកត្វា វជនំ ភុយ្ហំ មស្ស ល្អនាស្មី អាកតោ ។

(៤៤៦) មុន ចាបជួសំ សង្ក សីលំ ហិ ភវ កាដិសំ

ធម៌ មាណសំ កាយោតា សុកុញ្ញា ហោន្តំ មក្ខន្ធាតិ ។

ប្រែជាតកំ ចក្ខុមំ ។

១. ម. ឆ្លាស្មីមជ្ឈតំ ។

ប្រែជាតកំ

(៤៤៤) (ភោជិត្ត ពោលថា) កុកខនជាត្រី មានសព្វរាសីប មកនៅ

ក្នុងសំបុកក្អែក សំបុកនេះជាសំបុកក្អែកណា ក្អែកជាសំបុកញី

របស់ខ្ញុំនោះ កាលណាស់ ។

(៤៤៥) (ក្អែក ពោលថា) ខ្លាសំបុកញីស្មើចិត្ត ជាសត្វមានកំលើក

ពីរ ក្រែងខ្លាស្គាល់ខ្ញុំដែលជាសត្វ មានពូជស្មៅជាភោជន៍ជាទូទៅ

អ្នកមើលមិនមក ចូរមើលខ្ញុំដែលគេដកស្វាប ព្រោះវាមិនធ្វើ

តាមការគ្រូរបស់អ្នក ។

(៤៤៦) (ភោជិត្ត ពោលថា) ខ្លាសំបុកញី អ្នកនឹងប្រទះ (គ្រោះ) ។

ម្តងទៀតពុំខាន ព្រោះថាសីលធម៌ របស់អ្នកប្រាកដជ្រុញ្ចុះ

ត្រៀមហិភោគទាំងឡាយ ជាសំបុកមនុស្ស មិនមែនសត្វស្វាប

ហិភោគបាន ដោយនិយមឡើយ ។

ចប់ប្រែជាតកំ ទី ៩ ។

កម្មវិធីទី១៖

(២២៣) តា សុត្តន្ត សីលក្ក វិនិច្ឆ័យ ជនាដិប

វិស័យ អចលនវត្ថុ ការលក់ដី វិនិយោគ ។

(៤២៨) អន្តរកាល ៥ កថា ៦ យោង ឧទ្ទិស្ស កថា

សាត្វតោ អប្បនិក្ខេប្បា បុត្រាធិយវតោ វង្ស ។

(៤២៩) ធនាគារ ព្រះប្រាសាទ បាគមេត

កងរាជ ពលកោស យសស្ប័តិ

អលង្ការ ហេមជាលក្ខណ៍

សសារដី ក្នុង យេនកាមភ័ន្ត ។

ក្នុងមួយស្ថានីយ៍ ផ្ទះ ៦

កិច្ចប្រជុំទី៣

(៤២៧) (ពួកព្រាហ្មណ៍ ក្រាបទូលថា) បាត់ព្រះជនាធិបតី យើង
 តាំងឡាយ ជិតច្បាប់ស្លាប់ស្លាប់ស្លាប់ របស់ព្រះអង្គ ហើយ
 នឹងទទួលយកនូវអំណាចសម្បូរប្រាកដស្មើ ដោយផ្កាភ្លើង ទៅ
 ក្នុងសិរីរាជានៃព្រះបាទកាលន្ត្រៈ ។

(៤២៨) (ព្រះរាជាកោតសត្វ ពោលថា) ពួកសត្វដែលយើងចង់ភ្ជួរដោយ
 បាយក្តី មិនចង់ភ្ជួរក្តី សត្វណាគ្មានជីវៈលោកនេះ ដើរមកសំដៅ
 យើង ពួកសត្វទាំងអស់នោះ យើងមិនបានឃាត់ឡើយ
 នេះជាតាមរូបសម្បត្តិលាវ (មាតាបិតារបស់យើង) ។

(៤២៩) ម្ចាស់ក្រាប្បាល់ទាំងឡាយ យើងនិម្មិតប្រសើរនេះ ដែល
សមគួរដល់ព្រះរាជា ជាជំនិះរបស់ព្រះរាជា មានយស ប្រដាប់
ពាក់កែតម្កល់ បំពាក់ហើយដោយបណ្តាញមាស ដល់អ្នក
ទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ព្រមទាំងសារី (ចូរគាំ) ទៅភាគ
ប្រាជ្ញាចុះ ។

ចប់ ក្បួនផ្សារពា ទំ ៦ ។

រោមជ័តក៍

(၆၈၀) ပျဉ်းမိတ္တူပေ နာမိကံ
 နာမိတ္တူပေ နာမိတ္တူပေ
 နာမိတ္တူပေ နာမိတ္တူပေ
 နာမိတ္တူပေ နာမိတ္တူပေ

(២៣១) គេបាន ផ្គត់ផ្គង់ កម្មវត្ថុស្រុក
 កង្កែប អត់ កំរិត ទាប ទេ
 ឯង ឯ មត៌ក មត់ យ៉ាង ប្រ
 ច្រើន ទៅ អត់ ទេ គេ ក៏ ម

(၆၈၆) သာသနာတို့ကို ချစ်ခင် ချစ်မြတ်နိုး
 လျှော့စွဲ ကြံစည် ပေးအပ်သော
 ဝိညာဉ် ကို အလွန် ဝိသေသ
 အသိအမြင် ကို အလွန် ချစ်မြတ်နိုး

រោងចក្រ ស្រូវ ។

រោមជំពូក

(២២០) (តាមស គោលថា) ម្ចាស់រោមកៈ យើងនៅក្នុងតុហ្មាភ្នំ ជាង
៥០ ឆ្នាំ ពួកអណ្តាជសត្វ (សត្វកើតពីធាតុចំនុះនេះ) មិនមាន
សេចក្តីរន្សៀស ជាសត្វមានចិត្តស្អាតត្រង់ វែងវែកកាន់កណ្តាប់
ដៃ នៃយើងក្នុងកាលមុន ។

(២៣១) ភាសសត្វមានអោយវះក្អក់ ឥឡូវនេះ ពួកវាជាសត្វ (សត្វកើតពីរជន) ទាំងនោះ (ឃើញ) ហេតុអ្វីបានជាមានសេចក្តីរូលវង្វាយ (គេចចេញពីពិញ្ញាណក្ខ័នេះ) ទៅនៅព្យាបាលផ្លូវវិញ ក្រែង(ពួកបក្សីទាំងនេះ) ទៅឃ្លាតយូរ ទាន់ជាមិនស្គាល់យើងដូចជាគុណសម្បត្តិ ឬក៏ ពួកបក្សីទាំងនេះមិនមែនជាពួកបក្សីទាំងនោះទេ ។

[២៣២] (កោតិសត្វ ភោលថា) ពួកយើងស្គាល់លោកម៉ែនៃមនុស្ស
 លោក ក៏គឺលោកយ៉ាងដែល ពួកយើងគិតត្រូវបាននោះ មិន
 មែនជាសត្វដទៃទេ តែថា ចិត្តរបស់លោក ច្រឡំចំពោះពួក
 ដទៃនេះ ច្បាស់ណាស់ ព្រោះហេតុនោះបានជាពួកយើងរកស្វក
 ន៍នៃលោក ។

៤០ រោងជាងក ទំ ៧ ។

មហិសដ្ឋាន

(២៣៣) គឺមគ្គុបក្សសង្គម លហុជិត្តស្ស ធុត្តិចា
សព្វកាមធុត្តិស្ស(១) ឥម្ម ធុត្តិ ឥតិក្ខុសិ ។

(២៣៤) សិទ្ធិន ធិបាតសេនី(២) បទសាវ អធិដ្ឋហ
កិយេ្យា ពាលា បក្សដ្ឋេយ្យ(៣) ឆោ ធស្ស បដ្ឋ-
សេនីកា ។

(២៣៥) មមេវាយំ មញ្ញាមាឆោ អញ្ញមេវ កាវស្សតិ
តេ នំ តត្ថុវិស្សន្តិ សា មេ មុត្តិ កវិស្សតីតិ។
មហិសដ្ឋាន អង្គទី ។

១ ឧ. សព្វាមរាស្ត្រ ។ ២ ឧ. និហនាហតំ ។ ឧ. និហនាហតំ ។ ៣ ឧ. ឧ.
ចក្ខុវិញ្ញាណ ។

មហិសដ្ឋាន

(២៣៦) (ក្រុមទេវតា ពោលថា) អ្នកគាស្រ័យហេតុដូចម្តេច ទើបអត់
ប្រាំបួនសត្វក្នុងធម្មានុស្សន្ទ គឺស្វាមាធិក្ខុហិស ជាសត្វប្រឡូស្ត
មិត្ត (ដូចជាបុគ្គលអត់ប្រាំបួនសត្វក្នុងធម្មានុស្សន្ទ) គឺស្វាមាធិក្ខុហិស
ជាអ្នកប្រឡូស្តប្រាថ្នាទាំងអស់ ។

(២៣៧) អ្នកច្បាប់ស្វាមាធិក្ខុហិស ចូរដាក់កំរិតទៅដល់ចុះ
ប្រសិនបើ មិនមានអ្នកកំរិតបង់ទេ ពួកពាលនឹងប្រើវិធីវិក
យៀនយៀនទ្រើត ។

(២៣៨) (រាជានិស្ស ពោលថា) ស្វាមាធិក្ខុហិស កាលមើលឆ្នាំប្រាំបួន គឺនឹង
ធ្វើ(អនាចារ)យ៉ាងនេះ គឺប្រើដៃទៀត ប្រើទាំងនោះនឹង
សម្រាប់ក្នុងទីនោះ កាប្បច (បាតសេនីក្នុងធម្មានុស្សន្ទ) នោះនឹង
មានផលទុំ ។

សតបត្តជានកំ

[៤៣៦] យថា មាណវតោ បន្ថេ សំគាលី វេតោចរី
អត្ថុកាមំ បវេនេន្នំ អនត្ថុកាមាតិ មញ្ញតិ
អនត្ថុកាមំ សតបត្តំ អត្ថុកាមាតិ មញ្ញតិ ។

[៤៣៧] ឯវិមេវ សុខកត្តោ បុត្តលោ ហោតិ ភានិសោ
ហំតេភំ វេទំ វុត្តោ បដិក្កណ្ឌតំ វាមតោ ។

[៤៣៨] យេ ច ទោ ធិ ចសំសន្នំ កយា ឧក្កំសយន្នំ វា
តញ្ញំ សោ មញ្ញតេ មិត្តំ សតបត្តំ មាណវតិ ។
សតបត្តជានកំ វេ ។

បូជិទូសកដានកំ

[៤៣៩] អន្ធា ហំ ទូន មំគរាជា បូជកឱស្ស កោវិគោ
តជាហំ បូជំ ទូសេតំ អញ្ញំ ទូន កាវិស្សតិ ។

សតបត្តជានកំ

[៤៣៦] (ព្រះសាស្តា គ្រាស់ថា) មាណសំគាល់ខ្ញុំមេចចក ក្នុង
ផ្លូវ ជាសត្វគោចរទៅក្នុងព្រៃ ប្រាថ្នាខ្ញុំសេចក្តីចំរើន តែង
ប្រាប់ហេតុឲ្យដឹង ថាជាសត្វប្រាថ្នាខ្ញុំសេចក្តីវិនាស សំគាល់
ខ្ញុំសត្វចោត ជាសត្វប្រាថ្នាខ្ញុំសេចក្តីវិនាស ថាជាសត្វប្រាថ្នា
ខ្ញុំសេចក្តីចំរើន យ៉ាងណាមិញ ។

[៤៣៧] បុគ្គលខ្លះក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកប្រាកដដូច្នេះ ដែលផងខំរក
ខ្សោយ អ្នកប្រាថ្នាខ្ញុំប្រយោជន៍ ពោលភាគ (ប្រៀបប្រដៅ)
ទទួលយកត្រង់ទៅវិញ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។

[៤៣៨] មួយទៀត ពួកបុគ្គលណា សរសើរខ្ញុំបុគ្គលនោះក្តី លើកដំកើង
បុគ្គលនោះ ព្រោះភ័យក្តី បុគ្គលនោះរើមន៍សំគាល់ពួកបុគ្គលថា
ជាមិត្ត ដូចមាណា(កាលសំគាល់)ខ្ញុំសត្វចោត ថាជាមិត្តដូច្នោះ
ចប់ សតបត្តជានកំ ទី ៩ ។

បូជិទូសកដានកំ

[៤៣៩] (កោតិសត្វ ពោលថា) មិត្តរាជ គឺស្តេចស្វាជាសត្វល្អាសក្នុងការ
ធ្វើកញ្ចប់ស្វិតឈើដោយពិត ប្រាប់ហេតុដូច្នេះទើបបានបំផ្លាញ
កញ្ចប់ចោល មិនធ្វើកញ្ចប់ដទៃឲ្យល្អជាងកញ្ចប់មុនដោយពិត ។

(២២០) ង មេ ប៉ា ភា ខា ភា ភា ប្រដកប្រដក តោវិទា
 តាតំ តាតំ ទោ ឧសេម បរិ ឧប្បមំ កុលី ។
 (២២១) យេសំ វេ ឯសោ ឧខោ អឧខោ ធន កំឯសោ
 មា វេ ធម្មំ អធម្មំ វា អន្តសាម តុណាធនន្តិ ។

ប្រជុំសព្វពាក្យ ទស្សន៍ ។

ទេពពាយ័ព្យ ព័ត៌មាន ។

ព្រឹត្តិបត្រ

ឧបាសិទ្ធិ វេទក្យ កថា
 សិទ្ធិ ធន គណៈករុណា
 សុដនាធន រោមក ធុស បុណ្យ
 ស.ក.ប.ក.រោ ប្រដកប្រដក ធុស ។

(២២០) (ពាក្យ ពោលថា) ប៉ា ប្រដកប្រដក ប្រដក ប្រដក ប្រដក ប្រដក
 ក្នុងការធ្វើការប្រដក ប្រដក ប្រដក ប្រដក ប្រដក ប្រដក
 ធ្វើហើយ ។ ប៉ា ប្រដក ប្រដក ប្រដក ប្រដក ប្រដក ប្រដក
 យ៉ាងនេះ ជាធម្មតា ។

(២២១) (ពាក្យ ពោលថា) ធម្មតា ប្រដក ប្រដក ប្រដក ប្រដក ប្រដក
 នេះហើយ ប៉ា ប្រដក ប្រដក ប្រដក ប្រដក ប្រដក ប្រដក
 យើងសូមកុំឱ្យប្រដក ប្រដក ប្រដក ប្រដក ប្រដក ប្រដក
 ប្រដក ប្រដក ប្រដក ប្រដក ប្រដក ប្រដក ។

ចំ ប្រជុំសព្វពាក្យ ទំ ១០ ។

ចំ ទេពពាយ័ព្យ ទំ ៣ ។

ទូទៅនៃទេពពាយ័ព្យ

និយាយអំពីទេពពាយ័ព្យ ទំ ១ ប្រដក ប្រដក ប្រដក ប្រដក ប្រដក
 ប្រដក ប្រដក ប្រដក ប្រដក ប្រដក ប្រដក ប្រដក ប្រដក
 ប្រដក ប្រដក ប្រដក ប្រដក ប្រដក ប្រដក ប្រដក ប្រដក
 ប្រដក ប្រដក ប្រដក ប្រដក ប្រដក ប្រដក ប្រដក ប្រដក ។

អង្គជំនុំជម្រះ

អង្គជំនុំជម្រះ

(២២២) អង្គជំនុំជម្រះ (*) បាន ឲ្យ យស្ស ធិត្យមិន ដល់

កុម្មារ ឆោមឡឺនី ជា ចក្ខុវិស័យ វិជ្ជាជីវៈ ។

(២២៣) ក្នុង ករណី មហាសីសី សា ចាចិ បតិបោ បិយា

អាហារិស តំ ភេ រាជា ឥន្ទ អង្គជំនុំជម្រះ ដល់ ។

(២២៤) ក្នុង ករណី បរិក្ខារ យ៉ាង ម៉ត់ចត់

ស្រុក អង្គជំនុំជម្រះ លក្ខណៈ ក្រាម បាត់ ។

អង្គជំនុំជម្រះ បឋម ។

១១. ប. អង្គជំនុំជម្រះ ។

អង្គជំនុំជម្រះ

អង្គជំនុំជម្រះ

(២២៥) (ស្តីទៅរាជ ក្រាម) បាន ឲ្យ ឆោមឡឺនី ជា

បរិក្ខារ ឆោមឡឺនី (ស្រុក) ឲ្យ អង្គជំនុំជម្រះ យស្ស

(ប្រភេទបុត្រ) ជា អង្គជំនុំជម្រះ ។

(២២៦) ឆោមឡឺនី បាន ឲ្យ ឆោមឡឺនី ជា បរិក្ខារ ឆោមឡឺនី

ប្រភេទ ឆោមឡឺនី ឆោមឡឺនី ឆោមឡឺនី ឆោមឡឺនី

មក ដល់ ឆោមឡឺនី ។

(២២៧) (ក្នុង ករណី បរិក្ខារ) ឆោមឡឺនី ឆោមឡឺនី

ប្រភេទ ឆោមឡឺនី ឆោមឡឺនី ឆោមឡឺនី ឆោមឡឺនី

ឆោមឡឺនី ឆោមឡឺនី ឆោមឡឺនី ឆោមឡឺនី ។

ប. អង្គជំនុំជម្រះ ។

១ ឆោមឡឺនី ឆោមឡឺនី ឆោមឡឺនី ឆោមឡឺនី ។

សេយ្យជានិក្ខ

[២២៥] សេយ្យសោ សេយ្យសោ ហោតិ យោ សេយ្យ-

មុបសេវតំ

ឯកោធសន្និ កក្កាធសន្និ រដ្ឋេ អនោធិយេ ។

[២២៦] ភស្មា សាទ្វេន លោកោធសន្និ កក្កាធសន្និ ឯកោ

ចេត្វ សន្និ ធិកេត្វយ្យ វេទិ សុណាម កាសយា។

[២២៧] វេទិ វត្វា មហារាជា កំសោ ពារាណសីក្កហោ

ធន្នំ តុល្លាញា^(១) ធិក្កុច្ឆ សញ្ញមំ អដ្ឋចាគម៌តិ ។

សេយ្យជានិក្ខ ទុតិយំ ។

សេយ្យជានិក្ខ

[២២៨] (ព្រះរាជាភោជិតសត្វ ត្រាស់ថា) បុគ្គលណា គាប់រកឲ្យបុគ្គល

ប្រសើរ (បុគ្គលនោះ) ជាអ្នកមានចំណែកប្រសើរ ជាអ្នកប្រ-

សើបដុត ធ្វើបានធ្វើឲ្យការជាប់រកជាមួយនឹងស្តេច ជាបាវម្នាក់

(ដោយមេត្តាករុណា) បានដោះអ្នកទាំងឡាយ ១០០ នាក់ ដែល

ត្រូវគេសំឡាប់ (ឲ្យរួចបាន) ។

[២២៩] ព្រះហត្ថនោះ បុគ្គលម្នាក់ឯង ធ្វើឲ្យការជាប់រកជាមួយនឹង

លោកទាំងមូល (ដោយមេត្តាករុណា) លុះចំណាយខ្លះទៅ គេឆ្លើ

បានថាស្អាត អ្នកទាំងឡាយដែលនៅក្នុងវេទនាសី ឲ្យស្តាប់

ឲ្យតាមរូបសំយោងនេះចុះ ។

[២៣០] (ព្រះសាស្តា ត្រាស់ថា) ព្រះរាជាដាច់ ព្រះនាមកិលៈ

អន្ត្រ្យស្របគ្រងគ្រងពាណសី បានត្រាស់ដូច្នេះហើយ ទ្រង់ដេ

ក្នុងព្រះចាន ហើយទើបចូលទៅកាន់ការសម្រួល ឆ្អឹងព្រះ

ចំ សេយ្យជានិក្ខ ។

វិទ្យាភិក្ខុករោចិត្តកំ

- (២២៨) វិ វិ ត្វំ ធិតាធិ បុរេ ចរំ
អស្មី បរេសេ អភិកុយ្យស្វកា
សោតាធិ ឯកោ ឡក្ស បក្ខ ឈាយសិ
សលទ្ធិ តេ ឡក្ស ធិ ចន្ទ វិជ្ជតិ ។
- (២២៩) ឥមស្សតា^(១) យន្តិ ធិសោធិសំ បុរេ
ភយន្តិកា^(២) លេនក សំបោ បុជ្ជ
តេតាធិ សន្តម្ម សេន្តិ ឯកោតោ
យេតុជ្ជិតា ធុប្បសហជ្ជិមេ មយា ។
- (២៣០) ធម្មតុ សង្ខារ សមាគតាធិ
ធិស្វា សយំ សទ្ធិ វេទនំ អត្តតិ
ឡក្ស មិកា យតុ ធិនិស្ស ធារិយោ
សាមគ្គិយា ធាវសេសុ មុត្តរេតិ ។

វិទ្យាភិក្ខុករោចិត្តកំ ភគវេ ។

១. ឧត្តមេ ឡតុ យន្តិ ។ ២. ភយន្តិកា ។ ៣. ភយន្តិកា ។

វិទ្យាភិក្ខុករោចិត្តកំ

- (២២៨) (ដង្គិលមានចិត្តកោត គោលថា) កាលពីដើមអ្នកបែជាខំប្រែប្រួល
ចាំនិច្ចាយ ក្នុងប្រទេសនេះ តែងសំខ្វប់ជ្រែកដំប្រាស់វាបាន
ម្ខាងគ្នា ឥឡូវនេះ អ្នកនោះត្រឡប់មកម្ខាងឯង សម្លាប់សត្វធើរី
ម្ខាងគ្នា ថ្ងៃនេះកំឡុងកាយរបស់អ្នកនោះទេ ។
- (២២៩) (ឆ្មា គោលថា) កាលពីដើមជ្រូកចាំនិច្ចាយជាច្រើន ត្រូវក៏យាចៀត
ហៀងហើយ ក៏ស្វែងរកចម្រុកកោត ហើយក៏បោលទៅកាន់ចំស
តូចចំសធំ ឥឡូវនេះជ្រូកចាំនិច្ចាយ បិទនៅក្នុងទីណា ដែលខ្ញុំ
ហៀតហៀនមិនបាន ជ្រូកចាំនិច្ចាយ ក៏មកចូលជុំគ្នា នៅក្នុងទីនោះ
ជាមួយគ្នា ។
- (២៣០) (ក្រូចទៅតា គោលថា) យើងសូមថ្វាយបង្គំពួកជ្រូក ដែលមក
ចូលជុំគ្នា (ក្នុងទីនេះ) យើងបានឃើញនូវមិត្តភាព (របស់អ្នកចាំនិច្ចាយ)
ដ៏ស្មោះថ្លាដោយខ្លួនឯងទើបគោល ព្រោះថា ពួកជ្រូក
មានឆ្មាយ មានឈ្មោះ នូវឆ្មា ប្រចាន (មរណភ័យ) ដោយសេចក្តី
ព្រមព្រៀងក្នុងពួកជ្រូកមានឆ្មាយជាកំឡុង ។

ចរំ វិទ្យាភិក្ខុករោចិត្តកំ ទិ ៣ ។

សិរីជាតក

- (២៩១) យំ ឧស្សុត្តា សង្ឃន្តិ អលត្តិកា ពហំ ធនំ
សិប្បវត្តា អសិប្បា វា លត្តិកា តានំ កុញ្ញម^(១) ។
 - (២៩២) សទ្ធកុ តាតបុត្តាស្ស អតិទុក្ខាវ ចាលិ ទោ
ឧប្បជ្ឈន្តិ ពហុ ភោគា អបំ ចាយតទេសុបិ ។
 - (២៩៣) កុត្តដោ មណិយោ ធម្មោ មិយោ ធម្មោ
បុត្តា លត្តុ លា
ឧប្បជ្ឈន្តិ អនាបស្ស តាតបុត្តាស្ស ផន្តុ ចាតិ ។
- សិរីជាតក ។

មណិសូករជាតក

- (២៩៤) ឆរយា សត្ត វស្សនិ តីសមត្តា វស្សម អេវ
ហត្តាម មណិ ទោ ភាគំ វតី ទោ មន្ទិ តិ អហុ ។

១ ឧស្សុត្តា ពន្លឺ ។ ធម្ម. ឈរិវា ពន្លឺ ។

សិរីជាតក

- (២៩១) (ព្រះសាស្ត្រ ព្រាស់ថា) ពួកបុគ្គលឥតបុណ្យ ខ្វល់ខ្វាយ
ប្រមូលទ្រព្យណាមីច្រើន ចំណែកខាងបុគ្គល អ្នកមានបុណ្យ
ពោះមានសិល្បៈក្តី មិនមានសិល្បៈក្តី ក៏រើមវិញបរិភោគទូទៅ
ទ្រព្យទាំងនោះ ។
 - (២៩២) ភោគៈទាំងខ្វាយច្រើន រើមវិញទូទៅពួកបុគ្គលឥតបុណ្យ កើត
ឡើងសម្រាប់បុគ្គល អ្នកមានបុណ្យធ្វើហើយ ក្នុងទីទាំងពួង
សូម្បីក្នុងទីមិនមែនជាកន្លែង សម្រាប់កើត ។
 - (២៩៣) ទាន់ឈ្មោះក្តី កែវមណីក្តី ឈើច្រកក្តី ខាងបុត្តាលក្ខណៈ
ទៅ ជាប្រឡូ (របស់សេដ្ឋី) ក្តី រើមវិញឡើងដល់អនាថ-
បណ្ឌិតសេដ្ឋី អ្នកមិនមានបាប ជាអ្នកមានបុណ្យធ្វើហើយ ។
- ចប់ សិរីជាតក ទំ. ២ ។

មណិសូករជាតក

- (២៩៤) (ពួកជ្រូក ពោលថា) យើងខ្ញុំប្រមាណ ៣០ ឆ្នាំ នៅក្នុងមណី-
កុហា អស់ប្រាំពីរឆ្នាំ យើងខ្ញុំប្រើក្បាលថា យើងខ្ញុំកំចាត់បង្គំ
នូវកន្លែងកែវមណីដូច្នេះ ។

(៤៩៥) យាវតា មណី យំសាម^(១) កំយោ វោតាយតេ

មណី

ឥធិញ្ចនាធិ ធុត្តាម កំ កំច្ចំ ឥធិ មញ្ញសិ ។

(៤៩៦) អយំ មណី វេទ្យុវិយោ អកាចោ វិមលោ សុភោ

ធាស្ស សញ្ញា សិវំ ហន្តិ អបក្កមជ សុភាវតិ ។

(២)

ឧទិស្សាធិនធំ ព្យាបំ ។

សាលុកផាធិកំ

(៤៩៧) មា សាលុកាស្ស បិហយិ វាតុវន្តាធិ កុញ្ចតិ

អម្បោស្សត្តោ កុសំ វាធិ ឯតំ ធិយាយុលក្ខណំ ។

(៤៩៨) ឥនាធិ សោ ឥនាគត្វា អតិច្ចំ យុត្តសេវកោ

អជ ឧត្តសំ សាលុកំ សយន្តំ ឫសលុត្តរំ ។

១ ឧ. យាវ យាវ ឯយំសាម ។ ២ ម. ឧទិយំសំវិធានំ ។

(៤៩៩) យេធិទ្ធិជ្ជុជ្ជុសវត្ថុមណី ឥតបណា វត្ថុមណី វេតីតវក្ខុន្តុឡើង

ឥទ្ធិវានៈ យេធិទ្ធិស្វបស្វឡើយហតុនេះថា លោកយល់នូវកិច្ច

ដូចម្តេច ក្នុងរឿងនេះ ។

(៤៩៦) (ពោធិសត្វ ភោលថា) វត្ថុមណីនេះដូចជាវត្ថុក្នុងខ្សែ មិនមែន

កញ្ចក់ ជាវត្ថុស្អាតឥតមន្ទិល អ្នកណាមួយមិនអាចដើម្បីកំចាត់

បង់ភ្នំនៃវត្ថុមណីនេះ ឲ្យស្អាតសម្បូរបាន នៃជ្រូកកំផ្សាយ

ឆ្មាឆ្មា ចូរចៀសចេញទៅ ។

ចប់ ឧទិស្សាធិនធំ ទី ៥ ។

សាលុកផាធិកំ

(៤៩៧) (គោរឈ្មោះមហាវេលាវិមលោធិសត្វ ភោលថា) អ្នកកុំប្រាថ្នា

(ឲ្យវាហារ) របស់ជ្រូកឈ្មោះសាលុកឡើយ (ដ្បិតជ្រូកនេះ)

បរិភោគបាយ ជាគ្រឿងរក្សាក្រហាយ អ្នកចូរមានសេចក្តីទូលំ

ទូលំពឹង ហើយបរិភោគឲ្យឥតមិនចុះ ការបរិភោគឲ្យឥតមិន

នេះឯងហើយ ជាលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យហតុឲ្យកាយវិវឌ្ឍ ។

(៤៩៨) បុរសអ្នករៀបការនោះជាសេវកៈ (ប្រកបដោយបរិសុទ្ធ) ជាគ្រឿង

បកប្រែក្នុងទីនេះ ក្នុងកាលឥទ្ធិវានៈ អ្នកនឹងឃើញជ្រូកឈ្មោះ

សាលុកអនាស្សិម ក្រូចសម្លាប់ក្នុងចន្លោះដៃនៃអ្នកប្រឹក្សានោះ ។

[២២២] អប្បំ ធន មគ្គមាធិយ អនាគារោ មវិភុដេ
 ឯសារ ជីវិតា សេយ្យោ យា ធានម្មេធបិសនាតិ ។
 លាភធម៌កដានតំ សន្តមំ ។

មច្ចុទានជានកំ

[២២៣] អក្សន្តំ មច្ចា អនិកំ សហស្សំ
 ១ សោ អត្ថំ យោ នមិ សន្តមោយេ
 មយ្ហេកា អស្ស ៩១ សត្ត មាសា
 អហម្បំ តំ មច្ចនាទំ កិណោយ្យំ ។
 [២២៤] មច្ចានំ កោដនំ ធម្មា មម ធន្តិណមាធនិសំ
 តំ ធន្តិណំ សុន្តិយា កាតំ អបចិត្តំ វយោ ។
 [២២៥] បទុដ្ឋចិត្តស្ស ១ ជាតិ ហោតិ
 ១ ចាបំ ទំ ទេវតា បូជយន្តិ
 យោ ភាតវំ បេត្តិកំ សាបតេយ្យំ
 អវក្ខយំ ទុក្ខំ ដកម្ពកាវតំ ។
 មច្ចុទានជានកំ អន្តមំ ។

[២២៦] បុគ្គលសូត្រធើជាអ្នកបួស កាន់បាត្រ (ដើស្សមរត) (ព្រោះថា)
 ការប្រព្រឹត្តិចិត្តិមជ្ជិកនេះឯង ប្រសើរមុនគេជាងកិរិយាស្វន្តិក
 ចិត្តិមជ្ជិកនេះដោយអធមិ ។
 ចប់ លាភធម៌កដានក ទី ៣ ។

មច្ចុទានជានក

[២២៧] (ភោជិសត្វ ភោលថា) ត្រីចាន់ឡាយ ថ្ងៃមួយបានកហាបនៈ
 លើសដោយ (៧ មាសក) មិនមានអ្នកណាមួយ ផ្សំទុវ
 ហេតុនេះ តែថា (មក) ដល់អញក្នុងទីនេះនៅថ្ងៃ ៧ មាសក
 អញអប្បិទ្ធានុវត្តក្រីនោះ ។
 [២២៨] (នទិទៅកា ភោលថា) អ្នកបានឱ្យគោជនដល់ពួកត្រី ហើយ
 ផ្សាយចំណែកដល់ដល់ខ្ញុំ ខ្ញុំរើកម្លាំងក្នុងនោះ ជាសេចក្តី
 គោរពដែលអ្នកធ្វើហើយ (ទើបក្សេមក្សាយទុកឱ្យអ្នក) ។
 [២២៩] សេចក្តីចំរើន មិនមានដល់បុគ្គល អ្នកបានចិត្តប្រមូលឡើយ
 មួយទៀត បុគ្គលណាធ្វើអំពើតាមក្រវ៉ា ទោកប្រាសទ្រព្យសម្បត្តិ
 ដែលជាភ័ក្ត្រមិត្ត របស់បិតានិងបងប្អូនឯង ពួកទៅតាក់មិនបូជា
 បុគ្គលនោះឡើយ ។
 ចប់ មច្ចុទានជានក ទី ៤ ។

តារាងទិន្នន័យ

(៤៦៦) តារាងទិន្នន័យ អន្តរជាតិ ឯកតាគិត វិសាលភាព

អតិបរមា តារាង ទិន្នន័យ ០ កម្រិត ១

(៤៦៧) បុគ្គល អាជីពាណិជ្ជកម្ម រដ្ឋ^(១) កម្ពុជា ០ មណ្ឌល

យោងទៅលើ បុគ្គល ជម្ងឺ ឧបត្ថម្ភ អភិបាលក្រុង

(៤៦៨) ប្រាង្គណ៍ស្ប តារាង ប្រាង្គណ៍ស្ប កម្រិត ១

បុគ្គល អាជីពាណិជ្ជកម្ម កម្ពុជា មណ្ឌល

យោងទៅលើ បុគ្គល ជម្ងឺ មណ្ឌលឧបត្ថម្ភ

តារាងទិន្នន័យ ១

១. ឧបត្ថម្ភ ០ អាជីពាណិជ្ជកម្ម ១. ម. បុគ្គល ០ អាជីពាណិជ្ជកម្ម ១

តារាងទិន្នន័យ

(៤៦៦) (ប្រាង្គណ៍បុគ្គលិក ភាគរាជ) ប្រតិបត្តិការ យើងទុំតាំង
ឡាយ មានចំណងជ្រុងៗគ្នា នៅក្នុងផ្ទះមួយគ្នា ចំណែក
ទំនៀមទម្លាប់ច្រកស្រុកស្នួល មានប្រាង្គណ៍ប្រតិបត្តិ ចង
ប្រតិបត្តិ ១០០ ។

(៤៦៧) កូនប្រុស (របស់ទំនៀមទម្លាប់) ចងប្រតិបត្តិដោយសេរីភាពនយោបាយ
មានកញ្ញា (កូនប្រុសស្រី) ចងប្រតិបត្តិកុលាសក្រវាណី ចំណែក
មានបុគ្គលិកភាគរាជ ប្រតិបត្តិ ចងប្រតិបត្តិ (មួយអង្គ
ដោយចម្លើយនឹងអត្រា) ។

(៤៦៨) (ប្រភេទ ត្រាស់ថា) អ្នកទាំងឡាយ ចូរឱ្យស្រុកស្នួលដល់
ប្រាង្គណ៍ ចូរឱ្យគេ ១០០ ដល់មានប្រាង្គណ៍ ចូរឱ្យដើម
ដោយសេរីភាពនយោបាយដល់បុគ្គល (របស់ប្រាង្គណ៍) ចូរឱ្យកុលាស
ក្រវាណីដល់មានកញ្ញា មួយទៀត អ្នកទាំងឡាយ ចូរចាត់ចែង
គេកុលាស (ប្រភេទចម្លើយនឹងអត្រា) ឱ្យមានបុគ្គលិកភាគរាជ
ភាគរាជ ។

ចំណែក តារាងទិន្នន័យ ទំព័រ ៤

សីលវិមលជាតក

(៤៦៨) សីលំ កំរេ កាស្យាណំ សីលំ លោកេ អនុត្តរំ

បស្សយោវិសា ចាកោ សីលវាតំ នហញ្ញាតំ ។

(៤៦៩) សោហំ សីលំ សមាធិស្សំ លោកេ អនុមតំ សិវំ

អវយុត្តំ សមាចារោ យេន វុទ្ធាតំ សីលវា ។

(៤៧០) ញាតិជញ្ច ចិយោ ហោតិ មំត្ថេសុ ច វិភេទតិ ។

កាយស្ស កេធា សុគតី ឧបបជ្ឈតិ សីលវាតំ ។

សីលវិមលជាតក ទសមំ ។

អនុត្តរវេញ ចកុញោ ។

សីលវិមលជាតក

[៤៦៨] (ប្រាហ្មណ៍នោធិសត្វ ពោលថា) ឮថា សីល ជាគុណជាគល្ល
សីល ជាគុណជាគប្រសិទ្ធិផុត ក្នុងលោក អ្នកច្នៃមើលចុះ
រាស់មានភិសដ៍ឡើង មិនរៀករៀន (ឃ្លាតសំ) ដោយយល់ថា
អ្នកមានសីល ។

[៤៦៩] ចូរលម្អៀតស្មើតាមការប្រព្រឹត្តិ របស់ប្រាជ្ញាវិជ្ជា ទើបបណ្តុះ
ហៅថា អ្នកមានសីល ដោយសីលណា យើងនឹងសម្ភាស
ឲ្យសីលនោះ ដែលបណ្តុះយល់ត្រូវហើយថា សីលនេះជា
របស់ត្រូវ (ចាកភ័យ) ក្នុងលោក ។

[៤៧០] ម្យ៉ាងទៀត ចូរលម្អៀតសីលជាច្រើនឡាញ់ ខែក្នុងញាតិជន
រមែងរៀនក្នុងក្រុងមិត្តភក្តិ លុះចេញយកវិជ្ជា ក៏ទៅ
កើតក្នុងសុគតិភព ។

ធម៌ សីលវិមលជាតក ទី១១ ។

ធម៌ អនុត្តរជញ្ញ ទី២ ។

ព័ត៌មាន ពុទ្ធភោ អនុស្សវន្តោ

ធម្មប្បវត្តន៍

ធម្ម កំស វុត្តមត្យក្សមិត្តា
មណយោ មណី សាលុកម្ព័យោ
អនុសាសនិយោ មិច មជ្ឈវេរ
មណិត្ថល្លាសកោ កិរោ ធម្ម ។

ព័ត៌មាន អនុស្សវន្តោ

ឧទាននៃអនុស្សវន្តនោះគឺ

និយាយអំពីផ្ទះឈើអនុស្សវន្តៈ ១ ព្រះរាជព្រះនាមកំសៈ ១ ជ្រូកដី
ប្រាស័រនិងប្រឹក្សា ១ កែវមណី ១ ជ្រូកចៅគង់តុហាកែវមណី ១ ជ្រូក
រោងសាលុក ១ ការប្រៀនប្រដៅ ១ គ្រឹះប្រាស័រ ១ កុណ្ឌលកែវមណី ១
សិល ១ គ្រូជាទី ។

កម្មវិធី

កម្រៃយជីវភាពជិត

[២៧២] សព្វកាមនិមិត្ត ក្នុង លទ្ធាន ធុត្តកោ
យាវ^(១)និមិត្ត អនុបាលេតិ តាវ សោ សុខមេនតិ ។

[២៧៣] យនា មន្តា ៥ ជន្តា ៥ មហាន កុម្មុសត្តិ
កតា^(២)នក្កា ៥ តោត្តា ៥ មន្តា តាលា វិហិត្តិ

[២៧៤] វិវាទ ៥ និ លទ្ធា មន្តា បរិកុញ្ញតិ
មន្តា តបតិ ធុត្តកោ ក្នុង កិច្ចាវ^(៣) ធុត្តកោតិ ។

កម្រៃយជីវភាពជិត បទ ។

សុបបត្តិជិត^(៤)

[២៧៥] តាវាលាស្យំ មហាភជ តាវាលាស្យំ ជិវសកោ
អសិទ្ធិយា សហស្សេហិ សុមន្តា បរិវារិកោ ។

១. វិវាទ ។ ២. ម. តតា ។ ៣. ជន្តា ។ ៤. ប. សុបបត្តិជិត ។

កម្មវិធី

កម្រៃយជីវភាពជិត

[២៧៦] (ព្រះសាស្តា ប្រាស័ថ) អ្នកលេងបានខ្លះៗនិងកំណប់ ដែល
ទ្យង្គសេចក្តីប្រាថ្នាគ្រប់យ៉ាង ហើយក្បែរនោះ អត្ថបទ
អ្នកលេងនោះ ក៏ដល់ខ្លះសេចក្តីសុខ ដរាបនោះ ។

[២៧៧] ក្នុងកាលណា អ្នកលេងស្រវឹងផង ភ្លេចផង បាត់បង់
ផ្ទាំង ព្រោះសេចក្តីប្រមាទ ក្នុងកាលនោះ បុគ្គលភាវនៅជា
អ្នកគ្រាន់ផង ជាអ្នកស្ងៀមកំណត់សំគាល់ក្នុងផង វេច
ក្តៅក្រហាយ ក្នុងកាលជាខាងក្រោយ ។

[២៧៨] បុគ្គលអនុប្រាថ្នា បានខ្លះខ្លះយ៉ាងនេះហើយ ជាអ្នកមាន
សេចក្តីប្រមាទ ប្រើប្រាស់ វេចក្តៅក្រហាយ ក្នុងកាលខាង
ក្រោយ ដូចជាអ្នកលេង (ដែលក្តៅក្រហាយស្តាយក្រោយ)
ព្រោះវេចបំបែកផ្ទាំងចោល ។

បទកម្រៃយជីវភាពជិត ទី ១ ។

សុបបត្តិជិត

[២៧៩] (ក្អក កាលថា) បទក្រុមយាភជ ស្តៅក្អកឈ្មោះសុបបត្តិ ទៅ
អាស្រ័យក្បែរក្រុងតាវាលាស្យំ មានក្អក ៥០.០០០ ជាបរិវារ ។

(២៩២) ភស្តុតាងប្រព័ន្ធគណនេយ្យស្របតាមកម្រិតប្រព័ន្ធគណនេយ្យ

រក្សា មហាជន បង្ក បង្កើន រាជកោដិ ។

(២៧៧) គេស្គាល់ មហាតោ ធូតោ រោតោ ធម្ម៌ សីលាតតោ

ក្រុម អប់រំ ក្រុម ពាណិជ្ជកម្ម ពាណិជ្ជករ ពាណិជ្ជករ

សូមរដ្ឋាភិបាល ទូរិយ៍ ។

កាយ នីតិសង្កាតក

(៤៧៥) ធុដ្ឋស្ស មេ អញ្ចករេន ត្បាចំនា

ကဲကဲကဲ ကဲကဲကဲ ကဲကဲကဲ ကဲကဲကဲ

បរិសុស្សតិ ទំឃ្លមិទំ តាឡេវី

မိမိ ယင်း မိမိနှင့် အတူတူ နေ၏ ။

(២៩៧) អដក្ខំ ជក្ខសដ្ឋានំ អសុចំ សុចំសម្មតំ

ជា ជាតិ ណា មួយ ផង ក៏ អប ស្វ័យ តោ ។

ក. ឧ. សុផិស្សា មន្ត្រីមិត្តភាព ។ ម. សុផិស្សា ។

(២៧៦) ខាងសូចស្សា ជាកិរិយាបសៈស្តូចក្អែកនោះ មានសេចក្តីចាញ់ខ្លួន
ចង់បរិភោគឲ្យក្រយាស្លាយមានថ្លៃច្រើន ដែលនាយកិរិយា
ចំណិន ឆើញវាយព្រះរាជា ក្នុងករណីសំរាប់ចំណិនក្រយាស្លាយ ។

(២៧៧) ឯទ្បព្រះអង្គជាពុទ្ធបាទ របស់ស្តេចក្នុងទាំងនោះ ត្រូវស្តេចបញ្ជា
មក បានជាមកក្នុងទីនេះ ទ្បព្រះអង្គធ្វើទ្បសេចក្តីនាពេល ចំពោះ
ម្ចាស់ ហើយបានធ្វើឲ្យបានច្រើន គ្រង់ព្រម (របស់នាយ
ពិសេស) ។

ចំណុច ១២៖ អនុវត្តការងារ ទី២ ។

កាយវិការជាតក

(២៧៨) (ភាសាសាធិសត្វ ភាសាថា) កាលអញត្រូវត្បាញចិញ្ចឹមពលករ
មួយចំណាស់ហើយ ដែលខ្ញុំសេចក្តីទុក្ខយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ ដែលរក
កំទុះខ្លះចៀន កន្លែងនោះ ដ៏ទីនឹងស្អាតយ៉ាងឆាប់ ដូច
ជាផ្កាឈើដែលគេដាច់លើកាចម៍ដី ដ៏ក្អា (ក៏ស្អាតដូច្នោះ) ។

(២៧៩) (ករណីនេះ) មិនជាទីគាប់ចិត្ត ក្នុងដំណាល របស់គាត់
ទីគាប់ចិត្ត មិនស្អាតទេ ក្នុងដំណាល ស្មុគស្មាញជាមួយសំណួរ
ករណីជាដើមប្រៀប ដោយសារសត្វផ្សេងៗ មានសភាព
ជាទីគាប់ចិត្តក្នុងដំណាល ។

[២៨០] ចិន្ទមី^(២) អាតុរំ ឫតិកាយំ
 ជិតុត្ថយំ អសុតំ ព្យាបិទម្មំ
 យត្ថប្បមត្តា អធិមុត្តតា បដា
 ហារេន្ទ្រំ មក្កំ សុកត្វបមត្តិយាតិ ។

កាយធម្មិទ្ធាតវំ ធម៌យំ ។

ជិដ្ឋទាទកជាតិកំ

[២៨១] តោយំ ចិន្ទស្សរោ វត្ថុ សាវត្ថានុមុត្តមោ ^(២)
 អនុតោ ជម្ពុសាទាយ មោរាជោ កុដ្ឋតិ ។
 [២៨២] កុលបុត្តោ បដាធាតិ កុលបុត្តំ បសិសិតុំ
 ក្សត្រាបសនិសវណ្ណ^(៣) កុញ្ច សម្ម ននាមំ តេ ។
 [២៨៣] ចិន្ទស្សំ វត បស្សមិ មុសាវាធិ សមាគតេ
 វត្តានិ កុលាចារេញ អប្បមញ្ញំ បសិសកេតិ ។

ជិដ្ឋទាទកជាតិកំ ធម្មំ ។

១ ខ. ចិន្ទតំ ។ ២ ខ. ជេន្ទាបុន្នមោ ។ ៣ ខ. ក្សត្រាបសវណ្ណ ។

[២៨៤] យេនិគ្គតិះវេជ្ជោ ឡោយស្គុយនេ ជាបសិសីជាតិច្ច គួរឱ្យ
 រមីម មិនស្អាត មានព្យាបិទមុតា ដែលពួកសត្វប្រមាទ ជ្រប់
 ជាប់ ញ៉ាំងផ្លូវនៃសុតតិកត ឱ្យវិនាសសាបសូន្យ ។

ចប់ កាយធម្មិទ្ធាតវំ ទី ៣ ។

ជិដ្ឋទាទកជាតិកំ

[២៨៥] (ចចក ពោលថា) អ្នកណានេះ មានសំឡេងក្រហូត ពីរោះ
 ទុក្ខមជ្ជាពួកសត្វ ដែលមានសំឡេង ទំលើមកច្រើន ហើយយំ
 ពីរោះ ដូចជាសំឡេងនៃកូនក្បាល ។

[២៨៦] (ត្រៃក ពោលថា) កុលបុត្តចេសេសីកុលបុត្ត (ដូចគ្នា) ម្នាល
 សំឡាញ់ មានសម្បជ្ឈដូចជាសម្បជ្ឈនៃកូនក្បាល ឬសូមជូន (ផ្លែត្រីធំ)
 ដល់អ្នក ចូរម្នាក់ភាពុះ ។

[២៨៧] (កុទេវតា ពោលថា) យូរណាស់ហើយ យើងរើមរើមឃើញ
 ឱកាសជាសត្វស៊ីឡែក់អ្នកដង ឱ្យចចកជាសត្វស៊ីឡែកសត្វដង
 ជាសត្វពោលភាគកុហក មកឆ្ងល់ ហើយសេសស្មោះទៅវិញ
 ទៅមក ។

ចប់ ជិដ្ឋទាទកជាតិកំ ទី ៤ ។

អន្តរាធិក

- (៤៨៤) ឧសកស្ស្រេតេ ខត្តោ សីហស្ស្រេតេ វិជម្ពុតិ
 មិគភជំ ធមោ តយត្ថុ អមិ តិក្ខុ លកាមសេ ។
- (៤៨៥) កុលបុត្តោ បដាធាតំ កុលបុត្តំ បសំសិក្ខុ
 មយ្ហតិវស្ម័ត្តស ឥតោ បរិយា ហំ វាយសេ ។
- (៤៨៦) មិគាជំ កោដ្ឋកោ(១)អន្តោ បក្ខិជំ មជ វាយសោ
 ឯវណ្ណា អន្តោ កុត្វាជំ តយោ អន្តោ សមាគតាតិ ។
- អន្តរាធិក បញ្ចម ។

សម្ពុទ្ធជាតក

- (៤៨៧) កោ ទ្វាយិ លោណតោយស្មំ សមន្តោ បរិបាតិ
 មន្ទេ មកាបេ ច វារតិ ឧមិសុ ច វិហាញតិ ។
-
១. ឧ. កោណោ ។

អន្តរាធិក

- (៤៨៤) (វគ្គក កោលថា) កលសំបុក ដូចជាគំនែនគាសុក ការ៉េតតតំ
 បេសំបុក ដូចជាគំនែនគាសុកសីហៈ បក្ខិក្រមិកភជំ ទិ
 សូមថ្វាយបង្គំអ្នក ធ្វើម្តេចយើងនឹងបានឲ្យសាច់គំចក្ខុច ។
- (៤៨៥) (ចមក កោលថា) កុលបុត្តចេនសារសីឡៅកុលបុត្តដូចគ្នា ម្ចាស់
 វគ្គមានផ្នែកដូចជាគោក អ្នកចូលរំពឹងដើមល្វីននេមក ។
- (៤៨៦) (វគ្គកោតា កោលថា) ចមកជាសត្វដោតប ជាតិប្រឹក្សាទាំង
 ឡាយ ឯវគ្គកជាសត្វដោតប ជាតិបក្សីទាំងឡាយដែរ ដើម
 ល្វីនជាឈើដោតបជាតិឈើទាំងឡាយ ត្បូងដោតបទាំងឡាយ
 មកចូលប្រទះគ្នា ។

ចប់ អន្តរាធិក ទី ៨ ។

សម្ពុទ្ធជាតក

- (៤៨៧) (សម្ពុទ្ធកោតា កោលថា) អ្នកណានេះឆ្នាំ សុរាទៅមក ដោយ
 ដុំវិញ ក្នុងសមុទ្រមានទឹកប្រៃ ហាមឃាត់ឲ្យឆ្លងក្រី មិនឲ្យ
 មក លំបាកក្នុងលក់ទឹក ។

(២៨៨) អនន្តចាយី សកុណោ អតិក្កោតិ ធិសា សុតោ

សមុទ្ធិ ចាតុមិច្ឆាមិ សាគវំ សវត្ថប្បតិ ។

(២៨៩) សោយំ ហាយតិ នេ ឬកេវេ មហោននិ

ឆាស្ស ចាយតិ មិត្តោ^(១) អមេយេកា កាវ សាគរោតំ។

សមុទ្ធានកំ ធ្មំ ។

កាមវិលាបជាតកំ

(២៩០) ឧទេ សកុណោ ឧបាទ^(២) បត្តយាន វិហង្គម

វជ្ជាសំ ទោ ភំ វាច្ចុំ ធិវំ ទោ សា កាវស្សតិ^(៣)។

(២៩១) ឥទ្ធិ ទោ សា ន ជាតាតិ អសំ សត្តិកា ឡិទ្ធិតំ

សា ន ឡា កាហាតិ កោជំ តំ មេត្តប្បតិ នោ ឥន^(៤)។

១ ឧ. បិក្ខា ។ ២ ឧ. ឧបាទ ។ ៣ ឧ. ឧបាទ ។ ៤ ឧ. ឧបាទ ។ ៥ ឧ. ឧបាទ ។

(២៩២) (ក្នុងសមុទ្រ គោលថា) ខំជាសត្វស្លាប ជាសត្វជីវិតមិន
មានវិបត្តិ ល្បីល្បាញទៅគ្រប់ទិស ជាសត្វមិនចេះផ្អាក
ប្រាប់ដើម្បីជីវិតសមុទ្រ គឺសាគរ ដែលជាម្ចាស់នៃទន្លេ ។

(២៩៣) (សមុទ្រទេវតា គោលថា) សមុទ្រទំនោះ ដូចកាល ក៏នាចទៅ
ដូចកាល ក៏នាចឡើង វិបត្តិនៃជីវិតសមុទ្រនោះដែលសកល-
លោកដឹកហើយ មិនប្រាកដទេ ពួកសាគរ អ្នកណាមួយក៏
មិនអាចដឹកជីវិត ឲ្យអស់បានឡើយ ។

ឧប សមុទ្ធានក ទី ៦ ។

កាមវិលាបជាតកំ

(២៩៤) (បុរសម្នាក់ គោលថា) ម្ចាស់សត្វស្លាប អ្នកនៅក្នុងទីខ្ពស់
ទៅដោយស្វាបបាទ ទៅតាមតាមសាគរ សូមអ្នកប្រាប់ (ប្រ-
ពន្ធចំ) ដែលបានក្បែរស្រលាតដូចដើមបេក ប្រឡូលស្រងូន
នឹងរលីកទំនុកអស់កាលយូរ ។

(២៩៥) ប្រឡូលស្រងូន មិនដឹងខ្លាចនឹងលំពែងគេឯង ដែលគេដាក់
ចូរហើយ ដាក់ស្រីឆ្មាស ក្នុងទីខ្ពស់សេចក្តីគ្រោធ ការគ្រោធ
របស់វាខ្លះ វាមិនក្តៅក្រហាយដល់ទី (ដាក់នឹងលំពែង
ដែលគេដាក់) ក្នុងទីនេះ មិនមែនក្តៅក្រហាយដល់ទីទេ ។

កោមារិយបុត្តជាតកំ

- [២៩៦] បុរ ភំ សិលវតំ សត្វាសេ
ឡិក្កន្តំគំ កំឡសំ អស្សមម្ពិ
ករោហារ មកាដិយោនិ មក្កដ
ន កំ មយំ សិលវតំ រោម ។
 - [២៩៧] សុតា ហិ មយំ បរោ វិសុទ្ធិ^(១)
កោមារិយបុត្តស្ស តហុស្សុភស្ស
មាណិ មំ មត្តា តុវិ យដា បុរ
ឈានាភិយុត្តា^(២) វិហារម អាវុសោ ។
 - [២៩៨] សចេមិ សេលស្មំ វិមយ្យ តិដិ
ធមោ ច វស្សេ ន ហិ តំ វិទ្យុ
សុតា ហិ តេ សា បរោ វិសុទ្ធិ
អារា តុវិ មក្កដ ឈានក្ខម្យាតិ ។
- កោមារិយបុត្តជាតកំ នវិមំ ។

១ ប. សុលោហិមយំ វិសុទ្ធិ ។ ២ ឧ. ឈានាភិយុត្តោ ។ ម. ឈានាភិយុត្តោ វិហារនិ ។

កោមារិយបុត្តជាតក

- [២៩៦] (ត្ថកតាបស កោលថា) ម្ចាស់ស្វា កាលពីដើមអ្នកឯង លោក
លេងជិតអាស្រម ក្នុងសំណាក់នៃយើងអ្នកមានសិល អ្នកចូរធ្វើ
(នូវការការពារទ្វារយ មានញាក់មុខជាដើម) ដែលជាល្បែង
របស់ស្វា យើងមិនត្រេកអរនឹងសិលតែម្នាក់ទេ ។
 - [២៩៧] (ស្វា កោលថា) សេចក្តីបរិសុទ្ធដ៏ក្រៃលែង របស់តាបសាធិការ
កោមារិយបុត្ត ជាតប្បសូត វុំបានឮហើយវង្សវិន័យ ហេតុកុំ
សំគាល់ខ្ញុំដូចមុនឡើយ នៃការសោ (ឥឡូវនេះ) ត្រូវយើងជា
អ្នកប្រកបក្នុងឈាន ។
 - [២៩៨] (តាបស កោលថា) ប្រសិនបើ បុត្តលក្ខច្ឆ័ត្រោះ ខ្ញុំចូរ
លើថ្ម ពោះភ្លៀងបង្កើតចុះក៏ដោយ ឯតួគោរម៍នគប្បីលូតលាស់
បានឡើយ សេចក្តីបរិសុទ្ធដ៏ក្រៃលែង នោះអ្នកបានឮហើយ
នៃស្វា អ្នកឆ្ងាយគំហឹងឈានក្នុងឈាស់ ។
- ធម កោមារិយបុត្តជាតក ទី ៩ ។

ព្រឹត្តិបត្រ

(២៧៧) បរពាលយាតេជ័វត្តា មិស្សលោហំភកោជិតោ

ពាក្យ វត្ថុ សមាគម ឧបបន្ទី ឧទោសន៍ ។

(៥០០) តស៊ូ សក្តានុ វិញ្ញាណ អង្គប្រជុំ ចាត់

វិទ្យាបាល អង្គប្រជុំ កង្វះលោហិតហើយ តប្ប។

[၄၀၀] ဘိဗေဒ ကဏ္ဍစုံ နာမည်စုံ စာရင်း

លេខ័ ករណី អត្ថបទ ពាក្យ អង្គការណាតិ ។

ព្រះធាតុ ទស្សន៍ ។

ကုမ္ပဏီ စာရင်း ၇

ព្រឹត្តិបត្រ

(២៧៧) (ព្រះសូត្រ ទ្រង់ប្រាប់ថា) កុកគាលសំរៅ ចានសាប់ខ្លី
ឈាមជះភោជន ព្រះសម្លាប់កែសត្វដទៃ (ហើយអ្នកថា)
សត្វចានសំរៅក្បែរចាន ។

(៨០០) សក្ការៈទាំង ៨ បានដឹងច្បាស់នូវវត្ថុរបស់កុកនោះ ហើយចូលមក
ដោយ (វិញ្ញ័យ) ជាប្រភព កុកមានឈប់នៅប្រាសហើយ
ជាសក្ការៈក្នុងឈាម (នៃសក្ការៈទាំង ៨) បានស្ទុះចូលទៅ (ដើម្បី
ចំគល់ឥស្សី) ហើយក៏ទំលាយបង្កឱ្យឈប់ ដែលខ្លួនសមាទាន
ហើយ ។

(៥០១) បុគ្គលតូចៗ គួរឲ្យលាភនេះ ជាអ្នកមានកំឡាំងថយ គួរការ
សមាទាន ឈ្មោះថា ផ្ទៃខ្លួនឱ្យហើស ដូចជាពុក (ដែលទំ-
លាយខ្សែកចុះរបស់ខ្លួន) ព្រោះហេតុតែតែ ក៏យ៉ាងនោះឯង ។

ឧប សកម្មភាព ទី ១១ ។

০০ ত্রুটি ০ ৮ ৭

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តន្ត

តស្សប្បទានំ

វណ្ណម្ហ ឧបត្ថសម្ព័យោ
សុច្ឆិសម្មត តំទុស្សរោ ទុស្សោ
សវតីមតិ ចណ្ឌិ ជរាតមំនា
អដ មក្កដិយោ វគ្គកោ ធនាតិ ។

វិគ្គហំ

សង្កម្មោ ចទុមោ ចេវ ឧទារោ ឆតិយំ
អក្កន្តិ យដរោ តំកាចិត្តាតម្ព័ល្លតិ ។

វិចិត្តានំ វិជ្ជំ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ តាធារ

ទូទាននៃកុម្មវិធីនោះ គឺ

និយាយអំពីផ្ទាំងដ៏ប្រសើរ ១ ស្តេចវិញ្ញាណស្មោះសុបក្ខៈ ១ ប្រកាយ
ដែលសន្មតជាស្អាត ១ ក្អែកមានសំឡេងក្រឡេវ ១ ចេកមានកម្លាំង
សេក ១ សមុទ្រជាម្ចាស់នៃទន្លេ ១ ប្រពន្ធនាស ១ ស្វាពាស ១ ល្បែង
របស់ស្វា ១ កុក ១ ក្រៅជា ១០ ។

ទូទាននៃវិញ្ញាណ គឺ

និយាយអំពីសន្តិច្ចវគ្គ ១ បទុមវគ្គ ១ ទទបាវគ្គ ជាគំរូបេយ្យ ១
អក្កន្តវគ្គ ១ កុម្មវគ្គ ១ (ចាំអស់នេះ) ប្រហែល ក្នុងតិកនិបាត ។
ចប់ ធម៌និបាត ។

បុគ្គលិកបាតក

កាលីង្គត្រៃ

ចុល្លកាលីង្គជាតក

(៥០២) វិបដ ឥសាស ទ្វារ ឧត្តរន្ទ្រ បរិស័ត្តិ^(១)
អនុណាវជស្ស សីហេន សុសំដ្ឋន សុត្តន្ត
ឧត្តរស្វរណ ។

(៥០៣) ជយោ កាលីង្គត្រៃ អស្សុសាហិធំ
បរាជយោ អជយោ អស្សុកាធំ
ឥឡេវ ភេ កាសិកំ ព្រហ្មចារិ
ន ឧត្តរន្ទ្រ វិបដ កណ្តិ ។

(៥០៤) ធម្មា មុសាវនមុចាតិវត្តា
សន្ធិ ឥដ្ឋ បរមំ កាវ ទុ សត្ត
តន្ត មុសា កាសិកំ ធម្មរាជ
តិ វា បដិច្ច មយវា មហិទ្ធ ។

១៥. នាវ បរិស័ត្តិ មយា ។

បុគ្គលិកបាតក

កាលីង្គត្រៃ

ចុល្លកាលីង្គជាតក

(៥០៦) (នន្ទសនាមក្ស ពោលថា) អ្នកគំនិតឡាយ ចូរបើកខ្លា
ថ្វាយព្រះរាជធាតុគំនិត ព្រះអង្គនេះ ដើម្បីស្តេចចូលទៅគាត់ក្នុង
ព្រះនគរ ដែលខ្ញុំជាអាមាត្យឈ្មោះនន្ទសន ជាបុរសសីហា របស់
ព្រះបាទអនុណ ដែលគាតារៀបចំប្រដៅល្អ ក្បាលល្អហើយ ។

(៥០៧) (ព្រះបាទកាលីង្គៈ ពោលថា) ម្ចាស់ព្រហ្មចារិយភាបស អ្នក
ពោលយ៉ាងនេះថា ជំនះនឹងមាន ដល់ពួកកាលីង្គៈ ដែលជា
អ្នកអត់ធ្មត់ពោះទុក្ខភ័យ ដែលគេអត់ធ្មត់មិនបាន បរាជយ
នឹងមាន ដល់ពួកអស្សុក្រៈផ្សេងៗ ជនគំនិតឡាយ អ្នកមាន
សន្តានស្លូតត្រង់ មិនពោលនូវពាក្យមិនពិតឡើយ ។

(៥០៨) (នាមសរោធនសក្ខ ពោលថា) បពិត្រសក្ការៈវរាជ ពួកទេវតា
ប្រព្រឹត្តកន្លងហើយ នូវមុសាវន ព្រះអង្គនូវភ្នំ នូវពាក្យពិភ
ដ៏ទៀងទាត់យ៉ាងក្រៃលែង បពិត្រមយវាវរាជ ជាចំណីផែនដី
ច្បាំងទៀត ព្រះអង្គពាស្រ័យហេតុអ្វី ទើបពោលនូវពាក្យ
មុសាវននោះ ។

(៥០៥) ននុ តេ សុតំ ប្រាហ្មណ កត្តាមាទ
 ធនា ន ស្សន្នំ បុរិសបរក្កមស្ស
 នមោ សមាជំ មនសោ អកេដ្ឋោ
 អក្សត្តកា ជិក្ខមនក្ខ តាលេ
 ធម្មេត្វ វិរិយំ បុរិសបរក្កមោ ច
 តេនេវ អាសំ វិជយោ អស្សតានន្តំ ។

ពុល្លកស្ម័ន្ធជាតិ បថំ ។

មហាអស្សដោហជាតិកំ

(៥០៦) អនេយ្យសុ ធនំ^(១)តាជំ ធម្មេច្ឆេតិ
 អាចាសុ ឡសនំ បក្កោ សហាយំ តាជំកង្កតំ ។
 (៥០៧) អនេយ្យសុ អននំតាជំ ធម្មេយ្យសុ យោ បវេច្ឆតិ
 អាចាសុ ឡសនំ បក្កោ សហាយំ អនិកង្កតំ ។

១៥. ទេវតា ។

(៥០៥) (ប្រាជ្ញ កោលថា) បតិប្រាហ្មណ៍ ក្រែងលោកបានឮ
 ពាក្យគេនិយាយថា ពល្លកទៅតាមនិព្វាន ប៉ុន្តែសេចក្តី
 ព្យាយាមរបស់បុរសទេ ការខ្លាចខ្លួន ការឆ្កល់ចាត់ មិន
 មែនចិត្ត ការមិនបន្ទុយបន្ថយ ការប្រឹងប្រែង ក្នុងការត្រា
 ត្យាយាមជំហាន ការសន្ធឹករបស់បុរសទេ (បានដល់ពួកអស្សកៈ)
 ហេតុនោះបានជា ដ៏យជំនះបានហើយ ដល់ពួកអស្សកៈ ។

ចប់ ពុល្លកស្ម័ន្ធជាតិ ទី ១ ។

មហាអស្សដោហជាតិកំ

(៥០៦) (ប្រាជ្ញជានិច្ចសត្វ ត្រាស់ថា) បុគ្គលណា កាលឱ្យចំពោះ
 ជនទាំងឡាយដែលមិនដែលឱ្យ (ដល់ខ្លួន) មិនឱ្យចំពោះជនទាំង
 ឡាយដែលត្រូវឱ្យ បុគ្គលនោះ បានដល់នូវសេចក្តីវិនាស មិន
 បាននូវមិត្តសំឡាញ់ ក្នុងត្រាមានសេចក្តីអន្តរាយទាំងឡាយ ។
 (៥០៧) បុគ្គលណា មិនឱ្យទានចំពោះជនទាំងឡាយ ដែលមិនដែលឱ្យ
 បានឱ្យចំពោះជនទាំងឡាយដែលឱ្យ បុគ្គលនោះ ក៏ដល់នូវ
 សេចក្តីវិនាស មិនបាននូវសំឡាញ់ ក្នុងកាលមានសេចក្តី
 អន្តរាយ ទាំងឡាយ ។

[៥០៨] សញ្ញាសញ្ញាតិក្រឹត្យសង្ខេប
 អវិយាគម្មេស្ត សមេស្ត ឧស្សតិ
 កតញ្ច អវិយេស្ត ច អញ្ញសេស្ត^(១)
 មហាជ្ឈលំ ហោតិ អណ្តម្បិ តាងិស្ត ។

[៥០៩] យោ បុព្វេ តាតតល្យាណា អតាលោ
 តេសុ ធុត្តិ
 បច្ឆា តាយំ ឧ វា តាយំ ឧ អច្ឆត្តិ បូជនារហោតិ។
 ឧបាសម្មាហោតិ តាយំ ។

ឯកវាជិជាតកំ

[៥១០] អនុត្តរ តាមតុលោ សម័ត្តេ
 តុត្តាឧបុព្វេ វសំ ឯតកាជ
 សោធានិ ធុត្តេ ធាតុត្តិ ចិត្តោ
 ឧប្បជ្ជហេ វណ្ណាតលំ បុរាណំ ។

១ ឧ. ធុត្តេស្ត ។

[៥០៨] ការសំដែងនូវសេចក្តីស្និទ្ធស្នាល និងការបរិភោគប្រមូល ឲ្យវិសេស
 ក្នុងពួកជនអ្នកមានធម៌មិនប្រសើរ ជាអ្នកអ្នកគាត់ ក៏វិមជ្ជិនានា
 ម្យ៉ាងទៀត សូម្បីបានបន្តិចបន្តួច ដែលបុគ្គលធ្វើហើយ ចំពោះ
 ពួកព្រះអរិយៈផង ចំពោះពួកបុគ្គលអ្នកមានចិត្តស្អាតត្រង់ផង
 វាទានមានផលច្រើន ។

[៥០៩] បុគ្គលណា បានធ្វើឧបការៈដ៏ល្អទុកហើយ ក្នុងកាលមុន បុគ្គល
 នេះ ឈ្មោះថា បានធ្វើអំពើដែលគេធ្វើបាន ដោយក្រក្រពេក
 ក្នុងលោក លុះដល់កាលជាខាងក្រោយ បុគ្គលនោះធ្វើ (តុលា
 នឹងមួយដំរីទៀតក្តី) មិនធ្វើក្តី ក៏ឈ្មោះថាជាបុគ្គលគួរដល់ករិយា
 បូជាដោយពិត ។

ចប់ ឧបាសម្មាហោតិ ទី ២ ។

ឯកវាជិជាតក

[៥១០] (ព្រះបាទទុត្តិសេន ទ្រង់ត្រាស់ថា) បពិត្រព្រះអង្គ ជាឯកវាជ
 កាលពីដើម ព្រះអង្គនៅសោយតាមតុលាចំរើនឡាយ ជាមេស្ត
 ស្អាតស្អម កេរ្តិ៍ប្រសើរជាងគ្មាន ឥឡូវនេះ ព្រះអង្គនោះ គេបោះ
 នៅក្នុងវណ្ណា ក្រហេងក្រហួនហើយ នៅឯមិនលះចង់ឲ្យរំលឹ
 សម្បទានឹងកម្លាំងដើម ។

(៥០០) បុព្វេវ ទុដ្ឋំ ច គុណំ ព មធឿ
 សម្មជ្ជតា ទុក្ខំសេន អហោសំ
 គប្បាធំ លទ្ធាន កដ្ឋន្ត រាជ
 ជេហា អហំ វណ្ណាទលំ បុរាណំ ។

(៥០១) សង្ខំ កំមរ បរិនិព្វតាធំ
 យសស្សនំ បញ្ញាវន្តំ វិសេដ្ឋ
 យសោ ច លទ្ធា បុរិមំ ទុក្ខាវ
 នច្បជ្ជេហា វណ្ណាទលំ បុរាណំ ។

(៥០២) បទុដ្ឋ ទុក្ខាន សុខំ ជនិទ្ធ
 សុខេន វា ទុក្ខមសយ្យសាហំ
 ទុកយត្ថ សង្ខោ អភិធម្មតត្ថា
 សុខេ ច ទុក្ខេ ច កវន្តំ តុល្យាតិ ។

(៥១១) (ព្រះបាទពារាណសី អោលថា) បតិក្រព្រះបាទទុក្ខិសេន
 សេចក្តីរត់ផុតក្តី សេចក្តីប្រព្រឹត្តិភពៈក្តី ខ្ញុំមានបំណងទុក្ខាហើយ
 ពីមុន បតិក្រមហារាជ ឯទ្បវនេះ ខ្ញុំបានសម្រេចខ្ញុំសេចក្តី
 ប្រាថ្នាខោរហើយ តើឥឡូវលះបង់ខ្ញុំណែនម្បូវ ឆឹងកំលាំង
 ពីរដើម ដូចម្តេចតើ ។

(៥១២) (ខាន សីល ទេវតាសម្ភវ) ទាំងអស់របស់ខ្ញុំ សម្រេច
 ហើយ បតិក្រព្រះអង្គមានយស មានប្រាជ្ញាគោរពគ្របសង្កត់
 មិនកើត ខ្ញុំបានយសជឿ ដោយសេចក្តីលះបង់ មិនបាច់បាត់ក្នុង
 កាលពីដើមហើយ ទើបខ្ញុំមិនលះបង់ណែនម្បូវ ឆឹងកំលាំង
 ពីរដើម ។

(៥១៣) បតិក្រព្រះជនិទ្ធ ពួកសម្បវស បន្ទាប់ពីខ្ញុំជ្រេសុខ ដោយទុក្ខ
 បន្ទាប់ពី ខ្ញុំសេចក្តីទុក្ខ ដែលបុគ្គលគ្របសង្កត់មិនបានខោរ
 ដោយសារឈានសុខ ជាអ្នកមានចិត្តត្រជាក់ ស្មើគ្នាសេចក្តី
 សុខឆឹងទុក្ខទាំង ២ យ៉ាង ។

ទទ្ធជាធាតុ

- [៥១៤] ឥមាធិ មី ធម្មា តាបយន្តិ
 វាបាធម្មតានិ មនុស្សលោកេ
 មណ្ឌិតកក្កា ឧធម្មត្ថសេរី
 អាសិវិសំ មី អវិសា សមន្តិ ។
- [៥១៥] សតា រដ្ឋា មទ្វាជិតោ អត្ថំ ជនបដិ តតោ
 មហន្តំ តោដ្ឋំ តាយិកជ ធម្មតានិ ឯធម្មតេ ។
- [៥១៦] យត្ថ ហោសំ ធម្មាធិន្តិ ជាតិយា វិជយេន វា
 ធម្មត្ថ មាធំ តាយិកជ វសំ អញ្ញាតកេ ជនេ ។
- [៥១៧] វិជសនសំ វសតោ ជាតវេន សមេនចិ
 ទមិត្តំ សបញ្ញេន អមិ ធាស ស្ស តន្តិកន្តិ ។
- ទទ្ធជាធាតុ ឧត្តុង្គ ។

ទទ្ធជាធាតុ

- [៥១៤] (នាគឈ្មោះចូលទទ្ធព្រះ គោលថា) បពិត្រមហាទទ្ធព្រះ ពាក្យ
 កាក្រក់ព័ន្ធខ្មោយនេះ ក្នុងមនុស្សលោក ធ្វើឱ្យក្លាក្រហាយ
 ឯក្នុងក្រុងព័ន្ធខ្មោយនេះ មិនមានពិសសោះ ប៉ុន្តែហ៊ានដេរឱ្យ
 ដែលមានពិស ថាជាអ្នកស៊ីកន្ត្រៃបដិ នៅក្នុងទីកន្ត្រៃ ។
- [៥១៥] (នាគឈ្មោះមហាទទ្ធព្រះ ឱបាយតបទៅវិញថា) បុគ្គលដែល
 គេបបរេន៍ចេញចាកដែនរបស់ខ្លួនហើយ ទៅកាន់ជនបទដទៀត
 ក្រៅពីជម្រកឱ្យធំ ដើម្បីដាក់ខ្លួនពាក្យកាក្រក់ព័ន្ធខ្មោយចុះ ។
- [៥១៦] ក្នុងជនមិនដឹងខ្លួនបុរស ដោយជាតិ ឬដោយវិន័យ គិតលាសម្បត្តិ
 ក្នុងទីណា បុគ្គលកាលនៅក្នុងសីលភាព ខែក្នុងនៃវេលាខ្លួនមិន
 ស្គាល់ មិនត្រូវធ្វើសេចក្តីប្រកាន់ ក្នុងទីនោះឡើយ ។
- [៥១៧] បុគ្គលប្រកបដោយប្រាជ្ញា (សូម្បីមានអានុភាព) ស្មើដោយភ្លើង
 កាលនៅក្នុងប្រទេសដទៃ ត្រូវតែអត់សន្តិភូតាក្ស ព្រោះបើ
 មនុស្សជាទីគេគ្រោមភ័យដោយ ។
- បឋម ទទ្ធជាធាតុ ទី ២ ។

សីលវិមលជាតកំ

(៥១៨) នត្ថំ លោកេ រហោ ធាម ចាមកម្មំ បក្សទ្វតោ

បស្សន្តំ វេទ្យកាធិ តំពាលោ មញ្ញតេ រហោ ។

(៥១៩) អហំ រហោ ន បស្សមិ អស្សត្ថំ វាមិ ន វិជ្ជតិ

យេតុ សុត្ថំ ន បស្សមិ អស្សត្ថំ ហោតិ តំ មយោ ។

(៥២០) ធុដ្ឋោត្តោ ច សុដ្ឋោត្តោ ច នត្តោ ច សុខវត្ថោតា^(១)

វជ្ឈោ អនុវសីលោ ច តេ ទម្ពំ ជេហុមត្ថំកា ។

(៥២១) ប្រាជ្ញាណោ ច កាជំ ជេហា សទ្ធជញ្ញោ ច មាវត្ថ

យោ ទម្ពំ វាទុចារេតិ ធិតិមា សទ្ធិនិក្ខាមោតិ ។

សីលវិមលជាតកំ បក្សមំ ។

១ ឧ. សុខវត្ថោតា ។

សីលវិមលជាតក

(៥១៨) (មាលាពោធិសត្វ គោលថា) ធម្មនាសេចក្តីស្ងាត់កំបាំង របស់
បុគ្គលអ្នកធ្វើអំពើកម្រកំ មិនមានក្នុងលោកទេ ពួកគូកដែល
នៅក្នុងព្រៃឆង់ឆេយ្យបាន បុគ្គលគោល វាមិនសំគាល់ ឆ្លុំ
អំពើកម្រកំ ដែលធ្វើនោះថា ស្ងាត់កំបាំង ។

(៥១៩) ខ្ញុំមិនឃើញថា ស្ងាត់កំបាំងទេ ឬទីដែលសូន្យ (ចាកសត្វ) ក៏
មិនមាន ខ្ញុំមិនឃើញថា សូន្យ ក្នុងទីណា ទីនោះក៏មិនសូន្យ
កំបាំងទេ ។

(៥២០) (ព្រះសាស្តា ត្រាស់ថា) ពួកមាលា គឺ ទុដ្ឋច្ចៈ ១ សុដ្ឋច្ចៈ ១
នន្ទៈ ១ សុខវត្ថច្ចៈ ១ វជ្ជៈ ១ អនុវសីលៈ ១ (ជាដើម) នោះ
ជាអ្នកត្រូវការ (ដោយស្រ្តី) ក៏សាបសូន្យចាកសភាវៈ (ការ
បានឡើស្រ្តី) ។

(៥២១) ចំណែកប្រាហ្មណ៍ណា ដែលមានប្រាជ្ញា មានព្យាយាមក្នុង
សច្ចៈ បានក្សេត្យខ្ញុំធម៌ខុស ប្រាហ្មណ៍នោះជាអ្នកដល់ខ្ញុំត្រើយ
នៃធម៌ចំណង់ តើធម៌សាបសូន្យ (ចាកការបានឡើស្រ្តី) ដូច
ប្លេចកើត ។

ធម៌ សីលវិមលជាតក វិ ៥ ។

សុជាតាជាតក

(៥២២) តើ អណ្ណកា ឥម ទេវ និក្ខុត្តា កាសមលកោ

ឧបលោហិតកាវត្ថុ តំ(១)ម អក្ខាហិ បុត្តិកា ។

(៥២៣) យា និ បុរេតុរំទេវ កណ្ណា នន្តកាវាសិនី

ឧត្តង្គហត្ថា បដិចាសិ តស្សា តេ ភោគាលិយំ ដលំ ។

(៥២៤) ឧទយ្ហតេ ន រមតិ ភោគាវិជ្ជាជហន្តិ តំ

តត្ថេវមំ បដិទេដ យត្ថុកោលំ បដិស្សតិ ។

(៥២៥) ហោត្តិ ហេតេ មហាភជ ឥន្ទិយ្យត្ថាយ ចារិយា

ឧម ទេវ សុជាតាយ មាស្សា កុដ្ឋិ រជេសភាតិ ។

សុជាតាជាតក ផ្សំ ។

សុជាតាជាតក

(៥២៦) (នាងសុជាតាទេវី សូរថា) បពិត្រព្រះទេវៈ នេះផ្ទៃអ្វី បូរាណេន៍
មានពណ៌ក្រហម ដូចជាឈាម ដែលដាក់ក្នុងឆាជ័រមាស ទុំ
ម្ចាស់ស្ករហើយ សូមព្រះអង្គប្រាប់ឲ្យទាន ។

(៥២៧) (ព្រះបាទពោធិសី ជ្រងំត្រាស់ថា) ម្ចាស់ទេវី ក្នុងកាល
មុន នាងនាមក្សានុលេខី ស្លៀកកំណាត់សំពត់ចាស់ មានដៃ
ក្នុងថ្នក់ ហើយបេះខ្នងផ្ទៃឈើចំងឡាយណា (នេះ) គឺផ្ទៃព្រា
របស់នាងនោះហើយ ។

(៥២៨) ស្រ្តីថោកទាប វេទន៍ក្រហាយ មិនត្រកអរ (ក្នុងរាជគ្រូ-
កូល) ភោគរបស់ស្តេចចំងឡាយ វេទន៍លះបង់ខ្លីស្រ្តីជត
បុណ្យនោះ ស្រ្តីថោកទាប បេះខ្នងផ្ទៃព្រាក្នុងទីណា អ្នក
ចំងឡាយ ចូរនាំស្រ្តីនោះទៅ ក្នុងទីនោះចុះ ។

(៥២៩) (គាមាភូរោធិសត្វ ទូលថា) បពិត្រមហាភជ ចោសទុស
ព្រោះសេចក្តីប្រឆាំងនេះ វេទន៍មានដល់នាងនាវី ដែល
ដល់ខ្លឹយសសក្តី បពិត្រព្រះទេវៈ សូមព្រះអង្គអត់ទោសដល់
ព្រះនាងសុជាតាទេវី បពិត្រព្រះអង្គប្រសើរក្នុងរាជ សូមព្រះអង្គ
កុំជ្រងំព្រះវារោធិ ចំពោះព្រះនាងសុជាតាទេវីនេះឡើយ ។

ចប់ សុជាតាជាតក ទំ ៦

បណ្ឌិតជិតិ

(៥២២) អនេននំ ប្រាហ្មណ៍ អស្សុណ្ណំ
 ជាតោ អជាទន្តមិមំ បណសិ
 អានុកិរិយោ ធុរមប្បមត្តោ
 សុខសេយ្យំ ធូលី កំស្ស ហេតុ ។

(៥២៣) ធុរេ សុតោ តេវ ប្រហា ច វុត្តោ
 នោសេ មិគោ កូនធិវាសក្ខតោ
 តស្មា នមស្មាមិ វិមំ បណសិ
 យេ ចេតុ កូតា តេ ធនស្ស ហេតុ ។

(៥២៤) សោ តេ ករិស្សាមិ យថាទុកាវិ
 កកត្ថាតំ ប្រាហ្មណ៍ បេក្ខមាតោ
 កជំ ហំ អាកម្ម សតិ សតោសេ
 មោយា តេ អស្ស បរិផុត្តិតាធិ ។

បណ្ឌិតជិតិ

(៥២៥) (ត្រូវទៅការពារទិសត្រូវ គោលថា) ម្ចាស់ប្រាហ្មណ៍ អ្នកដឹង
 ថាដើមពារនេះ ជាឈើឥតចេតនា ឥតចេះស្តាប់ ឥតដឹងអ្វីទេ
 ជាអ្នកប្រាញ់ក្បាលយាម មិនប្រហែសឆ្នើសជាងច្ចូ ហេតុអ្វី ក៏សួរ
 រកការដកដានុទ (របស់ដើមឈើ) ។

(៥២៦) (ប្រាហ្មណ៍ គោលថា) ដើមឈើ ប្រាកដក្នុងទីដ៏ឆ្ងាយផង ចង់ផង
 ដុះនៅក្នុងទី (ទួល) មានសភាពជាទីនៅរបស់កូត ហេតុនោះ
 បានជា ខ្ញុំថ្វាយបង្គំដើមពារនេះ ពួកកូតណា នៅតាមស្រយាល
 ដើមឈើនេះ (ខ្ញុំថ្វាយបង្គំ) ពួកកូតនោះ ព្រោះហេតុតែទ្រព្យ ។

(៥២៧) (ត្រូវទៅការពារ គោលថា) ម្ចាស់ប្រាហ្មណ៍ ខ្ញុំចង់ដឹង កាល
 សម្បត្តិឃើញខ្លួនការដ៏ឥតលា ដែលអ្នកធ្វើហើយ ខ្ញុំនឹងធ្វើខ្លួនការ
 គបត្តលាដល់អ្នក តាមសមត្ថភាពរបស់អ្នក តាមដែលអ្នក
 មករូបរាងខ្លួន ក្នុងសំណាក់សប្បុរស នឹងជាមេសាសនាស្មោះ
 ដូចម្តេចកើត ។

(៥២៩) យោ តិច្ឆុត្តស្ស មហេ មិលតោ
 មរិកិតោ ធុត្វយត្តោ ឧទ្យាហ
 តស្សេវ មូលស្មំ និធិ ជិហតោ
 អនាយតោ កច្ច ជំ ឧទ្ធរាហិត ។

បណ្ឌិតានំ សន្តមំ ។

វិវិសកុណជាតិ^(១)

(៥៣០) អកាខ្លាវ តេ កិច្ចំ យំ ពលំ អហរម្ភសេ
 មិគរាជ នមោ ឥន្ទ្រ អចំ គំភ័យំ លាភសេ ។
 (៥៣១) មម លាហិតកក្កស្ស ធិន្ទំ លុត្តាធិ កុត្តរោ
 ទទ្គន្តរកតោ សន្តោ តំ ឧប្បិ យម្បិ ជីវសំ ។
 (៥៣២) អកតញ្ញមកត្តាវំ កតស្ស អចជិការតំ
 យស្មំ កតញ្ញាតា នត្ថំ ធិន្ទា កស្ស សេវតា ។

១២. សកុណជាតិ ។

(៥២៩) ដើមរលៀបណា ដុះនៅទាបមុខដើមទន្ធាប់ យំញ្ញាដែលគេធ្វើ
 ហើយក្នុងកាលមុនច្រើន ជាតំណប់ដែលគេកប់ដុំទុំវិញស្វះ
 គល់លៀបនោះឯង ជាតំណប់មិនមានអ្នកទទួល អ្នកចូរទៅ
 គាស់យកតំណប់ទ្រព្យនោះចុះ ។

ចម៍ បណ្ឌិតានំ ទី ៣ ។

វិវិសកុណជាតិ

(៥៣០) (សត្វសរសះ ពោលថា) កម្លាំងណាចេសយើងមានហើយ
 យើងធ្វើកិច្ចដល់អ្នកតាមកម្លាំងនោះ បរិច្រម័តរាជ ទុំសូមប្រកាស
 ថ្វាយបង្គំអ្នក យើងត្រូវបានសាច់បន្តិចបន្តួចចុះ ។
 (៥៣១) (រាជសីហ៍ ឆ្លើយតបថា) អ្នកឯងចូលទៅតាមចន្លោះ នៃឆ្នេរ
 ចេសទុំ ដែលជាឆ្នកស៊ី(សាច់)នឹងឈាម ធ្វើឲ្យអំពើកម្រក់
 ទាំងឡាយជាធិច្ច ស្រេច ដោយសាច់ណា សាច់នោះ
 មានច្រើន ។
 (៥៣២) (សរសះឆ្លើយតបថា) សេចក្តីដឹងគុណដែលគេធ្វើហើយមិនមាន
 ក្នុងបុគ្គលណា ការសេចក្តីដឹងបុគ្គល អ្នកមិនដឹងគុណដែល
 គេធ្វើហើយ មិនធ្វើ(គុណនឹងអ្នកណា) មិនកបស្វន្តសងគុណ
 ដល់អ្នកដែលធ្វើគុណហើយដល់ខ្លួននោះ ជាភាវេតប្រយោជន៍ ។

[៥៣៣] យត្ថុ^(១) សម្មាសម្ពុទ្ធិនោ មិគ្គនោ ធម្មតំ
 អនុស្សយន្តនក្កោសំ សាលាភិក្ខុនា អបក្កាមេតិ ។
 វេសគុណដាចកំ អដ្ឋមំ ។

ឆវិជិតកំ

[៥៣៤] សត្វីននេត្វ មរិកាភំ ឧរោ ធម្មំ ធម្មស្សរេ
 ឧរោ មគាត៌យា ធុតា យោ ចាយំ មន្ត ឈាបេតិ
 យោ ច មន្តំ អជីយតិ ។
 [៥៣៥] សាលីនំ ឧទធំ កុញ្ញ សុតិ មិស្សមសេចធំ
 តស្មា ឯតិ ធម្មសាមិ ធម្មំ នសិកំ សេវិតំ ។
 [៥៣៦] មរិច្ឆជ មហា លោកោ មចន្តោមិ ចាលីនោ
 មា ភិ អនន្តោ អាចារិកោ តស្មា កុក្កនំ វាគីនា ។

១ ឧ.ច. យស្ស ។

[៥៣៧] បណ្ឌិត មិនបានមិត្តធម៌ ដោយសារគុណដែលខ្លួនសន្សំហើយ
 ក្នុងទីចំណេះមុខបុគ្គលណា បណ្ឌិតមិនត្រូវឱ្យស្យា មិនត្រូវដេរ
 ត្រូវកែកេចចេញចាកបុគ្គលនោះ ដោយសន្សំប ។
 ធម៌ វេសគុណដាចកំ ទី ៤ ។

ឆវិជិតកំ

[៥៣៨] (រោងសត្វ ប្រាបចូលព្រះបាទនាគណសីថា) ភិច្ចុវេល
 យេន៍ចាំនិប័នាតំ ធ្វើហើយ ចាំនិស្សន្ទនាគណមក បុគ្គល
 ណា (អង្គុយក្នុងទីតាប) បង្ហាញមន្ត ១ បុគ្គលណា (អង្គុយ
 ក្នុងទីខ្ពស់) រៀនមន្ត ១ បុគ្គលចាំនិប័នាតំ(នោះ) មិនឃើញ
 ខ្លាចបោកឈាមមិផ្សំ បុគ្គលចាំនិប័នាតំ (នោះ) ឃ្លានចាក
 ប្រក្រតីផង ។
 [៥៣៩] (ប្រាហ្មណ៍បុរេបាត ឆ្លើយអបថា) ទំហំភោគមាយស្រូវសាលី
 ស្អាត (របស់ស្តេចនេះ) ឈាយដោយសាច់ ហេតុនោះបានជា
 ទំហំសេពគប់ម្លូធម៌ ដែលពួកផស្សីសេពគប់ហើយនោះទេ ។
 [៥៤០] (រោងសត្វ ពោលថា) អ្នកចូររៀនចេញពីទីនេះទៅ លោក
 នេះក៏ចូលាយ ពួកសត្វនេះទៀត កែងស្មុដណ្តាំដែរ អ្នកកុំ
 ប្រព្រឹត្តអធម៌ ដូចជាជ្រៃដែលបំបែកខ្ទុវដ្ឋានឡើយ ។

(៥៣៧) ចិន្តា តំ យសលាភំ ធនលាភព្វ ព្រាហ្មណ
 យា វត្ថុ វិនិច្ឆ័យោ អនុធម្មលោក វា ។

ធរណី វេទ ។

សយ្យជានិក

(៥៣៨) សសម្ពុទ្ធបរិយាយំ មហី សាករតុណ្ហាលី
 ន ឥន្ទេ សហា ធិន្ទាយ វរំ សយ្យ វិដានហំ ។

(៥៣៩) ចិន្តា តំ យសលាភំ ធនលាភព្វ ព្រាហ្មណ
 យា វត្ថុ វិនិច្ឆ័យោ អនុធម្មលោក វា ។

(៥៤០) អបិ ធម្មត្ថមាធាយ អនាគារោ បរិព្វជេ
 សា វរំ ជីវិតា សេយ្យោ យាបាធម្មោ វសនា ។

(៥៣៧) ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ យើងសូមនិរៀនខ្លួនការបោនយសនិងការបោន
 ទ្រព្យ ព្រោះការប្រព្រឹត្តិបំផ្លាញខ្លួន ឬដោយកិរិយាប្រព្រឹត្តិអធម៌ ។

ចប់ ធរណី ទី ៧ ។

សយ្យជានិក

(៥៣៨) (ភាសាសាសនាសត្វ ពោលថា) ចុក្កលមិនធម៌ប្រាំបីក្នុងវិសេដិ
 ដែលមានសណ្តានដូចកុណ្ឌល ក្នុងកណ្តាលសាគរ មានសមុទ្រ
 ធំៗដុំវិញ មួយភាគីដោយភាគីទី១ខ្លះឡើយ ម្ចាស់សយ្យមានព្យ
 ចូរអ្នកជីវិតយ៉ាងនេះចុះ ។

(៥៣៩) ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ យើងសូមនិរៀនខ្លួនការបោនយស និងការបោន
 ទ្រព្យ ព្រោះការប្រព្រឹត្តិបំផ្លាញខ្លួន ឬដោយការប្រព្រឹត្តិអធម៌ ។

(៥៤០) សូរាគ្គា ជាអ្នកមិនមានផ្ទះសម្បែង ប្រព្រឹត្តកាន់បាត្រ(សូមគេ)
 ការចិញ្ចឹមជីវិតនោះឯង ប្រសើរជាងការស្វន្តរក មិនប្រកប
 ដោយធម៌ ។

(៥៤១) អមី ធម៌ បន្តមានាយ អនាគារោ បរិទ្ធដេ
អត្ថំ អហិសយំ លោកោ អមិ រដ្ឋេន តំ វន្តំ ។

សញ្ញាធាតុំ វសមំ ។

កាលិន្ទកោ ចរមោ ។

តិស្សទ្វាតិ

វិរិ ច អនេយ្យ សមិទ្ធកំ
អដ ធន្តរ ចាចមហាតិរហោ
អដ កោលិ ចលាសវត្ថុតោ
ចរិមិ សសមុទ្ធការេន ធន ។

(៥៤១) ស្បវភាគ្នាជាអ្នកបិទមានផ្ទះសម្បែង ប្រព្រឹត្តកាន់បាត្រ មិនបៀត
បៀនទូរសក្ខីដ៏ទុក្ខរលាក ការប្រព្រឹត្តិមាន ប្រសើរជាង
កងសម្បត្តិទៅទៀត ។

ចង់ សញ្ញាធាតុំ ទី ១០ ។

ចង់ កាលិន្ទក ទី ១ ។

ឧទ្ធាននៃកាលិន្ទក្តោនោះ គឺ

និយាយអំពីការបើកទ្វារ ១ ជនមិនឱ្យ ១ កាមគុណដ៏មាំមួន ១
ខានរឿយៗ ១ អំពីបាបមិនមានស្លាប់កំបាំង ១ ផ្អែកប្រា
១ ដើមថា ១ ការធ្វើអំពីដ៏ប្រសើរ ១ អំពីលាមក ១
ដែលដ៏មានសមុទ្រច្រើនជុំវិញ ១ ត្រូវដក ១០ ។

បុប្ផិមន្តវិគ្គ

បុប្ផិមន្តជានិក

[៥៤២] ឧទ្ទេហំ លោកីសេសំ កោ អន្តោ សុបិនេន តេ

មា ភី កហេសុ វាជាតោ កាមេ កំភ្នំសការកំ ។

[៥៤៣] ននុលោកីសេសុន្តំ កាមេ កំភ្នំសការកំ

កំ ភក្ក ធុចមន្តស្ស វាជាតស្ស តំដ្ឋតោ ។

[៥៤៤] នតំអស្សត្ថុជាតាសំ មម លោស្ស ចន្តរំ

លោកី កហេសុ វាជាតោ កាមេ កំភ្នំសការកំ

អន្តន្តិ^(១) និម្ពស្សលស្មី តស្មី មេសន្តិកមេតោ ។

[៥៤៥] សន្តយ្យ សន្តិកត្វានិ វេត្តយ្យនាគតំ តយំ

អនាគតកយា ឆិរេ ឧកោលោកោ អវេត្តតីតិ ។

បុប្ផិមន្តជានិក ចប់ ។

បុប្ផិមន្តវិគ្គ

បុប្ផិមន្តជានិក

[៥៤៦] (និម្ពត្តទេវតា ពោលថា) ម្ចាស់លោក អ្នកចូលប្រាកដឡើង អ្នក
ដេកធ្វើអ្វី ប្រយោជន៍អ្វីដោយការដកលក់លេងអ្នក កុំឱ្យរាជ-
បុរសទាំងឡាយ ចាប់អ្នកដែលធ្វើកម្មាក្រក់ ក្នុងស្រុកឡើយ ។

[៥៤៧] (អស្សត្តទេវតា និយាយថា) រាជបុរសទាំងឡាយនឹងចាប់ខ្លោច
ដែលធ្វើកម្មាក្រក់ ក្នុងស្រុកទេតិ ប្រយោជន៍អ្វី ដល់បុប្ផិមន្ត-
ទេវតា ដែលបិទនៅក្នុងព្រៃនោះ ។

[៥៤៨] (បុប្ផិមន្តទេវតា ពោលថា) ម្ចាស់អស្សត្តទេវតា អ្នកមិនដឹងខ្លាច
ចោលខ្លាចផង នៃចោលផង ពួករាជបុរសចាប់បាត់ចោល អ្នក
ធ្វើអំពើកាក្រក់ ក្នុងស្រុក ហើយដាក់បាត់ចោលនោះ ដោយមែក
ស្តៅស្រួច ទំរង្គៀសចិត្តក្នុងហេតុនោះ ។

[៥៤៩] (អស្សត្តទេវតា ពោលថា) អ្នកប្រាជ្ញគប្បីរង្គៀសឱ្យហេតុ ដែល
គួររង្គៀស គប្បីរក្សាឱ្យតែយ ដែលមិនទាន់មកដល់ អ្នកប្រាជ្ញ
តែងសំឡឹងមើលឱ្យលោកទាំងពីរ ព្រោះអនាគតក៏យ ។

ចប់ បុប្ផិមន្តជានិក ទី ១ ។

កស្សប្បមន្ទិយជានិក

[៥៤៦] អធិ កស្សប្ប មន្ទិយា យុក សមតិ ហន្តិ ក

សព្វន្តិ មមតេ ធិរោ បណ្ឌិតោ តំ តិកិក្ខុតិ ។

[៥៤៧] សធម៌ សន្តោ វរណន្តិ ទិប្បិ សន្ទិយេវ បុន

កាលា ចក្កាវ កិដ្ឋន្តិ ឧតេ សមធម៌ជ្ឈតិ ។

[៥៤៨] ឯតេ កិយ្យេ សមាយន្តិ សន្ទិ តេសំ ឧ ជីវតិ

យោ កាតិមន្តិ ជាតាតិ យោ ឧ ជាតាតិ ធិសនំ ។

[៥៤៩] ឯសោ ហិ ឧត្តរិតោ កាលាយោ ធុរុក្ខោ

យោ បរសានិ ចន្ទានំ សយំ សព្វាតុមរោតិ តិ ។

កស្សប្បមន្ទិយជានិក ទុតិយំ ។

កស្សប្បមន្ទិយជានិក

[៥៤៦] (តាបសៈកាតិសត្វ ភោសថា) បតិក្រកស្សបជាបិកា បើក្នុង

គួរ ដោយ ប្រារព្ធក្នុង បណ្ឌិតម្នាក់ម្នាក់ ក្នុង
អតិសន្តិក៍ឱ្យកុសលនិងមន្តៈ ។

[៥៤៧] ប្រសិនបើសព្វសេដ្ឋកិច្ច ទាស់ទែងគ្នា សព្វសេដ្ឋកិច្ច

បានវិញយ៉ាងដាច់ ឯក្នុងកាលនិងឡាយ វេទនាបែកខ្ចាត់
បាត់ ក្នុងកាលនិងនោះ មិនដល់ឱ្យការស្ងប់រងឡើយ ។

[៥៤៨] ជនណាដឹងឱ្យកាល ដែលខ្លួនធ្វើឱ្យក្នុងហួសចោលយើង

ជនណាដឹងឱ្យកាលនិងឡាយ ឯទុក្ខនិងក្តីក្តានោះ(បើ
ទុក្ខនិងក្តីក្តានោះ) ច្រើនឬម្តងវិញបាន ការកម្ពុតរបស់
ជននិងក្តីក្តានោះ មិនលុបចោលឡើយ ។

[៥៤៩] ជនណា គួរតែឱ្យមិត្តភាពរបស់ក្នុងជនដទៃ ដែលគាត់ស្រឡា

សន្តិភាពយើង ដោយខ្លួនឯងបាន ជននោះជាមនុស្សខ្ពង់ខ្ពស់
លើសលុប ជាមនុស្សចាំវាឱ្យការបាន ជាមនុស្សច្រឡំ
ឱ្យការបាន ។

ចប់ កស្សប្បមន្ទិយជានិក ទី ២ ។

ទុក្ខវិទិដាធិក

(៥៥០) យោ តេ ហត្ថេ ធម្មានេ ធម្ម កុណ្ណោ ធាសញ្ច ធម្មេយិ

តស្ស កុដ្ឋំ មហារិ មា វដ្ឋំ វិធស្ស វេទំ ។

(៥៥១) យោ មេ ហត្ថេ ធម្មានេ ធម្ម កុណ្ណោ ធាសញ្ច ធម្មេយិ

ជិវំ ជិវតុ សោ វាជា ន ហិ កុដ្ឋំ វិទ្ធិ មាធិសា ។

(៥៥២) អហុ អតីតមន្ទានេ សមណោ ទុក្ខំ ធិបេយ

តំ ទុក្ខំ យាយេវ មិគំ កាសិកជា អធម្មេយិ ។

(៥៥៣) តស្ស កុដ្ឋដុសស្ស វិចារកោ កុដ្ឋកោ អហុ

យិ កាសិកជា វេទសិ ជិវយន្តិ សមម្យុតោតំ ។

ទុក្ខវិទិដាធិក ភគិយំ ។

ទុក្ខវិទិដាធិក

(៥៥០) (សេនាបតី កោលថា) មតិគ្រាលោកមានព្យាយាមធំ ព្រះរាជា

ណាកាត់ព្រះហស្តចាំនិព័ត្តិ កាត់ព្រះបាទចាំនិព័ត្តិ កាត់គ្រ-
ឿកនឹងច្រមុក្តី របស់លោក សូមលោកទ្វាល់ចំពោះបុគ្គល
នោះចុះ សូមលោក កុំញ៉ាំងវែងនេះ ឱ្យវិនាសឡើយ ។

(៥៥១) (តាបសៈពោធិសត្វ កោលថា) ព្រះរាជាណា កាត់វែងចាំនិព័ត្តិ

ក្តី កាត់ជើងចាំនិព័ត្តិ កាត់គ្រឿកនឹងច្រមុក្តី របស់អាត្មា
សូមឱ្យព្រះរាជានោះ ទ្រង់មានព្រះជន្មយើងយូរ ពួកអ្នកប្រាជ្ញដូច
យ៉ាងអាត្មា មិនវិនិច្ឆ័យ ។

(៥៥២) (ព្រះសាស្តា ទ្រង់ត្រាស់ថា) សមណៈជាអ្នកសម្រែងទុក្ខ មាន

ហើយក្នុងអតីតកាល ព្រះបាទកាសិ ទ្រង់ត្រាស់ឱ្យរោយោភក-
បុរសសម្លាប់សមណៈនោះ អ្នកគាំទ្រនៅក្នុងទុក្ខ ។

(៥៥៣) ព្រះបាទកាសិ គាំទ្រនៅក្នុងនរក សោយទ្លុះផល នៃកម្មណា

ផលនៃកម្មកាត់នោះ ជាផលក្តៅក្រហាយ ។

បំ ទុក្ខវិទិដាធិក ទី ៣ ។

លោហកុម្មិជានក

[៥៥៤] ធុជ្ឈិវិភមជីវិច្ឆា យេសុន្នោ ន ធនាមសេ
 វិជ្ជាណេសុ កោកេសុ ធិបំ ធាកុច្ឆ អត្តោ ។

[៥៥៥] សដ្ឋីវស្សសហស្សានំ បរិមុណ្ណានំ សព្វសោ
 ធិរេយេ បច្ចុប្បាទានំ គុណា អន្តោ ភវិស្សតិ ។

[៥៥៦] ធម្មំ អន្តោ កុតោ អន្តោ ន អន្តោ បដិទិស្សតិ
 គុណា ហិ បកាតំ ធាបំ មម តុយ្ហញ្ច មារិស ។

[៥៥៧] សោ ហិ ទូធនំ កោកុច្ឆា យោ ធិ លទ្ធាន មាណសី
 វន្តោ សីលសម្បត្តោ កាហាមី កុសលំ ឧហន្តិ ។

លោហកុម្មិជានកំ បក្កំ ។

លោហកុម្មិជានក

[៥៥៤] (សក្កនកម្មាភកំ ពោលថា) ពួកយើងដែលមិនបានឱ្យបាន បាន
 ជាពួកយើងសំរេច ដោយគ្រងាបគ្រងស្រ កាលគោរពចំពោះ
 ឡាយបាន ពួកយើងមិនបានធ្វើ ខ្ញុំទីក៏នឹងប្រុងខ្លួនសោះ ។

[៥៥៥] (សក្កនកម្មាភកំ ពោលថា) ពួកយើងដែលនេះ ក្នុងនាក
 គ្រប់ជា ៦០.០០០ ឆ្នាំ ដោយភាពទាំងពួងហើយ កាលណា
 នឹងបានចិបដុត(ខែទុក្ខ) ។

[៥៥៦] (សក្កនកម្មាភកំ ពោលថា) ខ្ញាលអ្នកស្មើនឹងខ្ញុំ ចិបដុត
 (ខែទុក្ខយើង) មិនបានទេ ចិបដុតនឹងបានមកពីណា ចិបដុតនឹង
 មិនប្រាកដទេ គ្រាន់ថា ខ្ញុំនឹងអ្នកបានធ្វើបាប ក្នុងកាលនោះ ។

[៥៥៧] (សក្កនកម្មាភកំ ពោលថា) ខ្ញុំនោះ លុះទៅអំពីទីនេះបាន
 កំណើតជាមនុស្ស ចាប់ពីដំបូងក្តីទៅ សូមជាអ្នកបរិច្ចារ្យដោយ
 សីល ធ្វើកុសលឱ្យច្រើន ។

ចប់ លោហកុម្មិជានក ទី ៤ ។

មិសង្កាតកំ(១)

(៤៥៨) ជុស្សា វត តេ វតា មិសី យាធនកោ អសំ

កំលោមសនិសី វតា កំលោមី សម្ម ធម្មតេ ។

(៤៥៩) អង្គមេតំ មនុស្សាធិ កាតា លោកោ ចុត្តតិ

អង្គស្ស សនិសី វតា អង្គី សម្ម ធម្មាមិ តេ ។

(៤៦០) កាតាតិ បុត្តា វធមាធា កាឡតិ ហនយំ ចំតុ

ហនយស្ស សនិសី វតា ហនយំ សម្ម ធម្មតេ ។

(៤៦១) យស្ស កាមេ សទា ធាតុ យថាវញ្ញំ កត្តេ កំ

សទ្ធស្ស សនិសី វតា សទ្ធិ សម្ម ធម្មាមិ តេតិ ។

មិសង្កាតកំ បញ្ចមំ ។

១ ឬ, សទ្ធិមិសង្កាតកំ ។

មិសង្កាតកំ

(៤៥៨) (ប្រានព្រៃ ឆ័យាយនីសិស្សត្រចី ១ ថា) វតារបស់អ្នកព្រៃកំ
លាស់ អ្នកជាអ្នកសុំសាច់ តែវតាប្រវែងយាយនីសិស្ស តែសំ-
ឡាញ់ យើងនឹងឲ្យសាច់ដល់អ្នក ។

(៤៥៩) (ប្រានព្រៃ ឆ័យាយនីសិស្សត្រចី ២ ថា) ដល់ជាបងប្អូន អនុក
ជាអយ្យកៈ របស់មនុស្សទាំងឡាយ ក្នុងលោក វតារបស់អ្នក
ប្រវែងយាយនីសិស្ស តែសំឡាញ់ យើងនឹងឲ្យសាច់អយ្យកៈ
ដល់អ្នក ។

(៤៦០) (ប្រានព្រៃ ឆ័យាយនីសិស្សត្រចី ៣ ថា) ក្នុងកាលណាចំណាត់
ឡុកឡុក ផ្សេងៗ ក៏មិនធ្វើបង្កើនបរិកាឡកម្រឹក វតារបស់អ្នក
ប្រវែងយាយនីសិស្ស តែសំឡាញ់ យើងនឹងឲ្យបង្កើនដល់អ្នក ។

(៤៦១) (ប្រានព្រៃ ឆ័យាយនីសិស្សត្រចី ៤ ថា) សំឡាញ់របស់បុរស
ណា មិនមានក្នុងស្រុក លំនៅរបស់បុរសនោះ ក្នុងស្រុកនោះ
ឯង ដូចព្រៃ វតារបស់អ្នកប្រវែងយាយនីសិស្សត្រចីទាំងឡាយ តែ
សំឡាញ់ យើងនឹងឲ្យសាច់ទាំងអស់ដល់អ្នក ។

ចប់ មិសង្កាតកំ ទី ២ ។

សសបណ្ឌិតជាតកំ

[៥៦២] សត្ត មេ រោហិតា មន្ទា ឧទកា ជនមុត្តតា

នំ ប្រាហ្មណ មេ អត្ថំ ឯតំ កុត្វា វេន វស ។

[៥៦៣] ទុស្សៈ ម ទេត្តចាលស្ស រក្ខិ កត្តិ អនាគតំ

មំ សស្សា ច ទ្វេ គោតា ឯតំ ឡា ធម៌ វស ។

នំ ប្រាហ្មណ មេ អត្ថំ ឯតំ កុត្វា វេន វស ។

[៥៦៤] អម្ពបក្ខិ ធាតុ ១ សីតំ សីតញ្ញាយំ មនោរមី

នំ ប្រាហ្មណ មេ អត្ថំ ឯតំ កុត្វា វេន វស ។

[៥៦៥] ឧ សសស្ស តិលា អត្ថំ ឧ មុត្តា ធម៌ ឧស្មាណ

នំ មិទ្ធ អត្ថិតា បក្ខិ មមំ កុត្វា វេន វសាតិ ។

សសបណ្ឌិតជាតកំ ២ ធ្ម ។

១ ឧ, អម្ពបក្ខាទំ ។ ២ ឧ, សសជាតកំ ។

សសបណ្ឌិតជាតកំ

[៥៦២] (ភេ និយាយនឹងអង្គប្រាហ្មណ៍ថា) ខ្ញុំមានត្រីក្ខន្ធ ៧ ដែលគ្រាន់
សន្ទូចស្រងៀត គឺទឹកដាក់ស៊ីភោគ ម្ចាស់ប្រាហ្មណ៍ នេះ
របស់ខ្ញុំ អ្នកចូរបរិភោគរបស់នេះ ហើយ(ចំរើនសមណធម៌)
នៅក្នុងព្រះ ។

[៥៦៣] (ចចក និយាយនឹងអង្គប្រាហ្មណ៍ថា) កត្តារបស់អ្នកភ្លេចស្រ
ង្វារោះ គឺសាច់ពីរដ្ឋនួបផង ទន្សៀងមួយផង ដបទង់មួយផង
ខ្ញុំបានដាំមក ក្នុងវេលាយប់ ម្ចាស់ប្រាហ្មណ៍ នេះរបស់ខ្ញុំ អ្នក
ចូរបរិភោគរបស់នេះ ហើយ(ចំរើនសមណធម៌)នៅក្នុងព្រះ ។

[៥៦៤] (ស្វា និយាយនឹងអង្គប្រាហ្មណ៍ថា) ថ្ងៃស្វាយរំ ទឹកត្រជាក់
ទីមានម្លប់ត្រជាក់ ជាទីតាមចិត្ត ម្ចាស់ប្រាហ្មណ៍ នេះរបស់
ខ្ញុំ អ្នកចូរបរិភោគរបស់នេះ ហើយ (ចំរើនសមណធម៌) នៅ
ក្នុងព្រះ ។

[៥៦៥] (ទទ្វាយ និយាយនឹងអង្គប្រាហ្មណ៍ថា) ទទ្វាយ មិនមានល្អ
មិនមានសណ្តែក មិនមានអត្ថរទេ អ្នកចូរបរិភោគ ខ្ញុំខ្ញុំដែល
ត្រូវដោយភ្លើងនេះ ហើយ(ចំរើនសមណធម៌)នៅក្នុងព្រះ ។
ចប់ សសបណ្ឌិតជាតកំ ២ ។

មហាវេទ្យាស័ក

(៥៦៦)មគមគមេវកេន្ត ១ ហំតំកេន្តយោ មវិស្សតំ

សាទ្រ សក្កាភិបា អនុបក្ខេប ជហន្ត ជីវិត ។

(៨៦៧) លេខមនុស្សចតុប្បតា បញ្ចកលា ទុរតា ជ

ເກີດຂຶ້ນ

យុទ្ធិ^(៦) សរីរ អង្គស្បែក របរមានាវ ជហន្ត ជីវិត ។

(៥៦៨) ឃុំចលំតំ អសស្ម័តំ សុទ្ធក្នកំ មនុស្សេស្ត

អរិយធម៌

[illegible]

(၆၈) ညီညွတ်စွာ ဆောင်ရွက်ရန် အရေးကြီးသည်။

ឆ្នាំ មករា ១៩៩៩ ពេលនោះ យើង ជួបស្នូល អនោវិជ្ជាភិក្ខុ

ឧបនេត្តកថា ១

១ អភិវឌ្ឍន៍ បង្ក ឈ្នួល ។

មតិយោបល់សំខាន់ៗ

(២៦៦) (សេដ្ឋីភោគិសត្វ ពោលថា) អ្នកទាំងឡាយ យំកេប្បក្កល
ស្លាប់ទៅហើយ ១ តែម្យ៉ាង បុគ្គលណា បម្រុងស្លាប់ អ្នក
ទាំងឡាយ មិនយំកេប្បក្កលនោះសោះ ពួកសត្វទាំងអស់ ជា
អកច្រឡឹងខ្លាស់រិះ តែងលះបង្គំខ្ញុំស្លឹកតាមលំដាប់ ។

(៩៦៧) ពួកទេវតា មនុស្ស សត្វផ្សេងៗ ពួកសត្វលាប វិនិច្ឆ័យ
ប្រកបដោយភ្នែក មិនជាជំនុំសិររះឡើយ តែងលះបង់ពីរ
ចំនុចពុទ្ធស្រាម (គួរដោះដៃលុបចោល) ។

(៧២) សុទ្ធនិទុក្ខជាតយុជាកក្រើក មិនកាន់នៅយ៉ាងនេះ បុគ្គល
 គួរមើលមើល ក្នុងក្បួនមនុស្ស ការកន្ទុកកន្ទួញ ការយំសោក
 ជាចេសមិនមានប្រយោជន៍ទេ ព្រោះហេតុអ្វី ក៏នឹងវិនាសចិត្ត
 សោក គ្របសង្កត់អាកាសិកុល ។

(៥៦៤) ពួកជនណា ជាអ្នកលេង ជាអ្នកស្រវឹង មិនធ្វើ (សេចក្តី
ចំរើន) ជាមនុស្សប្រាស ភ្លឺវិញ មិនមានសេចក្តីព្យាយាម មិន
ល្បាសក្នុងធម៌ ពួកជននោះ តែងសំគាល់នូវអ្នកប្រាជ្ញ (ដែល
មិនយំសោកជាដើម) ថាជាមនុស្សប្រាសទៅវិញ ។

០៦ មធ្យមសិក្សាឆ្នាំទី ៧ ។

កណ្តជីវិតកំ

[៥៧០] យន្តំ វសន្តសម័យេ កណ្តជីវិតកំ កណ្តជីវិតកំ
 សាមី កាយាយ មិន្យសិ សា តំ អាណេក្យមព្រា ។

[៥៧១] អត្តោ ន កិរ សន្តយ្យំ យំ វាតោ បព្វតំ វហោ
 បព្វតេត្វ វហោ វាតោ សព្វម្យំ មហី វហោ
 យន្តសាមា កាលកកា សាមី អាណេក្យមព្រា ។

[៥៧២] ន ចេវ សា កាលកកា ន ច សា អញ្ញមិច្ឆតិ
 ឯកកត្តា កិរ សាមា តមេវ អភិក្កដ្ឋតិ ។

កណ្តជីវិតកំ

[៥៧០] (ពួកវា ប្រៀនថា) អ្នកឧបត្ថានសាមាណោ ដោយដើមដៃ
 ក្បែរក្នុងច្បារទាំងឡាយ មានក្រហម ដូចពន្លឺព្រះតាទិក្ស
 ក្នុងវសន្តសម័យ (ហើយតំរូវ ឥឡូវនេះ) ឆានសាមាណោ
 ប្រាប់មកអ្នក (ថាឆាន) មិនមានរោគទេ ។

[៥៧១] (គោតិសត្វ គោលថា) ខែឆានដ៏ចំរើន បានឮថា ឡល់បក់
 ជាក់ភ្នំ ដោយហេតុណា ទ្រង់មិនឃ្លីជឿ ឆ្ងល់ហេតុនោះទេ បើ
 ឡល់បក់ជាក់ភ្នំបាន បក់ជាក់ដៃដើម្បីទាំងមូល ក៏បានដែរ ឆាន
 សាមាណោ ស្លាប់បាត់ទៅហើយ អ្នកគោលថាឆានសាមាណោ
 មិនមានរោគ (ទ្រង់មិនឃ្លីជឿទេ) ។

[៥៧២] (ពួកវា ប្រៀនថា) ឆានសាមាណោ មិនស្លាប់ផង ឆានមិនចង់
 បានបុរសជ័យផង ឮថា ឆានសាមា បានច្រើនមួយ ឆានចង់
 បានវិញ្ញាណនោះផង ។

(៥៧៣) អសន្តតិ មី ងាសន្តតេន

ឯមិច្ឆិ សាមា អនុវិ ធុរេន

មយាបិ សមា ឯមិទេយ្យ អត្ថា

ឥតោ អហំ ធូរតវំ កមិស្សន្តិ ។

ពណ៌រោគាចំ អន្ធមំ ។

វិចិត្រវិចារិក

(៥៧៤) សុសុទ្ធិ វេន ជីវិតិ លកមិ ចេវ ភុក្ខំភុ

បរិបន្ថេវ តិដ្ឋាមិ កាទុ កន្តេ កតិ មម ។

(៥៧៥) មនោ ចេតេន ឧប្បណាមតិ ចក្ខុំ ចាចស្ស កម្មុនោ

អនាវជស្ស កម្រស្ស ឧ ចាបម្មុបលំច្បតិ ។

(៥៧៦) ញាតតោ ចោ ឯសិទ្ធាតិ កហុ អាត្មតេ ឆនោ

បដិច្ច កម្មិ ធុសតិ តស្មិ មេ សង្កតេ មនោ ។

(៥៧៧) (ព្រះតោជិតសត្វ ហោសថ) ឆានិសាមា ប្លយេកត្ថំដែលមិនទ្រប់

ស្ម័គ្រស្មាល ដោយម្តីដែលស្ម័គ្រស្មាល អស់កាលយូរ ប្លយេកត្ថំ

ជាម្តីមិនត្រូវបាន ដោយម្តីត្រូវបាន ឆានិសាមា មុខតែប្ល

យកបុរសវ័ន ដោយម្តី គឺនិរោកាន់ចំឆ្ងាយ លើសចំនេះ

ទៅទៀត ។

ចប់ ពណ៌រោគាចំ ទី ៧ ។

វិចិត្រវិចារិក

(៥៧៨) (សត្វទា សត្វកាបសាតោជិតសត្វ) ខ្ញុំសំនៅជំនុនសប្បាយ

ណាស់ ទាំងបានបរិភោគ (ដោយស្រួល) តែមិននៅក្នុង

សេចក្តីអន្តរាយ ចតិគ្រោះលាភដ៏ចំរើន គេតតិចសំខ្ញុំផ្លូវចម្លង ។

(៥៧៩) (ព្រះតោជិតសត្វ ឆ្លើយថា) ម្ចាស់ចៅបក្សី បើចិត្តរបស់អ្នក មិន

បង្កើនទៅកំណើតបាបទេ បាបកិច្ចប្រឡាក់ ខ្ញុំអ្នកដ៏ចំរើន

ដែលជាអ្នកមិនទ្រប់ខ្លាចឆ្លើយ ។

(៥៨០) (ទា ហោសថ) សត្វទាជាច្រើនមក ព្រោះតែថា ញាតិយើង

ទំនៅក្រុងទីនោះ) ព្រានចំណាស់ខ្ញុំបាណាតិបាណកម្ម ព្រោះ

កាស្រីយក្ខំ ចិត្តរបស់ខ្ញុំ ក៏ស្ម័គ្រស្មាលរឿងនោះ ។

(៥៧៧) ន បដិទ្ធ កម្មំ ជុសតិ មនោ ចេ ឈុទ្ធស្សតិ
 អប្បោស្សក្កស្ស កប្រស្ស ន ចាបធម្មបលិឃ្យត្តតំ ។

ឆិដ្ឋនិកាយ វិ ១ ។

សុបបដិដាធកំ

(៥៧៨) សុបបដិ វគ ន ចដិ វាចាយ អននិ តំ
 កំព្វំ កស្ស ចជន្តស្ស វាចាយ អននិ ចត្វតំ ។
 (៥៧៩) យញ្ញំ កាយិក តញ្ញំ ខន្ធ យំ ន តតិយិក ន តំ វន
 អករោន្តំ កាសមាទំ បរិដានន្តំ បស្ចាសា ។
 (៥៨០) វជជុត្ត ននោ ត្បុត្ត សុខេ ធម្មេ វិចោ វសិ
 យស្ស តេ ព្យាសនំ បត្តោ សទ្ធស្មី វមតេ មនោ ។

(៥៧៧) (គោតិសត្វ គោលថា) ប្រាមមិច្ឆិយោ ឡូហោណនិបាតកម្ម
 ព្រោះកស្រយអ្នកទេ បើក្នុងអ្នកមិនច្រឡំស្អ បាបមិនច្រឡាក់
 ឡើងក៏ដឹងដែរ ដែលមិនមានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយឡើយ ។
 ចចំ ឆិដ្ឋនិកាយ វិ ១ ។

សុបបដិដាធកំ

(៥៧៨) (តាតិវេ គោលថា) ព្រះរាជាកាលមិនប្រទានក្នុង(សូម្បី)ដោយ
 ព្រះរាជា ឈ្មោះថា មិនសំរេចនឹង ឡូហេសដែលគួរលះបង់ដោយ
 ភ័យទេ (ប្រសិនបើព្រះរាជាបានប្រទានក្នុង(សូម្បី)ដោយព្រះ
 រាជាព្រះរាជានោះ (ដែលទុំសូមហើយ) គង់លះបង់តែម្តង ។
 (៥៧៩) (ព្រះរាជា ត្រាស់ថា) បុគ្គលធ្វើអំពើណា គប្បីនិយាយអំពី
 នោះ មិនធ្វើអំពើណា មិនគប្បីនិយាយអំពីនោះ ពួកបណ្ឌិត
 រសំណត់ដឹងឡូហេស ដែលមិនធ្វើ(ត្រាន់តែ)និយាយ ។
 (៥៨០) (ព្រះតាតិវេ គោលថា) ចត្វត្រព្រះរាជបុត្រ ទុំសូមថ្វាយបង្គំ
 ព្រះអង្គ ដែលប៉ះពាល់ក្នុងវិសេសច្បុះផង ក្នុងសភាវិចមង្គល សូម្បី
 ផល់ឡូហេសចក្ខុវិភាស ក៏ព្រះហឫទ័យ របស់ព្រះអង្គនៅតែ
 ព្រេកអរក្នុងសច្ចៈ ។

[៥៨១] យា ធលំដ្ឋី ធលំទូស្ស អន្តា អន្ត្រស្ស កំត្តិមា
សា ហិស្ស បរមា ករិយា សហិក្ខាស្ស វត្ថុយានំ ។

សុច្ឆន្ទានំ វសមំ ។

បុច្ឆន្ទវគ្គោ ទុតិយោ ។

ពិស្សទ្ធានំ

អដ ចោរ សកាស្សប ទុត្តិវរោ

ទុត្តិវត្តា ច វា វេសា

អដ សស មតំ ច វសន្ត សុទំ

សុទដំ វត ធន ជីវា ច ធន ។

[៥៨១] (ព្រះភោគិសត្វ សំដែងគុណរបស់ព្រះនាងទេវីថា) ភិយាណា
របស់ប្តីអ្នកទ័លក្រ ក៏ជាស្រីទ័លក្រដែរ របស់ប្តីអ្នកស្កកស្កម
ក៏ជាស្រីស្កកស្កម បានក្តីរឿងដែរ ភិយានានាឈ្មោះថាជា
ភិយាជីវត្តមរបស់ប្តីនោះ ស្រីទាំងឡាយរបស់អ្នកមានប្រាក់
(ក៏ដូច្នោះដែរ) ។

ចចំ សុច្ឆន្ទានំ ទី ១២ ។

ចចំ បុច្ឆន្ទវគ្គ ទី ២ ។

ទុទ្ធាននៃបុច្ឆន្ទវគ្គនោះគឺ

និយាយអំពីចោរ កសិប្រភាបស តាបស ទុត្តិវទី ការ
សំនៅកម្រក់ វសីកម្រក់ ទន្សាយ បុគ្គលស្លាប់
វសន្តកាល ការរស់នៅជាសុខ ព្រះរាជាមិនលះបង់ នូវ
របស់ដែលលះបង់ហើយ ត្រូវជា ១០ ។

កុដិទូសកវិគ្គោ

កុដិទូសកជាតក្កំ^(១)

(៥៨២) មនុស្សស្បូវ តេ សីសំ ហត្ថបាធា ច វិទា

អថ តេ ឧ ឧ វណ្ណា ឧ អតារទ្គ ឧ វិជ្ជតិ ។

(៥៨៣) មនុស្សស្បូវ មេ សីសំ ហត្ថបាធា ច សំដ្ឋិល

យាហុ សេ ធា មនុស្សស្ប ភា មេ បញ្ញា ឧ វិជ្ជតិ ។

(៥៨៤) អនុវិជ្ជតិ មនុស្ស លហុ វិជ្ជតិ មនុស្ស ឧត្តិល

ធិត្ថិ មនុស្សសីលស្ប ឧត្តកា វា ឧ វិជ្ជតិ ។

(៥៨៥) សោ កាស្ស អា ធុការី វិគីត្តស្ប សីលយំ

សីតា ឧ បវិគ្គាលំ កាស្ស កុដិកំ កមីតិ ។

កុដិទូសកជាតក្កំ ឈម្ពំ ។

១ ម. សិក្ខាសមុទានិកំ ។

កុដិទូសកវិគ្គោ

កុដិទូសកជាតក

(៥៨២) (គ្រលេងគ្រលេង ពោលថា) វេនានា ក្បាល ដៃនឹងដើម
របស់អ្នក ដូចជាមនុស្សដែរ តែគ្រោងហេតុអ្វី បានជាផ្ទះរបស់
អ្នកខាង ។

(៥៨៣) (តានា ឆ្វើយថា) វេនគ្រលេងគ្រលេង ក្បាល ដៃនឹងដើមរបស់
ខ្ញុំ ដូចមនុស្សមែនហើយ តែប្រាជ្ញាណាដែលបោកណាបាន
ពោលថា ប្រសើរក្នុងពួកមនុស្ស ប្រាជ្ញាដោះ របស់ខ្ញុំមិន
មានទេ ។

(៥៨៤) (គ្រលេងគ្រលេង ពោលថា) អម្បកអ្នកបានចិត្តមិនមិនខ្លួន មាន
ចិត្តរមែងរម្ងួត ជាអ្នកប្រកួសចំពោះមិត្ត មានហាយាមមិនទៀង
ជាខ្ញុំ តែងមិនមានសេចក្តីសុខ ។

(៥៨៥) វេនានា អ្នកនោះចូរធ្វើនូវតានុភាព(ឱ្យកើតបញ្ញា) ចូរផ្លាស់
ហាយាមទេពញ ចូរធ្វើខ្លួនជាគ្រឿងការពារឲ្យគ្រប់គ្រាន់នឹងទ្រង់ ។
ឈំ កុដិទូសកជាតក ទី ១ ។

ទុទ្ទកាយជាតិ

[៥៨៦] ទុទ្ទកាយតិ កត្តន្ត យស្មី នេសេ វសាមហំ

អហម្បតំ ន ជាតាមិ កំមេតំ ទុទ្ទកាយតិ ។

[៥៨៧] វេលុវំ បតីតំ សុត្វា ទុទ្ទកត្តិ សសោ ជិវំ

សសស្សវចនំ សុត្វា សន្តត្តា មិគវាហំ ធី ។

[៥៨៨] អប្បត្វា បទិញ្ញាណំ ចរយោសា ទុសារិយា

បដាទបរមា កាលា តេ ហោន្តិ បរមត្ថិយា ។

[៥៨៩] យេ ច សីលេន សម្បត្តា ចញ្ញាយុបសមេ វតា

អារតា វិវតា ដីកា ន ហោន្តិ បរមត្ថិយាតិ ។

ទុទ្ទកាយជាតិ ទុតិយំ ។

ទុទ្ទកាយជាតិ

[៥៨៦] (ទទ្ទកាយ និយាយថា) សូមសេចក្តីចំរើនមានដល់លោកចុះ

ខ្ញុំខ្ញុំក្នុងប្រទេសនា ប្រទេសនោះធ្វើសំឡេងឮទុទ្ទក(១) វេ

ខ្ញុំមិនដឹងនូវប្រទេសនោះថា អ្វីនេះ ធ្វើសំឡេងឮទុទ្ទក ។

[៥៨៧] (ព្រះសាស្តា ទ្រង់សំដែងថា) ទទ្ទកាយឮសូរផ្ទៃញាត្រូវថា

ទុទ្ទក ដូច្នេះ គឺសូរទាលប្រេច ហ្នឹងសូរម្រឹកទានពាក្យ

ទទ្ទកាយ គឺភ័យភក់ស្អុត ។

[៥៨៨] ពួកជនពាលនោះ មិនទាន់សម្រេចនូវចំណែកនៃសោតិញ្ញាណ

ធ្វើសំឡេងនៃជនដទៃ មានសេចក្តីប្រហែសច្បាស់ដ៏ក្រៃលែង ជន

ពាលទាំងនោះ វេមនិស្សរាមពាក្យជនដទៃ ។

[៥៨៩] ចំណែកពួកជនណា បរិច្ចេកវិធានសីលវិន័យញាត្រូវ ក្រេកអរ

ក្នុងការស្វប្បម្លាប់ ជាដើម អ្នកឆ្ងាយ អ្នកជឿលោកទាប ដ៏

ជននោះ មិនលុះតាមពាក្យជនដទៃទេ ។

ចប់ ទុទ្ទកាយជាតិ ទី ២ ។

ព្រហ្មទន្ធិជាតក

[៥៩០] ឆ្ងឃី យោចនោកា រាជ ព្រហ្មទន្ធិ ធិកច្ឆតិ
 អលាកំ ធនលាកំ វា ឃីវន្នោ ហំ យោចនា ។

[៥៩១] យោចនំ រោទនំ អាហុ មត្យាលានំ រាជសក
 យោ យោធនំ មទ្ធក្កាតិ តតាហុ ចជំរោទនំ ។

[៥៩២] មំ មាទ្ធសំ សុរោទន្តំ បញ្ចាលា សុសខាតតា
 តុវំ វា មជំរោទន្តំ តស្មា ឥន្ទ្រាមហំ រមា ។

[៥៩៣] ធនាមិ តេ ព្រាហ្មណា រោហិណីនំ
 កវំ សហស្សំ សហ បុត្តវេន
 អវយោ ហំ អវយស្ស កាចំ ធន ធម្មា
 សុទ្ធាន កាថា កវំ ធម្មយុត្តាតំ ។

ព្រហ្មទន្ធិជាតក គតិយំ ។

ព្រហ្មទន្ធិជាតក

[៥៩០] (គាបសរោធនិសក្ខ ពោលថា) បតិគ្រូព្រះបាទព្រហ្មទន្ធិ បុគ្គល
 អ្នកសូម រវេនបានផលពីរយ៉ាង គឺការស្វែងបានទ្រព្យ ១ ការ
 បានទ្រព្យ ១ ព្រោះថា ការសូម មានយ៉ាងនេះជាធម្មតា ។

[៥៩១] បតិគ្រូព្រះអង្គជាឥស្សរេសីវេ វិនិជនបញ្ចាល អ្នកប្រាជ្ញទាំង
 ឡាយ បានពោលនូវការសូមថាជាការយំ បុគ្គលណា យាត់នូវ
 ការសូម អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយហៅបុគ្គលនោះ ថាជាអ្នកមាន
 ការយំតប ។

[៥៩២] កុំឱ្យពួកជនអ្នកវិនិជនបញ្ចាលមកប្រជុំគ្នា ឃើញអាត្មាភាព កំពុង
 យំ ឬព្រះអង្គកំពុងយំតបឡើយ ព្រោះហេតុនោះ បានជា
 អាត្មាភាពត្រូវការទិស្វាតំ ។

[៥៩៣] (ព្រះបាទព្រហ្មទន្ធិ ទ្រង់ត្រាស់ថា) បតិគ្រូព្រាហ្មណ៍ ខ្ញុំនឹង
 ឱ្យគាត្រីសម្បុរក្រហម ១០០០ ព្រមទាំងការឈ្នាលដល់លោក
 ព្រោះថាអរិយជន បានស្តាប់នូវភាពប្រកបដោយធម៌ របស់
 លោកជាអរិយៈ មិនធម្មវិទ្យ ដូចម្តេចកើត ។

ចប់ ព្រហ្មទន្ធិជាតក ទី ៣ ។

ចម្លើយដំណើរការ

- (៥៧២) កសិករណាម្នាក់ គោរព ចក្ខុវិស័យ
សុភមង្គល ទេវ សុភមង្គល ច
យោ ប្រាហ្មណ៍ ជាតិមន្តបម្បង
អបបាយតិ មេស្ថាន យសស្សី ។
- (៥៧៣) ហ ប្រាហ្មណ៍ ឥន្ទ្រជន្ម
វិស្សាសនាមន្ត ចក្ខុវិស័យ
និម្មិតប្បហារី អភិក្ខត្តកាមោ
អស្ថានតិ ឧស្សតិ សុប្បហារី ។
- (៥៧៤) ឡើយ កត្តា បតិកា ទាវភាវោ
សត្វ កណ្តិ ប្រាហ្មណ៍ស្សី កំណ្ឌ
ឡើយ កត្តា បតិកា ទាវភាវោ
អភិក្ខត្តកា បតិកា បតិកា បតិកា
អភិក្ខត្តកា បតិកា បតិកា បតិកា ។
- (៥៧៥) ឯវិសោ ឯវិសោ សេតិ យោ អម្ពជំ បសិសតិ
យជា បម្បង បមាតា បមាតា មេស្ថាន ឧប្បតិកា ។

ចម្លើយដំណើរការ ចក្ខុវិស័យ ។

ចម្លើយដំណើរការ

- (៥៧៦) (ចម្លើយដំណើរការ ពោលថា) ឧ ត្រៃវិស័យស្ថានៈ ជាសត្វ
- ឆ័ត្រ ៤ មានសភាពល្អ ដ៏ចម្រើនល្អ មានហេតុ ជាច្រើនប្រាណ
មានយស តែងតែប្រាណ អ្នកបរិបូណ៌ដោយជាតិមន្តបម្បង ។
- (៥៧៧) (ចម្លើយដំណើរការ ពោលថា) ឧ ប្រាហ្មណ៍ អ្នក
ស្ម័គ្រស្មាល ឆ័ត្រ ៤ ដោយការបញ្ចូល ក្នុងចក្ខុវិស័យ
ដ៏ស្រស់ស្អាត ប្រាណ ឆ័ត្រ ៤ ដោយការបញ្ចូល ក្នុងចក្ខុវិស័យ
ដ៏ស្រស់ស្អាត ប្រាណ ឆ័ត្រ ៤ ដោយការបញ្ចូល ក្នុងចក្ខុវិស័យ
ដ៏ស្រស់ស្អាត ប្រាណ ឆ័ត្រ ៤ ដោយការបញ្ចូល ក្នុងចក្ខុវិស័យ ។
- (៥៧៨) (ចម្លើយដំណើរការ ពោលថា) ឆ័ត្រ ៤ ប្រាហ្មណ៍ កំណត់
អ្នកប្រាណ ប្រាហ្មណ៍ កំណត់ ប្រាហ្មណ៍ កំណត់ ប្រាហ្មណ៍ កំណត់
កំណត់ ប្រាហ្មណ៍ កំណត់ ប្រាហ្មណ៍ កំណត់ ប្រាហ្មណ៍ កំណត់
កំណត់ ប្រាហ្មណ៍ កំណត់ ប្រាហ្មណ៍ កំណត់ ប្រាហ្មណ៍ កំណត់ ។
- (៥៧៩) (ចម្លើយដំណើរការ ពោលថា) ឆ័ត្រ ៤ ប្រាហ្មណ៍ កំណត់
អ្នកប្រាណ ប្រាហ្មណ៍ កំណត់ ប្រាហ្មណ៍ កំណត់ ប្រាហ្មណ៍ កំណត់
កំណត់ ប្រាហ្មណ៍ កំណត់ ប្រាហ្មណ៍ កំណត់ ប្រាហ្មណ៍ កំណត់ ។

ចម្លើយដំណើរការ ទី ២ ។

គោដជានិក្ខំ^(១)

- (៥៩៨) សមណំ មញ្ញមាធា ឧបេក្ខី អសញ្ញតំ
 សោ មំ នឈ្លាន ចាហាសំ យថា អស្សមេសោតថា។
- (៥៩៩) កំន្ត ជជាហំ មុម្ពេន កំន្ត អដិទសាដិយា
 អត្តន្តន្តេ តហំ ពាហិរំ ចរិមជ្ឈសំ ។
- (៦០០) ឯហំ កោធនំ ឧវុត្តស្ស កុញ្ញ សាលីនមោធនំ
 តេសំ លោណាញ មេ អត្ថំ មហុតំ មម្ហំ មិច្ឆលំ ។
- (៦០១) ឯស កំយេទ្យ ចវេត្តាមិ វម្មិកំ សកោហិសំ ។
 តេសំ លោណាញ កំន្តសំ អហំតំ មម្ហំ មិច្ឆលីតំ ។

គោដជានិក្ខំ ចក្កំ ។

១ ម. គោដជានិក្ខំ ។

គោដជានិក្ខំ

- (៥៩៨) (ឧទ្ទិសោសក្ខំ និយាយនឹងភាបសថ) ខ្ញុំស្គាល់អ្នកថាជា
 សមណៈ បានចូលទៅរកអ្នក ជាអ្នកមិនសង្រួម អ្នកនោះ
 ប្រហែលជាយង់ឆ្នែង ដូចមនុស្សមិនមែនជាសមណវេទិកា ។
- (៥៩៩) ម្ចាស់ភាបសកម្មា ប្រយោជន៍អ្វីដោយផ្លូវសក់ របស់អ្នក
 ប្រយោជន៍អ្វីដោយស្បែកខ្លាំងរបស់អ្នក ខាងក្នុងរបស់អ្នកសាំ
 ញ៉ាំងដោយកិលេស អ្នកបោសលើដីតែសរីរៈខាងក្រៅ ។
- (៦០០) (ភាបស និយាយថា) នៃឧទ្ទិស ឯងចូរមកឈរ ឯងស្រឡប់មក
 វិញ ចូរបរិភោគបាយស្រូវសាលីចុះ ប្រេងនឹងអម្បិលរបស់
 អញក៏មាន ដើម្បីរបស់អញក៏មានច្រើន ។
- (៦០១) (ឧទ្ទិសឆ្លើយថា) ខ្ញុំនោះនឹងចូលទៅរកដំបូក ជ្រៅ ១០០ ដូរបុរស
 យ៉ាងក្រវែលធំ បើស្រូវឯងមានប្រេងនឹងអម្បិល ដើម្បីរបស់អ្នក
 មិនជាប្រយោជន៍ដល់ខ្ញុំឡើយ ។

ចប់ គោដជានិក្ខំ ទី ២ ។

កញ្ញាជានិក

(៦០២) កាយេន យោ ចាវហេ វ កាយេន ឧត្តសា កាយោ

យសោ លទ្ធា ឧ មជ្ឈេយ្យ សវេ កញ្ញាមរហតិ ។

(៦០៣) ធម្មេន វិគ្គមេសេយ្យ ឧ ធិតត្យា ធម៌ ហេ

កោតេ លទ្ធា ឧ មជ្ឈេយ្យ សវេ កញ្ញាមរហតិ ។

(៦០៤) យស្ស វិគ្គិ អហាលំដ្ឋិ សទ្ធា ឧ អវិភតិធិ

ឯកោ សាធុ ឧ កុត្តេយ្យ សវេ កញ្ញាមរហតិ ។

(៦០៥) សុត្តា វ តិរេក្ខា វ យោ សន្តេ ឧ បរិកាសតិ

យថាវាធិ វាថាភារី សវេ កញ្ញាមរហតិ ។

កញ្ញាជានិក

(៦០៦) (វេបុត្តជានិ កាលថា) បុគ្គលណាមិនស្អប់ទ្រព្យគេដោយកាយ
មិននិយាយកុហកដោយវាចា បានយសសិក្ខិហើយ មិនស្រ-
វឹង បុគ្គលនោះឯង គួរប្រដាប់ផ្លូវត្រឡាចដង្វាក់ទាំងឡាយ ។

(៦០៧) (វេបុត្តជានិ កាលថា) បុគ្គលណាស្វែងរកទ្រព្យដោយធម៌
មិននាំយកទ្រព្យគេដោយរបាតប្រាស បានប្រឡងទាំងឡាយ
ហើយ មិនស្រវឹង បុគ្គលនោះឯង ទើបគួរប្រដាប់ផ្លូវត្រ-
ឡាចបាន ។

(៦០៨) (វេបុត្តជានិ ៣ កាលថា) បុគ្គលណាមានចិត្តមិនធាប់ហើយដូច
រមៀត បានសង្ខមិនរសាយ មិនបរិភោគត្រឡាចសត្វត្រឡាចក្រៃ
ម្នាក់ឯង បុគ្គលនោះ ទើបគួរប្រដាប់ផ្លូវត្រឡាចបាន ។

(៦០៩) (វេបុត្តជានិ ៤ កាលថា) បុគ្គលណាមិនដេរប្រទេចពូកសប្បុរស
ក្នុងទីចំរើនកម្ម ក្នុងទីចំរើនមុខ ជាអ្នកនិយាយយ៉ាងណា ធ្វើ
យ៉ាងនោះ បុគ្គលនោះ ទើបគួរប្រដាប់ផ្លូវត្រឡាចបាន ។

ពាក្យជាតិ

- (៦០៦) វាតិ ឆាយំ តតោ មហោ យត្ថ មេ វសតិ បិយា
 ធូរេ វាតា ហិ តាកាតិ យត្ថ មេ វិរតោ មហោ ។
- (៦០៧) កាដិ សមុទ្ទមតិ កាដិ អតិ កេបុកំ
 កាដិ សត្ត សមុទ្ទាធំ កាដិ សិម្ពលិហារហិ ។
- (៦០៨) តយា សមុទ្ទមតិ តយា អតិ កេបុកំ
 តយា សត្ត សមុទ្ទាធំ តយា សិម្ពលិហារហិ ។
- (៦០៩) វិរតុំ មំ មហាកាយំ វិរតុំ មំ អនតរំ
 យត្ថ ជាយាយហិ ជារិ អាវហាមិ វហាមិ ធាតិ ។

ពាក្យជាតិ សន្តិ ។

ពាក្យជាតិ

- (៦០៦) (នដកុវេគទ្ធ ច្រៀនថា) ស្រីជាច្រីសទ្បញ្ចវេសសំទូលព្រះបន្ត
 នៅក្នុងទីលា ភ្នំនគ្រមូលនេះក៏បក់មកដំរិះនោះ ចិត្តរបស់ទូល
 ព្រះបង្គំត្រឡប់ក្នុងស្រីលា ស្រីនោះឈ្មោះនាងពាក្យ ទៅ
 នៅក្នុងទីឆ្ងាយដំរិះនោះ ។
- (៦០៧) (ស្តេចត្រឡ ភោលថា) អ្នកបានឆ្លងសមុទ្រ ដោយទុបាយដូច
 ម្តេច បានឆ្លងទន្លេឈ្មោះកបុកៈ ដោយទុបាយដូចម្តេច បាន
 ឆ្លងសមុទ្រទាំង ៧ ជាន់ ដោយទុបាយដូចម្តេច បានឡើងដើម
 កោ (ជាលំនៅរបស់យើង) ដោយទុបាយដូចម្តេច ។
- (៦០៨) (នដកុវេគទ្ធ ឆ្លើយតបថា) ខ្ញុំបានឆ្លងសមុទ្រជាមួយនឹងលោក
 បានឆ្លងទន្លេឈ្មោះកបុកៈជាមួយនឹងលោក បានឆ្លងសមុទ្រ
 ទាំង ៧ ជាន់ជាមួយនឹងលោក បានឡើងដើមកោជាមួយនឹង
 លោក ។
- (៦០៩) (ស្តេចត្រឡ ភោលថា) អញនាំមកទាំងនាំទៅស្វាមីយាយរបស់
 ប្រពន្ធ ហេតុណា ហេតុនោះ គួរគំរើសៀលខ្លួនអញ មាន
 កាយធំ គួរគំរើសៀលខ្លួនអញ ដែលមិនមានគំនិត ។

ចប់ពាក្យជាតិ ទី ៨ ។

អនុសោចិយជាតក្ក

- (២១០) ឥហ្មនំ វិជ្ជតិ កោតិ គេហំ មេ ឥតិ កវិស្សតិ
 តស្មា ឯតិ ន សោចាមិ វិយំ សម្មិល្យហាសិទិ ។
- (២១១) តំតេព្វ អនុសោចេយ្យ យិ យំ តស្ស ន វិជ្ជតិ
 អត្តានមនុសោចេយ្យ សនា មន្តវសំ ចត្តំ ។
- (២១២) ន ហេវ តំដ្ឋិ ធាសិទិ ន សយាទិ ន ចត្តុក្កំ
 យាវុច្ឆតិ ឯមិស្សតិ តត្រាចិ សរតំ វយោ ។
- (២១៣) តត្ថត្ថនំ វត្សន្តេ វិបាកោ អសំសាយ
 ភូតំ សេសំ នយំតវំ ធម៌តំ អនុសោចិយន្តិ ។

អនុសោចិយជាតក្ក អន្តរំ ។

អនុសោចិយជាតក

- (២១០) (តាបសោធិសត្វ កោលថា) នាងសម្មិល្យហាសិទិ ជាស្រីដ៏
 ចំរើន មានក្នុងចំនោមពួកសត្វដ៏ច្រើនដែលស្លាប់ហើយ ពួក
 សត្វដែលស្លាប់ហើយនោះ នឹងមានប្រយោជន៍អ្វីដល់ខ្ញុំ ហេតុ
 នោះបានថា ខ្ញុំមិនសាកស្ដាយនាងសម្មិល្យហាសិទិ ជាទី
 ស្រឡាញ់ខ្ញុំឡើយ ។
- (២១១) វត្ថុណា ។ មិនមានដល់សត្វនោះ បើសត្វតប្បិរោកស្ដាយ
 ចំពោះវត្ថុដែលគាត់នោះ ។ តប្បិរោកស្ដាយសាកចំពោះខ្លួនឯង
 ដែលល្អក្នុងអំណាច នៃមច្ចុគ្រប់កាលផង ។
- (២១២) កាយសត្វចំនេះទៅកាមសត្វណាមួយ ដែលឈរអង្គុយដេក
 ដើរទៅមកឡើយ សត្វបើកភ្នែក ចេញភ្នែក ដកចណា
 វ័យរបស់សត្វតែងកើតទៅដកចនោះ ។
- (២១៣) កាលបើសេចក្ដីប្រាក់ប្រាសក្នុងខ្លួន ជាអ្វីដែលសង្ស័យនោះហើយ
 បុគ្គលតប្បិរោកសត្វរស់នៅដ៏សេសសល់ មិនគួរសោយ
 សោត ចំពោះសត្វដែលច្យុតហើយទេ ។

ចប់ អនុសោចិយជាតក ទី ២ ។

កាឡបារាជោតក

- (៦១៤) យំ អន្ធហោធស្ស បុរេ លកាម
 កត្តាធិ សាទមំកមេវ កត្តតំ
 កត្តាមតាធិ វេទមេវ រាជ
 អសក្កតាវុទ្ធ ធនត្វយាយ ។
- (៦១៥) លាភោ អលាភោ យសោ អយសោ ធន
 ធិប្បា បសិសា ធន សុខំ ធន ទុក្ខំ
 ឯតេ អធិប្បា មនុស្សេសុ ធឧប្បា
 មា សោធិ កំ សោចសំ ខោដ្ឋបាធន ។
- (៦១៦) អត្តា តុរំ បណ្ឌិតតោសំ រាជ
 ជាបាសំ អត្តាធិ អនាគតាធិ
 កាធិ ទុក្ខោ សាទមំកំ ធនក្កម
 ធិប្បាបិតំ រាជកុលកោវ ជន្មំ

កាឡបារាជោតក

- (៦១៤) (សេកល្ហានបោជ្ជបាទជាប្អូននិយាយថា) កាលពីដើម យើង
 បានបាយនិងទឹកណា អំពីសំណាក់នៃស្តេចនោះ ឥឡូវនេះ
 បាយនិងទឹកនោះ បានទៅស្លៀកប្រព័ន្ធ បត់ក្របង្កពះ
 ឥឡូវនេះ យើងនឹងចាំគ្នាទៅប្រាំបួន ព្រោះព្រះបាទធនត្វយ័យ
 លែងរាប់គោរមយើងហើយ ។
- (៦១៥) (សេកតាធិសត្វ រេប្បាភពៈជាបង និយាយកថាថា) លាភក្តី
 អលាភក្តី យសក្តី អយសក្តី ធិប្បាភក្តី បសិសាភក្តី សុខក្តី ទុក្ខក្តី
 លោកធម៌ទាំង ៨ នោះ មិនទៀង គ្នឹងមនុស្សសត្វទាំងឡាយ
 ទេ ខ្លាបោជ្ជបាទ អ្នកកុំសោកស្តាយឡើយ អ្នកនឹងសោក
 ស្តាយធ្វើអី ។
- (៦១៦) (សេកល្ហានបោជ្ជបាទ និយាយថា) បត់ក្របង្កពះ បងជា
 អ្នកប្រាជ្ញមែនពិតហើយ បងដឹងឡើយប្រយោជន៍ ដែលមិនទាន់
 បានមក គឺយើងនឹងឃើញស្វាដ៍លាមក ដែលត្រូវគេបោកបញ្ឆោត
 ពីរាជក្រមួល ដោយឧបាយ ដូចម្តេចហ្ន៎ ។

(៦១៧) បាលី កាលី កក្កដ កក្កដ
 មុហ្មំ មុហ្មំ កាយតេ កុមារ
 សយមេ កំ កាយតំ កក្កដាហុ
 យោគាកា វស្សតិ អន្តរាហតិ ។

កក្កដាហតិ ឆ័យ ។

សីលវិមលជាតិ

(៦១៨) សីលំ កំរេ កក្កដា សីលំ លោកេ អនុត្តរំ
 បស្ស យោគីសោ ឆាកោ សីលភតិ ឧ ហត្ថតិ ។
 (៦១៩) យោគីសោ កក្កដា កក្កដា អនុត្តរំ
 សន្តិក្ខ កុលលា លោកេ ឧ ហីសន្តិ អកក្កដា ។
 (៦២០) សុទ្ធំ ធិរសា សុបតិ អសា ធិរសី សុទា
 អសំ ធិរសំ កក្កដា សុទ្ធំ សុបតិ បិដ្ឋលា ។

(៦១៧) (កនៈ ឱយាយតេ) ស្វាឆ្មៅ ឆ្មៅ កក្កដាហុ ញាត់ត្រចៀក
 ធ្វើមុខក្រញូត គង់ធ្វើឱ្យព្រះរាជកុមារកំភើប ដោយការសង្ស័យ
 ថា មុហ្មំមុហ្មំ កម្មជាតិដ៏បំភ្លឺនៅឆ្ងាយអំពីបាយនិងទឹក ដោយ
 ហេតុណា កន្លងធ្វើឱ្យហេតុនោះ ដោយខ្លួនឯងគឺកុលស្វាយ ។
 ឯកកក្កដាហតិ ទី ១ ។

សីលវិមលជាតិ

(៦១៨) (បុរោហិតោភិសត្វ ឱយាយតេ) បានឮមកថា សីល ជាគុណ-
 ជាតិល្អ សីល ជាគុណដ៏ប្រសើរក្រៃលែងក្នុងលោក សូម
 ព្រះឥន្ទ្រមហេសី ដូចយោងទាត ជាសត្វមានភាសាដ៏ស្រស់ស្អាត
 មិនហ៊ានបៀតបៀន ដោយយល់ថា បុគ្គលនេះមានសីល ។
 (៦១៩) (កោតិសត្វ តោលថា) ដ្បិតបង្កប់បង្កួច នៅមានផលវិបាក
 នោះ ដកបណ្តា ពួកប្រមង្គក្នុងលោក ចោមចិត្តខ្លាំងនោះ ដកប
 នោះដែរ សត្វបក្សីជីវសាស មិនបានបៀតបៀនខ្លួនដែលមិន
 មានសាច់ជាត្រឡឹងក្នុងរាងនោះ ។
 (៦២០) បុគ្គលដែលកំសាន្ត គ្រោះមិនមានសេចក្តីប្រាថ្នា សេចក្តីប្រាថ្នា
 ដែលមានលទ្ធផលក៏ជាសុខ នាងចិត្តលាភសី បានធ្វើឱ្យសេចក្តី
 ប្រាថ្នា ឱ្យគ្មានសេចក្តីប្រាថ្នាវិញ ក៏ដកលក់ជាសុខដែរ ។

[៦៦៤] ឧ សមាធិបរោ អត្ថំ អស្មំ លោកេ បរម្មំ ច
 ឧ បរំ ឆាមិ អត្តា នំ វិហឹសតិ សមាមាតោតំ ។

សីលវិមុត្តនិកាយ ទស្ស ។

កុដិទូសករុត្ត ឧត្តិយោ ។

តស្សប្បកាសំ

សមធុស្ស សធុទ្ធ សយាធនកោ

អថ មេឡាវក្កម តោធាវរោ

អថ កាយ សកេចុត តោតិវរោ

អថ វាច សុសីលវរោ នស ។

[៦៦៥] កុដិលោកនេក្កំ កុដិលោកខាងមុខក្កំ មិនមានធម៌ផ្សែងប្រាសា
 ជានិសមាធិឡើយ (ព្រោះ) បុគ្គលអ្នកគាំទ្រនៅក្នុងសមាធិហើយ
 មែនមិនបៀតបៀនបុគ្គលដទៃផង មិនបៀតបៀនខ្លួនឯងផង ។

ចប់ សីលវិមុត្តនិកាយ ទី ១០ ។

ចប់ កុដិទូសករុត្ត ទី ៣ ។

ទូទាននៃកុដិទូសករុត្តនោះ គឺ

មិយាយអំពីក្បាលនិងដៃជើង... របស់សាមីដូចមុនៗ ១... ប្រទេស
 ធ្វើខ្លួនស្មើឡើងថាទុក្ខៈ ១ បុគ្គលអ្នកស្វែង ១ សក្ខីភាពប្រាសា ១
 សក្ខីភាពប្រាសា ១ ការមិនល្អដោយកាយ ១ ទទេរឈ្មោះ
 កេហុកៈ ១ ស្រ្តីចំរើនប្រាសា ១ សេករឈ្មោះរាជៈ ១ សីល
 ប្រាសា ១ ត្រូវជា ១០ ។

កោតិលវគ្គ

កោតិលវគ្គដំបូង

[២២២] យោ វេ កាលេ អសឡត្ថេ អតិវេលំ ធម្មាសតិ

ឯវិសោ ធិបាតោ សេតិ កោតិលាយេវ អត្រដោ ។

[២២៣] ឯ ហិ សត្ថំ សុធិសតំ វិសំ ហាលាហលម្ពិ

ឯវិ ធិក្កលេ ចាតេតិ វាចា ធុត្តាសិកា យថា ។

[២២៤] ឥស្មា កាលេ អកាលេ ច វាចំ កក្កយ្យ

បណ្ឌិតោ

ចាតិវេលំ ធម្មាសយ្យ អបំ អត្ថសមម្ពំ វា ។

[២២៥] យោ ច កាលេ មិតិកាសេ មតិបុត្រោវិចក្កលោ

សព្វេ អមិត្តោ អាទេតិ សុបណ្ណោ វា កម្មិតិ ។

កោតិលវគ្គ

កោតិលវគ្គទី២

[២២៦] (ភាគាទ្យោ ភាគិសត្វ ភោលថា) បុគ្គលណា ឱយាយហួស

ប្រហណ ក្នុងកាលវេលាមិនសម្រេច(លទ្ធផល) បុគ្គលនោះត្រូវ

គេកំចាត់ចេញ ដេកនៅតែហ្នឹង ដូចកូនកាញ៉ែ (ដែលមេ

ក្អែកចំកំចាត់ចេញ) ។

[២២៧] តំបិត្តុក្កជាតេសំលៀងបុត្រហើយ ប្រាំពីរជំពូកខ្លាំង ក៏មិន

ចាញ់បុគ្គលច្បាប់ចុះ ដូចវាជាទុក្ខសិក្ខា ។

[២២៨] ហេតុនោះ អ្នកប្រាជ្ញក្នុងក្បួនចាតុត ក្នុងកាលវេលា ឆ័ត្រ

កាលមិនគួរ មិនគួរឱយាយហួសប្រហណ សូម្បីចំពោះបុគ្គល

ដែលស្មើខ្លីខ្លួន ។

[២២៩] ចំណែកបុគ្គលណា មានគំនិតគិតទុកមុខ ចាមប្រាថ្នាជាគ្រឿង

គិតរណា ឱយាយល្មមប្រហណ ក្នុងកាលគួរ បុគ្គលនោះ

អាចចាប់សក្រវាត់ពូជបាន ដូចត្រឡប់ទៅវិញ ។

របៀបផ្ទៀងផ្ទាត់

- (២២៦) អម្ប ហត្ថា ហត្ថា ត្រូតិ ដេត្វា ដិកោតំ កាសតិ
 បុត្តមក្កាយំ ឆោ កដ ឯកត្ថំ ន សទ្ធិហោ ។
- (២២៧) កស្មា បណ្ឌិតជាតិយោ សុណោយ្យ ឥតាស្សបិ
 ទុកិដ្ឋំ វចនំ សុត្វា យថា នធម្មា តថា កាម ។
- (២២៨) អសសោ កំហំ កាមកាតី ន សាធុ
 អសញ្ញតោ បព្វជិកោ ន សាធុ
 កថា ន សាធុ អន់សម្មតាវ
 យោ បណ្ឌិតោ កោណោ តំ ន សាធុ ។
- (២២៩) ធិសម្មទត្តិយោ កាយិក ឆាធិសម្ម ធិសម្មតិ
 ធិសម្មតាវិចា អញ្ញោ យសោ កតិក្ខំ ច វឡុតិកំ ។

របៀបផ្ទៀងផ្ទាត់

- (២២៦) (ភាពក្សតោធិសត្វ ភោលថា) បពិត្រព្រះរាជា បុគ្គលទ្វះប្រហារ
 ខ្លួន ដោយខ្លួនឯង ហើយនិយាយថា គេប្រហារក៏បាន ផ្គុំញ៉ំ
 គេហើយនិយាយថា គេផ្គុំញ៉ំខ្លួនក៏បាន អ្នកប្រាជ្ញកុំឆ្លើយដើម្បី
 ភាពក្សតោធិសត្វ ដោយដាច់ខាតឡើយ ។
- (២២៧) ហេតុនោះ បណ្ឌិតជាតិ គួរស្តាប់ភាពក្សតោធិសត្វ ក្រៅពីនេះផង
 លុះស្តាប់ភាពក្សតោធិសត្វ ទាំងពីរនាក់ហើយ ឆ្លើយតាមច្បាប់ចុះ។
- (២២៨) គ្រូហស្តអ្នកបរិភោគកម្ម ជាអ្នកខ្ចីលច្រឡំ មិនប្រពៃ អ្នកប៉ុស
 មិនសម្រួល មិនប្រសើរ ព្រះរាជាមិនពិចារណាហើយឆ្លើយ មិន
 ប្រសើរ បណ្ឌិតដែលជាអ្នកច្រើនក្រោធ ក៏ពុំប្រសើរ ។
- (២២៩) បពិត្រព្រះភ្នំជាម្ចាស់នៃទិស ក្សត្រិយ៍ឆ្លើយតាមពិចារណាហើយសឹម
 ធ្វើ បើមិនទាន់ពិចារណា មិនត្រូវធ្វើទេ យសក្ខី កិត្តិស័ក្ខ
 ក្តី វេមនិចារីន ផលព្រះរាជា ដែលពិចារណាហើយទើបធ្វើ ។

(គោតមាសក)

[២៣០] តទេវេមេ ភ្នំ វិជិតោ វេទេជ្ឈេ វេទេសកោ
 យស្ស ភេ ខត្តតទ្ធស្ស សទ្ធាទ្ធស្ស ភិវិជិតោ
 អស្សត្ថុទុមសាទាយ បត្តា តោ ជា ចលាយ ឥ។

[២៣១] នេមេ នមទ្ធស្ស គេជេ គេជន្តិ

តំ ប្រា ទុក្ខាទ្ធស្ស តេយ្យេ តំ ភ្នំ

នាទត្ថកាមស្ស តេយ្យេ អភិ

អសម្ពជន្តម្យំ ន សម្ពជេយ្យ ។

[២៣២] ធរេជេ ចជន្តិ វេទេជេ ន តាយិក

អរេតតេជេជេ ន សម្ពជេយ្យ

ជំនោ ទុមំ ទិណ្ឌជលំវេ ញត្ថា

អត្ថំ សមេតេយ្យេ មហា ហំ លោកោ ។

(គោតមាសក)

[២៣០] (ពោលទៅ ប្រាមបង្គំទូលថា) ព្រះអង្គណា ដែលមានព្រះវិទ្យា
 សៀវ ទ្រង់ស្អិតស្អាតហើយ ទ្រង់ទូលសំពត់តិរីដើ ទ្រង់មាន
 ទន្ធរដ្ឋី បាតបាតទៅក្នុងវែកអស្សត្ថុប្រឹក្ស ព្រះអង្គនោះ
 ទ្រង់ប្រសើរក្នុងវេទ ភ្នំវិជិតទូលហើយ ក្នុងកណ្តាលព្រៃ ក្នុង
 កាលនោះឯង ។

[២៣១] (ពោលសូត្រ ពោលថា) បុគ្គលគប្បីសំពះបុគ្គល អ្នកសំពះខ្លួន
 គប្បីសេពរបបបុគ្គលអ្នកសេពគប្បីខ្លួន គប្បីធ្វើកិច្ច របស់បុគ្គល
 ដែលផ្ទុយធ្វើកិច្ចខ្លួន មិនគប្បីធ្វើខ្លាសចក្ខុចំរើន រស់បុគ្គល
 អ្នកប្រាថ្នាសេចក្តីវិនាស មិនគប្បីគប់កេន្តបុគ្គលដែលមិនគប់កេ
 (ខ្លួននោះឡើយ) ។

[២៣២] គប្បីលះបង្គំបុគ្គល ដែលលះបង្គំខ្លួន មិនគប្បីធ្វើខ្លាសចក្ខុ
 ស្រឡាញ់ដោយគណ្តា (ក្នុងបុគ្គលនោះ) មិនគប្បីគប់កេន្ត
 បុគ្គលដែលមានចិត្តរវៃវៃវៃ ដូចសត្វបក្សីដឹងថា ឈើមានផ្លែ
 អស់ហើយ (ហើយទៅកេរដើមឈើដែលមានផ្លែផុតប្លែង) គប្បី
 មើលមើលបុគ្គលដទៃ ព្រោះថា លោកសន្តិសង្គមណាស់ ។

(៦៣៣) សោ ភេ កវិស្មាភំ យថាទុកាវ

កកត្ថាភំ មង្គ្គិយោ បេត្តមាណោ

សទ្ធាត្ថេ វស្សិយំ ននាមិ

យស្សន្ទសំ កស្ស កុវំ ននាមិតំ ។

ពោធិនកំ វគិយំ ។

អណិរិទ្ធិជាតកំ

(៦៣៤) កវេញេ កវមាណំ ឯម្ហំ កុដ្ឋតិ បុត្តំវោ

សទ្ធា កាវំ ឯម្ហំ យន្តំ ធម្មេ ឯម្ហំ កតេ សតិ ។

(៦៣៥) ឯវមេវ មទុស្សសុ យោ ហោតិ សេដ្ឋសម្មតោ

សោ ធម្មេ អនម្មំ ចរតិ មកេវ វត្តកា ចថា

សទ្ធាដ្ឋំ សុទ្ធិំ សតិ វាថា ធម្មេ ហោតិ អនម្មិតោ ។

(៦៣៣)(ព្រះរាជា ត្រាស់ថា) យើងនោះ ជាគូត្រិយ៍ កាលឃើញ

ខ្ញុំកាកខែកក្កដា ទើបប្តូរដល់ខាងភាមសម្ភារភាព យើងនឹង

ឱ្យស្សៀយយសទាំងអស់ ដល់ខាង ខាងទង់បាទរបស់យោ

យើងនឹងឱ្យរម្មស្ថានោះ ដល់ខាង ។

ចប់ ពោធិនកទី ៣ ។

អណិរិទ្ធិជាតកំ

(៦៣៤)(ព្រះរាជសព្វ ពោលថា) ភាលដែលពួកគោត្រីនិរដ្ឋេវ

បើគោមេហ្វនិរដ្ឋេវ ពួកគោត្រី ក៏ដើរវៀចតាមវេស ព្រោះ

គោមេហ្វនិរដ្ឋេវនោះ ។

(៦៣៥) កុដ្ឋកុមុស្ស ក៏យ៉ាងនោះវេស មុស្សណាដែលគេសន្មត

ថា ប្រសើរជាងគេ បើមុស្សនោះប្រព្រឹត្តអធម៌ ទីនិបាច

និយាយទៅថ្ងៃ ដល់ប្រជាជនទៀត បើព្រះរាជាជាអ្នកប្រព្រឹត្ត

អធម៌ កស្រៃទាំងអស់ វេសផងជាទុក្ខ ។

(២២៤) យោ ជីន កម្ពុំ ក្បុរតេ បមាយ

ជាមពលំ អត្ថចិ សំវិជិតា

ជេយ្យេន មន្តេន សុភាសិតេន

ចរិក្ខុវា លោ វិបុលំ ជីនាតីតំ ។

ធម្មតាតំ បញ្ចតំ ។

ព្រហ្មធម្មជាតិ

(២២៥) តិណំ តិណត្ថិលមសំ កោ ទុ តេ តិណមាហរិ

តិទ្ធុ តេ តិណតិទ្ធុត្ថិ តិណមេវ បកាសសំ ។

(២២៦) ឥតាគមា ព្រហ្មចារិ ព្រហ្មធម្មោ ឧហុស្សតោ

សោមេ សង្ខំ សមាធាយ តិណំ ជិត្តិយ្យ តទ្ធិតំ ។

(២២៧) ក្នុងលោកនេះ បុគ្គលណា បានពិចារណាឲ្យដឹងច្បាស់នូវកំឡុង
កាយ នឹងកំឡុងប្រាជ្ញាក្នុងខ្លួន ជាអ្នកកំណត់ដោយការស្វា-
ធាយ ដោយការប្រឹក្សា ដោយសុភាសិត (ជាមុន) ទើបធ្វើ
ការនិរ បុគ្គលនោះឈ្មោះថា ឈ្នះនូវប្រយោជន៍ធំ នឹងមិន
សាមសូន្យប្រយោជន៍ ។

ចប់ ធម្មតាតំ ទី ៩ ។

ព្រហ្មធម្មជាតិ

(២២៨) (កាហត្យ ពោធិសត្វទូលថា) ព្រះអង្គត្រាស់ថាស្មៅ ។ ដូច្នេះ គឺ
នរណា ហ្ន៎ ល្អចយកស្មៅ របស់ព្រះអង្គថា ហេតុដូចម្តេច
បានជាព្រះអង្គមានកិច្ច ដោយស្មៅ ទើបត្រាស់រកនៃស្មៅ
ចុំឈ្លោះ ។

(២២៩) (ព្រះបាទពោធិសត្វទូលថា) តាមសឈ្មោះឆ្នុ មានឈ្មោះកាយ
ដ៏ខ្ពស់ ជាព្រហ្មចារិបុគ្គល ជាពហុស្វ័យ បានមកក្នុងទីនេះ
លោកបានច្រមូលទ្រព្យរបស់យើងទាំងអស់ រួចដាក់ស្មៅ (ក្នុង
ភាវៈទាំងឡាយ) ហើយទៅបាត់ ។

[២២៧] ឈរភិសដ្ឋាមិ ឧបាមិ កុប្បេ
 ឈ ឆាមិ មេ អប្បយមាសំ^(១) កំតំ
 អឆាមិ មេ អាសំ មធាវិគតោ

ឯតាធិសោ ទ្ធន កុលស្ស ធម្មោ ។

[២២៨] ឯសស្មាតំ កុលេ ធម្មោ ចិត្តចំតាមហោ សធា
 អាសនំ ឧតតំ មជ្ឈំ សទ្ធកំ ចំបធាមសេ ។

[២២៩] ឯសស្មាតំ កុលេ ធម្មោ ចិត្តចំតាមហោ សធា
 សក្កន្ធិំ ឧបនំជ្ជាម ឧត្តមំ វិយ ញាតកន្តិ ។

បិបតានំ សន្ធិមំ ។

បិសដាធិកំ

[២៣០] វិនិតំ ឥសំ ឧទ្ធករំ វិនិតំ បទ ភណ្ណាលំ
 ឥសំ ឥសំ វិនិត្តា ភណ្ណាលំ បទ ទាធកេ ។

១ ឧ. អប្បយមាហ ។

[២២៧] (កោតិសត្វ កោលថា) ភាគាមិមជាចំតាកំផនំ មិទិវីនីផនំ
 ចានំភិគុតិក្ខុច ដែលមិមជាចំស្រឡាញ់របស់ភាគា ភិមិមមាន
 ឡើយ មួយទៀត ភាគាមានសេចក្តីព្រះវះ ក្នុងចិត្តថា ធម្មភា
 វនៃក្រកូលប្រាក់ដង្កូវនេះ ដោយពិត ។

[២២៨] (សេដ្ឋី កោលថា) យើងទំនាចប្រគេនកាសនៈ ប្រគេនទឹក
 ប្រគេនច្រវីសម្រាប់លានជីវិតចំតាំងអស់នេះ នេះជាធម្មភាររបស់
 ឥន្ទ្រកន្តិជីវិត ក្នុងក្រកូលរបស់យើងទំនាច សព្វៗ កាល ។

[២២៩] យើងទំនឹកបម្រើ (សមណប្រាហ្មណ៍អ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ល្អ) ដូចជា
 ញាតិជាតំទុក្ខសំ ដោយសេចក្តីគោរព នេះជាធម្មភាររបស់ឥន្ទ្រក
 ន្តិជីវិត ក្នុងក្រកូលរបស់យើងទំនាច សព្វៗ កាល ។

ចចំ បិបតានំ ទំ ឧ ។

បិសដាធិកំ

[២៣០] (ព្រះភព្វា គ្រងត្រាស់ថា) កណ្តារចំនិទ្យាយ ស្គាល់ច្បាស់
 ខ្ញុំភក្តិម ស្គាល់ច្បាស់ខ្ញុំភក្តិ កណ្តារចំនិទ្យាយ វៀរចង់
 ខ្ញុំភក្តិម ស៊ីភក្តិ ។

- (២៤១) យោ មន្ត្រីនា អន្តរាស្ត្រ យោ ច តាមេ ធិកាណ្ឌិតា
យោត្ថេតំ ឥតិ ធិត្ថិ ច ឯត្ថេ វិធិតំ មយោ ។
- (២៤២) ធម្មេន កំរ ជាតស្ស ធិតា បុត្តស្ស មគ្គិយោ
ធម្មេន សុត្តស្ស ធម្មេហិ ធម្មេន ធិតា ។
- (២៤៣) យមេតំ បរិសធម្មសិ អដកាណោន សាសមេ
យោចាយំ ហេដ្ឋតោ សេតិ ឯត្ថេ វិធិតំ មយោតំ ។

សុត្តន្តបិដក អដ្ឋកថា ។

ពាណិជ្ជករ

- (២៤៤) អនុស្សនេន មោស្ស សិទ្ធិនោ មគ្គិកាណិយោ
តាតំ ឧត្ត អប្បជេសំ មិសេន ច ធម្មេន ច ។
- (២៤៥) យោ ច សាសធម្មតោ មោកេ កាវេនាតមា
អដ លាភោ ច សុត្តិកោ វាយ សស្ស អហាយេន ។

- (២៤៦) ការប្រើប្រាស់ក្នុងក្រុង ការប្រើប្រាស់ក្នុងស្រុក ទាំងការ
គិត (ប្រើប្រាស់) ណា រឿងទាំងនេះ អញដឹងច្បាស់
ហើយ ។
- (២៤៧) ពួកវាទាំងនេះ ស្រាប់តែ ក្នុងយក្សភូមិទៅទាំងនេះ អញដឹង
ច្បាស់ ដែលកើតហើយ ។
- (២៤៨) អ្នកឯងឈ្នួល ដូចជាព័ន្ធក្នុង ក្នុងចម្ការស្រែ ឬក្នុងលា
ដេកទាំងនេះ ក្នុងចម្ការស្រែ ក្នុងចម្ការស្រែ យើងដឹង
ច្បាស់ហើយ ។

ចំពោះ ពុទ្ធសាសនា ទី ២ ។

ពាណិជ្ជករ

- (២៤៩) (ព្រះសាស្តា ក្រាស់ថា) ដន់ទាំងឡាយ បានយកសាច់ទាំងនេះ
ឈើ ឬជាវត្ថុ ក្នុងវត្ថុនោះ ព្រោះមិនបានឃើញសក្ខីភាព
ជាសក្ខីភាពស្រី មានសំឡេងពីរោះ ។
- (២៥០) ពួកវាជាសក្ខីភាព ដោយសំឡេងពីរោះ បានមកដល់ដន់
តាវេ ក្នុងកាលណា លោកទាំងនោះបានឃើញ ក៏សាប
សូន្យ ក្នុងកាលនោះ ។

(២៤៦) យាវ ទុច្ចជ្ជតិ គុត្តោ ធម្មាជា បក្កត្ថោ
 តាវ អញ្ញោ អប្បដេសំ បុព្វ សមណាប្រាហ្មណោ ។
 (២៤៧) យនាច សាសម្បត្តោ គុត្តោ ធម្មំ អនេសយំ
 អដលាតោ ច សត្តា ភេ តិក្ខុណាមំ អហាយេថាតិ ។
 ពរុត្តនំ វេ ។

វិសញ្ញជាតិ

(២៤៨) អនាសិ នាទានំ បុរេ វិសញ្ញ
 ននាតា ច តេ ទយេនោ អហោសិ
 វតោ បញ្ចេ ទ ននេយ្យ នាទំ
 តិដ្ឋយ្យំ តេ សិយមន្តស្ស ភោតា ។
 (២៤៩) អនិយមរិយេន សហស្សនេត្ត
 សុត្តត្ថេនាបិ អកំចូនាហុ
 នា ភេ ននំ តំ អហុ ភេ ជនិទ្ធ^(១)
 យំ ភោតហេតុ វិជហេតុ សន្និ ។

១ ឧ. មា ៣៣៨ អហុ វេរិណ ។

(២៤៦) ព្រះគុដ្ឋជាតប្បវត្តន៍ធ្វើឲ្យតម្កី មិនទាន់កើតឡើងដល់បណា អ្នក
 ដឹងខ្សឹក បានប្តូរជាសមណប្រាហ្មណ៍ដ៏ច្រើន ឥតយនោះ ។
 (២៤៧) ព្រះគុដ្ឋព្រះអង្គបរិបូណ៌ ដោយសំឡេង បានសំដែងឲ្យព្រះធម៌
 ក្នុងកាលណា លោកនឹងសក្តារៈរបស់គឺរិយចំងឡាយ គឺសាប
 សូន្យអស់ ក្នុងកាលនោះ ។
 ឃឺ ពរុត្តនំ វេ ។

វិសញ្ញជាតក

(២៤៨) (សក្កទៅរាជ ត្រាស់ថា) វិសញ្ញសេដ្ឋី ក្នុងកាលមុន អ្នក
 បានឲ្យទានទាំងឡាយហើយ កាលអ្នកចេះតែឲ្យ សភាវៈអស់
 ទៅនៃភោតៈទាំងឡាយ បានកើតមានហើយ វាងមុខអំពីនេះ
 ទៅ បើអ្នកមិនឲ្យទានទេ ភោតសម្បត្តិទាំងឡាយ របស់អ្នក
 ដែលឈប់ឲ្យ ទើបគង់ទៅ ។
 (២៤៩) (វិសញ្ញសេដ្ឋី កោលថា) នៃសហស្សនេត្ត ព្រះអរិយៈទាំង
 ឡាយ បានកោលថា អំពីដំណាមក អរិយជនសូម្បីជាអ្នក
 កំសត់ ក៏មិនគប្បីធ្វើដែរ នៃជនទ្រុឌ យើងលះចំហើយឲ្យ
 សេចក្តីធ្វើក្នុងទាន គ្រោងហេតុតែទ្រព្យណា ទ្រព្យនោះគឺ
 មានដល់យើងឡើយ ។

[២២០] យេន ឯកោ រដា យាតិ យាតិ គេន បរោ រដា
 ចោកណំ ឯហំតំ វត្តំ វត្តតោរា វាសវ ។
 [២២១] យនិ ហេស្សនំ ឧស្សាន អសន្តេ កិ ឧទាម្ហស
 ឯវំ ក្ខតាចំ ឧស្សាន មា ធានំ មម ធាម្ហសេតិ។
 វិស្សោតំ វសមំ ។
 កោតិលវង្គ ចន្ទនា ។

ធម្មប្បទានំ

អតិវេលំ បកាសនិ ជិនវេរ
 វនមជ្ឈេ រដសក ធិម្ពតហោ
 អថ ធម្ម តិណាសន បីវេ
 អថ តណ្ហា ឯវា វិសញ្ញេ ឧស ។

[២២០] ថេម្ហយ បរោតាមថ្វវណា ថេវេន្យេត តំបរោតាមថ្វវនោវេវ
 វិនវសវៈ កិច្ចវត្តវេលយេនិច្ចតោមក ក្នុងកាលបុន ចូរ្យប្រព្រឹត្ត
 ទៅចុះ ។
 [២២១] បើទ្រព្យមាន យើងនឹងឲ្យបាន កាលបើ ទ្រព្យមិនមាន យើង
 នឹងឲ្យដូចម្តេចកើត ឬបើយើងជាអ្នក(ច្រូតស្មៅលក់) យើង
 នៅតែឲ្យបាន យើងមិនប្រហែសក្នុងបានទេ ។

ចប់ វិស្សោតក ទី ១០ ។
 ចប់ កោតិលវង្គ ទី ៤ ។

ទុក្ខានៃកោតិលវង្គនោះ គឺ

និយាយអំពីបុគ្គលនិយាយហួសប្រមាណ ១ បុគ្គលផ្ទាញ់ខ្លួន
 ៦៧១ ព្រមជាប្រសើរក្នុងរាជកណ្តាលព្រៃ ១ គោដើររៀច ១
 វ័ន្តចក ១ ស្តេចគ្រាស់ជាស្មៅ ១ ជើងកាំងជាពាសនៈដ៏ប្រ-
 សើរ ១ អត្តិ ១ សព្វភោគ ១ វិសញ្ញសេដ្ឋី ១ ក្រវាច ១ ។

បុណ្យកុណាលវិគ្គោ

កុណ្យលិកជិតកំ(១)

(៦៦២) ឧកេមាភមកាសុ បាវិសុ
អនេកចិត្តាសុ អនិក្ខយាសុ ឧ
សព្វត្ថនា មិត្តភាមិ ទេ សិយ្យ
ឧ វិស្សសេ តំគុសមា ហំ បាវិយា ។

(៦៦៣) យេព្វ ធិស្វា កំន្នរកំន្នរិធិ
សព្វត្ថិយោ ឧ រមន្តិ អនារេ
តំ តាធិសំ សាមិកំ ធនិញ កវិយា
អញ្ចំ ធិស្វា បុរិសំ មីវសឃី ។

(៦៦៤) ពកស្ស ឧ បាវិកស្ស រត្នា
អន្ធន្តតាមា ទុក្ខកស្ស កវិយា
អប្បាចរី ពន្ធវិសា ទុក្ខកស្ស(២)
កី វា អន្តិ បាវិកេ រ ឧត្តិ ។

១ ឧ. កិខ្មរដាវកំ ។ ២ ឧ. បន្តិវិសាទុក្ខកស្ស ។

បុណ្យកុណាលវិគ្គោ

កុណ្យលិកជិតក

(៦៦២) (ព្រះអង្គ ព្រាស់ថា) ស្រីទាំងឡាយអ្នកធ្វើខ្លះសេចក្តីក្រេកអរ
ចំពោះបុរសទាំងឡាយ ជាស្រីមានចិត្តច្រើនផង ផ្សំផ្សាស់
មិនបានផង ប្រសិនបើស្រីទាំងអស់ ធ្វើខ្លះសេចក្តីពេញចិត្ត
(ចំពោះបុរស) ដោយខ្លួនឯងក៏ដោយ បុរសមិនឧប្បទុកចិត្តទេ
ព្រោះថា ស្រីទាំងឡាយ ស្មើដោយទ្វីបនឹងទឹក ។

(៦៦៣) ហេតុនៃសេចក្តីចុញច្រាន់ណា នៃព្រះរាជាទ្រង់ព្រះនាមកិច្ចៈ
នឹងនាងទៅទ្រង់ព្រះនាមកិច្ចៈ (ហេតុនៃសេចក្តីចុញច្រាន់នោះ)
បុគ្គលឃើញហើយ (ឧប្បជីវន៍ចុះ) ស្រីទាំងពួង រើមន់មិនក្រក
អរ (នឹងស្វាមី) ក្នុងផ្ទះរបស់ខ្លួន នាងកិច្ចៈទៅ ជាភរិយា
លះបង់ខ្លះព្រះរាជាកិច្ចៈនោះ ជាស្វាមីប្រាកដផ្សេងៗ ព្រោះតែ
ឃើញខ្លះបុរសខ្លះផង ។

(៦៦៤) នាងបញ្ចបាបី ជាភរិយារបស់ព្រះបាទភក្តៈផង របស់ព្រះបាទ
ពារិកៈផង ដែលលុះក្នុងកាមវិជ្រុលពេក ក៏បានប្រព្រឹត្តបទ
មិនគួរ ជាមួយនឹងបុរសអ្នកចម្រើ ធ្វើម្តងហ្ន៎ ស្រីមិនប្រព្រឹត្ត
បទមិនគួរនឹងបុរសដទៃនោះ ។

(២២៩) ប៉ុយស្ត័ន សត្វលាត់ ស្បៀស

រដ្ឋា ម៉ីយ៉ា ប្រមុខគ្រួសារ កាំយ៉ា

អតីត តន្ត្រីសាស្ត្រ

តំ កំប៉ី សា ចាជ្ឈតា កាមតាមីជីតិ ។

ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ ច្បាប់ ។

វិសេស្ត

(၁၁၁) အလွန် နှစ် နှစ် ၁ စုစုပေါင်း စုစုပေါင်း ပုံစံ

ន ជា ជា ហ៍ ប្អូន តួយ ។ គ តា មី វ៉ា ជ ។

(៦៦៧) អល(មេតេហ៍) អន្តេហ៍ ជំនួញ មណសេហ៍ ច

យោង ទៅ សមុទ្រស្នួ វ៉ា ម៉ែ ឧទ្យោ ។

(២២៨) យោ ច ឧប្បត្តិកំ អត្ថំ ឆ ទំប្បមនុស្សតិ

អម្បិលសម្បត្តិ បញ្ច ៥ អនុត្តរ្យតិ ។

(៦៦៩) អក្ខរមហាសិរីនិរ្យាតនាមិយក្ខន្ធនី ជាទីតាប់ព្រះហឫទ័យ របស់
ព្រះបាទជ្រោងចក្ខុ ជាពិសេសលាភពាំងមូល បានប្រព្រឹត្តបទមិន
ដូចជាមួយខ័ន្តបុរសអ្នកឃ្លាលសេះបង្គុល ជាអ្នកបម្រើនៃអគ្គ-
មហាសីនោះ ជាស្រីក្រាញ់តាម កំរិតបានខ្ចីបុរសអ្នកឃ្លាល
សេះនោះផង (ខ្ញុំទីនាមអក្ខរមហាសីផង) ។

ចម្លើយ ក្នុងក្របខណ្ឌនៃការសិក្សា ទី ១ ។

វិស័យផ្សេងៗ

(៦៦៦) (តាងរោគាធិស្ឋ ពោលថា) វិសេសធុរ្យក្រពើ ឥញ្ញាតាបរិ
ខ្លួនឥតខិតមកលើគាតាយើយ ដង្កូវនេះ ឥញ្ញាមិនបោះបង្អោច
នៃអង្គឯងទេ! តទៅ ។

(៦៦៧) ផ្ទះឈឺចំងឡាយណា ដែលឈឺនិចប្បិទៅកាន់គ្រឿងនៃសត្វច្របោយស៊ី ផ្ទះឈឺចំងឡាយនោះ នៅផ្ទះឡាយ ផ្ទះប្រឹក ផ្ទះខ្នុរ មិនគួរដល់ឈឺនិចឡើយ ឯផ្ទះឡាយរបស់ឈឺនិចច្របោយស៊ីវាងៗ

(២២៨) បុគ្គលណា មិនដឹងហេតុដែលកើតឡើងនូវភាព ។ ។ បុគ្គលនោះ
គង់លះក្នុងកំណាចសង្គ្រាម រឺមិនក្តៅក្រហាយ ក្នុងកាលជា
ទាត់អ្នកយជជ ។

[២៦៧] យោ ច ឧប្បតិទំ អត្ថំ ទំឡមេវ ធិតោធនំ
 មុទ្ធកេ សត្តសម្ពុទ្ធា ធន បន្ទាទុក្ខប្បតិទំ ។

វិនិច្ឆ័យំ ។

កុសិន្ទិនីជាតកំ

[២៧០] អវសិទ្ធិ ភកិការេ ធិន្ទំ សក្កកប្បជិតា
 ត្រមេវធាធិមការិ ហន្ត ភជ វជាមហំ ។
 [២៧១] យោ វេ កាតេ បដិកាតេ កំត្វិសេ បដិកំត្វិសេ
 ឯវន្តំ សឫតិ វេរិ វស កុន្តិមិ ហ កមា ។
 [២៧២] ធន កតស្ស ធន កត្តា ធន មិគ្គំ សទ្ធិយកេ វុធន
 មាធរយំ មាទុជាបាតិ កន្ទន្ទោវ វជេសក ។

[២៦៨] បុគ្គលណ ដឹងនូវហេតុដែលកើតឡើងក្លាយ បុគ្គលនោះគង់
 ប្រធានសេចក្តីចង្អៀតសង្រួមផង មិនក្តៅក្រហាយ ក្នុងកាល
 ជាខាងក្រោយផង ។

ធម៌ វិនិច្ឆ័យំ ។

កុសិន្ទិនីជាតក

[២៧០] (មេត្រៀលទូលស្តេចថា) ចុះនៅកស្រយ ក្នុងព្រៃរាជដំណាក់
 របស់ព្រះអង្គ ។ ធ្វើសក្ការៈជាធិន្ទ ឥឡូវនេះព្រះអង្គបានធ្វើ
 (នូវហេតុឱ្យចុះឡើងទៅ) បពិត្រមហាក្សត្រ បើដូច្នេះចុះព្រះអង្គ
 នឹងទៅ ។
 [២៧១] (ព្រះរាជាតាមសត្វ ត្រាស់ថា) បុគ្គលណ (ដឹង) អំពើត្រក់
 ដែលអ្នកដទៃធ្វើហើយចំពោះខ្លួន (ដឹង) អំពើត្រក់តប ដែល
 ខ្លួនធ្វើតបវិញ ពៀរបស់បុគ្គលនោះ វេលាស្ងប់រម្ងាប់ហើយ
 ការយោងនេះ នៃខាងក្រៀល ចូរនាងទៅចុះ កុំទៅឡើយ។
 [២៧២] (មេត្រៀល និយាយថា) មិត្តភាពនៃបុគ្គលដែលត្រូវគេធ្វើមិត្ត
 បុគ្គលអ្នកធ្វើ (តប) វេលាមិនគួរឱ្យបានឡើយ មិត្តរបស់ខ្ញុំ
 មិនយល់តាមទេ បពិត្រព្រះអង្គប្រសើរក្នុងវេលា ចុះនឹងទៅមិនខាន។

(២៩៣) កាតស្សនេវ កត្តា ច មិត្ត សង្ខារេវ បុព្វ
 ឆីវាចំ យោ ច កាលាចំ វសកុណំ ហ កតាចំ ។

កុណ្ឌិនីកាចំ ធម៌យំ ។

អម្ពជានិក្ខ

(២៩៤) យោ ចំ លីយេ ឧស្មាយតិ សណ្តាសេ ច វិហត្តាតិ
 កស្សសា វសមទ្វេតុ យោ តេ អម្ពេ អវហរិ ។

(២៩៥) វិសំ វា ចន្ទវិសំ វា ឧត្តិសំ វា ជាតិយា
 កាតស្ស បតិ មា លទ្ធា យោ តេ អម្ពេ អវហរិ ។

(២៩៦) ធិយំ កុច្ឆតុ អន្ធាចំ ឯកិកា អវហរិយា
 សង្កតេ បតិ មាទ្ធស យោ តេ អម្ពេ អវហរិ ។

(២៩៧) (ប្រែភាសា ប្រាសាទ) បិក្ខុភាពរបស់បុគ្គលដែលត្រូវធ្វើ នឹង
 បុគ្គលអ្នកធ្វើ(កប) វេទន៍គន្លាទៀតបានចំពោះពួកជនជាអ្នកប្រាជ្ញ
 មិនចំពោះពួកជនភាសាទេ ម្នាលនាងក្រៀល នាងចូរនៅចុះ
 នាងកុំទៅឡើយ ។

ចប់ កុណ្ឌិនីកាចំ ទី ៣ ។

អម្ពជានិក្ខ

(២៩៨) (សេដ្ឋីភាគ ១ ភាសា) ស្រ្តីណាល្អចម្ងាយ របស់លោក
 ម្ចាស់ ស្រ្តីនោះ ចូរលុះក្នុងអំណាចនៃបុរសដែលប្រដាប់ដោយវត្ថុ
 សម្រាប់ធ្វើសក់ឱ្យភ្លេច លំបាកដោយសណ្តាសចុះ(បានប្តីចាស់)។

(២៩៩) (សេដ្ឋីភាគ ២ ភាសា) ស្រ្តីណាល្អចម្ងាយ របស់លោក
 ម្ចាស់ ស្រ្តីបែបនោះ ពោះបីតាមដល់ ២០ ឆ្នាំ ឬ ២៥ ឆ្នាំ ឬក៏
 ថយពី ៣០ ឆ្នាំ ក៏កុំឱ្យបានប្តីឡើយ ។

(៣០០) (សេដ្ឋីភាគ ៣ ភាសា) ស្រ្តីណាល្អចម្ងាយ របស់លោក
 ម្ចាស់ ស្រ្តីនោះក៏ម្នាក់ឯង គឺនិវត្តកកែនិវត្តិហើយដើរទៅកាន់
 ផ្លូវឆ្ងាយ កុំឱ្យចូលនឹងប្តីក្នុងវិសេសឱ្យបានឡើយ ។

(៦៧៧) អលង្កិតា សុវសនា មាលិនី ធន្ទុស្សនា

ឯកំការ សយនេ សេតុ យោ ភេ អម្ពេ អភិហរិកំ ។

អន្តរាគមន៍ ធន្ទុ ។

គណិក្ខម្ពជាតកំ

(៦៧៨) វង្គំ យនត្តិ ធមោតិ ទាវកោ កេណ្ឌវត្ថុនី

កាមំ កាភេសិ មចលកា ឯវំ ធន្ទុបរក្កតោ ។

(៦៧៩) តហ្វនិ វុត្តនិធានំ បវត្សា វិវរាជំ ច

តានំ ច ទាភិសម្ពោម ហោតំ ទោ កាលបរិយាយោ ។

(៦៨០) យោ ធន្ទុកាលេ ករតំ ករណីយេ ច ធន្ទុតិ

សុត្តបស្ថាវ អក្កម្ព អត្ថំ ភព្វតិ អត្ថនោ ។

(៦៧៧) (សេដ្ឋីតាទី ៤ ភោលថា) ស្រ្តីពាក្យល្អចម្បាយ របស់លោក
ស្រ្តី ស្រ្តីនោះមានខ្លួនប្រដាប់ហើយ មានសំលៀកបំពាក់
ស្រស់ស្អាត ទ្រទ្រង់កម្រងផ្កា ប្រោះប្រាំងដោយភ្នំមចន្ទ ចូរជេស
នោះឈឺចំដកវត្ថុហាក់ឯងចុះ ។

ចប់ អន្តរាគមន៍ ទី ៤ ។

គណិក្ខម្ពជាតក

(៦៧៨) (ភោតិសត្វ ភោលថា) កាលណាភ្នំ(១) នៅព្រៃ ចូល
មចលកៈ អ្នកនឹងធ្វើដូចម្តេច បើអ្នកមានសចក្តីព្យាយាមយឹក
យូរយ៉ាងនេះ ។

(៦៧៩) (គជក្កៈ (ឡនៈសាក) ភោលថា) ប្រហោងឈើក្រវែងនឹងមាន
ច្រើន បើយើងទៅមិនដល់ទីទាំងនោះទេ យើងទៀងតែស្លាប់ ។

(៦៨០) (ភោតិសត្វ ភោលថា) បុគ្គលណា ហ៊ុសហ្វូង ក្នុងកាល
ដែលខ្លួនត្រូវធ្វើការងារយឹកយូរផង យឹកយូរក្នុងការងារដែលគេ
ត្រូវធ្វើឱ្យហ៊ុសហ្វូងផង បុគ្គលនោះណាថា បំបាក់ខ្លួនប្រ-
យោជន៍ចស់ខ្លួនចោល ដូចជាបុរសដើរដាច់ស្លឹកក្នុងស្រុកឱ្យ
ខ្ទេចខ្ទីរនោះ ។

១ ភ្នំ បារាយន ក្នុងភ្នំនីតាំង ៣ សព្វនេះជាឈ្មោះនៃភ្នំនី តែឡើយ ។ អន្តរាគមន៍ ។

(២៨១) យោ ធម្មតាសោ ធម្មតិ នរណីយេ ច ការយិ

សសីវ រត្តិ វិគដិ តស្សតោ បរិបូរតិ ។

ធម្មត្ថវិចារំ បក្ខំ ។

កេសវិជានិកំ

(២៨២) មនុស្សំទ្ធិ ដេវត្វាធិ សព្វកាមសមិទ្ធិធំ

កាដិ ទុក្ខកា កេសំ កាច្ឆស្ស រមតិ អស្សមេ ។

(២៨៣) សាធូរិ រមណីយាធំ សន្តិ ត្រា មនោរមា

សុភាសិតាធំ កាច្ឆស្ស ចារធំ រមយន្តំ មំ ។

(២៨១) បុរសោ យិកយ្ហក្នុងការិវ វេលន្តត្រូវធ្វើឲ្យយិកយ្ហក្នុង
ហស្ថោន ក្នុងការិវវេលន្តត្រូវធ្វើឲ្យហស្ថក្នុង ប្រយោជន៍
របស់បុរសនោះ តែងតែត្រូវប្រាប់ ដូចជាព្រះចន្ទ្រវិក័តក្រី
(ទ្យុលេចក្នុងម្តងម្កាត់ ១) ។

ចំ ធម្មត្ថវិចារ ទី ៥ ។

កេសវិជានិកំ

(២៨២) (នារីមាតា ទូលស្កកេសវិកាបសថ) កេសវិកាបស មាន
ព្រះភាគ(របស់យើងទ្បំ)នេះ លុបដីព្រះពុទ្ធតារាណសី ជាធំ
ជាងមនុស្ស អ្នកឲ្យសំរេចសេចក្តីប្រាថ្នាចំពោះ ហើយត្រេក
អរសប្បាយ ក្នុងព្រលឹម របស់កូនសិស្សឈ្មោះកប្បកៈ តើ
ដោយឧបាយ ដូចម្តេច ។

(២៨៣) (កេសវិកាបស ឈ្មោះថា) មាតាមាតា រសចំពោះយើង
គួនៗ អ្នករាយការន៍ ដើមរយចំពោះយើង ជាទីរករយចំពោះ
កំរាន ពាក្យជាសុភាសិតចំពោះយើងរបស់កប្បកៈ តែងតែធ្វើឲ្យ
អាជ្ញាត្រេកអរបាន ។

(៦៨២) សាលីមំ ឱ ធម៌ កុញ្ញេ សុច្ឆមិស្សបសេធម៌
 តាមំ សាមាគមិកំ អលោកំ ធានយេន្តំ តំ ។
 (៦៨៣) សាជំ វា យទិវាសាជំ អប្បំ វា យទិវា តហំ
 វិស្សដ្ឋោ យត្ថ កុញ្ញេយ្យ វិស្សាសមរមា សោតិ ។

កេសភាគំ ដង្កំ ។

អយក្ខន្ធដាធកំ

(៦៨៤) សត្វាយសំ ក្កដមតិប្បមាលី
 បត្តយ្ហ យោ តំដ្ឋសំ អន្តលំកេ
 វត្ថាយ មេ ភំ វិហិតោនុសដ្ឋ
 ឧបាហុ មេ វាយមសេ^(១) វាយ ។

១ ឧ. ចេតិយេ ។

(៦៨៥) (នាហោមាគ្យ កោលថា) លោកម្ចាស់ ធានចក្ខុខំស្រូសាលី
 ដែលលាយដោយសាច់ដីស្អាត ហេតុអ្វីចម្លង បានជាស្រវែក
 នឹងស្មៅដែលលក់ដែលមិនមានសង្រ្គោះ ធ្វើឱ្យលោកម្ចាស់
 ក្រេកអរបាន ។

(៦៨៦) (កេសភាស ឱ យាយកបថា) បុគ្គលមានសេចក្តីស្ម័គ្រស្មាល
 បរិភោគកោដនាហើត្បញ្ញក្តី មិនត្បញ្ញក្តី ភិច្ចក្តី ច្រើនក្តី
 ក្នុងកន្លែងណា កោដន (ណាមួយដែលបុគ្គលបរិភោគហើយ
 ក្នុងទីកន្លែងនោះជាកោដនប្រសើរ) ព្រោះសេ មានសេចក្តី
 ស្ម័គ្រស្មាលជាយ៉ាងណាដែរ ។

ធម៌ កេសភាគំ ដង្កំ ។

អយក្ខន្ធដាធកំ

(៦៨៧) (កោតិសក្ក កោលថា) អ្នកណា ឈរកាន់ញញឹមកន្លែង
 មូលដ៍ហួសប្រមាណ លើតាមស អ្នកនោះមកបិតនៅ ដើម្បី
 ក្បែរអញ (ក្នុងថ្ងៃនេះ) ឬក្បែរយាម ដើម្បីសម្លាប់អញ ។

(២៨៧) ខ្ញុំ(គា អឃី រាជីន រក្ខាសាធិ
 វាយ ឥឡូវ បរិភោហមស្មិ
 វិញ្ញា ច តំ រក្ខតិ ទេវកជា
 តេជុត្តមន្តំ ន តេ ជាលយាមិ ។

(២៨៨) សធន ច មំ រក្ខតិ ទេវកជា
 ទេវនមិញ្ញា មយវា សុជឡតិ
 កាមិ បិសាច វិទនន្ត សទ្ធ
 ន សន្តសេ រក្ខសិយា បដាយ ។

(២៨៩) កាមិ កណ្ឌុន្ត កុម្មណ្ឌា សទ្ធ បិសុបិសាចកា
 ចាលិ បិសាច យុត្តាយ មហតិ សាវិគេសិ កាតិ^(១) ។

ឧបាសមាសតំ សន្ធិមំ ។

១. ឧ. វិស័កតិ ។

(២៨៧) (យក្ស គោលថា) ខ្ញុំព្រះអង្គជាទូករបស់ភាវក្ស
 (ទឹក ខ្ញុំព្រះអង្គស្រឡាតាភាវក្សទឹកច្រើនកកធឹននេះ ដើម្បីសម្រាប់
 ព្រះអង្គ តែង ព្រះវង្សជាស្តេចទេវភាវក្សព្រះអង្គ ហេតុនោះ
 ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងបំបែកព្រះសិរីរបស់ព្រះអង្គមិនបានទេ ។

(២៨៨) (គោមិសត្វ គោលថា) បើទេវកជ ទេវនមិញ្ញា មយវា
 សុជឡតិ ក្បែរអញ ម្ចាស់បិសាច ភាវក្សវាំងអស់ ចូរបង្ខំ
 ឡើងតាមសេចក្តីប្រាថ្នាចុះ យើងអញមិនគង់ស្ងួត ចំពោះពួក
 ភាវក្សទឹកទេ ។

(២៨៩) ពួកកុម្មណ្ឌ នឹងពួកបិសាច ទៅលើនិងសឹកមនាំនឹងអស់ ចូរកំចាត់
 តាមសេចក្តីប្រាថ្នាចុះ បិសាច ពួកបិសាចទាំងអស់ មិន
 កាច ដើម្បីច្បាំងនឹងអញបានទេ ការបន្ទាបគួរឱ្យខ្លាចខោរធំ
 ណាស់ (តែអញមិនខ្លាចឯងទេ) ។

ចប់ ឧបាសមាសតំ ទំ ៨ ។

អរោជិតកិ
ញ

(៦៧០) អរោញ្ច តាមមាតុឫ កំសិលំ កំវត្ថំ អហំ

បុរិសំ តាត សេវេយ្យំ តំ មេ អក្កាហំ បុច្ឆតោ ។

(៦៧១) យោ តំ វិស្សាសយេ តាត វិស្សាសញ្ច ទមេយ្យតេ

សុស្ស្រសី ច តិភិក្ខុ ច តំ ករេជហំ វេតោ កតោ ។

(៦៧២) យស្ស កាយេន វាចាយ មទសា ឧត្ថំ ទុក្កដំ

ទរសីវ បតិដ្ឋាយ តំ ករេជហំ វេតោ កតោ ។

អរោជិតក

(៦៧០) (តាបសកុមារ ទិយាយប្រាប់បិតាថា) បតិក្រមិតា ខ្ញុំបាទ ចេញ

អំពីព្រៃ មករកស្រុកវិញ គួរសេពគប់នីធិបុរសមានមាយាទ

ដូចម្តេច បានវត្ថុប្រគប់គ្នាដូចម្តេច ខ្ញុំបាទសូរហើយ សូមបិតា

ប្រាប់ហេតុនោះ(ដល់ខ្ញុំ)ឲ្យបាន ។

(៦៧១) (តាបសរោងសត្វជាបិតា ប្រាប់ថា) ម្ចាស់កូន បុរសណាគប្ប

សិទ្ធិស្គាល់នឹងអ្នក គប្បីគង់ប្រាំឲ្យសេចក្តីសិទ្ធិស្គាល់ របស់អ្នក

ជាអ្នកបង់ស្តាប់ការក្សរបស់អ្នក គត់ទោសដល់អ្នក អ្នកទៅ

អំពីព្រៃនេះទៅ ចូរសេពគប់នីធិបុរសនោះចុះ ។

(៦៧២) បុរសណា មិនមានអំពើពាក្រកំរោងកាយវាចាចិត្ត បើអ្នក

ចេញពីព្រៃនេះទៅ អ្នកចូរសេពគប់បុរសនោះចុះ ធ្វើដូចជា

កូនដែលតាំងនៅភូមិច្រង់ ។

(៦៩៣) ហសិទ្ធិរាតំ កាបិច្ឆិកំ បុរិសំ រាតរិរាតំ

កាតិសំ កាត មា សេវិ ធិន្ទុទុស្សម្បិ ធម៌សិយាតិ។

អញ្ញាធាតុ អន្ធមិ ។

សន្ធិវេទជាតកំ

(៦៩៤) ធម៌ ឥត្ថិសុ សាមញ្ញំ យាមិ កេត្តុសុ សារថំ

អថស្ស សន្ធិកេធស្ស មស្ស យាវ សុច្ឆិកំ ។

(៦៩៥) អសំ តំកេត្តាវ មិសម្ហំ មេសុញ្ញំ បរិវត្តតិ

យត្ថុសកត្តុ សីហត្តុ កត្តុយន្តិ មិកាធមា ។

(៦៩៦) ឥមំ សោ សយនំ សេតិ យមិមំ មស្សសិ សារថំ

យោ វាចំ សន្ធិកេធស្ស បិសុណាស្ស ធិតោធាតំ។

(៦៩៧) បើវិជ្ជាជម្ពូបារេ គ្មានមនុស្សអ្នករៀនចាកកាយទុក្ខិកជាដើមទេ
ម្នាលកូន អ្នកកុំសេពគប់នឹងបុរសដែលមានចិត្តដូចចិត្តរៀកជា
គ្រឿងជ្រលក់ (មានចិត្តមិនបាច់ខ្លាចខ្លួន) មានចិត្តដូចជាអាការ
នៃស្វា ជួនគ្រុកអរ ជួនមិនគ្រុកអរ (ប្រែប្រួលភ្លាមៗ)
ប្រាកដដូច្នោះឡើយ ។

ចប់ អញ្ញាធាតុ ទី ៩ ។

សន្ធិវេទជាតក

(៦៩៨) (ព្រះរាជា មានព្រះឡើងនឹងសារថីថា) ម្នាលសារថី សេចក្តី
ស្មើគ្នា (របស់សត្វតាំងពីរ) ក្នុងសត្វញ្ញីតាំងឡើយមិនមាន ក្នុង
ចំណីអាហារតាំងឡើយ ក៏មិនមានដែរ ឬក៏ចូលមើលគំនិតរបស់
ចលកអ្នកបំបែកខ្លួនតែងតែច្រើន គឺតម្រូវឱ្យល្អចុះ ។

(៦៩៩) ភ្នកម្រឹតអធមិ (ចលក) សុំគោផង ស៊ីសីហៈផង ព្រោះសេចក្តី
ញ្ញះញង់ណា សេចក្តីញ្ញះញង់នោះ វេទន៍ប្រែប្រួល ដូច
ជាជាវបុគ្គក្នុងសាច់ ។

(៦៩០) ម្នាលសារថី អ្នកឃើញភិរិយាដេកស្លាប់(នៃសត្វតាំងពីរ) នេះ
ចក្ខុលណា ដើរតាមរបស់បុគ្គលអ្នកញ្ញះញង់ បំបែកខ្លួនតែង
នៃមិត្ត ចក្ខុលនោះ វេទន៍ដេកស្លាប់យ៉ាងនេះ (ពុំខាន) ។

[២៩៧] ភេ ជនា សុខមេធន្តំ នរា សក្កកតារិ

យេ វាចំ សន្ធិតេនស្ស ចារោតេន្តំ សារថិតិ ។

សន្ធិហេតុនាម វាមំ ។

ទេវតាបញ្ញាជានិកា

[២៩៨] ហន្តិ ហត្ថេហំ ចារោតេ មុខញ្ច ចរិសុត្តតិ

ស វេ រាជ មិយោ ហោតិ កក្កន្តន ទ្វាភិបស្សសិ ។

[២៩៩] អក្កោសតិ យថាភាមិ ភាគឧញស្ស នេច្ឆតិ(១)

ស វេ រាជ មិយោ ហោតិ កក្កន្តន ទ្វាភិបស្សសិ ។

[៣០០] អត្តត្ថុតិ អក្កតេន អលិកេតាភិសារយេ

ស វេ រាជ មិយោ ហោតិ កក្កន្តន ទ្វាភិបស្សសិ ។

។ ឧ. គីលី ។

[២៩៧] មាលសាថី ពួកជនណា មិនឲ្យតាមព្រះគ្រូ របស់អ្នកបំបែក
ឲ្យគំណាចមិត្ត ពួកជននោះ តែងបានឲ្យសេចក្តីសុខ ដូចជា
ពួកជនអ្នកទៅកើត ក្នុងយានសួគ៌ដូច្នោះ ។

ចប់ សន្ធិហេតុនាម ទី ៩ ។

ទេវតាបញ្ញាជានិកា

[២៩៨] (ទេវតា សូច) បុគ្គលណា ប្រហារ ដោយវេទនាចំពោះផង
ដោយវេទនាចំពោះផង ប្រហារឲ្យមាត់ផង ចក្ខុមហារាជ
បុគ្គលនោះ ជាទីស្រឡាញ់នៃគេ ហេតុនោះ ព្រះអង្គយល់ថា
បុគ្គលណា ។

[២៩៩] បុគ្គលណា ជេច្រានចេញ ភាសាសេចក្តីប្រាថ្នា តែមិនប្រាថ្នា
ឲ្យការមកដល់បុគ្គលនោះ ចក្ខុមហារាជ បុគ្គលនោះ ជាទី
ស្រឡាញ់របស់គេ ហេតុនោះ ព្រះអង្គយល់ថា បុគ្គលណា ។

[៣០០] បុគ្គលណា គោលចង្អុលដោយពាក្យមិនពិត ប្រកាសប្រាប់ឲ្យ
ឮដោយពាក្យឡើយ ចក្ខុមហារាជ បុគ្គលនោះជាទីស្រឡាញ់
របស់គេ ហេតុនោះ ព្រះអង្គយល់ថា បុគ្គលណា ។

បុគ្គលិកនៃ បញ្ចេន បុល្លកុណាលវិញ្ញា

[៧០០] ហរំ អន្ធកញ្ច ខាងញ្ច វត្តសេនាសបាធិ ធ

(អញ្ញនក្ខំ ហរំ សង្កា)

តេ វេ វាជ មិលោ ហោន្តំ កាត្តេន ត្វាភិបស្សនីតំ ។

វេរិកបញ្ញាធាតុ ធម៌ ។

បុល្លកុណាលវិញ្ញា បញ្ចេន ។

ធម្មត្ថានំ

ធនំ អសក្ខំ សិល្បវារោ

ធិសីយមត្តវារោ បុន

បុន សោយសក្កជវារោ

តតារញ្ញ សារិយេ ហន្តំ ធន ។

ធម្មត្ថ វិញ្ញាធានំ វារិធិ

វារិ បុតិមទូញ កុដិទូសំ តហុកាណតំ

បុល្លកុណាលវិញ្ញា សោ បញ្ចេន សុប្បកាសិនោតិ ។

បុគ្គលិកនៃ វិញ្ញា ។

បុគ្គលិកនៃ បុល្លកុណាលវិញ្ញា ទី ៥

[៧០១] ត្វាត្ថនាមនាមកខេវ បាទនាមកបាយផនី វិកផនី សំនតំនីធិ

សេនាសនៈតំនិទ្យាយផនី ដោយតិក បតិក្រមហារាជ ភូក

(ត្វាត្ថនាមនាមកខេវនោះ ជាវិស្វទូញប្រសើរ ហេតុនោះ ព្រះ

អន្តិយលំដាប់ បុគ្គលណា ។

ចប់ វេរិកបញ្ញាធាតុ ទី ១០ ។

ចប់ បុល្លកុណាលវិញ្ញា ទី ៥ ។

ឧទ្ទាននៃបុល្លកុណាលវិញ្ញានោះ គឺ

និយាយអំពីស្រីធ្វើសេចក្តីក្រេតអារ ដល់ភូតបុរស ១ ព្រះពោធិ-

សត្វបាទវិទូន ១ មេត្រៀលនៅក្នុងដំណាក់ស្តេច ១ វត្តធ្វើសក់

ឡឡៅ ១ ភ្លើងដីប្រសើរ ១ សេនាផ្សាយ ១ ញញ័រវែក

ដីប្រសើរ ១ ការបញ្ជូនអំពីព្រៃ ១ ខាយសារី ១ ប្រហារ

ដោយដៃ ១ ក្រវាត់ ១ ។

ឧទ្ទាននៃវិញ្ញាធានបុគ្គលិកនៃបុគ្គលិកនោះ គឺ

កាលិនវិញ្ញា ១ បុតិមទូញ ១ កុដិទូសកវិញ្ញា ១ រោតិលវិញ្ញា ១

បុល្លកុណាលវិញ្ញា តំបន់ ៥ លោកសំដែងល្អហើយ ។

ចប់ បុគ្គលិកនៃ ។